

A MAGYAR KEGYESTANÍTÓREND
BUDAPESTI GIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1933—34. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTETTE :

KISPARTI JÁNOS DR

IGAZGATÓ

BUDAPEST, 1934

KIADTA AZ ISKOLA IGAZGATÓSÁGA

Budapest, IV., Piarista-u. 1. — Tel. : Aut. 871—01

A MAGYAR KEGYESTANÍTÓREND
BUDAPESTI GIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1933—34. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTETTE:
KISPARTI JÁNOS DR.
IGAZGATÓ

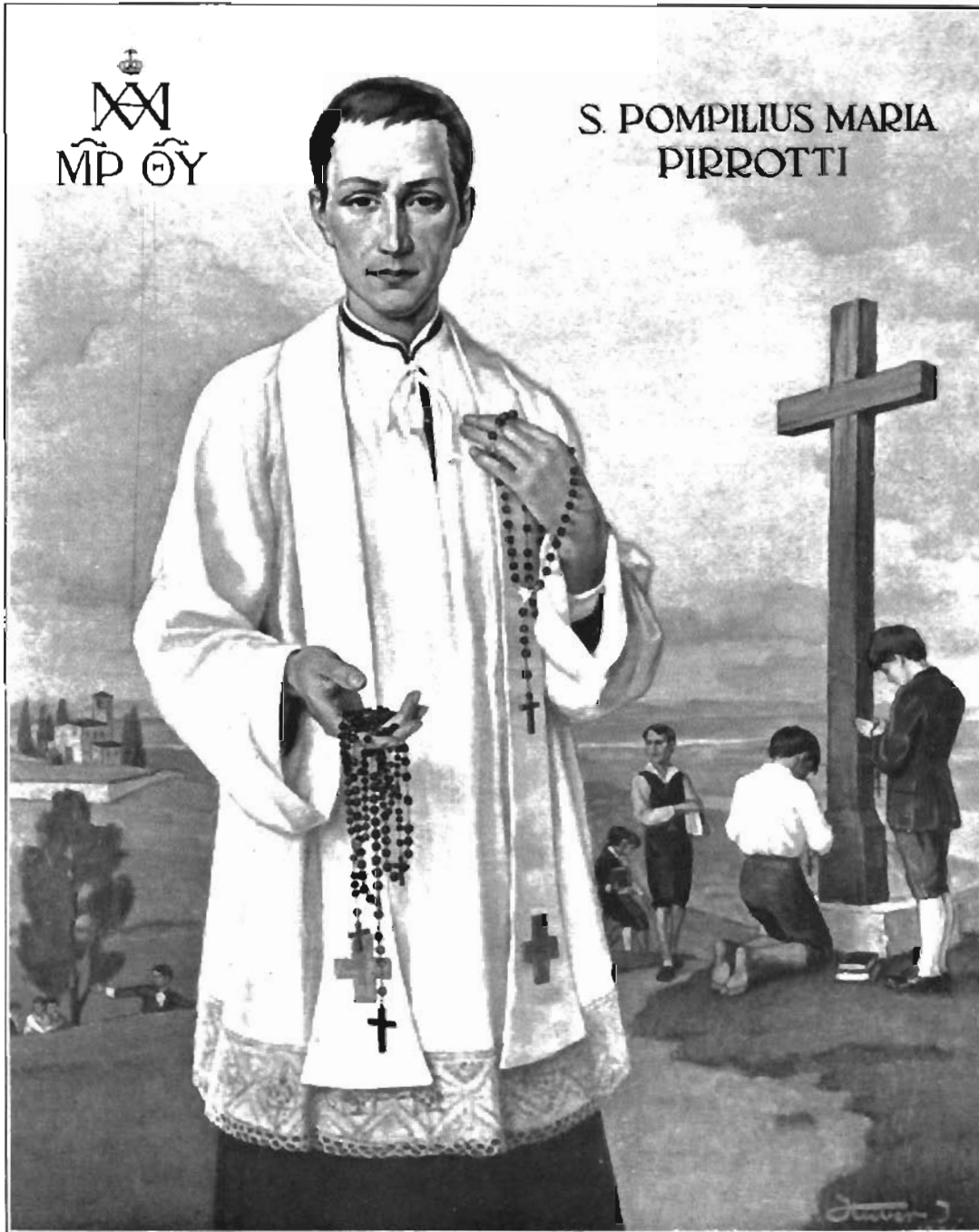

BUDAPEST, 1934

KIADTA AZ ISKOLA IGAZGATÓSÁGA

Budapest, IV., Plarista-u. 1. — Tel.: Aut. 871—01

STEPHANEUM NYOMDA R. T.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. — A nyomdai felelős: ifj. Kohl Ferenc.

Huber István festménye

PIRROTTI SZENT POMPILIUS.

PIRROTTI POMPILIUS, AZ ÚJ PIARISTA SZENT. (1710—66.)

A nápolyi királyság a XVIII. század kezdő évtizedeiben nagyon sokféle hányattatáson ment keresztül. A spanyol örökösödési háború küszöbén Medinaceli alkirály a Bourbonházi V. Fülöpöt ismertette el az ország törvényes urának, holott a nemesség zöme inkább Károly főherceghez, I. Lipót császár fiához húzott. A rosszul szervezett és hiányosan előkészített Macchia-féle összeesküvés semmit sem változtatott a helyzeten, mert Ascalone herceg, Medinaceli utóda könnyűszerrel vérbefojtotta a mozgalmat s jóidőre megszilárdította a spanyol uralmat. (1701.) Lényeges változás csak 1707 nyarán állott be. Ekkor ugyanis Daun tábornok császári hadvezér tízezer emberével váratlanul benyomult a királyság területére s két hét alatt Gaeta és Pescara várak kivételével az egész országot elfoglalta. Így Nápoly spanyol kézről osztrák kézre jutott s a Bourbonok fősége helyett a Habsburgok jogára alá került. Hat évvel később az utrechti béke végleg szentesítette ezt a szerepcserét. (1713.)

A béke azonban nem bizonyult tartósnak. Alberoni bíboros, Spanyolország nagyravágyó államminisztere, III. Károly török háborúját kedvező alkalomnak vélte az olaszországi Habsburg-birtokok megszerzésére. Szardiniát és Sziciliát sikerült is elfoglalnia, de később az angolok, franciák, hollandok és osztrákok négyesszövetségével szemben kénytelen volt meghátrálni. A háborút befejező hágai béke (1720 febr. 17.) a korábbi állapothoz képest mindössze annyi változtatást eszközölt, hogy Szardínia helyett az értékesebb Sziciliát juttatta Ausztriának s ily módon ismét helyreállította a régi kettős szicíliai királyság területi egységét.

De a lengyel örökösödési háború kitörése alig másfél évtized múlva újból feldúlta a békét. V. Fülöp spanyol király, hogy harmadszülött fiának, Károly infansnak királyi koronát szerezzen, a szövetséges Franciaország hozzájárulásával 1734-ben erős sereget küldött a nápolyi királyság megszállására. III. Károly a különböző csatatereken szenvedett vereségek súlya alatt kénytelen volt aláírni a bécsi békét (1735 okt. 3-án) s ebben a szép olasz tartományt ismét a Bourbonok kezére boesátani. A fiatal, mindössze tizenkilenc éves infans IV. Károly néven már 1735 június 3-án királlyá koronáztatta magát s ettől kezdve huszonnégy éven át ő irányította az ország sorsát.

Mint látjuk, a jobb sorsra méltó ország egy rövid emberöltő leforgása alatt kétszer cserélt gazdát s ismételten pusztító háborúk színterévé vált. Nem csoda tehát, hogy jóléte megfogyatkozott, anyagi és szellemi műveltsége

lehanyaglott. Különösen vidéki lakossága jutott siralmas helyzetbe. Egy egykorú hiteles leírás állítása szerint a falvak lakói olyan nyomorúságos viszonyok közt tengődtek, mintha nem is a művelt Olaszországban, hanem Délamerika vagy Afrika vadonjaiban éltek volna. Nápoly olyan volt, mint egy nagy sivatagban fekvő oázis: néhány kilométerre tőle már lépten-nyomon rongyokba burkolt vagy félmeztelen férfiakkal és nőkkel lehetett találkozni, akiknek arcáról leritt a rossz és hiányos táplálkozás. De hogyisne, mikor legfőbb táplálékuk a kukoricaliszt, télen pedig a főtt zöldségnemű volt, melyet azonban só és olaj nélkül készítettek el. A hűbéri berendezkedés természetes velejárói: a jogok és kötelességek igazságtalan megosztása, a nagybirtok túltengése és szociális érzéketlensége s nem utolsósorban az állam rövidlátó és kiuzsorázó adópolitikája csak fokozták az általános szegénységet.

És amilyen nyomorúságos volt az anyagi helyzet, éppoly vigasztalanok voltak a kulturális viszonyok. A félig állati sorban tengődő nép a legnagyobb mértékben elmaradott és tudatlan volt. Vallási életében több volt a babona, mint a hit, több a formalizmus, mint a bensőség. Ez azonban nem annyira a népnek, mint inkább a fölötté zarnokoskodó kormányoknak bűne volt. A hetven évig tartó aragóniai uralom (1435—1504) és a kétszázévestendős spanyol fennhatóság (1504—1707) ugyanis csak az adóprés kezeléséhez értett, de egyébként meg sem kísérelte alattvalói anyagi, szellemi és erkölcsi színvonalának emelését. Háromszáz év alatt úgyszólván semmi sem történt a nép szociális nevelése érdekében. A rövid Habsburg-uralom pedig már csak átmeneti jellege és állandó veszélyeztetettsége miatt sem tudott új ösvényeket vágni. Ezért a nép még a felvilágosodás századának harmincas és negyvenes éveiben is olyan szellemi és erkölcsi sötétségben botorkált, mint akár háromszáz évvel előbb.

Míg így a falvak lakóinak lelkét a tudatlanság és babona tartotta hatalmában, a fővárosban az ellenkező baj kezdett jelentkezni: a francia származású király trónfoglalása nyomán a francia egyházellenes irányzatok: a gallikanizmus, janzenizmus és a felvilágosodás is felütötték fejüket. Maga a király egyénileg buzgó katolikus volt; a szentmisét s a reggeli és esti imádságot úgyszólván sohasem mulasztotta el. Mint uralkodó azonban csupa olyan tanácsadókra támaszkodott, akik át meg át voltak járva koruk egyházellenes áramlataitól. Különösen nagy és végzetes befolyást gyakorolt rája egykori nevelője, majd negyvenhárom éven át főtanácsadója, Tanucci Bernát, egy protestáns történetíró jellemzése szerint, a legellenségesebb érületű miniszter, akivel a Szentszék katolikus állam részéről valaha találkozott. Első sorban Tanucci befolyásának kell tulajdonítanunk, hogy Károly király uralkodása mindjárt kezdetben egyházellenes irányban indult. Az 1741. évi konkordátum súlyos korlátozásait a jogfosztások hosszú sora követte, melyek idővel egészen az állam szolgálatába kényszerítették az Egyházat.

Ebből a sajátságos, szociális nyomortól és kultúrharcos feszültségtől terhes háttérből bontakozik elénk az új piarista szentnek, Pirrotti Pompiliusnak megdicsőült alakja. Korának és népének hőse volt ő. Mintha a Gondviselés egyenesen azért állította volna a rohanó események sodrába, hogy egyéniségével és sokoldalú tevékenységével tompítsa a nagy történelmi ütközések rob-

bantó erejét ; mintha egyenesen azt a hivatást szánta volna neki, hogy egyrészt szavával és kifogyhatatlan irgalmas szeretetével enyhítse a magukra hagyott tömegek kiáltó anyagi, szellemi és erkölcsi nyomorát, másrészt a polgári rétegek vallásos igényeinek fokozásával és hiánytalan kielégítésével ellensúlyozza az államhataloni egyházellenes törekvéseit. Csak így, ebben a beállításban nyer értelmet és tartalmat az «*Abruzzok apostola*» elnevezés, mellyel kortársai az egyszerű piarista szerzetest illették. Így tekintve megnő a nagy népszónok szigorú aszkéta alakja s legnagyobb kortársainak, Ligouri Szent Alfonznak, Portomauriciói Szent Lénárdnak és Keresztes Szent Pálnak nap-sugaras alakja mellé magasul. Mert a népmentésnek és megszentelésnek ugyanazt a munkáját végezte ő, mint azok, csak más környezetben és részben más eszközökkel.

Pirrotti Pompilius 1710 szeptember 29-én született Montecalvóban, a beneventói egyházmegye egyik ősi városkájában, melyet szép fekvéséért, termékeny határáért és kellemes éghajlataért már a régiek is sokat dicsértek. Apai és anyai részről egyaránt tekintélyes és nagymultú családból származott. Apai ősei, a Pirrottik, a századok folyásában számos kitűnő főpapot, jogtudóst és közéleti embert adtak hazájuknak ; ugyanígy anyai ősei, a Bozzutik is. Tudjuk pl., hogy Nápoly érseki székében 1380 körül egy Bozzuti ült. Az előkelő származás és jómód mellett nem kevésbé jellemezte a két családot az őszinte, mély vallásosság. A Pirrottik ősidőktől fogva büszkén viselték címerökben a «*Honor et virtus in domo Pirrotti semper*» jelszót s ennek megfelelően a becsületet és jámborságot tekintették legbecsesebb örökségüknek.

Pirrotti Jeromos úr és Bozzuti Orsolya asszony, szentünk szülei, minden tekintetben méltó folytatói voltak az ősök megszentelt hagyományainak. A szenttéavatási pör egyik tanujának vallomása szerint mindketten nagyon jámbor életűek voltak s mint példás katolikusok éltek és haltak meg. Magukon kívül népes családjukat is igyekeztek megszentelni. Hogy milyen sikerrel, arra elég annyit említenünk, hogy kilenc fiuk közül öt az oltár szolgálatát választotta : nevezetesen az idősebbik Pompilius, mint a beneventói szeminárium növendéke halt meg, Ferenc franciskánus, Bertalan dominikánus szerzetes, Károly pedig a montecalvói Santa Maria-székesegyház kanonokja lett.

Ilyen környezetben született és ilyen légkörben nőtt fel a leendő piarista szent. Nem csoda, hogy vallásos génusza gyorsan kibontakozott és megizmosodott. Hiszen értelme első nyiladozásától csak jó példát látott maga előtt és csak épületes szót hallott maga körül. Különösen szüleinek mély jámborsága volt rája ösztönző hatással. A jó Jeromos úrról és Orsolya asszonyról ugyanis feljegyezve találjuk, hogy reggel és este elsőnek térdeltek a házioltár elé a közös imádság elvégzésére, elsőnek indultak istentiszteletre és elsőnek járultak a legméltóságosabb Oltáriszentség vételéhez. A kis Pompilius, illetve ekkor még Domonkos — a Pompilius nevet csak szerzetbelépése alkalmával vette fel korán elhalt szentéletű bátyja emlékére — mohó szonjúsággal szívta magába a minden oldalról feléje sugárzó jámbor indításokat és iparkodott mindenben követni jó szüleinek példáját. Kortársainak egybehangzó vallomása szerint már gügyögő gyermek korában mintaképe volt a jámborságnak és buzgóságnak. Még játékaikat és gyermeki szórakozásait is vallásos motívumok-

kal szötte át : apró oltárkákat faragcsált, testvéreivel és hasonló pajtásaival körmeneteket rendezett, vagy miseruhába öltözve utánózta a szent cselekményeket. Még nagyobb kedve telt az imádságban. Nagyobbacska korától fogva semennyiért sem mulasztotta volna el a mindennapi szentmisehallgatást ; de volt nap, hogy egyfolytában két-három misét is végighallgatott, hogy annál több ideje legyen kedves ájtatossági gyakorlatainak végzésére.

Áhítatának legfőbb tárgya a legméltóságosabb Oltáriszentség imádása volt. Tiszteletére napközben is többször be-betért a ferencesek közeli Szent Antal-templomába és negyedóraszámra ott térdelt az oltárszekrény fölséges lakója előtt. Nem kisebb áhítattal viseltetett a Boldogságos Szűz iránt. Már ekkor csak *Mamma Bella* (Szép Mamácska) néven emlegette őt s ehhez a kegyeletes szokásához élte fogytáig hű maradt. Lelkes Mária-tiszteletének érdekes epizódját találjuk megörökítve a szenttéavatási per egyik tanujának vallomásában. E szerint a kis gyermek egyszer merő kíváncsiságból benyitott az egyik raktárnak használt helyiségbe s ott nézelődésközben egy régi Mária-képet fedezett fel. Nosza, azonnal odatipegett édesanyjához és megható gyöngédséggel kérte őt, hogy vegye szerető gondjába az elhanyagolt képet. A jó Orsolya asszony eleinte húzódozott a dologtól s váltig erősítette, hogy a festmény nem éri meg a bajlódást, mert se nem szép, se nem művészi alkotás. Pompilius azonban rendületlenül kitartott kérése mellett és ihletett prófétai lélekkel megjövendölte, hogy majdan ez a kép kerül a szobájában állítandó oltárra s ez előtt fog ő misézni.

A buzgóság mellett a komoly fegyelelnre és önmegtagadásra való hajlam is korán jelentkezett a nagyrahitott gyermek lelkében. Kortársai vallomása szerint már egész kicsiny korában tartózkodott minden nyencségtől, gyakran böjtölt, ciliciummal, vezeklő-övvel sanyargatta magát és félejtőszakákon át ott virrasztott a házi oltár előtt. Akárhányszor megesett vele, hogy az álom imádságközben lepte meg és ő csak reggel vette észre, hogy pusztán földön és az oltár lépcsőjére hajtott fejjel aludta át az éjszakát. Ha ezt mind talán nem is kell szóról-szóra vennünk, hisz a szemtanúk a vallomástétel idején már nyolcvan körül vagy azon felül jártak s így könnyen összezavarhatták vagy előbbre vetíthették az eseményeket, annyi bizonyos, hogy Pompilius már gyermekkorában sokat elárult a leendő szentből.

Komoly életfelfogása azonban egy pillanatra sem tette szentünket rideggé és emberkerülővé. Sőt ellenkezőleg, kortársai általában vidámkedélyű és nyájasmodorú gyermeknek írják le s többen megemlítik róla, hogy testvéreivel és kis pajtásaival mindig kész volt a játéokra. Mások viszont azt dicsőrik benne, hogy egyszerű emberekkel és cselédekkel is örömet szóba állott. Anyai ágon való unokaöccse s későbbi rendtársa, az öreg Bozzuti Alajos még nyolcvanegy éves korában is meghatótan emlegette, hogy a családjában élő hagyomány szerint a későbbi alázatos szent maga szolgálta fel a földjükön dolgozó napszámosok ebédjét és ezenközben felfogó képességükhöz alkalmazott erkölcsi intelmeket intézett hozzájuk. Egyszer azonban éppen nyájas és barátkozó természete nagyon kellemetlen helyzetbe sodorta. Történt ugyanis, hogy a házuk előtt elhaladó munkásnök beszélgetéséből ellesett néhány közönséges kifejezést és azokat érettségének fitogtatására odahaza is megismételte. Csak

mikor figyelmeztették, akkor eszmélt eljárásának helytelenségére. Annyira szívére vette a dolgot, hogy szinte elalélt a bánattól és a szégyentől s még évek múlva is fájdalommal gondolt vissza az esetre.

De a gyermeki szórakozások s az imádság és önmegtagadás gyakorlatai csak részben töltötték ki a gyorsan fejlődő ifjú napirendjét. Mellettök bőven jutott komoly tanulmányokra is. Ebben is atyja volt a tanítója és mestere. Az ő bölcs vezetése alatt sajátította el az írás és olvasás elemeit s ismerkedett meg a latin irodalom kincsével. Általában szívesen és érdeklődéssel tanult. Hiszen ebben az időben már egyre határozottabb alakot öltött lelkében a papi hivatás tudata; érthető tehát, hogy komoly igyekezettel feküdt neki mindennek, amit a papi pálya szükséges előfeltételének érzett. Ekkori tanulmányainak emlékét kell látnunk abban a sok magvas klasszikus idézetben, mellyel levelezésében találkozunk s a szavaknak abban a gazdag, méltóságos és a mellett hatásos áradásában, mely később szónoki stílusát jellemezte. Közvetlen emlékünk azonban csak egyetlen-egy maradt ebből a korból: egy nyolcnapos lelkigyakorlat gondolatmenete. A kis terjedelmű és erősen vázlatos írásmű nem annyira könnyedségével és eleganciájával, mint inkább erkölcsi komolyságával és mélységével fogja meg az olvasót: a tizenötéves ifjú olyan meglepő közvetlenséggel veszi benne szemügyre a jó Istenhez való személyes viszonyát, mely egy meglett embernek, sőt papnak, szerzetesnek is becsületére válnék.

Mikor ezt a nyolcnapos lelkigyakorlatot végezte, Pompilius már régen tisztában volt önmagával és hivatásával; tudta, hogy az Úr az oltár szolgálatára szánta őt. De amilyen világosan állott előtte a végső cél, annyira nem látta megközelítésének és az útját álló akadályok elhárításának módját. Sokáig nem tudta elhatározni magát, hogy milyen szerzetbe lépjen. Még nagyobb baj volt, hogy szülei a leghatározottabban elleneztek kolostorbelépési szándékát. És ezen nincs mit csodálkoznunk. Miután három fiukat (Pompilius, Ferenc, Bertalan) már úgyis az Úrnak áldozták, érthető, hogy legalább a negyediket, valamennyi közt a legkedvesebbet és legtehetségesebbet szerették volna maguknak megtartani. Hiszen ők is csak emberek voltak: természetes tehát, hogy a világi tekintet, a családi önzés s főleg a család jövőjéért való aggodás az ő gondolkodásukat is megférte.

Pompilius óvakodott nyíltan harcbaszállni szüleivel, de viszont hivatásából sem volt hajlandó engedni. Emberi vigasztalás híján a jó Istenhez fordult tehát erőért és felvilágosításért. Ezekben a hetekben és hónapokban még a szokottnál is gyakrabban irányozta lépteit a ferences atyák temploma felé és ott sokszor órákon át esengett az Úr kegyes leereszkedéséért. És nem hiába. Az Úr megszánta kicsiny szolgájának vergődését és váratlanul kedvező megoldásra juttatta kínzó problémáját. Történt ugyanis, hogy az 1726. év tavaszán egy Mária Miklós nevű piarista atya jött Montecalvóba nagybőjti szónoknak. A ritka ékesszavú szerzetes, akit a környéken csak *filozófus* néven emlegettek, nap-nap után zsúfolásig megtelt templomban hirdette a bűnbánat igéjét. Legbúzóbb hallgatója éppen a mi Pirrotti Domonkosunk volt. A nehéz gondban vajudó ifjú nemcsak hogy minden prédikációját figyelmesen végighallgatta, hanem a templomon kívül is kereste a kitűnő szónokkal való érint-

kezés lehetőségét s első látogatása után valósággal árnyékává szegődött. De tiszteletből és félénkségből jóideig semmit sem mert elárulni a bensejét foglalkoztató gondolatokból. A jó atya nem tudta mire vélni a dolgot s eleinte pusztán udvariasságnak vette a sűrűn ismétlődő látogatásokat. Mikor azonban meggyőződött róla, hogy az angyali ártatlanságú ifjú valamit rejteget a szívében, félig tréfásan, félig komolyan odavetette neki a kérdést: «Fiacskám, talán bizony a mi rendünkbe akarsz lépni?»

Ez a váratlanul odadobott kérdés szinte kinyilatkoztatásként hatott szentünkre. Lelkében hirtelen felvillant és abban a pillanatban szent elhatározássá is érett a gondolat, hogy piaristává, az alázatos Kalazanci Szent József követőjévé szegődik. Egyszerre mintha kicserélték volna: az addigi bizonytalanság és szorongás helyén szent öröm gyúlt ki lelkében. De mikor hirtelen kelt elhatározásának gyakorlati keresztülvitelére gondolt, ismét aggodalom fogta el. Szülei előtt az előzmények után nem merte szóba hozni a dolgot; hiszen tudta, hogy úgysem egyeznek bele. De viszont halogatni sem akarta. Sok töprengés és még több imádság után úgy határozott tehát, hogy titokban elhagyja a szülői házat, egyenesen Beneventóba megy s az ottani piarista kollégiumban jelentkezik felvételre. És anint egyszer rászánta magát a szökésre, nem sokáig késett a kivitellel. Miután egy megható hangú levélben elbúcsúzott atyjától, anyjától, testvéreitől és egész rokonságától, a leszálló est homályában kilopakodott a szülői házból és bátran rálépett a beneventói útra. Az elszakadás nem ment könnyen. Minél messzebbre haladt, annál többször érezte szükségét, hogy megálljon és újra meg újra meghordozza tekintetét Montecalvó ködbe, homályba vesző házain s közöttük azon a drága hajlékon, melyhez annyi édes emlék fűzte őt. De azután megemberelte magát. Fülében megcsendült az Úr szava: «Ha valaki utánam jön, és nem gyűlöli atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fivéreit és nővéreit, sőt még önnön lelkét is, nem lehet az én tanítványom». (Luk. 14, 26.) Most már csak előre nézett és valósággal röpült célja felé.

Beneventóba érve azonnal a piarista kollégiumnak irányozta lépteit s ott nagybátran bezörgetett az ajtón. Az elősiető házfőnök álmélkodva kérdezte tőle: «Ki vagy te és mit akarsz, jó ifjú?» Mire ő habozás nélkül így felelt: «Én piarista szerzetes és szent akarok lenni». Azután részletesen előadta jövetelének célját és körülményeit. A jó atya könnyekig meghatva hallgatta végig az ifjú lelkes elbeszélését és készségesen megígérte neki, hogy minden tőle telhető módon segítségére lesz hön óhajtott céljának elérésében.

Ezenközben azonban Montecalvóban is felfedezték a kis szökevény távozását. A hátrahagyott levélből minden kivilágosodott. Jeromos úr tehát már másnap reggel a legrövidebb úton Beneventóba indult s a viszontlátás első örömeinek elcsitulása után nehéz könnyecseppekkel szemében kérlelte fiát, hogy térjen vissza elhagyott otthonába. Pompilius azonban hajthatatlan maradt. Olyan hévvel és meggyőződéssel beszélt a piarista hivatás szépségéről, hogy végre sikerült atyját a maga álláspontjára vonnia. A jó öreg egészen megnyugodott és ha kissé szomorkásan is, de azzal a biztos tudattal távozott a kollégiumból, hogy szeretett gyermeke rátalált a boldogság ösvényére.

Szentünk teljes boldogságához most már csak egy hiányzott: minél

előbb magára öltetni Kalazanci Szent József tiszteletreméltó öltönyét. Erre azonban egyelőre várnia kellett. A nápolyi tartományfőnök ugyanis, kinek a beneventói házfőnök azonnal jelentette a különös esetet, úgy intézkedett, hogy a beöltöztetés csak a következő év elején menjen végbe. Így Pompilius kénytelen volt több hónapra át Beneventóban vesztegelni. De végre ez a megpróbáltatás is elmúlt : 1727 február 2-án, Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén felvirradt a várva-várt nap és ő egész életére felbonthatatlan frigyre lépett a kalazanciusi eszménnyel. Ekkor cserélte fel végleg keresztnevét a *Pompilius Maria a Sancto Nicolao* névvel, melynek a következő évtizedekben olyan ritka becsületet szerzett.

Az ifjú novicius az ujoncesztendőt a nápolyi Caravaggio nevű kollégiumban töltötte el. Hogy milyen szellemben, arra elég annyit említenünk, hogy az ujoncmesterek még évtizedek múlva is őt állították az egymást felváltó nemzedékek elé követendő példaként. Igazán elmondhatjuk róla, hogy mintaszerű szerzetes volt, aki a szerzetesi regulának nemcsak a betűjét, hanem szellemét is híven megtartotta. Jámborságának ma is beszédes bizonyossága *Protesta della morte* címen reánk maradt irata. Alapjában véve nem egyéb ez, mint egy lelkigyakorlat hosszas elmélkedéseinek végső kicsengése : kifejezése annak a rendíthetetlen eltökélésnek, hogy az Egyház kebelében katolikus módon akar élni és meghalni és ünnepélyes óvásemelés azon hét kísértés ellen, mellyel a gonoszlelek a haldoklót leginkább meg szokta környékezni. (Kétkedés, kétségbeesés, vakmerő elbizakodás, aggályoskodás, türelmetlenség, irigység, az elkövetett bűnök szemlélete.)

Elüljárói azzal jutalmazták a buzgó novicius feltűnő jámborságát, hogy a második ujoncesztendőt elengedték neki és már 1728 március 25-én, Gyümölcselő Boldogasszony ünnepén fogadalomtételre bocsátották őt. Ezzel egyidejűleg Nápolyból Chietibe rendelték a tanári pályához szükséges magasabb ismeretek elsajátítására. Itt Pompilius először a retorika tanulmányozásába mélyedt vagyis iparkodott alaposan beledolgozni magát a görög és latin remekírók költői és prózai műveibe. Utána a filozófia tanulmányozására adta magát, ami a mi fogalmaink szerint egyet jelentett a fizika és matematika s a szenttamási értelemben vett skolasztikus bölcsélet alapelveinek elsajátításával. Iskolai munkáját ugyanazzal az alapossággal és odaadással végezte, mely egész egyéniségét jellemezte. Az iskolát templomnak, a tanulást pedig istenszolgálatnak tekintette. Mivel pedig így majdnem egész napja ráment a tanulásra, ájtatossági gyakorlatait kénytelen volt éjjelre áttolni. Bizony nem egyszer megesett vele, hogy az éjfél még az oltárszekrény előtt találta.

Gyenge szervezete mellett minden bizonnyal ez a megfeszített munka okozta, hogy egészségi állapota megrendült. Erős vérzések mellett heves főfájások gyötörték. Erre való tekintettel elüljárói egy időre a Montecalvóhoz közelebb fekvő és egészségesebb levegőjű Melfibe küldötték őt. De ő itt sem tudott nyugodni. Egyrészt fáradhatatlanul tanult tovább, másrészt még a megszokottnál is nagyobb buzgósággal végezte ájtatossági gyakorlatait. Jámborságának csakhamar híre futamodott az egész környéken és tömérdek tisztelőt szerzett neki. Ezek közé tartozott Di Leone püspök is, aki nap-nap után érdeklődött egészségi állapota iránt és szeretettel gondoskodott a szük-

séges orvosságok és finomabb ételek rendelkezésére bocsátásáról. Jellemző, hogy mikor elüljárói ismét Chietibe rendelték a szentéletű kispapot, az összeverődött nép erőszakkal akarta megakadályozni az áthelyezési parancs fogantatosítását. Maga a püspök is közbelépett és nyomatékosan kérte a tartományfőnököt, hogy rája és híveire való tekintettel egyelőre halassza el az áthelyezést. A provinciális kénytelen-kelletlen meghajolt a magas helyről jövő kívánság előtt s így Pompilius csak jó egy év múlva tért vissza Chietibe már megkezdett teológiai tanulmányainak befejezésére.

Az 1733. év ismét új fordulatot hozott szentünk életébe. Elüljárói ugyanis Chietiből Turiba küldötték őt abból a célból, hogy az ottani kollégiumban közelebről megismerkedjék az iskolai tanítás mesterfogásaival. A lelkes ifjút nagyon boldoggá tette ez a rendelkezés. Hiszen mint izig-vérig piarista, a tanításban látta a piarista eszmény legszebb kiteljesülését. Boldog örömmel és sejtelmes vágyakkal eltelve lépte át tehát az iskola küszöbét. Mint valamikor Kalazanci Szent József, ő is minden kezére adott kisdiaokban Isten angyalát látta, akit neki az erények öntudatos követésére kell ébresztenie. Ekkori hangulatát érdekesen tükrözteti vissza 1733 március 13-án kelt levele, melyben atyjának válaszol. A levél előzményeként tudnunk kell, hogy az öreg Pirrotti különböző családi bajokra és anyagi veszteségekre való hivatkozással mindenáron szeretne volna rábírní fiát, hogy kérje a szülővárosához legközelebb eső beneventói kollégiumba való áthelyezését. Pompilius azonban feleletében fölényesen elhárítja magától ezt a hívságos gondolatot és komolyan inti övéit, hogy ne gyötrődjenek annyit az anyagi csapások miatt, melyeket Isten bocsát rájuk, hanem inkább imádkozzanak, aminthogy ő sem szűnik meg értök imádkozni. «Egyébként — mondja — én most az iskolában tevékenykedem ; itthon és kint a világban egyaránt nagy a tekintélyem, mivelhogy ellensége vagyok az üres fecsegésnek s barátja a magánynak, a tanulásnak és az imádságnak.»

Elüljárói annyira kielégítőnek találták a fiatal próbaéves tanár működését, hogy a következő tanévre a francavillai kollégiumba rendelték és ott a retorikai osztály tanítását bízták rája. A szent készörömet vállalta az új munkakörrel járó munkatöbbletet, sőt mellette tudott időt szakítani még hátralevő teológiai tanulmányainak befejezésére és szokásos ájtatossági gyakorlatainak és önsanyargatásainak végzésére is. A teológiai kurzus befejezése azért volt sürgős, mivel közben érkezett pappászentelésének ideje. E nagy kegyelmet Maddalena András brindisi érsek kezéből nyerte. Az alszerpapi rendet 1734 február 28-án, hetvenedvasárnap, a szerpapit egy héttel rá, hatvanadvasárnap s végül az áldozópapit március 20-án, a nagyböjti kántorböjti szombatján vette fel. Könnyű elgondolnunk, milyen szorgos önvizsgálattal és elmélkedéssel készült mindegyikre, de főleg az utolsóra. A közbeeső két hét alatt alig is tett mást, mint hogy a legodaadóbb imádsággal és elmélkedéssel igyekezett kifürkészni Isten szent akaratát.

Felszenteltetése után Pompilius néhány napra szerető szüleinek és testvéreinek otthonába vonult és csak első szentmiséje bemutatása után tért vissza francavillai állomására. De most már nem mint egyszerű tanár, hanem mint a lelkek megmentésére és megszentelésére hivatott lelkiatya jött. Ez

más szóval azt jelentette, hogy ezentúl még a szokottnál is nagyobb igyekezettel dolgozott a lelkek megnemesítésén és természetfölötti javakkal való gazdagításán. Ezzel egyidejűleg munkaköre is változott: elüljárói a retorika után a széptudományok (*humanitás*) osztályát, vagyis a mi fogalmaink szerint a legmagasabb gimnáziumi osztályt bízták rája. A humanitás akkor egyet jelentett az irodalmi oktatás betetőzésével: a növendékek itt tanulták meg a klasszikus latin szövegek olvasásán és fordításán a szabatos latin fogalmazást, úgyszintén itt sajátították el a verskészítés technikáját. A végzett humanistától megkívánták, hogy latinul és olaszul, versben és prózában egyformán kifogástalanul tudja kifejezni gondolatait. Sőt a piarista iskolák a latin mellett még némi görög nyelvismeretet is kívántak.

Pompilius nagy buzgalommal látott hozzá új munkakörének betöltéséhez. Hiszen csak most nyílt igazán alkalma filozófus és teológus korában gyűjtött gazdag ismereteinek kamatoztatására és lélekformáló művészetének megmutatására. E részben az evangéliumi emberhez hasonlított ő: hű és terjedelmes emlékezetének tárházából értékesebbnél-értékesebb kincseket hozott elő. Általában mintaképe volt a jó tanárnak: az adatközlésben fáradhatatlan, a fegyelmezésben türelmes és szeretettel teljes. «Nagy jósággal és türelemmel oktatta a gyermekeket — olvassuk róla az egyik vallomásban — és szüntelenül azon igyekezett, hogy lelkökben fölkeltsse az Úr félelmét és a Szent Szűz iránti tiszteletet. A Szent Szűzet csak *Szép Mama* néven említette és valahányszor kiejtette nevét, ajkán mindig édes mosoly játszadozott.» Bár szívesen bibelődött a profán tárgyakkal is, legnagyobb örömét mégis a vallásban, mint akkoriiban mondták, a *doctrina christiana* tanításában találta. Ebben is hű fia volt ő Kalazanci Szent Józsefnek, akiről ismeretes, hogy egész iskolai működése középpontjába a hitigazságok tanítását állította. Egyik rendtársa, a nyolcvanéves Junco Emánuel évtizedekkel később ezt a bizonyosságot tette róla: «Ami pedig a gyermekek tanítását illeti, Pompilius atya olyan égő buzgalommal végezte ezt, hogy még akkor is, mikor órarend szerint nem lett volna neki órája, megkérte azt az atyát, akin éppen rajta volt a tanítás sora, hogy engedje át neki a katekizmus magyarázását».

És ha már értelmök kipallérozására ilyen nagy gondot fordított, természetesen még nagyobb igyekezettel fáradozott tanítványai lelkének megszentelésén. Valósággal mestere volt ő a lélekvezetésnek s a katedra után legotthonosabban a gyóntatószékben érezte magát. Diákjai ösztönszerűen megérezték ezt és gondolkodás nélkül vezetésére adták magukat. Viszont a szülők is akkor voltak legboldogabbak, ha tudták, hogy fiuk Pompilius atya lelki gyermekeinek sorába tartozik. Így nem csoda, hogy szentünk meglepően rövid idő alatt mélységes lélekismerete és élettapasztalásra tett szert. E tekintetben érdekes részletet olvasunk az egyik szenttéavatási vallomásban: Don Giambattista Paladini di Vegle nevű híres leccei ügyvédet anyja még gyermekkorában Pompiliushoz vitte gyónni. A fiú azonban, mivel nem volt kellőképpen előkészülve, csak ötölt-hatolt a gyóntatószékben. A szent egy ideig türelemmel hallgatta hebegését: mikor azonban látta, hogy semmi jó nem jön ki belőle, így szólt: «Nos, majd én mindjárt felsorolom bűneidet». És valóban sorra megnevezte minden bűnét, melyet valaha elkövetett; és pedig nemcsak általános-

ságban, hanem az idő, hely és körülmények pontos megjelölésével. Talán nem szükséges külön mondanunk, hogy Paladini egész életére megjegyezte magának a keserű leckét.

A lelkes és sokoldalú munka természetesen hamarosan meghozta gyümölcsét a gyermekek ragaszkodó szeretetében. Mert a gyermek kitűnő lélekismerő és azonnal észreveszi, kiben mi lakozik. Természetes tehát, hogy Pompilius tanítványai is hamar rájöttek, milyen páratlan kincset nyertek mesterekben. Életszentsége, mely egész lényén előmlött, biztos és szolid tudása, mely minden szavából kicsengett és jóakaró szeretete, mellyel embertársaihoz közeledett, ellenállhatatlan varázssal vonzotta őket. Így tanár és tanítvány a legbensőbb harmóniába kerültek egymással : a tanár szép és gazdag lelkének minden kincsét diákjaira áldozta s viszont a diákok romlatlan szívök forró szeretetével csüggték tanárjukon. Legjobban az ő közelében érezték magukat ; állandóan ott sűrögtek-forogtak körülötte és még az utcán is csapatostul kísérték. Szinte azt mondhatnók, hogy szüntelenül megszállás alatt tartották őt.

A tanítványok lelkes serege mellett azonban a rend vezetősége is korán felismerte a fiatal tanárban lakozó értékes tulajdonságokat és már francavillai tartózkodása második esztendejében igazgatóvá (*praelectus scholae*) nevezte ki őt. Ennél nagyobb kitüntetésről az akkor mindössze huszonnégy éves Pompilius valóban nem álmodhatott. De iparkodott is megfelelni a beléje helyezett bizalomnak. Mint mestere és mintaképe, Kalazanci Szent József, ő is élt-halt az iskoláért és mindenért, ami az iskola életével kapcsolatos. A tanulók jövetelét és távozását, iskolai és utcai viselkedését, a rend és fegyelem pontos megtartását, a kijelölt tananyag elvégzését és általában az iskolai élet minden parányi megnyilvánulását mindig személyesen ellenőrizte : a hanyag tanulókat magához rendelte : nem hogy megdorgálja, hanem hogy szelíd szóval jobb belátásra és fokozottabb munka kifejtésére ösztönözze őt ; a betegség vagy más méltányos ok miatt hiányzó tanárokat rendszerint maga helyettesítette s más tekintetben is rajta volt, hogy minél gyakoribb és bensőségebb személyes érintkezést tartson fenn diákjaival. De volt is rend iskolájában. Tanárok és tanítványok valósággal versenyeztek egymással kötelességeik teljesítésében. A francavillai kollégium rövidesen mintaiskola lett, melyet az áhíthat és a komoly munka szelleme járt át s avatott a buzgó istenszolgálat és emberszeretet megszentelt hajlékává.

Hasonló szellemben vezette szentünk a brindisi, ortonai, chieti és lancianoi kollégiumokat is, melyeket a rend vezetősége sorra rája bízott. 1734—1747-ig összesen tizenhárom esztendőt töltött az igazgatóságban. Ezen egész idő alatt ugyanolyan szerető atyja és fáradhatatlan apostola maradt az ifjúságnak, amilyennek Turiban és Francavillában indult. Sőt idővel még mélyebbé és gyakorlatibbá finomult szeretete. Az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlásában nem ismert határt és mértéket. Ha már minden emberi eszközből kifogyott, a jó Isten irgalmát hívta segítségül. És az Úr meghallgatta szavát s nem egyszer nyilvánvaló csodával sietett segítségére. Egyszer pl. egy nagy csoport gyermek sereglett köréje és jó olasz szokás szerint olvasóért, illetve szentképért esengett hozzá. Pompilius, aki egyébként mindig tucat-számra hordta magával a magafüzte olvasókat, ijedten vette észre, hogy ezúttal

üres zsebbel indult útnak. De hiába mentegetőzött és hiába mutatta üres zsebeit, a gyermekek nem hittek neki és csak annál hangosabban zajongtak körülötte. Egy pillanatra sem hagytak neki békét s mint az árnyék, mindenütt a nyomában jártak. Már messze maguk mögött hagyták a várost, mikor egy útszéli Madonnakép tűnt a szemökbe. Szentünk lelkében a kép láttára azonnal kigyúlt a bizalom lángja. «Várjatok csak gyermekeim, — mondotta — imádkozzunk egy sort a Szép Mamához!» E szavakra elnémult a gyerekcsacsogás, mindenki térdreborult és közösen elmondottak egy Üdvözlégy Máriát. És íme, mikor az imádság végeztével zsebébe nyúlt a szent, éppen annyi olvasót talált benne, ahány gyermek szorongott körülötte.

Mikor ez a kedves csoda történt, Pompilius tevékenysége már régen kinőtt a tanár és igazgató szűkre szabott munkakörének keretéből és az *Abruzzok apostolának* szinte áttekinthetetlen munkaterévé tágult. A dolog inég Francavillában kezdődött. Az itt működő jámbor testvérületek egyike ugyanis, mely tagjainak a boldog kimulásra való előkészítését tekintette feladatának (*Confraternità della Buona Morte*) mindjárt felszenteltetése után szentünket választotta lelki vezérének. Pompilius a kezdő pap égő buzgalmával vetette magát a számára új feladatot jelentő munkakörre. «Olyan buzgósággal és a lelkek üdvözítésének olyan szenvedélyes vágyával forgolódott hivatalában, — olvassuk az egyik szenttéavatási vallomásban — hogy Isten kegyelméből az erkölcsöknek észrevehető jobbulását és a jámborságnak új erőre kapását tudta előidézni. Mint gyóntató nagy szeretettel gyakorolta hivatalát és nem fáradt bele a lelkeknek Istenhez való vezetésébe. Fáradhatatlanul gyakorolta igehirdetői tisztét is és ebben is csak a lelkek javát tekintette.» Néhány hónap leforgása alatt egészen új szellemet lehel a testvérületbe: a tevékeny jámborság és az üdvös félelem szellemét. Nem csoda tehát, hogy tagjai, mikor később Brindisibe rendelték a szentet, pótolhatatlan veszteségnek érezték távozását.

Az első fecskét azután nemsokára követte a második és harmadik. Az ifjú lelki vezető jámborságának és ékesszólásának híre napról-napra messzebbre terjedt s ennek arányában mindig többen és többen kérték közreműködését. Majd prédikálni, majd gyóntatni, majd meg a felnőtteket katekizálni hívták. E bokros és soknemű igénybevételre való tekintettel az 1736. évi káptalan megengedte neki, hogy meghívásra rendi templomokon kívül is hirdethesse Isten igéjét. E mellett azonban eddigi iskolai beosztásában is meghagyta őt. Ez más szóval azt jelentette, hogy szentünknek czentül két ember munkáját kellett végeznie: a tanárét és a népmiszionáriusét. Sőt ezenfelül időnként még másnemű rendi megbízásokat is kellett vállalnia. Chietiben pl. két évig teológiai tanárként, Nápolyban pedig ujoncmesterként működött. Ő azonban sohasem tekintette a végzendő munka mennyiségét, hanem mindig csak céljára gondolt. Jelszava volt: «Isten dicsőségét és tiszteletét többre kell tartanunk minden kényelemnél. Az én kényelemem nem más, mint Isten dicsősége. Im, ez az én szárnyam, ez az én igazi cselekvésem, alvásom és életem. Isten dicsősége, Isten dicsősége és azontúl semmi más!»

Isten dicsőségének ez a szenvedélyes vágya avatta őt a lelkek fáradhatatlan halászává. Apulia déli csücskétől fel a márkákig és Emiliáig a városok és falvak százait járta föl. És ahol megjelent, mindenütt prédikálással kezdte.

Prédikált fenséges dómokban és egyszerű falusi templomokban, magános kápolnáknak és apró oratóriumokban ; prédikált egyszerű és tanult embereknek, szegényeknek és gazdagoknak. De akárhol és akármilyen közönség előtt prédikált, szavaiból mindig ugyanaz az erős meggyőződés, ugyanaz a szárnyaló hév és a lelkek megmentésének ugyanaz a lángoló akarása csengett ki.

Pedig a szószék csak egyik, nem is leghatásosabb eszköze volt apostolkodásának. Igazi maradandó sikereit nem a szószéken, hanem a gyóntatószékben érte el. Mert valóságos művésze volt ő a lelkek kezelésének és gyógyításának. Aki egyszer ható körébe került, az egész biztosan a gyökeres javulás útjára tért. «Isten szolgálja — olvassuk róla — rendkívül gondos volt a gyónók lelkiismeretének kivizsgálásában és olyan bűnök bevallására is rá tudta őket venni, melyeket egyébként talán sohasem gyóntak volna meg. Hogy teljes gyónás végzésére bátorítsa gyónóit, azzal biztatta őket, hogy az irgalmas Isten menten megbocsát nekik mindent, mielőtt jó gyónást végeznek. A bűnösökkel szemben a legnagyobb türelmet, jóságot és szeretetet tanusította és ezért még a legmegátalkodottabbak is szívesen gyóntak nála. Mindenkit szívesen fogadott ; a bűnösöket megfeddette, a jókat pedig bátorította. Ilymódon tömérdek lelket nyert meg Istennek, másokat viszont a tökéletesség magasabb ösvényeire kalauzolt.» Gyónó gyermekeiben mindig csak az irgalomra szoruló szegény vergődő bűnöst látta s ezért szegényhez és gazdaghoz egyformán megértő és szeretettel teljes volt. Különösen nagy szeretettel foglalkozott a betegek és foglyok lelki sebeinek gyógyítgatásával. A kórházaknak és börtönöknek csaknem mindennapos látogatója volt s ha beteghez hívták, nem tudtak olyan alkalmatlan időben jönni, hogy készörömet ne ment volna.

Ilyen apostoli tulajdonságok birtokában kezdte meg szentünk háromévtizedes lélekmentő tevékenységét : és pedig először az Adriai tenger partján fekvő Ortonában, hová rendház- és iskolaalapítás céljából küldték elüljárói. Pompilius azonnal megindította az előkészítő tárgyalásokat ; mivel azonban ezek várakozása ellenére nagyon sokáig elhúzódtak, a közbeeső időt részben a kicsinyek katekizálásával és tanításával, részben a felnőttek lelki gondozásával igyekezett megszentelni. Nap-nap után kora reggel, még mielőtt a férfiak halászbárkáikkal a tengerre szállottak, misét szolgált nekik és megáldoztatta őket s este, mikor elcsigázottan, fáradtan megtértek, ismét maga köré gyűjtötte őket a templomban, prédikált nekik, költögette bennük a magasabbrendű kegyelmi élet igényeit és óraszámra gyóntatta, vigasztalta őket. Nem kevesebb, mint öt éven át (1736—1741) folytatta ezen áldásos munkát Tulajdonképpen célját, a rendházalapítást nem sikerült ugyan elérnie, de közvetve annál maradandóbb eredményeket ért el : az ortonai halásznép soha istenfélőbb és erkölcsösebb nem volt, mint az ő ott időzése alatt.

A rend vezetősége talán éppen ortonai munkásságát akarta jutalmazni azzal, hogy az 1741. év végén Rómába rendelte a fiatal és máris nagy tekintélynek örvendő tanárt a rendi fiatalok tanítására. Pompiliust rendkívül boldoggá tette ez a váratlan kitüntetés. Hiszen az örökváros látása, hangulatának és egyetlen más városéhoz sem fogható történeti levegőjének megismerése már régóta titkos vágyai közé tartozott. Különösen nagy élményt jelentett számára az általa oly hön tisztelt szent rendalapító küzdelmes élete színhelyének és

tiszteletreméltó ereklyének közvetlen szemlélete. Kalazanci Szent József kultusza akkoriban egyébként is erősen emelkedőben volt Rómában: éppen akkor folytak az előkészítő tárgyalások, melyek néhány évvel később (1748) ünnepélyes boldoggá nyilvánítására vezettek. Szentünk fiúi kegyeletének nagyon jól esett ez a növekvő áhítat s a maga részéről azzal is iparkodott azt növelni, hogy még fokozottabb buzgalommal teljesítette piarista hivatását. Mint teológiai tanár igazán a bővéből merített. Tanítói buzgalmának ma is beszédes bizonysga *Trattato di Teologia Morale* címen ránk maradt kézirata, melyet jelenleg a római generálisi levéltárban őriznek s mely rövid és világos gondolatmenetét nyújtja erkölestani előadásainak.

De bármily szívesen időzött Pompilius az örökváros szent falai közt, apostoli buzgósága csakhamar visszavonta őt az Abruzzok szegényes és vadon tájaira. Minden bizonnyal ez volt a főoka, hogy a rend generálisa már egy év múlva távozási engedélyt adott neki. Néhány évvel később az utolsó Stuart, Henrik Benedek yorki herceg és bíboros kiszemelt teológusaként még egyszer alkalma lett volna Rómába menni, de ő nagy alázatosságában kitért a megtiszteltetés elől s inkább akart az Abruzzokban egyszerű népmíSSIONÁRIUS maradni, mint az örökvárosban fényben és kitüntetésekben tündökölni.

Róma után egyidőre Chietiben állapodott meg a szent. Itt szintén teológiai tanár minőségben működött; mellette azonban tevékenyen kivette részét a vidék lelki gondozásából is. Így pl. tudjuk, hogy az 1743. év tavaszán Teramóban ő volt a nagybőjti szónok. Mivel azonban látta, hogy a teológiai tanárság még nagyobb mértékben megköti napirendjét, mint az iskolai tanítás, egy esztendei chieti tartózkodás után önként a közeli Lancianóba, a régi rómaiak Anxanumba ment át tanárnak és igazgatónak és ismét nagy hévvel vetette magát az apostolkodásra. Elfoglaltságára jellemző 1743 június 12-én kelt levele: «Most itt vagyok Lancianóban és nyakig ülök a munkában. Most is az alvásból lopom el az íráshoz szükséges időt; ágyba egyáltalában nem megyek, hanem egy szál deszkán alszom. De a nagy Királyné kegyesen megoltalmaz engem. Sokat, nagyon sokat kell törnöm magamat a világ megszenteléséért, amire az Úr munkába állított».

Hogy apostoli tisztében még nagyobb eredménnyel működhessek, Lancianóból a következő kérvénnyel járult XIV. Benedek pápa színe elé: «Szentséges Atyám! Kérve kérem Szentségedet, adja meg nékem kegyesen az apostoli ígehirdető tekintélyét, hogy azzal felruházva szabadon hintegethessem a városokban és falvakban az isteni ige drágalátos magját. Én ugyan, nem titkolom, piarista szerzetes vagyok s mint ilyen, fogadalommal köteleztem magamat az ifjúság szorgos és lelkiismeretes tanítására; tíz éven át különböző helyeken híven gyakoroltam is ebbeli fogadalmamat. De világosan érzem, hogy Isten a lelkek megmentésén való közremunkálásra hívott engem. Ez az én legfőbb vágyam s maga az Úr hagyta meg nekem, hogy ezt jelen levelem rendjében, melyet egyszerűen és minden keresettség nélkül írok, mert Jézus így akarja, értésére adjam Szentségednek. Szentséged engedelmevel megyek és hadat üzenek a bűnnek s gyógyítgatom a lelkeket, melyek a bűn révén már halálos sebeket kaptak». Lett-e foganatja kérésének, nem tudjuk; abból azonban, hogy a pápa éppen ekkoriban, 1745 szeptember 8-án ajánlotta

Spinelli bíboros nápolyi érseknek figyelmébe a népmissziók felkarolását, nagy valószínűséggel igenlő feleletre következtethetünk.

De akár megkapta szentünk az apostoli ígehirdető címét, akár nem, bizonyos, hogy nagyobb buzgósággal a cím birtokában sem működhetett, mint anélkül. Ismét a szenttéavatási jegyzőkönyveket szólaltatjuk meg. «Isten tiszteletreméltó szolgája — olvassuk az egyikben — Lanciano városában tömérdek népet gyóntatott meg; lehet mondani az egész várost... Azt akarta ugyanis, hogy mindenki jó keresztény és Isten hűséges szolgája legyen. Mindenki önként, a maga jószántából járult Pompilius atyához gyónni, mert, mint mondták, az Úr igaz szolgája volt és azon igyekezett, hogy mindenkiből szentet neveljen s egyetlen bűnbánó se maradjon vigasztalás nélkül. Egyetlen szóra azonnal ott termett s mindig jóságosnak és türelmesnek mutatta magát; sőt gyónás után szegény gyónóinak még alamizsnát is osztott.» De bármily hatalmasan zengett ígehirdető szava s bármily mélyre hatott intése és vigasztalása, a legnagyobb eredményeket mégsem szóval, hanem példaadással érte el a fáradhatatlan apostol. Ennek egyik lélekrendítő esetét éppen lancianói tartózkodása idejéből ismerjük.

A dolog úgy történt, hogy 1746-ban Tornaveccio községben nagybőjti beszéd sorozatot tartott. Nagycsütörtökön beszéde végeztével egy súlyos fakeresztet vett a vállára, fejére pedig töviskoszorút illesztett és így felkészülve, a hozzája csatlakozó nagy néptömeeggel a hét kilométernyire fekvő Ateszába indult. Odaérve, először a ferencesek templomába tért be szentsírlátogatásra, majd a többi templomot is sorra járta, nyomában mindenütt a szent zsolozsmákat éneklő és imádkozó népsokasággal. Hazafelé menet, hogy ily módon is növelje kínjait, azon mezitlábosan, ahogy volt, a kavicsokkal és éles kődarabokkal telhíntett avaron át vette útját. De még ez sem volt neki elegendő: estefelé elmondotta a gyászszolozsmát, azután felment a szószékre és egy megrendítő beszédben könnyekig meghatott hallgatói elé vázolta az Úr keserves kínszenvedésének történetét. És mindezt megtette anélkül, hogy aznap csak egy falatot is evett vagy egy cseppet is ivott volna. Természetes, hogy *ilyen* tettek ékeszsólásának még a legmegátalkodottabb lelkek sem tudtak ellenállni.

A fáradhatatlan apostol híre-neve már rég túlnőtt az Abruzzok eldugott városkáin és falvain, mikor elüljárói végre felmentették őt a rendszeres tanítás alól s egyben Nápolyba rendelték hitszónoknak. Pompilius kitörő örömmel fogadta a változást; nem mintha nem szívesen foglalkozott volna a gyermeki elmék nyitogatásával, hanem mert egyre kínosabban érezte, hogy iskolai beosztása lépten-nyomon megbénítja, lenyűgözi apostoli tevékenységét. Már pedig ő inkább apostolnak, mint tanárnak érezte magát. Ezért elüljárói intézkedését joggal úgy fogta fel, mint hő vágyának magasabbrendű szentesítését és tőle telhető gyorsasággal sietett neki eleget tenni. 1747 augusztusában foglalta el új állomását a Caravaggioról nevezett kollégiumban s ettől kezdve tizenkét munkás éven át csak egy célt ismert: Nápoly népét megszentelni. Eszközei változatlanul a régiéek maradtak ugyan, de most már minden akadály és korlátozás nélkül használhatta azokat. És ő használta is. Különösen a prédikálással nem tudott betelni. «Reggel és este — olvassuk az egyik vallo-

másban — mindenféle rendű és rangú emberek nagy sokaságának jelenlétében prédikált. A léleképítésnek minden elképzelhető módját alkalmazásba vette : így nevezetesen a lelki gyakorlatokat, a közös áldozásokat és a kilencedeket, főleg a Boldogságos Szűz ünnepein. Hétköznapokon kiváltképp az előkelőségek és a hatósági emberek, általában a művelt körök özönlötték körül szószerkét, áhítattal figyelték szavát és igazi lelki gyönyörűséggel szívták magukba a belőle áradó kenetet. Ünnepnapokon, mikor a munka szünetelt, a köznép is hallgatására özönlött és annyira megtöltötte a templomot, hogy sokan be sem fértek. Olyan nagy volt az igyekezet és buzgóság meghallgatására, hogy akárhányan már jóval a prédikáció megkezdése előtt helyet foglaltattak maguknak.»

Szentünk azonban sokkal realisabb szellem volt, semhogy a pusztá szónál megmaradt volna. Ami hatást, istenes felbuzdulást előszóval el tudott érni, azt igyekezett meg is rögzíteni és állandósítani. Erre legjobb eszköze korának gazdagon fejlett barokk egyházi élete volt, mely éppen ezekben az évtizedekben nagy számban termelte ki magából a szebbnél-szebb és változatosnál-változatosabb áhítatmódokat. Szentünk teljes megértéssel és délolasz temperamentumának lángoló hevülékenységgel csatlakozott ehhez a mozgalomhoz és hallgatói jámborságának élesztésére nemcsak hogy egész terjedelmében átvette, hanem egyben és másban még meg is bővítette a barokkáhitat gazdag inventáriumát. Így pl. nagyon sokat tett a Jézus szíve-kultusz terjesztésére, mely Franciaországból kiindulva az olasz félszigeten csak ekkor kezdett mélyebb gyökereket eresztetni. Hatalmas szaván kívül tollát is a mozgalom szolgálatába szegődttette : *Jézus legszentebb szívének szentelt hónap* (Mese sacro al Cuore SS. mo di Gesù) címen ájtatos elmélkedéseket, *Kilenc napí ájtatosság Jézus szent Szívének tiszteletére* (Novena al Cuore SS. mo di Gesù) címen pedig vezérkönyvet írt. Ezen utóbbi művét Montecalvóban írta, ahol a Szentszív kultuszának terjesztésére jámbor társulatot is alapított.

A Szentszívhez hasonlóan nagy buzgósággal és eredménnyel dolgozott szentünk az Úr kinszenvedése tiszteletének terjesztésén is. A keresztúti ájtatosság legkedvesebb áhítatgyakorlatai közé tartozott, melyet különösen nagybőjtben szívesen végeztetett a néppel is. Áhítatának beszédes bizonyosága *Via Crucis* címen ránk maradt kis munkája, melynek mélységes átélésről és szerető részvétről tanuskodó elmélkedéseit ma sem tudjuk megindultság nélkül olvasni. De az Úr Jézussal kapcsolatban legnagyobb áhítattal mégis az Oltáriszentséget fonta körül a szent. Kora gyermekségétől fogva valósággal lángolt a szeretet e nagy szentsége iránti szeretettől és szent kötelességének érezte, hogy másokat is, lehetőleg minél többet, tiszteletére kapasson. «Isten szolgálja — olvassuk — minden eszközzel : úgymint prédikálással, naponkinti oktatással, nyilvános könyörgésekkel, a legméltóságosabb szentség esténkinti kitételének szokásba vételével, egyéni buzdításokkal, főleg pedig hatékony példaadással rajta volt, hogy a hívők szívét az isteni szeretet tűzével felgyullassza.» Egy szentanu állítása szerint, mikor a templomba belépett, olyan hevvel sietett a szentségoltár felé, mintha nem is járt, hanem egyenesen repült volna. Hát még mikor misézett ! Ilyenkor már nem is embernek, hanem földre szállott szeráfnak látszott. Egy-egy miséjén való jelenlétel a legnagyobb és

legmeggrázóbb lelki élmények közé tartozott. Jellemző, hogy élete utolsó szakában campi hívei közül akárhányan a templom előcsarnokában bóbiskolták át az éjtszakát, csak hogy reggel, ajtónyitáskor elsőnek léphessenek a templomba és az oltár előtt jó helyet szerezhessenek maguknak. Bízást elhíhetjük tehát az egyik vallomástevőnek, hogy a szent rendkívüli áhítatának és buzgóságának szemlélete építőleg és ösztönzőleg hatott a népre.

Ugyanezt kell mondanunk a Boldogságos Szűz iránt tanusított páratlanul gyengéd odaadásáról is. Mert Pirrotti valóban hű lovagja és tisztelője volt az Istenanyának. Ebben valamennyi ismerőse és kortársa egyet ért. A boldoggáavatását megelőző kihallgatások jegyzőkönyveiben minduntalan ilyen vallomások bukkannak elénk: «A Szent Szűz iránt tanusított áhítata egészen rendkívüli és csaknem hihetetlen volt.» «A gyöngédség, hév és lelkesedés, mellyel a Boldogságos Szűz nevét kiejtette, páratlan volt. Soha életemben — pedig már nyolcvankettedik évemet taposom — nem találkoztam és nem beszéltem emberrel, aki csak megközelítőleg is olyan bensőséges ragaszkodással viseltetett volna az ég Királynéja iránt, mint ő». «A tisztelet, mellyel a Szent Szűz iránt viseltetett, emberi szóval ki sem fejezhető. A Szép Mama név annyiszor megfordult ajkán, hogy szentbeszédeiben, tanításaiban, gyóntásaiban és köznapi társalgásában nem győzte eleget ismételni; de mindig olyan páratlan gyöngédséggel és bensőséggel ejtette ki, hogy valósággal elbűvölte vele hallgatóit.»

Szentünk tehát e részben is hű követője volt a piaristarend nagy patriarchájának, aki nemcsak magát, hanem rendjét is az Istenanyának szentelte s azt akarta, hogy minden szerzetese meg annyi lelkes terjesztője legyen a Mária-kultusznak. Míg rendszeresen tanított, diákjait váltig így biztatta: «Köszöntsétek a Szép Mamát», «Szeressétek a Szép Mamát és ajánljátok fel neki magatokat». És ha egyik vagy másik szorgalmasabb tanítványának hébe-hóba valami kis ajándékkal kedveskedett, sohasem mulasztotta el megjegyezni: «Nesze, a Szép Mama küldi neked ajándékba». Ugyanígy beszédeiben is gyakran kitért Mária nagyságának, érdemeinek és dicsőségének magasztalására. Ilyenkor arca kigyúlt, egész lényét földöntúli hév öntötte el és szavaiból olyan lenyűgöző hév és lelkesedés áradt, hogy hallgatói nem tudtak ellenállni hatásának. Később ilyen tárgyú elmélkedéseket is készített, melyeket azután kegyeletes kezek *Mária szívének szentelt hónap* (Mese consacrato al Cuore di Maria) és *Mária szívének szentelt év* (L'anno consacrato al Cuore di Maria) címen összegyűjtötték és megmentették az elkallódástól. Hasonlóan nagyon sokat tett a szentolvasó terjesztésére és népszerűsítésére is. Ő maga kora gyermekségétől fogva nap-nap után elmondotta s rajta volt, hogy másokkal is megkedveltesse. Ezért már tanár s még inkább hitszónok korában ezer- és ezerszámra osztotta szét azokat a rózsafüzéreket, melyeket az éjtszaka csendes óráiban sajátkezűleg fűzött fonálra.

A kép teljessége kedvéért említenünk kell azt a meleg és bensőséges részvétet is, melyet szentünk a tisztítóüzben szenvedő lelkek iránt érzett s melyet másokban is éleszteni iparkodott. E téren legnevezetesebb alkotása az *isten szeretetről nevezett testvérület* (Carità di Dio e di Maria SS. ma del Suffragio), melyet kevéssel Nápolyba jövetele után alapított s mely elé főcélul a szenvedő

lelkek segítését tűzte ki. A társulat, mely eleinte a S. Maria di Caravaggio kriptájában tartotta összejöveteleit, idővel annyira megerősödött, hogy 1754 szept. 25-én hivatalos jóváhagyást és külön jogi személyiséget nyert. Különben még ma is fennáll s oratóriumában ma is büszkén mutatja alapítójának, az egyszerű és alázatos piarista szerzetesnek olajban festett képét.

Természetes azonban, hogy ezek a nyilvános és részben a hívekkel együtt végzett áhítatgyakorlatok csak elenyészően kis részét tették szentünk vallási életének. A hangsúly nem rajtuk, hanem a magánygyakorlatokon, nevezetesen a kemény önsanyargatásokon és böjtökön s a vége-hosszukat nem érő elmélkedéseken és imádságokon volt. Mert nem szabad felejtenünk, hogy Pompilius is, miként az Egyház annyi kiváló szentje, egyenlő mértékben egyesítette magában a lázas tevékenység és a csendes szemlélődés szellemét : napközben minden fenntartás nélkül embertársaié tudott lenni s viszont az éjtszaka hangtalan némaságában úgy bele tudott temetkezni Isten végtelen nagyságának, jóságának és irgalmának szemléletébe, mintha egész életében mást sem tett volna. A tabernákulum előtt egész éjtszakákon át ott tudott ínádkozni. Máskor meg a kolostor kertjében vontá meg magát és a portás testvér akárhányszor megfigyelte, hogy reggel dértől csapzott hajjal tért be szobájába ; tehát az egész éjtszakát kint töltötte a szabad ég alatt. Alvásra, pihenésre így persze nem igen jutott ideje. De ő nem sokat törődött ezzel ; önmagára, testére, kényelmére különben sem adott semmit. Étkezés tekintetében is csak azt a minimális mértéket igényelte, melyre élete fenntartásához okvetlenül szüksége volt. Egyébként minden gondolata Isten dicsősége és embertársainak java volt.

Ebből az egymás mellé állításból természetesen következett, hogy a szent szociális programja együtt nőtt, izmosodott benső életének mélyülésével. Amit mint az Abruzzok apostola kezdett, azt Nápolyban hasonlólatlanul szélesebb mederben és nagyobb odaadással folytatta. Az ortonai és lancianói mintagyóntató csak most fejlett igazi lélekművésszé. De volt is kinyakorolnia művészetét : gyóntatószéke körül a nap minden szakában csapattól tolongtak a tisztulást sóvárgó szegény bűnös lelkek. De ő maga is készörömet indult felkeresésükre ; ami kevés szabad ideje volt, azt mind a kórházak, börtönök és nyomortanyák szerencsétlen lakóinak látogatására és vigasztalására szentelte. A lélek felderítése mellett volt gondja a test igényeinek kielégítésére is : a neki juttatott alamizsnát utolsó szemig mind a szegényeknek osztotta.

Ilyen életberendezés mellett szinte észrevétlenül multak egymás után a hónapok és évek. Szentünk már lizenkettedik esztendeje serénykedett Nápolyban, mikor rosszakaróinak galádsága váratlanul olyan vihart támasztott ellene, mely erőszakos módon kiszakította őt megszokott életkeretéből. Az történt ugyanis, hogy néhány elvetemült embernek sikerült elhíttetnie Sersale bíboros-érsekkal, hogy a szent túlságos könnyen adja meg gyónóinak a feloldozást és aránytalanul enyhe penitenciát szab rájuk. A bíboros készpénznek vette a rosszhiszemű ráfogást és Pompiliust büntetésből felfüggesztette a gyóntatástól. Ellenségei azonban nem érték be ezzel. Most már a kormányznál kezdtek vádaskodni és mindenáron el akarták hízetni vele, hogy a szent veszedel-

mes demagóg, ellensége az új egyházpolitikai törvényeknek s a népet is ellenök lázítja. És különös, a kormány, illetve a király époly kevéssé nézett utána a vád alaposságának, mint előbb Sersale érsek, hanem minden vizsgálat és kihallgatás mellőzésével nyomban kiadta a parancsot, hogy a veszedelmes lázítót el kell távolítani Nápolyból, sőt a királyságból. A rend vezetősége kényszerűségből meghajolt a magas helyről jövő nyomás előtt s 1759-ben az anconai rendtartományba helyezte át a szentet.

Pompiliust nagyon lesujtotta az igazságtalan számkivetés. Nemcsak lelkiileg okozott neki sok gyötrelmet, hanem testileg is erősen megviselte. Hiszen az Abruzzok vad meredélyein való átkelés ma sem könnyű feladat; hát még abban az időben. De szenvedéseieért bőven kárpótolta őt a környék népének szerető ragaszkodása. Amerre csak elhaladt, mindenütt szentként fogadták és ünnepelték. Chietiben pl. olyan tüntető melegséggel marasztalták, hogy ő rendtársai tanácsára jobbnak látta éjszakának évadján és titokban távozni a városból. A nép azonban, mikor másnap reggel megtudta, sehogyan sem akarta elhinni távozásának hírét. Sokan egyenesen a kolostorba siettek s ott a pincétől a padlásig mindent tüvé tettek utána. A mozgalom csak akkor ült el, mikor a hevesvérű kutatók saját szemükkal meggyőződést szereztek róla, hogy a *szent alya*, a *padre santo* csakugyan nincs többé Chietiben.

Új provinciájában először a Ravenna közelében fekvő Lugóban állapodott meg a szent. Itt nagyjából ugyanazt a munkabeosztást követte, melyet Nápolyban már megszokott, vagyis misézett, prédikált, gyóntatott, áldoztatott és különbnél-különb áhítatgyakorlatokat végzett. Főleg pedig sokat imádkozott. Mert a megpróbáltatás végelemzésben tisztítólag és emelőleg hatott rája: amennyivel szűkebbre vonta ható körét, annyival mélyítette benső életét. A földi dolgok hiábavalóságának és az emberi kegy változandóságának megismerése még közelebb vitte őt a mennyországhoz. «Paradicsom, paradicsom, ó mily szép a paradicsom!» — szokta volt mondani. Magábavonulása azonban egy hajszállal sem tette őt kevésbé fogékonyá az emberi szenvedés és nyomor iránt. A lekipásztori és a szociális munkából ezentúl is éppúgy kivette részét, mint annakelőtte Nápolyban. Sőt idővel Lugo határain messze túl kiterjesztette működési körét. Így 1760-ban a correggiói piarista templomban tartott híres papi lelkigyakorlatot, melyről még évtizedek múlva is beszéltek; 1762-ben pedig Sant'Angelóban prédikált nagy hatással.

Lugóból még 1762-ben Anconába ment a szent népmissziót tartani. Itteni működése azonban sokkal előbb véget ért, mint maga is gondolta. Közben ugyanis a nápolyi hatalmasok felfogása alaposan megváltozott: a király és az érsek egyaránt belátták tévedésüket és a nép szenvedélyes sürgetésére maguk tették meg a kezdeményező lépéseket ártatlan áldozatuk visszahelyezése érdekében. A tudós Corsini generális természetesen nagy örömmel járult hozzá személyesen ismert és nagyrabecsült szerzetesfia rehabilitálásához és már 1762 dec. 23-án megadta neki az engedélyt a hazatérésre. Pompilius azonnal élt is az engedéllyel, s a legrövidebb úton Nápolyba indult. Megérkezése és bevonulása valóságos diadalmenetté alakult. A látására összesereglett sok ezer főnyi tömeg boldog örömmel özönlötte körül kocsiját és szüntelenül éljenezte őt. Sőt a tüzesvérű fiatalság annyira ment lelkesedésében, hogy a fáradt lovak

helyett maga állott a kocsi elé és úgy húzta azt a caravaggiói kollégium elé. Minél közelebb tudott valaki férközni a szenthez, annál boldogabbnak érezte magát. Mintha a hároméves kényszerű távollét csak arra szolgált volna, hogy még bensőbbre vonja a *padre santonek* és sokezer tisztelőjének viszonyát.

De ekkor közbejött valami, ami az öröm édes ízét ismét keserűre fordította : elüljárói, nem tudni mi okból és kinek vagy kiknek ösztönzésére előbb a Monte Gargano lábánál fekvő Manfredoniába, majd újból Anconába rendelték a szentet hitszónoknak. Pirrotti, aki kora fiatalságától megszokta, hogy fölötteseinek minden intézkedésében Isten akaratát lássa, egyetlen zokszó nélkül engedelmeskedett. Az ő számára az új állomáshelyek különben is csak új keretet és nem új munkateret jelentettek. Oltárt, szószéket és gyóntatószéket mindenütt talált s követője és híve is mindenütt akadt bőven. Rendületlenül dolgozott tehát tovább Isten dicsőségének és embertársai javának előmozdításán. A loretoi szent házhoz tett nagyobb zarándokútját leszámítva, minden idejét az apostolkodásnak szentelte. Később már nem érte be Anconával és közvetlen környékével, hanem égő buzgalmában a márkákat és Emilia tartományt is keresztül-kasul járta.

De huzamosabb maradása most sem volt : a rend generálisa már két évvel később, 1765 március 30-án Campiba, Apuliába küldötte őt házfőnöknek. Szentünk már csak azért is szívesen fogadta az áthelyezést, mert útközben alkalma nyílt szeretett szülővárosának meglátogatására. Ez volt egyúttal utolsó montecalvói időzése. Mintha maga is érezte volna, hogy számára nincs többé visszatérés, újra meg újra felkereste boldog gyermekkorának emlékeit, sorra látogatta rokonait, ismerőseit és hosszasan elbeszélgetett velük. Polgártársai egyenesen a szentet megillető tisztelettel tekintettek fel rája s ha valahol találkoztak vele, akárhányan így sóhajtottak hozzá : «Pompilius atya, Szent Pompilius, segíts rajtunk, könyörögj érettünk». A gyermekek és asszonyok pedig oda óvakodtak hozzája és titokban le-lecsíptek egy darabot reverendájából vagy köpenyéből, hogy majdan legyen mit ereklyeként őrizniök. Ő, mikor észrevette a dolgot, mindössze ennyit mondott : «Még nincs itt az ideje, még nem érkezett el az óra !»

Már több mint egy hónapja időzött a szent szerettei körében, mikor végre felvirradt az indulás napja. Június 17-én reggel megegyeszer misét mondott övéinek s azután nekivágott a Campiba vezető útnak. Utolsó szavai ezek voltak : «Viszontlátásra ott fent a mennyországban». Útközben több helyütt hosszabb-rövidebb megállót tartott, hogy a köréje seregülő százak és ezrek lelki igényeit ki tudja elégíteni. Így pl. Traniban tíz napig maradt ; de ugyancsak több napig időzött Trolában, Foggiában és Barlettában is. Emiatt Campiba meglehetősen későn, csak július közepe felé érkezett meg. De minél később jött, annál szívesebb fogadtatásban részesült. Mert életszentségének, csodatetteinek és kimeríthetetlen emberszeretetének híre jóval megelőzte jöttét. A derék campiiaiak, mintha csak összebeszéltek volna, nagy tömegben siettek eléje és fejedelmi személyeknek kijáró fénnel és pompával fogadták. Láttára a város apraja-nagyja boldog megilletődéssel suttozta : «Megjött a szent atya, megjött a szent atya !»

E biztató kezdethez teljesen méltó volt a folytatás. A jó campiiaiaknak

nemsokára saját szemükkel és fülükkel volt alkalmuk meggyőződni, hogy Pompilius atyában csakugyan szentet és apostolt fogadtak falaik közé. Különösen az 1765/66. év inséges telén volt erre bőséges alkalmuk. A szörnyű megpróbáltatást, mely főleg a szegényebb néposztályra nehezedett elviselhetetlen teherként, nem annyira a rossz termés, mint inkább a hatóságok kellő előre nem látása és nemtörődömsége idézte fel. Hiszen akkoriban az állam még nem eszmélt szociális hivatásának tudatára; az egyes vidékek terményeinek kölcsönös kicserélését pedig nagy mértékben akadályozta a közlekedés nehézsége és a sokféle kicsinyes rendszabály. Ilyen körülmények közt a nyomor enyhítésének minden gondja az Egyházra nehezedett. A jelen esetben pedig az Egyházat Pompilius jelentette: neki kellett pótolnia mindazt, amit az állam és a hatóságok elmulasztottak. És ő habozás nélkül vállalta a feladatot. A szeretet meghatványozta erejét és munkabírását; annyit dolgozott ezekben a hónapokban, amennyi tíz embernek is elegendő lett volna. Tanácsával, vigasztaló és bátorító szavával mindig ott állott a lesujtottak oldalán. De ott állott alamizsnaosztó irgalmával is. Reggelenként egy nagy tarisznyát akasztott a nyakába és sorra járta vele a városka és a környék módosabb családait; mikor aztán már elég súlyosnak érezte terhét, maga köré gyűjtötte a legszegényebb és legelhagyottabb gyermekeket s az utolsó falatig kiosztotta köztük a tarisznya tartalmát. Közben nem egyszer megtörtént, hogy a tarisznya mélyéről jóval több darab kenyér került elő, mint amennyit eredetileg beletett. Ilyenkor rendszerint ezt szokta volt mondani: «Ime lássátok, ezt a szép darab kenyeret, ezt a babot a Szép Mama küldi nektek». A gyermekek mellett nem feledkezett meg a felnőttekről sem; kifogyhatatlan tarisznyájából nekik is bőven juttatott falatokat. Minél szegényebb volt valaki, annál biztosabban számíthatott segítségére.

Valóban elmondhatjuk, hogy amit Szentünk ezekben a nehéz hetekben, hónapokban véghez vitt, az az irgalmas szeretet történetének legfényesebb lapjaira tartozik. Nem csoda, hogy a jó campialak még ma is kegyelettel őrzik emlékét: július 15-én, a szent halálának évfordulóján egész garmada kenyeret hordanak a piarista kollégium elé és azt bensőséges ünnep keretében a szegényeknek osztják.

Igy mult el a tél és a tavasz: lázas munkában és hősies önfeláldozásban. Ezenközben szentünkön is betelt a gyertya végzete: miközben másoknak fényeskedett és meleget árasztott, ő maga elfogyott. A túlfeszített munka időnap előtt felőrölte életerejét. Pompilius tisztában volt állapotával és már hónapokkal előbb célozgatott közeledő halálára. Így többször tett említést egy küszöbön álló nagy úljáról. Rendtársai ezt új áthelyezésre értették s az új házfőnök, aki kevéssel előbb lépett az örökébe, még olyan figyelmes volt iránta, hogy útjára való tekintettel egy pár új cipőt vásárolt neki. A szent mosolyogva fogadta az ajándékot és ezt mondta: «Igen, igen, ezekkel teszem meg a nagy utat. Paradicsom! Paradicsom!» Máskor meg ezt a prófétai kérést fűzte az esti imádsághoz: «Uram, napnyugtakor kezedbe ajánlom lelkemet».

Egyelőre azonban senki sem értette ezeket a homályos célzásokat. A dolog csak akkor kezdett megvilágosodni, mikor július hó első napjaiban súlyos láz támadta meg a szent legyengült szervezetét. De ő még mindig

titkolni akarta a bajt ; ezért reggel rendesen felkelt, misézett, gyóntatott és lelkigyakorlatokat tartott. Így ment ez vagy tíz napig. De a természet végre győzedelmeskedett az akaraton : július 13-án, vasárnap ájultan húzták ki a beteget gyóntatószékéből. Rendtársai azonnal szobájába vitték őt s mivel nem akart ágyba feküdni, egy karosszéken helyezték el. Hétfőn reggel a házfőnök kíséretében még egyszer átment a templomba s ott példaadó buzgósággal meggyónt és megáldozott. Kedden azonban már nem bírt felkelni ; a házfőnök tehát szobájában áldoztatta meg és egyúttal feladta neki az utolsókenet szentségét. De ágyba feküdni most sem akart ; inkább egy ládára fektette magát, mely egy kis asztallal és két székkal szobájának összes bútorzatát alkotta. Fekvésközben szemét állandóan a falon függő Mária-képen pihentette és boldog örömmel suttozta : «Ó, Szép Mamám ! Ó, Szép Mamám !» Ezalatt Campi papjai és előkelőségei, élükön Pignatelli herceggel, egymásnak adták a kilincset hogy még egyszer láthassák a nagy csodatevő szentet. Így érkezett el a megjövendőlt napnyugta és szentünk rendtársai imájától s a jelenlevő hívek zokogásától kísérve kilehelte ártatlan lelkét. (1766 július 15.)

Holttestét a templomban ravatalozták fel. A beszentelésen Campi egész népe ott volt. Oly nagy volt a tolongás, hogy a Pignatelli hercegtől kirendelt őrség csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudta fenntartani a rendet. Azt azonban már semmiféle emberi hatalom nem tudta megakadályozni, hogy a jelenlevő ezrek a szent ruhájából, hajából, szószékéből és gyóntatószékéből ereklyét ne vigyenek maguknak. A két utóbbit valósággal forgácsokra tépték. A rendház tagjai éppen ezekre az erőszakosságokra való tekintettel jobbnak látták éjtszaka és minden idegen kirekesztésével temetni el a drága tetemet. Temetkezési helyül a Szent Antal-kápolnát szemelték ki, mely már másnap a környék legkedveltebb búcsújáró helyévé alakult át.

A campi és a nápolyi nép már életében szentként tisztelte a jámbor piarista szerzetest és áhitattal emlegette a közbenjárására történt csodákat. A holtá után történt rendkívüli meghallgatások csak fokozták az emléket övező tiszteletet és élesztették a vágyat, vajha minél előbb az oltáron ékeskednék alakja. Számos főpap, egyházi és világi hívő sürgetésére végre 1835-ben megindult a formális szenttéavatási eljárás. XVI. Gergely pápa 1839 augusztus 9-én Bussi bíboros elnökletével külön bizottságot nevezett ki az ügy vitelére. Ennek a bizottságnak többek közt tagja volt az akkori beneventói delegátus, Pecci Joákim is, aki aztán ötven évvel rá, mint XIII. Leó pápa végre diadalra segítette a régóta vajúdo ügyet s Pompiliust 1890 január 26-án ünnepélyesen boldoggá nyilvánította. A nagy pápa különben is lelkes tisztelője volt szentünknek s alkalomadtán mint költő is szívesen zengette dicsőségét. Nem kevesebb, mint négy latin költeményt írt tiszteletére. Ezek közül a második számú a legértékesebb, melyben mint nemzetének pártfogóját ünnepli Pompiliust.

Pompilius, caeli sublimi e sede beatus
Lumine vos placido respicit et patriam.

In vos, in patriam clemens caelestia gaudet.
Usque memor large spargere dona manu.

Quid vos? Pompilio bene respondere merenti
Addecet, et vitae quae documenta dedit.

Quaeque exempla, sequi: laudum decora alta, labores
Pro vobis initos, claraque facta, fidem.

Gratus amor recolat; ne vestris excidat unquam
Ex animis tanti dulcis imago viri.¹

XIII. Leó megkezdett művére a koronát jelenleg uralkodó Szentséges Atyánk, XI. Pius tette rá azzal, hogy a fáradhatatlan apostolt 1934 márc 19-én világra szóló fénnel a szentek sorába iktatta s ezzel megadta neki a legnagyobb megtiszteltetést, melyet földi halandó egyáltalában elérhet. Azóta Pompilius, mint Kalazanci Szent József mellett a piaristarend második szentje, eszményként ragyog minden piarista tanár és piarista diák előtt.

¹ A fenséges cgek trónjáról Pompilius nagy
Boldogan és szeliden néz titeket s a hazát.
Rátok gondolván s honjára a mennyei kincsek
Bőségét kegyesen osztja ki áldva keze.
Hát mi talán ne utánozzuk Pompilius élte
Annyi sok érdemelt? Jóradozásait és
Hogy hite mily nagy volt! mennyit tett, mennyi diésőség
Érte, ki nem tudná? tudja a hála meg a
Iű szeretet, ne feledjétek li azért el a drága
Férfiú emlékét, gyermekeim, sohasem.

(Csicsáky Imre ford.)

(Felhasznált irodalom: Colletta P.: Storia del reame di Napoli dal 1734 sino al 1825. I. kötet. Napoli, 1861. Schipa M.: Il regno di Napoli al tempo di Carlo di Borbone. Archivio storico per le province Napoletane. 1902—3. Pastor L.: Geschichte der Päpste. XV. és XVI. k. Freiburg i. Br., 1930—31. Lycien. beatificationis et canonizationis venerabilis servi Dei P. Pompilii Mariae Pirrotti a S. Nicolao. Romae, 1873. Lycien. canonizationis Beati P. Pompilii Mariae Pirrotti a S. Nicolao. Romae, 1903. La causa di canonizzazione del B. Pompilio M. Pirrotti delle Scuole Pie. Note e documenti a cura del Leodegario Picanyol. (Parva Bibliotheca Calasactiana. 6.) Romae, 1933. S. Pompilio M. Pirrotti delle Scuole Pie. Lettere scelte a cura del P. Leodegario Picanyol. (Parva Bibliotheca Calasactiana. 9.) Romae, 1934. P. F. R.: Vita del beato Pompilio Maria Pirrotti di S. Nicola. Firenze, 1890. Erdélyi K.: Boldog Pirrotti Pompillus Mária élete. Kiválóan Carlos Lasalde spanyol eredetije után. Vácon, 1891. P. Giuseppe Tasca—P. Francesco Grillo: Vita di S. Pompilio Maria Pirrotti delle Scuole Pie. Roma, é. n.)

PINTÉR JENŐ.

«Provehimur non praemio, sed patrio amore.» Horányi Elek jellgéje. (Memoria Hungarorum Scriptis editis notorum. 1775.)

Több mint harminc esztendeje fogamzott meg Pintér Jenő lelkében a gondolat, hogy megírja a magyar irodalom minden részletére kiterjedő nagy munkáját s a nagy mű ma hét vaskos kötetben rendelkezésünkre áll.

Hogyan született meg ez a hatalmas, nagy nemzeti jelentőségű mű? Pintér Jenő feláldozta ifjúságának arany éveit, hogy valóra válthassa a magyar irodalomtörténetírás atyjának, *Toldy Ferencnek* álmát.

Már lőcsei diákkorában ébredt föl benne érdeklődése az irodalomtörténet iránt. A lőcsei gimnázium önképzőköri könyvtárából három éven át igen sok magyar író és sok irodalomtörténeti tanulmányt olvasott és ezekből a művekből pontos jegyzeteket is készített, úgyhogy amikor a budapesti egyetemre került, már igen szép tájékozottsága volt a magyar és a külföldi irodalomból és irodalomtörténetből. Tudását az egyetemen tovább gyarapította. Lázasan igyekezett, fáradhatatlan munkakedvvel és munkaerővel elolvasott, áttanulmányozott minden e szak körébe vágó munkát, amelyhez csak hozzá tudott férni. Ekkor érlelődött meg benne a gondolat, hogy jó volna egy olyan történeti- vagy irodalomtörténeti kézikönyv, mely fölvilágosítást adna még a kisebb jelentőségű tudományos kérdésekről is. Eleinte magyar történeti munkát tervezett, mivel azonban összefoglaló magyar történeti mű *Pray Györgytől* és *Kalona Istvántól* kezdve sok volt, irodalomtörténeti rendszeres munka vajmi kevés, az irodalomtörténet mellett döntött. Elhatározta, hogy pályázni fog a Magyar Tudományos Akadémia Semsey pályadíjára. A munkához 1901 március havában hozzá is fogott. A munkát előlről kezdte. Újból olvasta a magyar írókat, áttanulmányozta a rájuk vonatkozó irodalmat. Naponként átlag hat órát dolgozott. Lemondott minden szórakozásról, üdülésről, egyedül az iskolának — ekkor már a jászberényi gimnázium tanára — és határozottan kitűzött célja elérésének szentelte minden idejét, munkaerejét. Határt nem ismerő lelkesedése tüzelte, hivatása gondolata ragadta magával. Állhatatossága adta meg neki azt a majdnem emberfölötti erőt, amellyel évről-évre csüggedetlenül helyt tudott állni. Nagy munkája megkövetelte tőle az élet örömeiről való lemondást is. Ő maga írja: «Nem mi rendelkezünk kívánságainkkal, hanem munkánk rendelkezik velünk. Nem tehetjük azt, amit akarunk. Azt kell tennünk, amit munkánk java követel tőlünk». Minden szerénységgel nélkül mondhatta magáról, hogy tervei keresztülhajtására sokat áldozott élete legszebb éveiből. Elköltötte tetemes örökségét könyvekre, nem sokat törődött

egészségével és élt olyan munkás életet, aminőt a XVIII. század történetíró szerzetesei éltek. Ilyen élet nélkül nincs hatalmas munka. Csak így érthette el kitűzött célját. Önfeláldozásának meg is lett a várt eredménye. 1907-ben nyerte a Semsey-díj 3000 koronás mellékdíját és ezzel nemcsak a szakkörökben, hanem országszerte is nagy meglepetést és feltűnést keltett. A munka 1909-ben jelent meg ily címmel: *A magyar irodalom története a legrégebb időkől Bessenyei György fellépéséig*. Két kötet, Budapest, 1909.

1913-ban jelent meg két testes kötetben következő munkája: *A magyar irodalomtörténet Bessenyei György fellépésétől Kazinczy Ferenc haláláig* — saját kiadásában a magyar tanárságnak ajánlva. Ez a mű az előbbinek szerves folytatása.

A művelt nagyközönség számára a *Ferenczy Zoltán* szerkesztésében megjelent (1913.) *A magyar irodalom története 1900-ig* című műben megírta a régi magyar irodalom történetét a reformációig, továbbá az 1664-től Széchenyi föllépéséig terjedő részt. Közben megírta az Arany János haláláig terjedő két kötetet is, de e két kötet kiadására már nem került sor.

1917-ben megtartja akadémiai levelezőtagsági székfoglalóját. Ebben beszámol négykötetes műve megírásában követett vezérelveiről. Ebből alakult ki 1921-ben megjelent kétkötetes *Rendszeres Irodalomtörténetének* bevezetése.

Az 1921-ik év nevezetes Pintér Jenő munkásságában. Ekkor látott napvilágot a hatvanöt ivre terjedő kétkötetes korszakalkotó műve: *A magyar irodalom történetének kézikönyve — tudományos rendszerezés* — a Franklin Társulat kiadásában. Ebben megalkotta az irodalmunk egész folyamára kiterjedő tudományos irodalomtörténetet és ezzel kiegyenlítette nemzedékek régi tartozását. Pintér Jenőnek ez a műve hitvallása a magyar nemzet halhatatlanságának, erősítője honfitársai csüggedő lelkének és a magyar lélek fejlődéstörténetének maradandó emléke. E mű nemcsak bizonyítéka Pintér Jenő elpusztíthatatlan munkaerejének, hanem a magyar erő és élniakarás megtestesítése. Példát adott az egész nemzetnek, hogy van olyan szilárd alapunk, amelyen a következő nemzedékek biztos megállhatnak és tovább építhetnek. Négyessy László szerint ez a mű lesz nekünk a bibliánk, a szótárunk, a szerzőszámunk, amellyel dolgozni fogunk mindig. Ez a mű az egész magyarságnak büszkesége.

Pintér Jenő e nagy mű megjelenése után sem pihent. Munkájával a szaktudomány igényeit elégítette ki. Inkább a nagyközönség számára készült: *Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténete* — képes kiadás két kötetben. Budapest, 1928. Franklin Társaság kiadása. Az I. k. a magyar irodalmat a XX. századig; a II. k. a XX. század irodalmát tárgyalja. Tulajdonképpen ez is tudományos törekvésű mű, önálló kutatások eredményeit foglalja össze. A II. k.-ben, a mai helyzet rajzában magának kellett elvégeznie az anyaggyűjtés munkáját is. Az eddig felsorolt munkák mind csak előmunkálatoknak tekinthetők a szerző leghatalmasabb és legértékesebb művéhez, a *Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténete* címűhöz, mely hét vaskos kötetben, 360 íven jelent meg a Magyar Irodalomtörténeti Társaság kiadásában a szerző költségein 1930—1934-ig.

Az első kötet tárgyalja a magyar irodalom történetét a középkorban (1930); a második a XVI. század irodalmát adja (1930); a harmadik a XVII. század (1931); a negyedik a XVIII. század irodalmát tárgyalja (1931); az ötödik a XIX. század első harmadával (1932); a hatodik a XIX. század második (1933); a hetedik a XIX. század harmadik harmadának (1934) irodalmát ismerteti.

Ha most végigtekintünk Pintér Jenő irodalomtörténetírás munkásságán 1901-től, amikor munkája első kidolgozásához fogott, látjuk, hogy minden idejét és erejének javát a magyar irodalom fejlődésének kutatására fordította. A meleg fogadtatás, amelyben első műve részesült, arra ösztönözte, hogy újabb műveiben még jobbat és tökéletesebbet nyújtson. Az évek tapasztalatai ma már sok mindent jóval élesebben láttattak vele, mint ahogy látta és tapasztalta ifjabb korában. Alaposságra, teljességre, tárgyilagosságra törekedett: alaposságra az írók tanulmányozásában, teljességre az irodalomtörténeti szakirodalom egybegyűjtésében, tárgyilagosságra az esztétikai és történeti méltatásban. Ezt a célját teljes mértékben el is érte. Hézagpótló feladatot oldott meg ezzel a nagy munkával, mely az 1928. év végéig terjedő irodalomtörténeti kutatások eredményeit foglalja magában.

A méreteiben is nagyszerű munka a hetedik kötettel egyelőre befejezetteknek tekinthető. Benne a magyar lélek élete, a magyar lélek irányítóinak művei tükröződnek híven, biztatóan, reménykeltően. Ha végigtekintünk Pintér Jenő élete nagy munkáján, melynek ifjúkora életreszóló elszánást, ernyedetlen szorgalmát és férfikora egész munkásságát áldozta, elfog a meghatottság, az ünnepi megindultság. Pintér Jenő áldozatos lelke, hivatottságának biztos tudata. Nyugodtan mondhatta Pintér Jenő, amikor látta, hogy küzdelme, önfeláldozása nem maradt meddő: «Alázatos szívvel borulok le a Gondviselés előtt, hogy akarátának végrehajtását reám bízta».

Pintér Jenő egész életműve, küzdelme, önzetlen munkássága emlékeztetünkbe idézi a magyar irodalomtörténetírás első úttörőinek verejtékes küzdelmeit. A derék *Czwiltinger Dávid* önmegtágadással járja nehéz útját, külföldön dolgozik irodalomtörténeti munkáján, a könyvek, források beszerzése sok pénzébe kerül — és az adósok börtönében fejezi be az első magyar írói életrajzgyűjteményt, a *Speciment. Bod Péter* elődjének munkáját folytatva már alig elképzelhető nehézségek közt írja meg *Magyar Athenását* Magyar-Igenben teljesen félrevonulva. Hozzájok csatlakozik a piarista *Horányi Elek*, ki jelentős irodalomtörténeti művének jellegéül «*Provehimur non praemio, sed patrio amore*»-c. jellemző mondást írja, mely méltán ott lehetne Pintér Jenő korszakos művének címlapján is! Igen, Pintér Jenőt sem az anyagi haszon, vagy a kitüntetések reménye tette képessé a nagy munka hősies befejezésére, hanem hivatásának érzete, mely folyton fűtötte lelkét és lankadni egy percre sem engedte munkaerejét.

Pintér Jenőnek az erkölcsi elismerésből és sikerből kijutott a része. Munkáit bírálói elismeréssel méltatták. A *Magyar Tudományos Akadémia*, a *Szent István Akadémia*, a *Kisfaludy* és *Pelőji Társaság* siettek őt tagjai sorába választani. Első műve elnyerte a Semsey-díj 3000 koronáját, hétkötetes művéért megkapta egyhangúlag az Akadémia nagy díját «Monumentális

nagysága, egyetemes és nemzeti fontossága, valamint szerzőjének évtizedeken át kifejtett odaadó munkássága miatt», olvassuk a Bizottsági Jelentésben, de ezt a díjat a szerző köszönettel visszaajándékozta az Akadémia céljaira. Budapest székesfővárosa kitüntette a *Kazinczy-éremmel* és bizonyára lesz még folytatásuk is ezeknek az erkölcsi sikereknek. De ne feledkezzünk meg arról sem, hogy Pintér Jenő nemcsak munkaerejét áldozta fel a legnemzetibb tudomány oltárán, hanem csodálatos anyagi áldozatokat is hozott. Nemcsak tekintélyes örökségét költötte szellemi alkotására, hanem hétkötetes munkájára közel százezer pengőt áldozott. Kőrösi-Csoma Sándor példája és Széchenyi István szelleme hatotta át, hogy magától az anyagi javakat megvonva, erejét, tudását, munkabírását a nemzet szolgálatába állítva, megalkossa és vele megajándékozza forrón szeretett nemzetét. Kell, hogy minden igaz magyarnak szíve hálával teljék el Pintér Jenőnek e drága, nagy ajándékáért, amelyben rámutat a magyar szellem kiapadhatatlan erőforrására, melyből mindenkor meríthetünk és megerősödhetünk. Különös hála és elismerésre kötelezte Pintér Jenő munkásságával a magyar tanárságot is, mely most odaáll az ünneplők sorába. Pintér Jenő is a tanári sorból emelkedett ki és egyik vezérévé lett. Az 1913-ban megjelent munkáját a magyar tanárságnak ajánlotta ezekkel a jelentős szavakkal: «Ajánlottam pedig munkámat pályatársaimnak: a legfontosabb nemzeti munkát teljesítő magyar tanároknak, az *Apácai Cseri Jánosok*, *Bél Mátyások*, *Pray Györgyök*, *Katona Istvánok*, *Révai Miklósook*, *Bolyai Farkasok* és *Toldy Ferencek* utódainak... Fogadjátok, legkedvesebb pályatársaim, (baráti kedvező szemekkel) — szeretettel és bizalommal — irodalomtörténetem». Szeretettel öleli magához a magyar művelődés egyszerű munkásait, kiknek oroszlánrészük volt a tudományos élet megteremtésében és felvirágoztatásában Magyarországon. A magyar tanárság, melynek diadalmas vezére koszorút nyújt neki, érzi lelki szükségét, hogy köszöntse most, mikor nagyszabású munkásságának egy nagy jelentőségű határkövéhez ért. A magyar tanárság büszkén és lelkesülten állhat Pintér Jenő elé és tehet bizonyosságot nemzeti hivatásáról.

A magyar tanársággal együtt a magyar ifjúság is bekapcsolódik Pintér Jenő ünneplésébe. Pintér Jenő életével és munkásságával biztató példaképül áll az ifjúság előtt.

Kedves fiatal barátain, akik ezeket a sorokat olvassátok, gondolkozzatok csak komolyan, és bizonyára akad közöttetek nem egy, akiben sejtelen-szerűen vagy ösztönszerűen él a gondolat, hogy szerencsétlen, megtépett hazátok javára, valami életrevaló, nagy tettet akar megvalósítani. Kezdjétek idejében a cél kitűzéséhez és megvalósításához. Bármily életpályát is választ valaki, mindenütt érvényesítheti istenadta tehetségét, szorgalmának gyümölcsseit hazája javára és boldogságára. Ime előttetek Pintér Jenő fényes, követésre méltó példája. Adja Isten, hogy éppen közületek kerüljön ki valamikor Pintér Jenő nemzeti és nemzetnevelő munkájának folytatója.

A nagy magyar közönség bizonyára csodálkozással és elismeréssel áll szemben Pintér Jenő élete művével. Bizonyos, hogy a világ legigazságtalanabb békekötése óta legnagyobb arányú irodalmi alkotása ez a hétkötetes Magyar Irodalomtörténet, mely egy ember nevéhez fűződik. Ily nagyarányú mű egy

szerző tollából még a béke legáldottabb idejében is a legnagyobb elismerésre is joggal tarthatott számot. De elismerésünk fokozódik, mert ez a mű a legáldatlanabb időben, szörnyű megpróbáltatások közt született meg. A háború, melyben Pintér Jenő két éven át vett részt, a harctéren az utána következő összeomlás, a forradalmak, a csöcselék rémuralma, a csonka-béna magyar sors idején adta meg a szerző munkájának végleges alakját — ez olyan teljesítmény, mely a magyar lelkierő legnagyobb szerű megnyilvánulása.

Befejezésül csak még egyet. Pintér Jenő már 1922-ben önvallomást tett, melyben kifejezte azt a szándékát, hogy szeretné megírni az utolsó évtizedek művelődéstörténetét, főtekintettel irodalmunk fejlődésére. Meg is okolja, miért. Bele akarja szőni egy elkorhasztott és megalázott nemzet minden siralmát, okulásul fiainknak, példaadásul más nemzeteknek. Így megy tönkre egy nagyra hivatott nép, ha elfordul igazi nagyjaitól s odadobja magát a csöcselék vezetésének. És így dönti romba tekintélyét az a vezetésre hivatott történelmi osztály, mely a maga féltelensége miatt elidegenítette magától az alkotó munkáért esengő, önfeláldozó és bizakodó magyar szíveket. — De azért a makacs elszánásnak és a végső győzelem akarásának mégis ki kell hangzania ebből a siralmas énekből. Hinnünk és küzdenünk kell, amint hittek és küzdöttek elődeink: a *Bessenyei Györgyök* és *Kazinczy Ferencek*. Hinnünk a fanatizmusig, küzdenünk a diadalig! A haldokló Magyarország romjain épüljön fel a diadalmas új Magyarország!

Őszinte szívvel kívánjuk és bizton várjuk a nagy mű nyolcadik kötetét, a XX. század első harmada irodalmának ismertetését. Meg vagyunk győződve, hogy reménységünkben és hitünkben nem csalatkozunk.

Perényi József.

HUSZKA JÓZSEF.

1854—1934.

Április hó 4-én, egy tavaszba nyúló téli délutánon őszinte megilletődéssel kísértük utolsó útjára a régebbi tanárnemzedéknek érdemes tagját : Huszka Józsefet, iskolánknak 29 éven át volt rajztanárát. A formák és színek mestere, népek és korok lelkének megértője annyi sok más mellett sajátos egyéniség, különleges érték volt multunkban. Tanári és tudományos munkásságának eredménye, hatóerejével becses tényezője sok mai tiszteletreméltó törekvésnek.

Huszka József 1854 november hó 20-án született Kiskúnfélegyházán. Rajztanári oklevelét Budapesten szerezte az Országos Mintarajztanodában 1876-ban. Ettől kezdve 1 évig Deésen a polgári fiúiskolában, 1 évig Zentán a községi főgimnáziumban, 11 évig Sepsiszentgyörgyön a községi leány- és fiúpolgári iskolában, közel 1 évig (11 hónapig) a nagykállói állami főreáliskolában tanárkodott. Intézetünkben 1891 szeptember 1-én kezdte meg tanári munkáját s végezte 1920 március 1-ig, amikor 43 évi szolgálat után nyugalomba vonult. 1885 szeptemberétől 1888 júliusáig a vallás- és közoktatásügyi miniszter szabadságolta őt a magyar ornamentika anyagának összegyűjtésére. Tudományos búvárlatainak eredményét egymás után tette közzé s írásaival mindjárt itteni tanárkodása elején országos hírré emelkedett. Az első években nyerte el a Magyar Mérnök- és Építészegylet egyik pályázatát, az ezredéves kiállítás díszkapujára kiírt pályázaton megnyerte a kitűzött jutalmat. Évenként jelentek meg munkái: Magyar díszítőstíl, Székelyház, Magyar ornamentika, Tárgyi ethnografiánk. A magyar ornamentika történetét tárgyaló füzetei: Istenfa, Szemdísz, Honfoglaló őseink ornamentikája, A magyar ornamentika hún eredete. Nyugalmi éveiben gyűjtötte és rendezgette az anyagot utolsó munkájához, amely 1930-ban jelent meg. Ez: A magyar turáni ornamentika története. Tudományos munkássága elismerésül meghívták a József műegyetemre a magyar ornamentika előadó tanárának, kinevezték a rajztanárvizsgáló bizottság tagjává, a Szent István Akadémia tagjai sorába választotta, 1932-ben a Kormányzó úr Őfőméltósága a műegyetemi nyilvános rendkívüli tanári címmel tüntette ki. Kutató munkájával hálára kötelezte a magyar díszítő művészetet. Nagy része van abban, hogy a népies formakincs ismeretében megindulhatott egy magasabbrendű magyar díszítőművészet kialakítása.

A vonalak, formák nyelvének kitűnő értője nevelőtanári munkájában

tüzes nemzeti lélekkel, külső csillogás nélkül, egyszerű közvetlenséggel, de jó lélekkel, megértéssel osztotta tanítványai között lelkének kincseit. Éles szemmel tudta áttekinteni a tanítás egész anyagát, tudta kiéreztetni a részletekből a lényegest s értett hozzá, hogy ezt igazán ható tényezővé tegye a tanulók térszemléletének kialakulásában és a művészi szép iránt való fogékonyságuk kibontakozásában. Pedagógiai bölcseségének, oktatói módszerének írásos emléke a gimnáziumok I—IV. osztálya számára írt rajzoló Geometriája. Tehetséges tanítványainak tudott egész életre szóló ösztönzést adni. A mai festőművész-nemzedék több tagja emlegeti hálával nevét. Négy évtizednél hosszabbra terjedt tanári pályáján még az utolsó időkben is példája volt a buzgó kötelességteljesítésnek. Tanári érdemeinek elismeréséül kapta 1920-ban a középiskolai igazgatói címet.

A művészi szépnem csak ismertetője, de kifejezője is volt. Eleinte arcképeket, majd Erdélyben hangulatos tájképeket festett. A Műemlékek Országos Bizottságának megbízásából Északmagyarországon és Erdélyben több templomban restaurált freskókat.

Iskolánkkal és volt tanítványaival élete végéig szeretettel ápolta az összeköttetést. Minden pózt kerülő egyéniségét mindenütt megbecsülték. Megjelent az érettségi találkozókön, gyakran felkereste a gimnázium igazgatóját, a még életben levő egykori tanártársait. Volt mindig egy-egy hálás szava előljáróira, kortársaira s büszke öröm ragyogott arcán, mikor tanítványai sikereiről hallott.

Emlékét kegyelettel őrizzük.

A PIARISTA ISKOLA SZELLEME.

I.

Schütz Antal piarista, egyetemi tanár szentbeszéde Kalazanci Szent József pártfogó ünnepén 1933 nov. 26-án a budapesti piarista kápolnában.

Kedves testvéreim az Úr Krisztusban! Mai ünnepünk, melyet a pápa Ószentsége apostoli nunciusának jelenléte számunkra az ünnepek között is ünneppé avat, a liturgiai könyvekben ezt a nevet viseli: patrocinium Sancti Josephi. Patrocinium anyyi, mint patrono-cinium; és a patronus: védő, pártfogó, atya. Kalazanci Szent József a mi iskolánknak, a piarista iskoláknak védője, pártfogója, atyja.

1. *Védőnk.* — Rászorulunk mi, rászorul a mi iskolánk Kalazancius védelmére. Nem támadják ugyan erőszakos, rabló barbárok, mint amilyenek a IX. és X. században földúlták a nagy kolostorokat és híres iskoláikat. De fölvonulóban van egy láthatatlan támadás, mely kikezdi a gimnáziumot egyáltalán: az egyenlőség nevében mint a módos, kiváltságos osztály iskoláját, és támadja a gyakorlatiasság nevében, mint amely nem nevel az életre, hanem elavult és elévült ismeretekkel kinozza növendékeit. És fölületes fölnöttek, talán szülők is és gyerekes gyerekek tapsolnak. Pedig nem tudják, mit tapsolnak meg. Csak ha valósággá válnék, amit ők is elősegítenek, csak akkor kelne sejtelmük arról, hogy mit vesztek: hogy mit jelent a föld nap és égbolt nélkül, mit az éjtszaka csillag nélkül, az év tavasz és virág nélkül, az élet eszmények nélkül. Akkor tudnák meg, mit jelent a mesében, hogy a kis királyfi-nak az angyal ellefejtette a bölcsőjében veleadni a könny és a mosoly lehetőségét, s miért lett boldogtalan földönfutó Peter Schlemihl, mikor könnyelműen jó pénzért eladta az árnyékát az ördögnek.

A mi iskolánk az *eszmények kultuszát*, a latin-görög művelődésnek és az evangélium eszményeinek harmonikus egybeszővődését írta zászlajára és abban a meggyőződésben él, hogy ebben van ereje és üdvössége. Ennek a palládiumának védelmében mozgósítja és megszervezi minden erejét. De tisztában van vele, hogy földi csaták sorsa az égben dől el, s láthatatlan ellenséggel szemben kicsorbul minden fegyver, kivéve Szent Mihály kardját, a mennyeileg megszentelt, természetfölöttiséggel megkeresztelt igazság kardját. És megjelenik nekünk harcainkban Makkabeus Judás víziója (Makk. II. 15, 14. kk.): Egy ősz aggastyán, körülvéve csodálatos tekintéllyel és dicsőséggel, és átnyujt egy aranyos kardot: «Vedd ezt a kardot, Isten ajándékát, vele majd megvered népednek ellenségeit». Ez az aranyos kard Kalazanci Szent József hagyatéka, a piarista iskola szelleme: komoly, férfias evangéliumi szeretet, mely nem ismer osztály- és rangkülönbségeket; egészséges realizmus, mely teljes lélekkel vallja

az ideálokat, de számol az élet és ember adottságaival; nemes konzervativizmus, mely azonban nyitva marad az életnek és «hű a haladékony időhöz»; bensőség és odaadó munka, mely nem vásárra és nem kirakatba dolgozik, hanem nagy igénytelenségben és lelkiismeretességben a szoliditásnak és értéknek építi műveit. Ez a mi aranyos kardunk, birtokában megküzdünk a régi latin iskola új ellenségeivel.

2. *Pártfogónk.* — Nagy visszhangja van ennek a szónak ma, mikor a «pártfogás», «protekción» varázsigeje villanyozza és hüvöli az elhelyezkedés vagy jobb elhelyezkedés után loholó embereket. S mi tagadás benne, tartunk mi már ott, hogy Kalazancius szelleme az *ideiglenes boldogulás* útjain is hű segítséssel végigkíséri azokat, kiket iskolájának védőszárnyai alól kibocsát. «Bonum operari ad omnes, maxime ad domesticos fidei, jót tenni mindenkivel, első sorban azonban azokkal, kik bajtársaink a hitben» — ez a szentpáli szó (Gal. 6, 10) ennek a gyakorlati kalazanciusi szellemnek is jelszava; és ebben az értelemben ez a szellem pártfogó, protegáló génius. De ez nem az a protekción, mely kinnrekedteket bőszt és lázít, bekerülteket demoralizál és enervál, hanem a pártfogásnak etikailag egyedül jogosult módja: tanúságot tenni az igazságról és érvényesülésre segíteni az értéket.

De Kalazanci Szent József pártfogása messzebbre terjed.

Nemcsak a csaták sorsa, hanem a földi pályák és boldogulások sorsa is az égben dől el. Elöttünk nem kétséges, amit a zsoltáros mond (126. zsolt.): Ha az Úr nem építi a házat, hasztalan verejtékeznek rajta kőművesek, és ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vírrasztanak őrei. Nekünk minden lépten-nyomon, most az ifjúság sikamlós ösvényein, később a hivatási élet és kenyérharc kövesgöcsörtös utain szükségünk van arra a láthatatlan kézre, mely bizton és híven elvezet az atyai házhoz. S itt megint megjelenik Makkabeus Judás imént idézett látomásának aggastyánja és megint megszólal egy hang: «Ez az, aki szereti a testvéreket és a népet, aki sokat imádkozik az egész népért és a szent városért». Kalazanci Szent József az a szent aggastyán, aki szereti iskoláit és munkásait, és aki sokat imádkozik ifjú népéért és élemedett előmunkásaiért. Van, aki pártunkat fogja mennyekben! S ez a mi biztatásunk nehézségeink közepett és reményünk éjtszakánkban. Jaj az olyan intézménynek, melynek nincs szentje; s jó annak az intézménynek, melyre szent kéz és szent szív árasztja Krisztusban diadalmas földi életének hősi példáját és mennyei megdicsőültségének imádságos áldásait. S külön áldás a mi számunkra, hogy olyan a mi pártfogónk, aki tulajdon átélésből ismeri bajainkat, aki együtt sír bánatunkkal és együtt örül örömmünkkel. Valóban nem olyan a mi főpapunk, aki ne tudna szánakozni nyomorúságunkon, hanem csont a mi csontunkból, vér a mi vérünkben — egyszóval:

3. *Atyánk.* — A mi ügyünkben védőnek és pártfogónak sem válna be, ha nem volna atyánk. A mi eszményünk annyira sajátos érték, fája olyan finom gyökérszálakkal ereszkedik bele a klasszikus, nemzeti és egyházi művelődés talajába, hogy védelmét nem lehet rábízni sem condottieri-kre, kik bérért harcolnak, sem kóborlovagokra, kik kalandokat keresnek. Ez a pártfogói tiszt olyan kényes, hogy azt nem lehet sport vagy hiúság motivumaira alapítani. Ide atyaiság kell: a vérség közvetlensége, a lélekből-lelhedzettség bensősége, az életfakasztás felelőssége. Kell itt *atya*, aki kész élni-halni a mi nevelési

eszményünkért, mely az ő szülöttje ; atya, aki törülmetszett türelemmel és impulzivitással, halkán és hangosan, szelíden és nyomatékkal tudja ezt az eszményt vonásról vonásra belegyökereztetni fiaiba ; atya, aki anyai gyöngédséggel és áldozatossággal tudja dajkálni és dúcolni gyermekeit ; atya, aki bizó és biztató magátólértődéssel viseli gyermekeinek minden gyarlóságát és gyámtalanságát, hisz tisztában van vele, hogy a kész jellem és érett lelkiület az ő nevelő tevékenységének nem kezdete, hanem vége, nem föltétele, hanem koronája ; atya, aki nem veszi le fiairól kezét akkor sem, miután nagykorúsította őket, hanem éppen az atyának sajátos éleslátásával látja meg és az atyának szent elfogultságával és szívósságával képviseli és védi fiainak értékeit és érdekeit . . .

Korunk sok tiszteletreméltó törekvésnek tanuja az iskola ügyében. Mind hálás és tanulékony lélekkel vesszük. De aki nem az elméletnek virágos rétjein andalog, hanem az életnek bogas-bütykös erdőjében dolgozik keserves napszámban, ennek a sok elméletnek és javaslatnak színe előtt nem tudja elutasítani Szent Pál megállapítását : «Ha tízezer tanítók volna is Krisztusban, de atyátok nincsen sok» (Kor. I. 4, 15) ! Nos, Kalazanci Szent József ama kevesek közül való, kik az atyaságnak Istentől megpecsételt glóriolájával járnak előttünk.

A történelem megállapíthatja róla, hogy nem volt elsőrendű gondolkodó, nem volt kitűnő szervező, nem volt híres tudós ; de aziránt nem hágy kétséget, — és ennek megható tanúsága ott van Rómában a San Pantaleone-ban, abban a drága szobában, hol utolsó éveit töltötte, és élő tanúsága ott van szerzetében — hogy igazi atyja volt munkatársainak és tanítványainak. Atyjuk volt meleg szívvel, mellyel még kilencven éves korában is magához engedte őket ; atyjuk volt felelős nagy gondjával, mellyel üdvösségükért aggódott és imádkozott éjjel és nappal ; atyjuk volt áldozatosságával, mellyel tudott érettük koplalni, megalázkodni és alacsony munkákat végezni ; és — «ki gyermekét szerette, gondját sír el nem temette» — atyjuk volt és maradt akkor is, mikor itthagyták őket : reáhagyta atyai szellemét fiaira, szerzetére, és meg nem szűnik Istennél közbenjárni iskoláiért . . .

A világ fiai közt szokás-mondás, hogy valaki «jól» vagy «nem jól» választotta meg atyját.» S meg lehet érteni, hogy serdülő fiak álma az erős, okos, előkelő, befolyásos atya. Mi, kedves testvéreim az Úr Krisztusban, jól választottuk meg atyánkat ! Most csak az van hátra, hogy méltó fiaknak is bizonyuljunk. Ma, Kalazanci Szent Józsefnek, védőnknek, pártfogónknak, atyánknak ünnepén imádságos, fogadalmas lélekkel meg kell hallanunk a Szentlélek szavát : «Tettel és szóval, készséges türelemmel tiszteljed atyádat, és meg ne vesd őt erőd teljességében, hogy áldása szálljon reád és áldása mindvégig megmaradjon ! Mert az atya áldása szilárdítja meg a gyermekek házat» (Sir. 3, 9—15).

II.

Imrédy Béla m. kir. pénzügyminiszter beszéde 1934 június 10-én 25 éves érettségi találkozásán.

Jó, hogy az emberi élet fergetegében vannak szélcsendes percek, jó, hogy abban a csatában, amelyben mindnyájan állunk, vannak fegyverszünetek, mert az ilyen szélcsendes percek, az ilyen fegyverszünetek alkalmat

adnak az embernek arra, hogy seregszemlét tartson nemcsak önmagában, hanem azok közt is, akikkel együtt indult ki az élet harcaiba, vagy akik az élet harcaiba őt kibocsátották. Emlékezetemben régi órarendekben, régi értesítőkből lapozgatok és nevek futnak el szemem előtt, nevek, amelyek mögé én most nem azt a szót akarnám tenni, hogy «fuit», hanem egy nagy modern népmozgalom szokását követve azt szeretném kiáltani, amit a faszisták kiáltanak, amikor elesett, meghalt bajtársaik nevét idézik: «presente!» Itt vannak közöttünk, itt élnek közöttünk, velünk ünnepelnek ezen a mai emléknapon.

Kedves Barátaim! Huszonöt éve annak, hogy az érettségi bizonyítvánnyal tarsolyunkban, de, mondhatnám, éretlenségünk teljében elhagytuk a mi kedves piarista iskolánknak falait. Valamennyien úgy képzeltük akkor, hogy a jövőendő tündérváros gyanánt áll előttünk. Az a kor, amelyben mi az iskolát elhagytuk, a polgári jólét langyos kora volt; azt hittük, hogy problémák, nagyobb összeütközések, nélkülözések nélkül simán folydogáló élet áll előttünk; kiki megfutja a maga kisebb-nagyobb karrierjét, azután szépen, boldogan eléledgel. Hát nem így történt! Mert alighogy főiskolai tanulmányainknak végére értünk, azok a földalatti morajlások, amelyeket nem hallottunk, mert a technikának dübörgése, a pénznek csengése túlharsogta őket, ezek a földalatti morajlások robbanássá fokozódtak. Nagy nemzeti, nemzetiségi és szociális aspirációk ütköztek össze és öt rettenetes, véres, zivataros év következett, a végén egy gyalázatos összeomlással. De ami azután ránk következett, az sem volt éppen vigasztaló és felemelő, mert a játéknak láza ragadt szinte az egész társadalomra és négy-öt éven keresztül felforgatta és talán még mélyebben feldúlta társadalmi szerkezetünket, mint a háború, mert a középosztályt, mely ennek az iskolának a legtöbb tanulót szolgáltatva, anyagi erejében szinte teljesen megsemmisítette. Jött azután egy látszat-virágzású periódus, amikor az egész világon mintegy intermezzo állott be, amelynek három-négy esztendeje szinte elfeledtette velünk a pusztítást és azt a reményt keltette bennünk, hogy a prosperitás ideje felé közeledünk. Sajnos ez a remény eléggé csalóka volt. Újabb összeomlás következett és illúziómentesen áll itt ez a nemzedék, azzal az elszánt törekvéssel, hogy e darab földből újból országot építsen. Nem tudom, még mi vár ránk, mert hiszen azok az erők, amelyekre előbb utaltam, a nemzeti és szociális erők még ma is vívódnak. Óriási átalakulásokat látunk, mintha egy új világ felé közelednénk, amelynek körvonalai még nem bontakoznak ki tisztán.

Ez a nemzedék híd a régi polgári, liberális társadalom és valami új társadalom közt, amely következni fog. És amidőn generációnknak híd jellegét domborítom ki, akkor különösen kell hangsúlyoznom, hogy mint minden hídnak, ennek is pillérekre van szüksége, ennek is szüksége van hatalmas tartópillérekre.

De, kedves Barátaim, én nem temetni jöttem 25 év előtti illúziókat. Ma dicsérni jöttem és hálás szívvel jöttem dicsérni. Tartóoszlopokra van szüksége ennek a nemzedéknek és az egyik ilyen tartóoszlopot jöttem dicsérni. Köszönni is jöttem. Köszönni jöttem ennek a háznak, ennek a rendnek azt,

amivel neki tartozunk. Köszönni jöttem, hogy tudományt öntöttek lelkünkbe. Ez a tudomány a maga konkrét megjelenésében talán elpárolgott, sőt biztosan elpárolgott, mert nem hiszem, hogy volna egy is közöttünk, aki a 25 év előtti vizsgát le tudná tenni. Én legalább is nem. De valahogyan, amint az esővíz átalakul szerves anyagok segítségével életető erővé, úgy a tudomány esője is, amelyet ránk permieteztek, a maga átalakult formájában erőt adott nekünk. Megtanultunk tanulni. Megtanultuk, hogy miképpen kell azokat a tudáselemeket, amelyekre az élet harcaiban, kötelességeink teljesítésében szükségünk van, egyesítenünk, hasznosítanunk. És köszönöm különösen azt, ahogyan tanítottak; s e tekintetben a mai modern gondolattal éppen ellentétben azt köszönöm, hogy nem játszva tanítottak, mert az élet nem játék és az iskolában nem szabad azt a látszatot, azt a hitet kelteni a gyermekekben, hogy az élet játék, és mindent, ami jó, az életben játszva, félkézzel megszerezhetik. Ez nagyon hibás nevelési princípium, mert nem képez jellemet a jövőre, pedig nekünk arra van szükségünk, hogy jellemes magyar férfiak éljenek ezen a földön.

Köszönöm ennek a rendnek, hogy erős hazafias érzésre nevelt bennünket. Emlékezem arra, hogy 1903., 1904., 1905. év folyamán, a darabont-kormány és a koalíció idejében mindenféle politikai zavarok voltak. Katonaság vonult fel a fővárosi utcákon. S mi a Kossuth-nótát énekeltük egy órákor, hazafélemlenét, persze csendesesen, hogy meg ne hallják a tanárok.

Talán tévedtünk, talán nem láttuk jól akkor a helyzetet és annak volt igazga, aki az erős kéz politikáját folytatta akkor Magyarországon, csak azt akartam szemléltetni e kis emlékezéssel, hogy ez a rend, amelynek tagja, hála Istennek, a magyar földhöz közel álló rétegekből rekrutálódnak, ez a rend belénk csöpögtette a magyar föld szeretetét, azt a nemzeti érzést, amely mindnyájunkat összeforraszt és össze kell is forrasztania, ha azt akarjuk, hogy a magyar név becsült legyen szerte a világon.

Köszönöm ennek a rendnek azt, amit vallásos nevelésnek neveznek, de amelynek lényegét abban látom, hogy megteremtette a léleknek egy megingathatatlan kapcsolatát a legfelsőbb hatalommal, Istennel. Lehet, hogy tévelygünk jobbra-balra, de ezt a kapcsolatot, mely bennünket fölfelé fűz minden jónak, bölcseségnek, igazságnak, tisztaságnak forrásához, ezt a kapcsolatot, amely az erkölcsileg egyetlen megingathatatlan fundamentum, észrevétlenül belénk oltotta.

Kedves Barátain, ha a nemzetnek életét nézem, a nemzetet sohasem foghatom fel úgy, mintha az csupán azoknak lenne összessége, akik magyar-nak vallják magukat és akik ma ezen a földön élnek. Én a nemzetet sokkal magasabb fokú egyéniségnek tekintem. Valahogy az egyháznak, a szentek egységének tanából meríttek és úgy valloim, hogy a nemzet is nagy egység, amely összeköti a generációkat azoktól kezdve, akik az őshazából idevándoroltak, egészen a jövő kódében elvesző generációkig. És úgy érzem, hogy azoktól, akiket — mint engem is — sorsuk, rendeltetésük odaállított, hogy sok tekintetben irányt szabjanak, a sors azt kívánja, hogy a nemzetnek ebből a magasabb fogalmából induljanak ki és sokszor a ma élő generációnak talán többségével szemben is olyan irányt szabjunk, amely a nemzedé-

kek egyességének, gondolatának megfelel, amely átmenti a jövőbe a tradíciókat és megnyitja az igaz boldogulás útját a jövő generációk felé, olyan irányt, amely ma talán terhesnek, a túlnyomó többség számára hiábavalónak látszik, de amelyet mégis követnünk kell, ha azt akarjuk, hogy a nemzet javára legyen. De ahhoz, hogy ennek a munkának talán öntudatlanul megfelelő háttére legyen a lelkek mélyében, ahhoz szükséges, hogy a hidat képező nemzedékeknek a tartópillérei erősek legyenek. A mai napnak éppen abban látom egyik értelmét és jelentőségét, hogy egy ilyen tartópillért ünnepelhetünk itten, mert azt vallom, hogy a magyar rendi tanítás, az a nemes tevékenység, amelyet különösen a magyar piaristák kifejtének, egyike a legbecsebb tartópilléreknek, amelyek ennek a nemzedéknek fennmaradását biztosítják. Nagyon köszönöm a rendnek mégegyszer mindazt, amit értünk tett, de nemcsak ezt, hanem amit apáinkért tett és amit gyermekeinkért fog tenni. Azt kérem az egek Urától, áldja meg ebben a munkában, áldja meg a mi és a mi gyermekeink soha el nem múló hálójával.

III.

Osvald István, a m. kir. Kúria másodelnökének beszéde az 1934. június 10-én tartott ünnepélyen.

Kedves, fiatal barátaim, piarista növendékek! Ez az iskola gyönyörű, megható ünnep keretében búcsúzik ma tőletek, különösen azoktól, akik most elvégezték középiskolai tanulmányaikat és az érettségi bizonyítvánnyal kezükben hagyják el ezt a helyet. Az élet útjára induló kedves vándor után szeretettel lobogtatjuk kendőnket, amellyel a búcsú könnyeit törültük le és ez a most búcsúztató, meleg szeretet vár itt majd mindig titeket, akár vidáman, akár csüggedten tértek vissza ide: ártatlan boldog ifjúságtoknak erre a védőhelyére. Az élet küzdelmére itt mindenkor újabb erőt, biztatást, vigaszt nyertek.

Kedves, fiatal barátaim, tudjátok-e, hogy mi ez a mi iskolánk?

Én, az öreg diák, aki közel öt évtized előtt búcsúztam innen, mindig hálásan éreztem, hogy egész életemre itt kaptam az útravalót, de ennek a mi kedves iskolánknak tudatos, tökéletes fogalmát csak most alkottam meg magamnak.

De most már megtanultam, tanuljátok meg ti is. Hol és kitől tanultam meg?

Az országgyűlés felsőházában a középiskoláról szóló törvényjavaslatot a folyó évi május hó 3. napján a külső megjelenésében is szerény szerzetes adta elő. És ennek a szerény szerzetesnek szavat hazánk kiválasztottjai, öregek és fiatalabbak, egyaránt szinte visszafojtott lélekzettel hallgatták. Minden szava az értelemről és szívből fakadt és meghódította a hallgatók értelmét és szívét egyaránt. Nem zengő hangú szó, de az értelem és szív nemességének éltető csobogású forrása volt az előadás és mindenki üdült, feléledt mellette.

Ez a szerény szerzetes annak a tanítórendnek tagja, amely immár háromszáz év óta tanít magyar földön, amely titeket is, minket is tanított, ez a szerény szerzetes: Sebes Ferenc, a piaristarend főnöke.

Azokból a drágakövekből, amelyeket előadásából kiszedtem, szeretnék

néhányat a számotokra egybefoglalni, bár a foglalat, amelyet nyújthatok, nem méltó azoknak a kincseknek az értékéhez.

De csak így tudok feleletet adni arra a kérdésre, hogy mi ez a mi iskolánk?

A középiskola feladata, — az elfogadott törvényjavaslat szavai szerint — hogy vallásos alapon erkölcsös polgárt neveljen, a tanulót a nemzeti művelődés szempontjából általános műveltséghez juttassa, azután egyetemi és más főiskolai tanulmányokra előkészítse.

Mindnyájan kell, hogy egyetértsünk abban, hogy a most körülírt feladat nekünk nem új meghatározás, hisz ezt a feladatot teljesíti a mi iskolánk kezdetől fogva.

Nem idézhetem ebből az alkalomból a Rendfőnök úr összes szavait, amelyekkel azt a feladatot részletesen magyarázta, de néhányat mégis el kell mondanom, véssétek azt a szívetekbe. Így érthetitek csak meg, hogy milyen kincset kaptatok itt.

A nevelési eszmény: vallásos alapon erkölcsös állampolgár kiképzése, alakítása, formálása arra, hogy állampolgár legyen, aki a nemzeti együttesben tudja a nemzet céljait szolgálni. Hívó és vallási alapon erkölcsös, tehát hitből élő állampolgárt kíván nevelni. A nemzetépítő munkát léleképítő munkával kell összekapcsolni és aki a nemzeti balsorsban a biztos jövő alapjait kívánja lerakni, annak a nemzetet Istenhez és az Istenhittől ihletett erkölchöz kell visszavezetnie. Ébredjen rá a magyar fiatalság arra, hogy mint minden nemzetnek, a magyar nemzetnek is Istentől kitűzött hivatása, elvégzendő történelmi feladata van és annak elvégzéseért ő felelős a legfelsőbb fórum a világcélt kitűző Isten színe előtt. Öntudatos és tevékeny magyar: ez röviden a nemzeti elgondolás. Ezzel kapcsolatban azután felemelő művészi hatású az a kép, amelyet a Rendfőnök úr a hallgatók elé tárt: Én remélem, hogy ebben a tevékeny magyarban eléggé eleven lesz az ázsiai puszták magyarjának életösztöne, aki felemelte fejét és kémlelt a horizont felé, hogy milyen megmozdulások, milyen akarások jelentkeznek. Ez az új magyar is felemeli fejét és szét tud nézni a világban, hogy milyen szellemi áramlatok, milyen törekvések jelentkeznek, hogy azokba belekapcsolódják, hogy a nemzeti célokat összefüggésbe hozza az egyetemes emberi célokkal és azokat önmagának és nemzetének javára tudja értékesíteni. De egyúttal bízom abban is, hogy ebben az öntudatos magyarban fel fog éledni Szent István magyarjainak befelé néző, lelket vizsgáló szelleme is, hogy abból a nemzeti öntudatból legyen nemzeti önismeret, a nemzeti önismeretből a nemzeti újjászületés és a nemzeti újjászületésből — mint Széchenyi mondotta — a nemzetnek felmagasztosulása.

Kedves, fiatal barátaim, nagy, súlyos, hatalmas gondolatok ezek, amelyeket a Rendfőnök úr klasszikus szépségben tárt elénk. És ha ezeket a magasztos célkitűzéseket átgondoltátok és megértettétek, akkor tudjátok azt is, hogy mi ez a mi iskolánk. Ismét csak a Rendfőnök úr szavát idézem: Nehéz iskola, férfinevelő iskola, itt rajzolódnak ki a lélekben, itt helyeződnek el a leendő férfinak alapjai, alapvonásai, férfikorában boldog, — mondja az írás — aki megtanulta fiatalságában az Igát viselni. A magyar nemzet útja nem finom autosztráda, amelyen símán, zökkenő nélkül tovasiklik a jármű: a magyar nemzet útja rögökön, törmelékeken visz át és a bércek közé a Kárpátok,

Erdély felé kamyarog, per ardua meredek ösvényeken jár. A magyar fiatalságnak is kemény iskolában, nem pólákban babusgatva, hanem kemény, férfinevelő iskolában kell felnevelődni.

Kedves, fiatal barátaim, megértitek-e most már, miért kívánt ez az iskola tőletek nehéz munkát? Azért, hogy férfikorotokban méltón helytállhassatok, bárhobá is helyez titeket a Gondviselés.

És nekünk, öregeknek is mondott valamit a Rendfőnök úr. A jó nevelésnek az iskola az egyik tényezője, a másik a nevelő és van egy harmadik, láthatatlan tényezője és pedig az a szellemi, családi, társadalmi, politikai, tudományos miliő, amelyben a fiatalság nevelkedik. Ennek a miliőnek kell az illusztrációt szolgáltatni az iskola tanításához; az eszményeket, amelyeket az iskola a tanuló szeme előtt felvonultat, ennek a miliőnek kell a valóságban bemutatnia. Ez a miliő ne azt emlegesse a fiatalság előtt, hogy nehéz az elhelyezkedés, hogy túl vagytok terhelve, hogy az iskola tőletek sokat kíván, hanem mondja azt a fiatalságnak: *post Alpes Italia!*

Mutassa meg a munka eredményét, mutassa meg, hogy a haladásnak, a boldogulásnak, a dicsőségnek munka az ára. Munka, szorgalom, erőkifejtés! Ezeknek a nagy nevelő tényeknek és példáknak az életbe való beállítása első-sorban a mi kötelességünk.

Kedves barátaim, ennek a nevelésnek drága kincsét szereztétek meg ebben a mi iskolákban. Vigyétek ezt a kincset, ezt a talentumot ki a küzdő életbe, kamatoztassátok azt Isten dicsőségére, hazánk boldogítására, a magatok és szeretteitek örömére. Ne felejtsetek soha, hogy piarista diákok vagytok! Ez az iskola mindig az Alma Materetek marad és nem szűnik meg sohasem veletek érezni. A Mindenható áldása vezessen titeket!

Mi — öreg diákok — a piarista diákszövetségben testvéreitek vagyunk. Testvérekként akarunk a segítségtekre lenni. Ezért diákszövetségünk tízéves fennállása után elhatározta, hogy szerény anyagi erőinkhez képest jutalmazzuk azokat a főiskolai hallgatókat, akik azonkívül, hogy az átlagosat meghaladó sikerrel végzik főiskolai tanulmányaikat, szaktudományuk művelésében még különös eredménnyel növelik a piarista diákok jó hírnevét.

Szövetségünk a folyó tanévben első ízben hirdetett ily pályázatot és a pályázat elbírálására felkért bizottság, amelyben Degré Miklós elnökünk vezetése mellett Kisparti János főigazgató, Biró Pál választmányi tag és Párdányi Emil ügyvezető elnök urak működtek közre, mind a kilenc pályázót méltónak ítélte a jutalomra. Bár a pályázat csupán három 100—100 pengős jutalomra szólt, a bizottság megtalálta a módját annak, hogy ezen a három jutalmon felül a többi pályázó is — bár kisebb összegű — jutalomban szintén részesülhessen, mert munkájukkal azt megérdemelték.

A három kitűzött 100—100 pengős díjat elnyerte:

1. *Meznerics Iván*. Nyomtatásban megjelent egy 136 oldalas jogtörténeti munkája és ez időszerint a közigazgatási intézmények történetének megírásával foglalkozik.

2. *Bónis György*. Büntetőjogi és jogtörténeti önálló kutatásokat végzett; megjelent egy 50 oldalas nyomtatott dolgozata a magyar büntető törvénykönyv első javaslatáról.

3. *Hajós György* bölcsészhallgató. A Magyar Tudományos Akadémia kiadta egy eredeti felfogású dolgozatát; az *Acta literarum et scientiarum*-ban megjelent két németnyelvű dolgozata. Az Eötvös Lóránd matematikai társaságban, felkérésre előadást tartott.

Ezen három pályázón felül, szaktudományuk beható művelésében elért eredményért 80—80 pengős jutalmat kaptak: Metzger Lambert és Kratochwill Ede szigorló orvosok, Wolf Károly és Jelinek Győző joghallgatók; 50—50 pengős jutalmat kaptak: Krémer János bölcsészhallgató és Schrödl Tibor joghallgató.

Fogadjátok ezeket a díjakat nemcsak munkátok eredményének elismerésekép, de tekintsétek azt reményünk, bizalmunk kifejezésének is, hogy a megkezdett módon folytatjátok továbbra is munkátokat. Nektek virrad, nekünk jórészt már alkonyodik, de virradástok pírja az öreg piarista diákra is veti fényét és gyönyörűségünk telik benne.

Áldásos munkátok szeretett hazánk újjászületését munkálja és a piarista tanítórend önfeláldozó munkája iránt hálátoknak legszebb megnyilvánulása.

A Mindenható áldjon meg titeket és a magyar piarista rend minden tagját.

I. ISKOLÁNK MULTJA.

A pesti piarista gimnázium első tanárai.

(1717—1727.)

I.

Érdemes elődeink iránt tartozó hálás kegyeletünk ösztönöz arra, hogy emléküket két évszázad múltán felelevenítsük. Adataink fogyatékosága miatt csak halvány fényt deríthetünk az úttörők nagy munkájára, mert a szűkszavú hivatalos feljegyzéseken kívül csak kevésről maradt fenn kimerítőbb életrajz. Ez szolgáljon mentségül azért, hogy csak száraz és sovány vázlattal áldozhatunk nemes emléküknök.

Kétszázötvenhét esztendővel ezelőtt, mikor elődeink Pesten megtelepedtek, a piarista rend már lassan kezdett kibontakozni a szlávországból. Első házaik Podolinban (1642), Privigyén (1666), Breznóbányán (1675) és Szentgyörgyön (1685) alakulván meg, a rend újabb nemzedéke nagyobbára a lengyelek és tótok sorából került ki, majd mikor a magyarországi házak 1695-ben viceprovincia formájában a német rendtartományhoz csatoltattak, néhány morva és több német is lépett be a rendbe. A kiváló szellemű Moesch Lukács vetette szemét először Nyitrára és céltudatos kitartással szorgalmazta a nyitrai ház megalapítását (1701), hogy az onnét nyerendő rendtagok által a szerzetet a tótságból kiemelje és előkészítse a Magyarországon való további terjesztésére.

Nyitra a XVIII. század elején sokkal magyarabb hely volt, mint a század végén vagy a következő század elején, mert a török hódoltságból odaözönlő magyar nemesség megszállva tartotta a várost és a megyét mindaddig, amíg az idők fordultával visszajuthatott ősi lakóhelyére. A rend innét sok új és a magyar kultúrmunkára alkalmas taggal gyarapodott, úgy hogy a veszprémi (1711), váci és kecskeméti (1714), majd az 1717-ben alapított pesti iskolának magyarul tudó tanárokkal való ellátása már nem okozott különösebb nehézséget s emellett a német s tót vidékek számára is maradt elegendő munkaerő.

A huszonkét tanár közül, kik 1717-től 1727-ig Pesten tanítottak, négy volt külföldi születésű: Nürnberger Fülöp, Holesinszky Ferenc, Jaitner Sebestyén és Haul Venantius. Közülük Nürnberger és Jaitner magyarul is beszélt. A többi tizenhét — bár nagyobb részben idegen anyanyelvűek voltak — Kosticzky András kivételével mind tudott magyarul. Demka Sándor és Gáspár, Bieliczky Ágoston, Kayser József, Erdős István, Szokolóczy Vencel,

Puhóczy Márton, Reisinger Jusztinián és Simonyi Alajos nemesi, a többiek pedig polgári vagy jobbágyszülőktől származtak.

A tanárképzés a rend szegényes viszonyai miatt szerény keretekben történt. Csak olyan ifjút vettek be noviciusnak, aki legalább a retorikát elvégezte. A próbaidő két évig tartott: ezalatt az aszketikus gyakorlatok mellett a humaniórákat ismételték és aritmetikát tanultak. A második évben időnként hospitáltak az iskolában és tapasztalataikról beszámoltak mesterüknek és próbaelőadásokat tartottak, egyesek pedig önállóan is tanítottak a parvában, úgyhogy a privígyei gimnázium tervszerűen szervezett gyakorlóiskolája volt a rendnek. A noviciátus után kétéves filozófiai és ugyancsak kétéves teológiai tanfolyamot hallgattak Privígyén, Nyitrán vagy Szentgyörgyön, de a nagy tanárhiány miatt gyakran csak többévi tanítás után kerültek a két tanfolyamra és kevesen végezhatték egyfolytában, megszakítás nélkül felsőbb tanulmányaikat. A teológiát többnyire már mint felszentelt papok hallgatták, mert amikor a kánoni kort elérték, felszenteltették őket, miután az arra kijelölt tanultabb rendtagok vezetése alatt elsajátították a papsághoz szükséges ismereteket. Eleinte a külön teológiai tanfolyamot nem is végeztették el mindenkivel, hanem csak azokkal, «akiket erre kiváló tehetségük és szorgalmuk ajánlott» és akiből teológiai tanárokat akartak képeztetni. A végzett novicius rendszeren csak az elemi és az alsó osztályokban taníthatott, a retorikát csak a végzett filozófus, a filozófiát pedig csak az taníthatta, aki külön teológiai kurzust hallgatott.

A piarista iskolának különlegessége volt az aritmetikai osztály a retorika után. Ilyent találunk Nyitrán és Szentgyörgyön, különösen azok számára, akik kamarai, vármegyei (*arithmetica comitatensis*) vagy uradalmi szolgálatra készültek, vagy kereskedők akartak lenni.

A rendbe lépő klerikusok ismereteire és előtanulmányaira vonatkozólag némi tájékoztatást nyújtanak magukkal hozott könyveik, melyeket a próbaév elején a noviciátusban letétbe helyeztek. Ezek között a piarista Moesch Lukács poetikáján (*Vita poetica*) és aritmetikai kézikönyvén kívül (*Arithmeticus practicus*) kívül leginkább jezsuita tankönyvekkel, nagyszombati nyomtatványokkal találkozunk. Hellyel-közzel magyaryelvű könyvek (Pázmány, Káldy) is vannak feljegyezve. Sokan csak kéziratos könyvet vittek magukkal vagy szegénységük miatt, vagy azért, mert a diktálás általános szokás volt. Könyvtáraik a kor viszonyaihoz képest elég jól voltak felszerelve. Így a podolini könyvtárban sok értékes matematikai munkát találunk. Néhányan a matematikában (Moesch Lukács, Zweyer Farkas), mások (Kubrászky László, Szokolóczy Vencel, Nemesényi Adolf, Erdős István, Desericzky Ince), a hittudományokban szereztek hírnevet és szívesen látták őket tanárul a püspöki semináriumokban is. Fiala Jakab, Szlavkovszky Benedek és Péchy Domonkos a latin költészetben, Desericzky Ince pedig a teológián kívül a történelírásban is kitűnt. Bár a műveltségnek csak azon forrásaiból meríthettek, melyeket a szegénységben sinylődő rend nyújthatott nekik, mert sem hazai, sem külföldi akadémiákra nem küldhették őket, az iskolában megállták helyüket és azon kívül is becsületet szereztek rendjüknek.

A piarista iskola első és főtárgya a latin nyelv volt. Minthogy ezt direkt

módszerrel tanították és lehetőleg latinul beszéltek és a tárgyakat is latinul adták elő, a gyermek gyorsan elsajátította a nyelvet. Desericzky azt írja, hogy a kilencéves fiúk már folyékonyan és értelmesen beszélnek latinul és az iskolában annyira megtanulják ezt a nyelvet, hogy soha el nem felejtik : «Magyarországon a köznép és az alacsonyabb rendű emberek sorában nem ritkán akadhat az olyanokra, akik, habár gyámoltalanságuk vagy mostoha sorsuk miatt nem emelkedhettek magasabbra tanulmányaik segítségével, kérdésedre biztos latinsággal válaszolnak. A zsenge éveikben szerzett tudást megőrzik, ámbár a fazekak és serpenyők közt foglalatostkodnak, árral és tűvel dolgoznak vagy az ekeszarvát fogják, a lovat vakarják, vagy a nyáját őrzik».

A folytonos memorizálás, verselés és szónoki gyakorlat által elsajátított nyelvtudás révén a tanuló egy nemzetközi kultúra részesévé vált, e mellett a latin volt a törvénykezés és hivatalok nyelve és a poliglott ország tanult embe- reinek összekötő kapcsa. Az adott viszonyok között a többi iskolák is hasonló szellemben működtek és a színmagyar vidékek protestáns iskoláiban sem tanították másként. A magyarnyelvű színelőadások és a nemzeti történet köréből vett színdarabok, valamint egyes kiváló tanárok történettanítása (Fiala Jakab, Péchy Domonkos) azt mutatják, hogy a nemzeti érzés az idegen nyelv uralma idején is elevenen élt a tanárok lelkében. A magyar szellem terjedése abból is kitűnik, hogy ekkor már több piarista önkényesen megmagyarosítja idegen családi nevét : Sándor (Sandrik) Krizosztóm, Nemcsényi (Korecz) Adolf. Torma (Krenn) Péter, Deményi (Domján) László.

II.

Iskolánkban az első tíz esztendő alatt (1717—1727) a következő igaz- gatók (praefectus scholarum) és tanárok működtek :

1. *Demka* (István) Sándor (a Visitatione BMV.) 1691 aug. 20-án született Nyitrán. Atyja György jó módú nemes ember volt, aki Nyitrán több ízben viselte a városbírói tiszteletet. Anyja Mókos Ilona volt. Több évig nyitrai isko- lánkat látogatta : 1708-ban találkozunk vele utoljára mint rétorral. Tanul- mányait Nagyszombatban folytatta. Itt a bölcsészeti karon Szentiványi Már- tonnak, a nagy jezsuita polihisztornak előadásait hallgatta és mint végzett «physicus» jelentkezett felvételre a piarista rendben s 1711 április 23-án öltözött be a privigyei noviciátusban. A második próbaévet Nyitrán töltötte és ekkor már a parvában is tanított. 1713 április 23-án tett fogadalmat, miután előzőleg lemondott minden vagyonáról Katalin és József testvérei javára azon fel- tétel alatt, hogy az őt megillető osztályrészéből 100 forintot fordítanak egy kápolna építésére az építendő nyitrai piarista templomban. Mint később látni fogjuk, öccse József sem vette hasznát az ősi vagyonnak, mert ugyancsak a piarista rendbe lépett. A noviciátus után 1713,14-ben Nyitrán filozófiát tanult, majd 1714/15-ben ugyanott a principistákat tanította. A következő két esztendőben Szentgyörgyön teológiát hallgatott. 1716 április 11-én Ghillány György felszentelt püspök Nagyszombatban áldozópappá szentelte.

1717 októberében Zajkányi Lénárd magyarországi viceprovinciális a pesti ház átvételére készülvén, Demka Sándort az új kollégiumba szánt rend-

tagokkal együtt maga mellé vevén Pestre utazott. 28-án érkeztek Pestre, ahol a városi hatóság egyéb helyiség hiányában egy a városháza mellett álló kis házikóban, mely a mai rendháznak a belvárosi templom szentélyére néző sarka helyén állott, szállásolta el őket. A berendezkedés napjaiban Demka mint az új gimnázium kijelölt igazgatója, résztvett azon tárgyalásokban, melyeket Zajkányi Goldperger Lipót házfőnökkel együtt a városi tanáccsal folytatott. Zajkányi 31-én, miután a házfőnököt beiktatta, elutazott. Jellemző a rend szegénységére, hogy egy garast sem adhatott nekik, mert magának sem volt pénze. November 3-án Demka a belvárosi templom kapujában találkozott egy katonával, aki két forintot adott misére. Ez a két forint volt az első pénz az új ház pénztárában! November 5-én, Szent Imre herceg ünnepén tartották meg a *Veni Sancte*-t a belvárosi templomban, majd másnap Demka 165 tanuló írt be és megkezdődött a tanítás ideiglenes szállásuk két kis szobájában. A syntaxisták és grammatisták osztályának tanítója Puhóczy Márton, a principistáké és parvistáké pedig Kosticzky András lett. Kosticzky nem tudott magyarul, azért egy Szobi István nevű világi fiatalembert adtak melléje segítségül, akit Szentgyörgyről hoztak magukkal.

Goldperger házfőnök Demkával tisztelgés céljából meglátogatta az előkelőségeket. Így eljutottak Szeleczy Márton pestvármegyei alispánhoz is, a Nádasdy-ezred egykori őrnagyához. Szeleczy látszólag szívesen fogadta és leültette őket, majd Goldpergerhez fordulva kérdezte: «Ügyebár, rendtársa még nincs felszentelve?», mire Goldperger azt válaszolta, hogy Demka már miséspap. Az alispán gúnyosan így szólt: «A hajáról (?) azt látom, hogy tót ember». «Fáradjon el a Tekintetes Úr — felelte Goldperger — vasárnap a templomba Demkának, a mi magyar hitszónokunknak szentbeszédére és akkor ítélje meg, hogy tót ember-e vagy magyar».

A plaristák letelepedése nagy örömet okozott a városban, mert ezután nem kellett a gyermekeket Budára járatni iskolába, ahova télvíz idején hónapszámra sem tudtak átjutni és a vidéki nemesség is szívesen küldte hozzájuk fiait. A második évről nincsenek adataink, de 1719/20-ban Demka Sándor igazgatóságának harmadik évében már 232 tanulót írtak be. Az iskola fejlődését nagyban elősegítette azon körülmény, hogy a városi hatóság 1718-ban a jezsuiták üresen álló rezidenciáját (a mai Görög-udvar, Galamb-utca 4, Petőfi-tér 2, Régiposta-utca 1) megvásárolta és azt célszerűen átalakíttatván, a plaristákat és iskolájukat október 31-én átköltöztette, amikor a retorikai poetikai osztályt is megnyitották. 1719-ben a város Demka kérésére az új iskola emeletén egy tágas, négyablakos termet színháznak építtetett át és — mint Puhóczy Márton életrajzában látni fogjuk — azt július közepén Puhóczy «*Zocomus rex*» című darabjával fel is avatták. Itt a következő tanév végén Demka is adatott elő a retorokkal két declamatiót: «*Mons Parnassus*» és «*Socrates et Xantippe*» címen.

A plaristáknak mint a legtöbb helyen, úgy Pesten is sok gondot okozott a rakoncátlan ifjúság megzabolázása, mert a magyar virtus ki-kitört a diákokból és parázs verekedéseket rendeztek az inasokkal és mesterlegényekkel. 1720-ban a szokásos diákcsínyeknél súlyosabb dolgokat is fogtak a diákokra, hogy t. i. betörték a plébániatemplomba, a kertekben lopkodtak és megver-

ték az éjjeliőröket. Demka szigorú vizsgálatot követelt. A felzúdulás csakhamar lecsillapodott, mert a vizsgálat során kiderült, hogy a diákok mindebben ártatlanok: a templomba egy varga tört be, a kerti tolvaj sem volt diák, hanem valami csavargó, akinek a verekedés közben karját is levágták, az éjjeliőrök fegyvereit sem a diákok törték össze, hanem egy Sötér nevű nemes úr és korhely társai. Ezután a békesség helyreállott és amikor Demka Sándor a tanév végén (1720) Nyitrára távozott, a városi tanács a tanításban és a hitszónoklatban kifejtett buzgóságát, melyről Erdős István a piarista ház első történetírója is elismerő szavakkal emlékezik meg, azzal jutalmazta, hogy 12 rőf posztót ajándékozott neki, hogy tisztességes ruházatban mehessen rendeltetési helyére.

Demka még négy évtizeden át szolgálta rendjét, több ízben viselt házfőnökséget, így Szegeden, azután Kecskeméten több ízben is, majd Nagykárolyban. 1743—44-ben ismét Pesten találjuk, de ezúttal házfőnöki minőségben. Pesten is építgetett, de sokkal jelentősebb volt kecskeméti és nagykárolyi működése, mert e két ház nagy építkezései leginkább az ő nevéhez fűződnek. 1760 március 16-án halt meg Kecskeméten.

2. *Puhóczy* (György) Márton (a S. Adalberto) 1717-től 1719-ig tanított iskolánkban. 1696-ban született a vas megyei Kemesmál községben, augusztus 16-án keresztelték meg a közeli Körmenten. Atyja György előkelő nemes ember volt, anyja Dersevics-Niczky Mária, ugyancsak régi nemes család sarja. Atyja később mint gr. Heister Gualbert jószágigazgatója Székesfehérvárra költözött és egy időben a fejérmegyei perceptori és másodalispáni hivatalt is viselte. 1711 április 25-én lépett be a privigyei noviciátusba és 1713 április 25-én tett fogadalmat, miután javait atyja rendelkezésére bocsátotta, aki megígérte, hogy fia osztályrészét a veszprémi háznak adományozza. Csak 100 forintot hozott el magával és ezt a privigyei könyvtárnak ajándékozta Le Blanc Tamás és Cornelius a Lapide nagy munkáinak megszerzésére. 1714/15-ben Nyitrán tanított, azután Szentgyörgyön két évig filozófiát, Nyitrán pedig egy évig teológiát hallgatott. A magyaron kívül jól tudott németül és tótul is. Pesten 1717/18-ban a syntaxis, 1718/19-ben pedig a retorika és poétika osztályát tanította. Ezen osztállyal adatta elő 1719 július közepén a *Zocomus király* c. darabot az újonnan épített színházban.

A színházat Mosel Antal városi szindikusz felügyelete alatt építették fel és rendezték be, «ő állapította meg a színház szerkezetét; hol fognak játszani az actorok, merre lesz a muzsikások helye, hol ülnek az előkelők, hol a nép. A nézőtér lépcsőzetesen emelkedett, hogy a hallgatók kényelmesen figyelhessék az előadást». *Zocomus király* szerepét Imre János, a pestmegyei alispán fia, Leonatus királyfiét pedig Mosel tanácsos fia, Ferdinánd játszotta. A darab prologussal kezdődött, melyben az ifjúság szónoka a tanács nagylelkűségét magasztalta. Ezután Mosel Antal szép beszédben felelt a tanács nevében a prologusra, majd Goldperger házfőnök köszönte meg a város jótékonyágát. Csak ezután kezdődött meg a színelőadás, mellyel — mint a ház történetírója feljegyezte — «az iskola nagy becsülést szerzett, a szerző pedig fényes dicsőséget aratott».

A színelőadások nagy elevenséget és mozgalmat okoztak az iskolában.

A vásári komédián kívül alig volt valami látványosság, érthető tehát, hogy nemcsak az ifjúság, hanem a szülők és a közönség is lázas kíváncsisággal és élénk érdeklődéssel várták az előadásokat. A színjátszás 1723 után lendült fel erősen, amikor a királyi táblát felállították és a diákos műveltségű emberek s honoráciorok száma megszorodván, az érdeklődők tömege is megnövekedett.

Puhóczy 1719-ben hagyta el Pestet. Sokfelé tanított és nyelvismeretei miatt hitszónoknak is jól használhatták. 1728-ban Privigyén adatott elő egy Nep. Sz. Jánosról szóló latin darabot, 1730/31-ben mint igazgató működött Besztercén és újra előadatta a *Zocomus királyt*. Ennek magyar-német és latin szövegű színlapja fennmaradt és innét ismerhetjük meg pesti iskolánk első szindarabjának tartalmát. 1745/46-ban Debrecenben volt házfőnök. Meghalt 1762 február 8-án.

3. *Kosticzy* András (a S. Caecilia) 1694 november 19-én született Bazinban. 1713 október 4-én lépett be a privigyei noviciátusba, 1715 október 6-án tett fogadalmat Szentgyörgyön. Iskolánkban 1717/18-ban a principiát és parvát tanította. Minthogy csak tótul és németül tudott, egy Szobi István nevű világi tanítót adtak melléje segítségül. Derék, munkás tagja volt a rendnek, különösen kitűnt az ének és zene tanításában. 1745 február 4-én halt meg Vácott.

4. *Hromkó* (János) Lőrinc (a S. Matthaeo) 1690 július 17-én született Pruszkán. 1710 szeptember 21-én öltözött be Privigyén, ugyanott tett fogadalmat 1712 szeptember 21-én. Csak néhány hónapig működött Pesten, mint a retorika tanára, mert 1719 július havában küldték ide Nyitráról az innét elhelyezett Puhóczy Márton pótlására. A tót nyelven kívül magyarul is jól tudott, sőt Nyitrán 1717-ben két magyarnyelvű szindarabot adatott elő: *Farizeusok*, — *Az igaz szeretetnek földoldozhatatlanul egybekapcsoltalott lántza*. Privigyén halt meg 1724 június 29-én.

5. *Jaitner* (Ferenc) Sebestény (a Passione Domini) Austerlitzben született. Tudott tótul, magyarul és németül. 1714 október 21-én belépett a privigyei noviciátusba és két év múlva fogadalmat tett. 1718-ban került Pestre és itt a principiát tanította, ezenkívül a plébániatemplomban mint magyar hitszónok működött. Buzgó tanár volt, sokat foglalkozott tanítványaival, Vácott, Szentgyörgyön és Nyitrán több szindarabot adatott elő. Meghalt Privigyén 1725 december 15-én.

6. *Demka* (József) Gáspár (a S. Melchiore) Demka Sándornak, iskolánk első igazgatójának öccse, 1699 május 2-án született Nyitrán. Bátyja példáját követve 1717 október 19-én ő is a piarista rendbe lépett. 1719–21-ig Pesten a syntaxist és grammatikát tanította és mindkét évben adatott elő szindarabot, de a darabok címét nem jegyezték fel. 1730–32-ig a pesti igazgatói tisztet is viselte. 1730–32-ig a debreceni, 1736–38-ig a nagykarolyi házfőnöke volt. 1738 március 10-én halt meg Nagykarolyban.

7. *Melcer* (György) Damján (a S. Cosma) 1697 március 24-én született a nyitramegyei Kós községben. Iskoláit a közeli Privigyén végezte és innét jelentkezett felvételre 1717 október 19-én. Anyanyelve tót volt, de németül is tudott. 1719–21-ig Pesten a principistákat tanította. Kácsor Keresztély,

a rend egykori érdemes történetírója két évig volt tanítványa és nagy szeretettel emlékezik meg szelidségéről és buzgóságáról. Betegeskedése miatt csak nehezen tudott megküzdeni a tanítás terhes munkájával. 1720-ban és 1721-ben színelőadást is rendezett, de csak a második címe ismeretes: *De Celso et Nasarlo*. 1727 június 16-án halt meg Szentgyörgyön.

8. *Szokolóczy* (János) Vencel (a Purificatione BMV.) 1720—22-ig iskolánk igazgatója és a retorika tanára volt. A rend egyik legkiválóbb tagja volt, aki az iskolán kívül is nagy hírnévre tett szert hatalmas teológiai tudásával és munkáival. 1692 október 18-án született Beckón jómódú nemes családból. Atyja István Bécs felszabadításakor a fölmentő hadseregben mint zászlótartó vitézkedett, anyja patasicsi Horvát Katalin. A tót nyelven kívül jól tudott magyarul is. 1711 október 28-án öltözött be Privigyén. Pesten öt színdarabot adatott elő: *Comico-tragoedia de Theodosio et Valente imperatoribus*. — *Leo de tribu Juda*. — *Laeta hilaria*. (1721.) — *Comicotragoedia de M. Coriolano*. — *Laeta hilaria*. (1722.) Pestről távozván még több helyen viselt még házfőnöki és igazgatói tisztet. 1720-ban a rendi generális káptalanra képviselőnek választották meg. Ezen minőségében fordult meg Rómában és ott szónoki képességeivel nagy sikert aratott. Althann Mihály gróf váci püspök consistorialis teologusnak és zsinati vizsgálónak nevezte ki, majd Biró Márton veszprémi püspök vette maga mellé és a szeminárium vezetését bízta reá. A filozófiai és teológiai vitatkozásokban fényes dialektikájával tűnt ki és messze földre meghívták disputációkra. A teológiai irodalomban nevét egy nagy dogmatikai és egy egyházjogi munkával örököltette meg: *Meum, suum systematis ab adverso gemini exordium*. (Jaurini, 1762.) — *Tribunal ecclesiasticum*. (Posonii, 1772.) 1768 augusztus 10-én halt meg Szentgyörgyön.

9. *Erdöss* (Ádám) István (a S. Ladislao) 1700 november 10-én született Győrben. 1719 október 19-én lépett be a privigyei noviciátusba. 1721/22-ben Pesten a syntaxistákat tanította és velük egy *Invidiae victima* című drámát adatott elő. Több évig volt gr. Károlyi Sándor unokáinak, a Haller grófoknak nevelője. Mint kiválóan képzett teológust Groll Adolf győri püspök udvari teológusnak hívta meg és szemináriumában a hittudományok előadásával bízta meg. 1744/45-ben Pesten a házfőnöki tisztet viselte. Az ő buzgóságának volt eredménye a modern szellemű bölcséleti oktatás meghonosítása pesti iskolánkban. 1745-ben rendfőnöknek, a következő évben pedig generalis asszistensnek választották meg. E minőségében több évet töltött Rómában. 1748-tól haláláig (1754 november 19) ismét a pesti ház főnöke volt. Ő szerezte meg 1752-ben a pesti háznak a plébániát és ő volt annak első adminisztrátora. Hamvai a belvárosi templom kriptájában nyugsznak.

10. *Nürnbergger* (József) Fülöp (a S. Edmundo) 1697 március 4-én született Oberwaidenben Marchegg mellett. Tudott németül, tótul és magyarul. 1717 október 19-én öltözött be Privigyén. 1721/22-ben Pesten a principisták osztályát tanította. Nyelvismeretei miatt leginkább mint hitszónokot foglalkoztatták. Nagykárolyban önfeláldozó szeretettel látogatta a pestises betegeket és magát is áldozatul esett a szörnyű kórnak 1742 december 21-én.

11. *Bieliczky* (János) Ágost (a S. Leopoldo) 1722—24-ig volt a pesti

gimnázium igazgatója és a retorikai osztály tanára. 1693 november 23-án született Privigyén. Iskoláit szülővárosában végezte, ott lépett be a rendbe is 1711 november 15-én Tótul és magyarul tudott. 1723-ban két verses szavaló-előadást rendezett, majd szeptember 6-án egy *Artaxerxis clementiae indoles* című darabot hozott színre a budai várparancsnok tiszteletére. 1723/24-ben két declamatió mellett egy karácsonyi pásztorjátékkal (*Pastorella ad cunas nati Salvatoris*), a tanév végén pedig a *Gratiata ingratitude* című darabbal szerepelt. Ezt gr. Koháry István országbíró tiszteletére hozta színre a királyi tábla tagjainak jelenlétében. Mint házfőnök működött még Vácott, Veszprémben és Szegeden, ahol 1738 január 18-án meghalt.

12. *Reisinger* (Antal) Justinianus (a S. Antonio Patavino) 1699 június 13-án született Mohácson, ahol atyja Miklós harmincados és székesi postamester volt. Anyja Nagy Judit. 1720 október 3-án öltözött be Privigyén. 1722/23-ban Pesten a syntaxistákat tanította és velük egy *Victima innocentiae (De Hyorcho rege)* című darabot adatott elő. Önzetlen és munkás tagja volt rendjének s több rendház adminisztrálásával érdemelte ki társai becsülését.

13. *Pogadl* (János) Flórián (a S. Joanne Ev.) Janolehotán született 1699 december 26-án. 1720 október 3-án lépett be Privigyén. Németül, tótul és magyarul tudott. Pesten 1722/23-ban a principistákat, 1723/25-ben a syntaxistákat tanította. Mind a három évben adatott elő színdarabot: *Innocentia timoris obex (De Agathocle Lysimachi regis filio)* 1723. — *Laureata Ludovici Romani aequitas* (1724). — *Excita Numinis vindicta in Mithridate luculenter exhibita* (1725). — *Bacchusnak víg birodalma* (1725). 1735/36-ban az oláhországi Krajovában volt házfőnök, azután pedig Pesten mint házfőnök és igazgató működött. A pestisbetegek szolgálatában érte el a halál 1739 május 24-én. A belvárosi templom kriptájában temették el.

14. *Grum* (János) Paulin (a S. Disma) 1704 június 25-én született Nyitrán. Tótul és magyarul tudott. 1721 október 9-én lépett be a privigyei noviciátusba. Pesten 1723/24-ben a principisták osztályát tanította és előadatott egy iskolai drámát: *Funesta ambitionis meta. (De Arcadio et Rufino.)* Mint nagykarolyi házfőnök halt meg 1741 április 20-án.

15. *Holesinszky* (Lukács) Ferenc (a S. Luca) 1687 október 18-án született a morvaországi Havoran községben. 1707 október 20-án öltözött be Nyitrán, ahonnan a privigyei noviciátusba küldték. 1709 október 20-án tett fogadalmat. A cseh és a német nyelvet beszélte. 1724/25-ben Pesten működött mint házfőnök és igazgató. 1725-ben gr. Löwenburg Jakab, a kamara elnöke udvari káplánul kérte ki Bécsbe. Több évig állott a család szolgálatában és ő bírta rá a gróft a rózsahegy piarista ház megalapítására (1729). 1730—1736-ig mint rózsahegy házfőnök felépítette a rendházat. 1736—1739-ig a váci, 1745—1748-ig a szentgyörgyi házat igazgatta. Öregségében De Ville örgróf, tábornok házában éldegélt, ahol jámborsága és nagy műveltsége miatt nagyon becsülték. 1755 június 16-án halt meg Szegeden.

16. *Sándor* Krizosztom (a S. Thoma Aquinate) Bobrov községben született 1694 január 11-én. 1713 október 4-én lépett be a rendbe. Magyarul és tótul tudott. 1724/25-ben Pesten a syntaxistákat tanította és velük egy darabot hozott színre: *Dignitas nova, iucunda simul et gloriosa (De Mercurio et Momo)*.

Ő volt a máramrosszigeti ház első főnöke (1730—1732). Meghalt Rózsahegyen 1743 augusztus 18-án.

17. *Simonyi* (Ferdinand) Alajos (a *Matre Dei*) 1700 október 1-én született Érsekújváron. Magyarul, németül és tótul tudott. 1722 október 11-én öltözött be Privigyén. 1724/25-ben Pesten a principisták és parvisták osztályában tanított. Tanítványai közt találjuk Bajtay (József) Antalt, a későbbi híres piarista rendfőnököt és erdélyi püspököt és *Orczy* Lőrincet, a költőt. Osztályával színrehozta a *Misarchos seu Ferdinandus sui et dignitatis osor* című darabot a királyi tábla bírának jelenlétében (1725), 1725/26-ban pedig a syntaxisták és grammatisták osztályával a *Laureatum conjugalis fidei prolotypon* című darabot adatta elő.

A kis *Orczy* Lőrinc hatesztendős korában került iskolánkba : 1724/25-ben *Simonyi* Alajos osztályában, a parvában mint «legens» van bejegyezve ; 1725/26-ban ugyancsak a parvisták közt «comparatista», tanára *Kayser* József ; 1726/27-ben «minor parvista», tanára *Torma* (Krenn) Péter ; 1727/28-ban principista, tanára *Mozl* Miksa ; 1728/29-ben grammatista, tanára *Molnár* Máté ; 1729/30-ban syntaxista, tanára *Roth* Valerián. Atyja *Orczy* István, a királyi tábla bírása, a jászok és kunok kapitánya, később alországbíró állandóan Pesten lakott, de minthogy hivatalos és gazdasági ügyei miatt gyakran távol volt, Lőrinc fiát hosszabb-rövidebb időre a piarista konviktusba adta be. Itt első tanárának, *Simonyinak* gondjaira volt bízva. *Simonyinak*, aki a noviciátusból került 1724-ben Pestre, szabály szerint egy-két év után a filozófiai tanfolyamra kellett volna mennie, de a szülők kérésére már negyedik éve tartották vissza felsőbb tanulmányaitól. Végül 1728-ban mégis elhelyezték, bár — mint a ház krónikájában olvassuk — «alig lehetett Pestről elszakítani, mert az összes főurak annyira kedvelték és annyira alkalmas volt a konviktorok nevelésére».

Simonyi később is szívélyes viszonyban állott *Orczyékkel* és mikor 1730 őszén a kis Lőrincet a nyitrai nemesi konviktusba adták, ott is az ő felügyelete alatt nevelkedett. *Simonyi* Nyitrán teológiát tanult és nem a konviktusban, hanem a kollégiumban lakott, de *Orczy* István azt kívánta, hogy fia első és kedves tanítója, aki természetét legjobban ismerte, beköltözzék hozzá. «Jól-lehet — írja *Pestről* 1730 október végén Nyitrára *Szlopnay Elek* rendfőnöknek — minapában itt léte alkalmatosságával úgy marattunk vala Lőrincz gyermekemnek *Kegyelmeteknél* való accomodatiója végett, hogy *T. Aloysius* urammal edgyütt az collegiumban légyen, a gyermek pedig az convictusban, de bizonyos consideratiókra nézve jobban szeretném, ha *Aloysius* uram is *Kegyelmed* indulumából az convictusban lehetne s az kegyelme alatt maradhatna, mivel az el mult esztendőben nagyobb részül negligáltatott, eő kegyelme pedig már mind természetét, szokását tudgya, s minden dolgát jól velle, az gyermek is hozzája szokott. Nekem telyes contentumomra oktatta s tanította, mondhalom exemplariter, telyes qualitasokkal imbuálta. Mi az convictusbéli intertentiót illeti, kész vagyok mind *T. Aloysius* uramét is megadnom. Arra való nézve nagy obligatióval kérem, ne terheltezzék ezen materiában nevezett *Aloysius* uramat dispensálni s következendőképpen hozzám ebbeli affectióját s propensióját megh mutatni, melyet én is kívánok minden adandó alkalma-

tossághal cum gratiarum actione meg szolgálnom és csekél szolgálatomat megh tapasztaltatnom el nem mulatom. Feleségem telyes becsülettel köszönti s velem edgyüt reméli is, hogy ezen kérésünkben jóakaratyába bizván megh nem csalatkozunk».

Szlopnyay teljesítette Orczy kérését: «Jól lehet — írja — bizonyos consideratiókra nézve nehezen lehetett accedálnom arra, hogy a Mgr. Aloysius is ott accomodáltassék, mind azonáltal kedve szerént szolgálni kívánván az Urnak, azt is fére tévén, meg engettem, hogy szép uri ajánlása szerint erga solutionem victus Mgr. Aloysius eő kieme is lakhassék az convictusban az urfiacskával edgyütt. *Nevellye Isten dicsőségére s hazánk szerencséjére, Tekintetes Urnak tellyes örömeire kívánom*».

Orczy Lőrinc 1730/31-ben Nyitrán kitűnő eredménnyel végezte a syntaxis osztályát és fényes sikert aratott tanárának, Horváth Bonaventurának *Mathias Corvinus* c. darabjában, melyben ő játszotta a címszerepet. A színjátzásban már pesti iskolánk színpadán is szerzett gyakorlatot: tíz éves korában, 1728-ban, két darabban is szerepelt: a gr. Koháry István tiszteletére előadott játékbán (*Onomasticus Mercurii Stephanitus*) mint Ganymedes, Desericzky Ince «*Serus Phryx Spitigneus*» c. darabjában pedig mint Lactantius királyfi. Pesti diákkorában jelent meg első költeménye is atyja névnapjára (*Onomastica corona Domino Stephano Orczy. Budae, 1730*), de valószínű, hogy ez még valamelyik tanára segítségével készült.

Br. Orczy Lőrinc késő öregségében is hálásan emlékezett meg első tanítójáról, Simonyi Alajosról: «*Tanulmányaimat Pesten kezdtem meg — írja önéletrajzi töredékeiben — a piarista Alojzius mester vezetése alatt. Igen jó és derék ember volt: ami jámborság van vagy volt bennem, neki köszönhetem*».

Simonyit 1732-ben a Löwenburg családhhoz küldték nevelőnek és házi káplánnak. Tizennégy esztendő telt a grófi ház szolgálatában és csak 1746-ban tért vissza. Gróf Löwenburg Jakab özvegye az ő tanácsára 18.000 forintos alapítvánnyal gyarapította a pesti ház vagyonát. 1749-ben Privigyére helyezték. Hogy részt vehessen a fényes ünnepségen, melyet Kalazanti Szent József boldoggá avatása alkalmából Nyitrán tartottak, odautazott és ott halt meg augusztus 17-én.

18. *Haul* Venancius (a S. Barbara) 1678-ban született Hornban. A német provincia tagja volt és csak segítségül küldték hazánkba. 1723/24-ben besztercei házfőnök volt, 1725—1728-ig pesti házfőnök és igazgató. Később visszatért a német rendtartományba és 1756 február 16-án halt meg Hornban.

19. *Fiala* (József) Jakab (a S. Felice) 1697 február 2-án született Rákoson, Abaujmegyében. 1714 október 21-én lépett be a privigyei noviciátusba. Tudott magyarul és tótul. 1725/26-ban Pesten a retorikai osztályt tanította. Két színdarabot adott elő: *Contemptus diviliarum propter libertatem ab Albidio, expelitus* és *Zelotypia religionis christianae in Bennino Bulgarorum rege*. Kácsor Keresztély szerint, aki ez évben tanítványa volt, a rend legkiválóbb tanárai közé tartozott. Kitűnően ismerte az ókori és a magyar történelmet, Curtius Rufus és Bonfinius könyveit csaknem kívülről tudta, de épannyira járatos volt a költészet történetében is. Rajongott a régi magyar nagyságért, lángoló lelkesedéssel magyarázta nemzeti hőseink dicső tetteit, gyakran költői fel-

dolgozásban is bemutatta azt, amit prózában tanultak és buzdította tanítványait, hogy költői kísérleteik tárgyát a történelem gazdag tárházából merítsék.

A latin költészetnek csaknem minden fajtát művelte, igen sokat írt, de kéziratái elvesztek és csak *Szegedis* c. epikus költeménye jelent meg nyomtatásban. (Buda, 1735.) A hegyes-völgyes Felvidék szülöttének lelkét szegedi tanárkodása idején megragadta az Alföld végeláthatatlan síksága, ahol hajdan Attila hadai kalandoztak, a magyar föld hatalmas folyója, a Tisza, a sok szenvedés után nagyra hivatott magyar város képe és a honi őstörténet korából vett eposzának, a *Szegedis*-nek megírására lelkesítette. Bonfinius szorgalmas tanulmányozása ezen eposzon is megállapítható. Meghalt 1733 október 1-én Breznóbányán.

20. *Kayser* (Ferenc) József (a S. Elisabetha) volt az első piarista, aki a pesti gimnázium tanítványai közül lépett be a rendbe. Atyja Sebestény, császári tanácsos volt, anyja Properger Erzsébet. 1721 október 17-én öltözött be Privigyén. 1725/26-ban Pesten a principiat és parvát tanította s tanítványaival színrehozta az «*Erkölcnek dicsősége*» c. darabot. 1736—43-ig a Koháry-ezred tábori káplánja volt. 1743—1748-ig a mármaroszigeti házat igazgatta. Nagykárolyban halt meg 1765 január 15-én.

21. *Bencsik* (István) Gábor (a Purificatione BMV.) 1699 augusztus 19-én született Kálon. Tudott magyarul, tótul és németül. 1716 december 16-án öltözött be Privigyén. 1726/27-én Pesten retorikát tanított. Berkes András váci nagyprépost és a királyi tábla jelenlétében két darabot hozott színre: *Serum, sed serium testamentum seu Jesippus magna libertate in filios delusus.* — *Clementiae typus in Florillo fraudibus a pravis familiaribus circumvento.* Jeles képzettségű teológus volt és mint házfőnök is több rendházban hasznosan működött. Meghalt 1738 március 27-én Nyitrán.

22. *Torma* (Krenn) Péter (a S. Josepho) 1707 november 7-én született Magyaróváron. Atyja György magyaróvári jegyző volt, anyja Pauer Katalin. Tudott németül és magyarul. 1725 november 29-én öltözött be a rendbe. 1726/27-ben Pesten a principistákat tanította és a városi hatóság tiszteletére színdarabot adott elő: *Pressa non oppressa in Childeberto proposita justitia.* 1739-től 1743-ig, a pestis járvány nehéz éveiben, Pesten működött mint házfőnök és igazgató, azután 1745—63-ig Magyaróvárrott, 1767—70-ig a tallósi árvaházban. Évkönyveink nagy elismeréssel szólnak példás munkásságáról. 1781 március 18-án halt meg Szentgyörgyön.

III.

1717-től 1727-ig az igazgatók és tanárok a következő időrendben működtek iskolánkban:

1717/18. *Demka* Sándor igazgató; Puhóczy Márton a syntaxis és grammatika, Kosticzky András a principia és parva tanára.

1718/19. *Demka* Sándor igazgató; Puhóczy Márton a retorika és a poézis tanára júliusig, amikor Hromkó Lőrinc jön helyébe; Jaitner Sebestény a principia és parva tanára.

1719/20. *Demka* Sándor igazgató és a retorika tanára ; *Demka* Gáspár a syntaxis, *Melczer* Damján a principia tanára.

1720/21. *Szokolóczy* Vencel igazgató és a retorika tanára ; *Demka* Gáspár a syntaxis, *Melczer* Damján a principia tanára.

1721/22. *Szokolóczy* Vencel igazgató és a retorika tanára ; *Erdöss* István a syntaxis, *Nürnbergger* Fülöp a principia tanára.

1722/23. *Bieliczky* Ágoston igazgató és a retorika tanára ; *Reisinger* Jusztinián a syntaxis, *Pogadl* Flórián a principia tanára.

1723/24. *Bieliczky* Ágoston igazgató és a retorika tanára ; *Pogadl* Flórián a syntaxis, *Grum* Paulin a principia tanára.

1724/25. *Holesinszky* Ferenc igazgató ; Sándor Krizosztom a retorika, *Pogadl* Flórián a syntaxis, *Simonyi* Alajos a principia tanára.

1725/26. *Haul* Venancius házfőnök és igazgató ; *Fiala* Jakab a retorika, *Simonyi* Alajos a syntaxis, *Kayser* József a principia tanára.

1726/27. *Haul* Venancius házfőnök és igazgató ; *Bencsik* Gábor a retorika, *Simonyi* Alajos a syntaxis, *Torma* (Krenn) Péter a principia tanára.

Repertorium. Series juventutis studiosae gymnasii Pestiensis S. P. 1717—1765. (Kézirat a budapesti k. r. gimnázium levéltárában.) — *Historia domus Pestiensis S. P.* (Kézirat a budapesti k. r. ház levéltárában.) — *Kácsor Keresztély* : *Viri doctriina illustres provinciae S. P. Hungariae. Annales provinciae S. P. Hungariae 1766—1784.* — *Admissio novitiorum, professiones, renuntiationes.* — *Rullae.* — *Dományi Márk* : *Superiores provinciae S. P. Hungariae.* — *Rendfőnöki levelezések.* (K. r. közp. levéltár.) — *Br. Orczy Lőrinc* : *Memoria praeteritorum in vita mea.* (Kézirat a br. Orczy család budapesti levéltárában.) — *Takáts Sándor* : *A budapesti piarista kollégium története.* 1895. — *Prónai Antal* : *A piaristák színjátéka Pesten a XVIII. században.* 1907. — *A kegyesrendiek magyarországi iskoláiban 1670—1778 előadott drámák jegyzéke.* (Irodalomtörténeti Közlemények. 1915. Ennek egy bold. Németh Károly jegyzeteivel és pótlásaival ellátott értékes példánya található a kegyesrendi közp. könyvtárban.) — *Friedreich Endre* : *Kácsor Keresztély élete.* 1909.

Dr. Friedreich Endre.

II. ISKOLÁNK AZ 1933/34. ISKOLAI ÉVBEN.

1. **Az iskolai munka menete.** Alakuló értekezletünket 1933. szeptember hó 9-én tartottuk; 9-én és 11-én voltak a javító-, különbözeti- és magánvizsgálatok. A tanulókat június hó 26-án és 27-én, továbbá szeptember hó 13-án és 14-én vettük fel. Az iskolai évet ünnepélyesen szeptember 15-én Veni Sancte-val nyitottuk meg és ugyanekkor végeztük az osztályrendezést s törvényolvasást. Szeptember 16-án kezdtük a rendes tanítást, amely megszakítás nélkül folyt június 13-ig. A VIII. osztályban május 9—14-ig tartottuk meg az összefoglalásokat, az I—VII. osztályokban pedig június 14—18-ig. Magánvizsgálatok szeptember és május—június hónapokban voltak. Az iskolai évet június 24-én ünnepélyes Te Deum-mal fejeztük be.

2. **Változások a tanári testületben.** A kegyestanítórend főnöke Belyis Antal rendtársunkat négy évi ittlét után Vácra helyezte, Richter Pál rendtársunkat másodízben egy évi ittlét után rendfőnöki segédtitkárrá nevezte ki. Mindketten buzgó munkával tették nevüket emlékezetessé iskolánk történetében s figyelmes, kollégiális egyéniségükkel kartársaik körében. Helyükbe rendeltettek: Jochs József Kecskemétről, Papp Elemér Szegedről és Teller József dr. Nagykanizsáról.

Az iskolai év elején 35 évi szolgálat után ment nyugalomba Holló Károly rendes tanártársunk. Érdemes kartársunk 1891. október 1-től az erdélyi róm. kat. Statusnak a piaristák vezetése alatt álló főgimnáziumában tanárkodott 1920. szeptember 30-ig, amikor a románok kiutasították, mint sok más kiváló hazafit. Átmenetileg a budapesti IX. ker. állami fiókgimnáziumban működött. 1921. október 1-től volt iskolánk rendes tanára 1934 szeptember hó végéig. A világháborúban 1914. augusztus hó 4-től 1918. december 12-ig vett részt. 1914. októberétől 1915. márciusáig a pécsi hadapródiskolában tanított mint főhadnagy-tanár, egyébként mindvégig harctéri szolgálatot teljesített. Kolozsváron szerelt le mint százados. Kítüntetései: a hadiékítményes III. o. katonai érdemkereszt, a Signum Laudis, az aranykoronás érdemkereszt a vitézségi érem szalagján a kardokkal, a Károly-csapatkereszt, a sebesülési érem.

Holló Károly, a tárgyáért rajongó pedagógus, aki minden dolgában példás kötelességtudattal, pontossággal járt el. Nagy tárgy szeretete adta kezébe a tollat, mikor megírta A művészeti nevelés és rajztanítás (Kolozsvár), Öt világrész rajzoktatása (Budapest) című értékes tanulmányait, tartalmas cikkeit a Rajzoktatásban. Ez a tárgy szeretet sugallta rendkívüli buzgóságú tevékenységét a Magyar Rajztanárok Országos Egyesületében, amelynek főtitkára. Tárgyának tanítása érdekében igen sokat tett az Országos Közoktatási Tanácsban mint annak rendes tagja. Több hazai és külföldi kongresszuson vett részt, az ezeken szerzett tapasztalatait lelkes munkával gyümölcöszte a hazai rajzoktatás színvonalának emelésében. Mint kolléga mindenkor figyelmes, mint tanár tanítványai iránt atyailag szigorú, mindvégig jóindulatú volt. Szeretettel kívánjuk kiváló tanártársunknak, hogy a nyugalom éveiben tanári pályájának szép eredményei hosszú időn át töltsék el boldogsággal.

3. **Rendi gyakorlati tanárképzés.** A gyakorlati tanárképzést rendi jelölt-

jeinkkel az 1929. évi állami Szabályzat és Utasítás szerint végeztük. A pedagógiai vezető a gimnázium igazgatója volt, vezető-tanároknak a rend főnöke Balanyi György dr., Nagy Vince, Tóth Lajos és Vézner Károly tanárokat nevezte ki. Gyakorló-jelöltek voltak: Jeney János dr., beosztva magyarból az V. A., latinból a VIII. A. osztályba; Szimon Béla dr., beosztva magyarból a III. B. osztályba, latinból a VIII. A. osztályba; Szita Imre, beosztva menyenyiségtanból az V. B., természettanból a VIII. B. osztályba; Török Jenő, beosztva történelemből az V. B., latinból a VIII. A. osztályba.

4. **Tanári értekezletek.** Az előírt időben és módon tartottuk meg értekezleteinket. Az első félévi módszeres értekezleten az igazgató foglalta össze az egyes tantárgyak tanításának módszertani elveit, a második félévi módszeres értekezleten pedig Ohmacht Nándor «Barátság az iskolában» címmel tartott előadást.

5. **Vallás-erkölessi nevelés.** A középiskola mai szervezetében a nevelői munkát elsősorban az egyes tárgyak nevelőértékének lehető érvényesítésével végezhetjük. Ennek a nevelésnek lesz az eredménye az, hogy a tanulóban kialakul értékelő felfogás a világról, emberekről és az élet különféle jelenségeiről. Kezdetben szoktatjuk a tanulót arra, hogy tanuljon állásfoglalni az érték mellett és az értéktelenséggel szemben. Legyen biztos, helyes értékrendje, melyben előbb vannak a vallási, erkölcsi, szellemi értékek s csak ezek után következnek az anyagiak, a testiek. Ebben az esztendőben ünnepeltük a megváltás 1900 éves jubileumát s tettük újra meg újra elmélkedés tárgyává azokat az örökérvényű igazságokat, amelyek a megváltás tényéből a nevelői gondolkodásra és a nevelés munkájának a végzésére vonhatók. A mi értékelésünk legfőbb mértéke az Istenember, a legmagasabb életeszemény. Törekvéseink végső célja a krisztusi életstílus kialakítása. Ennek az értékrendje szerint való életre szoktatjuk tanítványainkat. A szoktatást fogja majd felváltani a mindinkább önállóvá váló állásfoglalásuk. Ennek a kialakulásában már nemcsak az iskola, hanem sok más, gyakran az iskolával ellentétes befolyások is érvényesülnek. Különösen ma, amikor a tanulót iskolán kívül az értékrendszerek és értéktelenségek zürzavara veszi körül. Gondoljunk arra, hogy itt, különösen a fővárosban, nyomtatványokban, plakátokon, moziban, rádióban egymás mellett látja, hallja a tanuló a legkülönbözőbb érték-megállapításokat. Talán csak éppen megemlíteni hallja a tudományos értékeket, de egekig magasztalják a testi erőt; talán csak a nevét hallja egy-egy klaszszikus műalkotásnak, de dicsőítő lapokat olvas egy-egy divatos filmszereplőről. Szinte végleges érték-megállapításoknak sugallja sok minden a múltó, anyagi javakról szóló reklámot s elhomályosítja a gyermekek lelkében azt, amit a szent, jó, igaz és szép örök értékekről az iskola abba bevésett.

Az iskola nevelőmunkájának eredményét a szülői ház hathatós közreműködése biztosíthatja. E tekintetben örömmel jegyezzük fel, hogy a fogadóórákon és szülői értekezleteken megnyilvánult érdeklődés az iskola munkájának megértését tanúsította.

A kollektív vallásos nevelés főbb mozzanatai ezek voltak:

Ősszel a fűtési idő beálltáig és április 16-tól minden nap közösen hallgattak szentmisét tanulóink, az év többi napján pedig a tanítás kezdete előtt

önként mentek a kápolnába s hallgattak szentmisét vagy mondtak el legalább egy Ave Máriát. A Boldogságos Szűz iránt való tisztelet erősítésére az októberi és májusi szentmiséken együttesen imádkoztuk tanítványainkkal a rózsafűzért. Vasár- és ünnepnapokon rendszerint külön-külön hallgatott szentmisét és szentbeszédet az alsó- és felsőosztályos ifjúság. Kötelező módon együttesen négyszer gyóntak és áldoztak tanulóink, akik közül minden vasár- és ünnepnapokon, de gyakran hétköznapokon is igen sokan járultak önként a szentségekhez. A húsvéti lelkigyakorlatokat március hó 8., 9., 10. és 11. napjain tartottuk. Vezetők voltak az első osztályosoknál Papp Elemér, a felső osztályoknál Jochs József.

Ifjúságunk lelkiügyeinek gondozásában ezévből is segítségünkre voltak Tomek Vince házfőnök, Bontó József igazgató, Zimányi Gyula kalazantinumi igazgató urak. Áldozatos munkájukat e helyen is igaz hálával köszönjük.

A katolikus tudatosság és vallásos szellem fokozására szolgáltak ezek az alkalmak.

Október 7-én az I—III. osztályos tanulóink résztvettek a Krisztus-király előtt rendezett hódoláson.

Október 8-án a IV—VIII. osztályos tanulók résztvettek az eucharisztikus körmeneten.

Október 22-én megtartottuk a missziós vasárnapot. Beszéltek: Pusch Ödön dr. és Balanyi György dr.

Október 29-én megünnepeltük Krisztus királyságának ünnepét. Beszéltek: Ferenczi Zoltán dr. és Ohmacht Nándor.

November 23., 24. és 25. napjain a jubileumi év alkalmából háromnapos ájtatosságot rendeztünk a megváltás emlékezetére. Beszédet mondtak: a megváltás történelmi jelentőségéről Balanyi György dr., a megváltás dogmatikai jelentőségéről Ohmacht Nándor, a megváltás pedagógiai jelentőségéről Kisparti János dr.

November 26-án ünnepeltük Calasanzi szent József pártfogásának ünnepét. A szentmisét *Angelo Rolla* pápai nuncius, a szentbeszédet *Schütz Antal dr.* egyetemi tanár mondta. A pápai követ Úr Őnagyméltósága megáldoztatta mise alatt az egész ifjúságot. A kitüntető jóságért hálatelt szívvel mondunk köszönetet mindkettőjüknek.

Február 11-én megemlékeztünk Egyházunk látható fejről, koronázásának évfordulója alkalmából.

Március 19-én ünnepélyes *Te Deumot* tartottunk Pompilius Pirrotti szenttéavatása öröme. Előtte beszédet mondtak: Ohmacht Nándor és Balanyi György dr.

Április 29-én Breyer István győri megyés püspök úr 130 tanulónknak kiszolgáltatta kápolnánkban a bérálás szentségét. Ez alkalommal volt alkalma ifjúságunknak arra, hogy Őnagyméltóságát, mint megyés püspököt köszöntse. Hálás szívvel gondolunk főpásztori jóságára.

Május 31-én résztvettünk a belvárosi Úrnap körmeneten.

Tanítványaink közül ez évben 5-en választották a papi pályát.

6. **Kegyelet és megemlékezések.** A kegyeletes lelkület fejlesztésére, erősítésére ezek az alkalmak szolgáltak:

Október 4-én Sebes Ferenc rendfőnök úr névünnepén szentmisét hallgatott az ifjúság. A piarista diákok ragaszkodó szeretetét küldöttség fejezte ki Óméltósága előtt. A szónok Halász József VIII. B. o. tanuló volt.

Október 31-én felkerestük iskolánk elhunyt tanárainak és Vörösmarty Mihálynak, egykori nagy tanítványunknak sírját. Virággal, imádsággal áldoztunk az emlékezés oltárán.

November 2-án megkoszorúztuk a kápolnánk előcsarnokában elhelyezett hősi emlékművet. Ifjúságunk tisztelgő elvonulással fejezte ki előtte kegyeletét.

November 3-án az elhunyt tanárok lelkiüdvéért bemutatott gyászmisén voltunk.

December 11-én a limanovai hősökre emlékeztünk.

Március 2-án a kegyestanítórend jótevőjéért, I. Ferenc királyunkért mondott rekviemen vett részt az ifjúság.

Március 17-én az imádságos lélek kegyeletével vettünk részt Hénap Tamás dr.-nak, rendünk ny. főnökének temetésén és lelkiüdvéért bemutatott szentmisén.

Március 30-án halt meg Huszka József ny. tanártársunk, műegyetemi rendkívüli tanár, középiskolai igazgató. Temetésén, április 4-én Balanyi György dr. ezekkel a szavakkal vett búcsút az érdemes tanártól és tudóstól :

A budapesti piarista gimnázium nevében búcsúzunk Huszka Józseftől. Búcsúzunk mindenekelőtt a lelkes, tárgyáért élő-haló tanártól, aki közel fél-százados tanári működése alatt a nemzedékek hosszú sorát tanította rá a művészi szép felfedezésére, helyes látására és élvezésére s aki nem egy, azóta immár országos hírre jutott művészi lelkében lobbantotta lánggra a tehetség szunnyadó szikráját. Mert Huszka neve a századfordulót megelőző és követő két évtizedben valósággal fogalom volt a magyar középfokú rajzitanítás és művészi oktatás terén ; azzá avatták egyrészt nagy mértékben elterjedt tankönyvei, másrészt szuggesztív egyéniségének gazdagon áradó ösztönző hatásai. Azután búcsúzunk tanárkarunk szeretve tisztelt nesztorától, aki huszonnyolc éven át, éppen alkotó férfikorának legszebb és legtermékenyebb éveiben egészen a miénk, a mi intézetünké és a mi ifjúságunké volt s aki később, élete őszre fordult alkonyán is hozzánk tartozónak érezte magát ; a sűrűn ismétlődő érettségi találkozók során újra meg újra megjelent a piarista *alma mater* falai közt és szívesen elmerengett a visszahozhatatlanul tovatűnt szép időkön. És most örökre eltávozott körünkből ; rálépett nagyrabecsült igazgatóinak, Janky Károlynak, Kovács Antalnak és Bartos Józsefnek s annyi kiváló tanártársának közös útjára. Azután búcsúzunk az országos nevű tudóstól, a magyar ornamentika rendszerezőjétől és a magyar műtörténet fáradhatatlan kutatójától, aki fiatalabb éveiben hétszámra, hónapszámra járta a vadregényes Székelyország zegzugait, hogy egy-egy eldugott falusi templom porlepte falairól elővarázsolja a régóta feledésbe merült freskókat vagy anyagot gyűjtsön a székely házról tervezett nagy monográfiájához s aki hajlott korában is fiatalos lelkesedéssel tudott beletemetkezni a magyar díszítőstílus történeti előzményeinek kutatásába. Lehet, hogy ebbeli igyekezetében heve egyben és másban olyan állításokra ragadta, melyek tárgyi és módszertani

szempontból egyaránt vitathatók, de bizonyos, hogy tudás, lelkesedés és izzó fajszeretet dolgában élén járt mindazoknak, akik e témakörrel és nálunk foglalkoztak. Végül búcsúzunk az embertől, a megértő és szerető kollégától, aki mindenkéhez jóakarattal és előzékenységgel közeledett s aki kartársaiban csak a jóbarátot és odaadással végzett munkájában osztályostársát, diákjaiban pedig a tudásra szomjas feltörekvő új nemzedék megszemélyesítőit látta. Búcsúzunk a kedves jó embertől és jó tanártól, aki egy emberöltőn át végzett munkájával számottevő módon hozzájárult a budapesti piarista gimnázium nemespatinájú hagyományainak kialakításához és továbbhagyományozásához.

De mi nemcsak búcsúzni és elmerengeni jöttünk Huszka József ravatalához. Hiszen mi keresztények, katolikusok vagyunk; a mi szemünkben a sírűreg, mely szeretteink hamvait magába fogadja, nem a sötét reménytelenség szimbóluma, hanem új életkezdés kiindulása. Mi tudjuk, hogy ami az emberben igazi érték, az túléli romlandó testének porrá válását. Éppen ezért, a halál felett érzett fájdalmunk nem a végleges elválás tompa, vígasztalan fájdalma, hanem csupán a hosszabb-rövidebb időre szóló búcsúvétel keserű érzése. Végső szavunk tehát most is csak ez lehet: Huszka József, szeretett bajtársunk, Isten veled! Viszontlátásra, ott fenn a másvilágon!

Lelkiüdvéért április 5-én az igazgató mutatott be szentmiseáldozatot az egész tanári kar és ifjúság jelenlétében.

Április első hetében bensőséges érzéssel vetítettük tanítványaink szemei elé Kőrösi Csoma Sándor útját, életét s nemzetközi viszonylatban is nagyjelentőségű munkásságát.

Május első hetében a tanítási órákon hangsúlyozottan szóltunk az édesanya iránt való szeretetről.

7. Hazafias nevelés, ünnepélyek. A nemzeti érzés, gondolkodás kialakítására, mindarra, amit hazafias nevelésen értünk elsősorban a nemzeti tárgyakat: a magyar nyelvet és irodalmat, a történelmet és földrajzot használtuk fel, de a többi tárgykörében felmerült és felhasználható alkalmat sem mulasztottuk el. Rajta voltunk, hogy tanítványaink megismerjék nemcsak e hazában, de a kívülről élő magyarság életét. Módot adtunk nekik, hogy mindazt, amit a külföldi magyarokról folyóiratokban, ifjúsági lapokban olvastak, az osztályfőnökök óráin az iskolában is elmondhassák, arról beszélhessenek. Figyelemmel kísértettük velük a magyar értékeknek (művészet, tudomány, irodalom, zene) a külföldön való elismertetését. Főleg a magyar szellemi élet értékeinek külföldön való érvényesülésére vetettünk súlyt. A modern nyelvek tanításában összehasonlításokat tettünk hazai és külföldi intézmények között. A hősök tiszteletét cselekvővé tettük azáltal, hogy gyűjtettünk rájuk vonatkozó adatokat.

A nemzeti szellem ápolására szolgáltak ezek a megemlékezések és ünnepélyek:

Október 6-án gyászistentiszteletet tartottunk. A megemlékező beszédet Menczer József mondta.

Március 15-én hazafias ünnepélyt rendeztünk ezzel a műsorral:

1. Kéler: Rákóczi nyitány. Előadta a gimnáziumi zenekar.
2. Petőfi: A magyarok Istene. Szavalja Horváth Tivadar IV. B. o. t.

3. Liszt : Csata előtt. Előadja : a gimnáziumi énekkar.
4. Ünnepi beszédet mondott dr. Bátori József.
5. Szent-Gály—Nagy : Szabadságharci dalok. Előadta a gimnáziumi ének- és zenekar.
6. Kóla : Magyar csárdások. Előadta a gimnáziumi zenekar.

Május 27-én a világháború hőseire emlékeztünk. Ez alkalommal Nagy Vince tanártársunk a következő beszédet mondotta :

«Michel Angelo a világ legnagyobb szellemei közé tartozik. Szobrász, festő, építész és költő volt egy személyben. Mikor halhatatlan Mózes-szobrán vésőjével az utolsó simításokat is elvégezte, megpihent és gyönyörűséggel szemlélte. Olyan tökéletesnek találta, hogy a diadalmas alkotás túlradó mámorában odalépett eléje. Rákoppantott vésőjével és e szavakat intézte hozzá : Mózes, szólalj meg !

Nekünk nincsen Michel Angelónk és Mózesünk. De intézetünknek is van egy ihletett művésztől készített alkotása. Ott van a kápolna bejáratában. Egy márványtábla, rájta 105 aranybetűkkel bevéselt név. Nem olyan szép, de nekünk kedvesebb és drágább. A Mózes minden művészi értéke mellett távol áll szívunktól, míg emez oltárunkká lett, melyhez áldozni járunk könnyel, virággal és tanulékony lélekkel. Mindegyik név mögött egy-egy magasztos életáram hullámszik. Minden név egy-egy áldozatos, erős, önzetlen és hűséges lelkivilág tükrözése, melynek fényéből szellemszoborrá rajzolódik elesett hőseink alakja.

S ma, a hősök vasárnapján álljunk eléjük a hála és szeretet érzésével, a közös eszmék összekapcsoló erejének tudatában és szólítsuk fel őket : hősök nyilatkozatok !

Hallgassátok csak, mit mondanak. Hősiességüknek mik a leglényegesebb vonásai? Mi avatta őket a vértanuk testvéreivé?

Azt mondják : nagy tettekre, nagy eredményekre csak azok képesek, akikben kifinomult, szabad, fölényes, bátor lélek lakozik.

Az ember sárból és sugárból van összegyúrva.

«Ember vagyunk, a föld s az ég fia,
Lelkünk a szárny, mely ég felé viszen.» (Vörösmarty.)

A földet is, a mennyet is az Isten teremtette belénk, de azt már a mi dolgunkká tette, hogy lelkünk irányát fölfelé s lefelé szabjuk-e meg. S éppen ez határozza meg értékünket. Aki lelkének szárnyát szegi, porban fetreng az és a mindennapiság parányi köréből soha ki nem emelkedik. Aki viszont lelkének szárnyát emeli, lendíti és napsugárban fürdeti, abban kialakul a nagy lélek, amely nem fér meg a testben, hanem kitör és eget kér.

Ennek a lelkiségnek lényeges eleme az erő és az önzetlenség. Erő, mely tettekben akar megtestesülni, tettekben kíván beszélni. Erő, mely nem a test és vér ösztönéből, hanem eszményekből táplálkozik. Erő, mely azonos az erénnyel és legnagyobb fénye az önzetlenség. A maga kicsinyes érdekeit alá tudja rendelni az egyetemesnek.

A hősi lelkületnek másik jellemző vonása a lemondás és áldozatkészség-közvetlensége. Mennyi öröm, mennyi szeretet várt e hősökre ! Milyen ígérete-

sen szép élet állt előttük. S ők készségesen mondtak le mindenről : kényelemről, élvezetről, anyai csókról, apai szeretetről, meleg családi otthonról, csábító jövő kilátásról. Fiatal életüket áldozták, mert a lelkük parancsolta, melybe «egy felsőbb világ volt beleeresztve». Onnan kapták az állandó lüktetéseket és törhetetlen indításokat a lemondásra és önfeláldozásra.

De úgy gondolom, hogy hőseink lelkiületének leglényegesebb vonása, magja és éltetője a kötelességteljesítés nagyszerű tudata. Pedig milyen fiatalok voltak. Egyeseket közülük alig néhány év választott el az Alma matertől, mások egyenesen az iskola padjaiból indultak a férfias kötelesség mezejére. S hogyan indultak? Dallal az ajkukon, ahogyan a vértanuk seregéről olvassuk. Igaz ugyan, hogy bennük is felharsant az élet szava, mikor a bokkrétás, koszorús vonatra szálltak. Bennük is jövőt kiáltott az ifjúság, mikor a lövészárók borzalmi között megvillantak előttük a könnyes anyai, apai, hitvesi szemek. Nem gondoltak ők arra, hogy mindenáron hősi halottak lesznek. A vértanuk koszorúját sem hajszták tervszerűen. De egy elhatározás kiírthatatlanul élt bennük : kötelességüket — török, szakad — megteszik. S mikor aztán rákerült a sor, nem okoskodtak, nem alkudoztak, nem kérdezték, minek és miért ilyen korán. Természetesnek találták, hogy a katonának így kell tennie. Ez az elhatározás emelte őket azok sorába, akikről a Szentírás azt mondja : *ex genere virorum*, a férfiak fajtájából valók.

Ennek a megingathatatlan kötelességtudatnak kiegészítő része a hűség és kitartás. Azzal együtt rögződött meg bennük a mélységes meggyőződés : *qui perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit*. Aki az eszmék mellett véglihegésig kitart, az nyeri el a pálmát. S hogy ők kitartottak, vérük hullása a bizonyosság.

A hősi lélek összetevői nagyjából ezek. De feleletet kaphatunk tőlük arra vonatkozólag is, hogy mi e hősiség inspirálója. Azt mondják : mindennek titka a szeretet. A szeretet lelkünknek nemesebb tulajdona, istenibb fele. Éppen isteni eredeténél fogva tevékeny és alkotó. A szeretet mindenható «Ha szeretetem van, elmozdíthatom a hegyeket is.» No hát bennük a szeretetnek ez a fajtája virágzott. Szeretet a legszebb eszmék : haza és Isten iránt.

Nagyon jól tudták ők, hogy a haza Isten gondolata. Meggyőződéssel vallották, hogy a nemzetek helyét és hivatását a Gondviselés jelöli ki a történelemben. Az ő akarata, hogy magunkénak érezzük hazánk sorsát : jelenét, múltját, jövőjét, gyászát, dicsőségét. Ő akarja, hogy nemzetünk hivatásáért küzdjünk és dolgozzunk, éljünk és haljunk. A hazaszeretet eszméjét Krisztus Urunk szentelte meg, mikor jeruzsálemi bevonulása alkalmával romlásba induló nemzetéért könnyet ejtett.

A mi hősi halottainkban ez az isteni akaratban gyökerező hazaszeretet lobogott.

A hősiesség másik inspirálója az Istenszeretet volt számukra. Nem lehet meghatódás nélkül hallani és olvasni, hogy iskolában megszokott hnakönyvüket mindenüvé magukkal vitték, megszentelt rózsafüzérüket zsebükbe rejtették, mellükön kis keresztet hordtak láncon vagy zsinóron.

«Minden embernek szüksége van egy erkölcsi sorvezetőre» — mondja a legnagyobb magyar. Az ő sorvezetőjük a kereszt volt. Életüket a megfeszített

Krisztusba gyökerezítették. A kereszt az áldozat szimbóluma. Soha akkora áldozatot nem gyakorolt senki, mint az Isten fia, ki önmagát adta az emberért. Nos, a mi hősi halottaink az ő példáján tanulták a hűséget, a lemondást, az áldozatot.

Hőseink búcsúszava a vigasztalás, a hit és remény szava. Azt mondják : a nemes eszmékért vívott küzdelem ideig-óráig meddő lehet, de az eszme túléli az egyént, a társadalmat, a nemzetet és nemzetpusztulást. Túléli az időt, a történelmet és hat, serkent, életet teremt.

A kereszténység nagy tényei és a történelem tanúsága mutatja, hogy a nagy eszmékért hulló vér nem lehet hiábavaló.

Krisztus kiömlő vére megváltotta az emberiséget és életet adott. Az első keresztények üldözése ugyancsak sok vért kívánt. S Tertullianus szavai szerint a mártírok vére a kereszténység vetése lett. Az első magyar keresztények vére hullása mi mást mutat? A szigetvári Zrínyinek és társainak mártírhalála az egész század keresztény felfogása szerint egy bűnös nemzetet békített ki az ég és föld urával. A szabadságharc névtelen hőseinek és dicső vértanuinak áldozata megteremtette a kiegyezést és utána a magyar geniusz legszebb kifejtését.

El kell jönnie annak az időnek is, amikor a mi hősi halottaink vérvetése is meghozza a gazdag aratást. Ennek azonban van egy feltétele. Ha mindaz, amit örökségül hagytak ránk, nem megy veszendőbe.

Fiúk ! Ők a fölényes, bátor lélek erejét, az áldozatos lemondás és kötelességtudat nagyságát, a hazaszeretet tisztult törvényét, az Istenimádás értékét ott tanulták, ahol ti vagytok. Az iskola padjaiban és kápolnájában szívták magukba. Mohón kapjatok ti is az után, amit itt hallani alkalmatok van. Vessétek mélyen szívetekbe és merítsetek belőle, mert ezzel alapozzátok meg a haza boldogságát és benne a ti jövőtöket. Ne féljete a napba nézni. Tanuljatok hőseinktől állandó életirányt, életükből élni, halálukból áldozni a hazáért. S akkor lesz élet, lesz Magyarország. Adja Isten, úgy legyen !»

Június 10-én tartottuk szokásos nagyszabású záróünnepélyünket. A sokszáz érdeklődő között jelen volt Garrido Tamás vizitátor, a piaristarend generális asszisztense Rómából, Sebes Ferenc rendfőnök, Imrédy Béla pénzügyminiszter, Degré Miklós, a budapesti ítélő tábla elnöke, Oswald István, a kir. Kúria másodelnöke, a Budapesti Piarista Diákszövetség tisztikara és tagjai nagy számmal. Az ünnepély műsora ez volt :

1. Adam : Si j'étais Roi. Előadta a gimnázium zenekara.
2. Sajó Sándor : E rab föld mind az én hazám. Szavalta Imrédy János IV. B. o. t.
3. Vincze : Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország ! Előadta a gimnázium énekkara.
4. Az abiturientek nevében beszédet mondott Kindlovics Kálmán.
5. Gounod : Iudex. Csellón előadta Wein Gábor VII. A. o. t. zenekar-kisérettel. Leoncavallo : Brise de mer. Csellón előadja : Wein Gábor VII. A. o. t.
6. A Budapesti Piarista Diákszövetség nevében beszédet mondott dr. Oswald István, a m. kir. Kúria másodelnöke.
7. Mendelssohn : Vadászdal. Előadta a gimnázium énekkara.
8. Az igazgató záróbeszéde. Az ifjúsági körök jutalmainak kiosztása.

9. Fucik : Grande marcia italiana. Előadta a gimnázium zenekara.

Hódolattal ünnepeltük meg a főméltóságú Kormányzó Úr névnapját december 6-án és születésnapját, június 18-án.

8. **Oktatás.** Az oktatás munkáját a módszeres Utasítások szellemében végeztük. Figyelemmel kísértük a hazai és külföldi módszertani irodalomban felszínre került újabb és újabb elgondolásokat. Több ízben tartottunk módszertani megbeszéléseket s mindezek következtében a hagyomány, újabb tapasztalatok és a didaktikai irodalom felhasználásával alakítottuk oktatói eljárásainkat.

Az oktatás eredményét ezek az adatok illusztrálják : Az elbírált 713 rendes tanuló közül jeles rendű 125 (17·52%), jórendű 221 (31·44%), elégséges rendű 294 (41·23%), egy tárgyból elégtelen 49 (6·87%), két és több tárgyból 24 (3·36%).

9. **Fizikai gyakorlatok.** A VII. és VIII. osztályok tanulói számára délutáni órákban fizikai gyakorlatokat tartottak Agárdy Gyula és Tóth Lajos tanárok. A résztvevőket az önként jelentkezők közül előmenetelük és gyakorlati irányú hajlandóságuk figyelembevételével válogatták ki. A tanulók díjat nem fizettek.

A fizikai gyakorlatok tárgya a VII. osztályosoknál :

Hosszúság, felület, köbtartalom és tömegmérés. Egyenletes mozgás. Egyenletesen gyorsuló mozgás. A sebesség és erő törvényének igazolása Atwood-géppel. Egy pontban támadó erők összetétele. (Dinamóméterrel és csigával.) A lejtőre tett test egyensúlya. Párhuzamos erők összetétele. Centrifugális erő mérése kúpingával. Fonálingás centripetális erőmérleg. A rezgő mozgás időképletének igazolása. Folyadékoszlop lengésideje. Egymásra merőleges rezgések összetétele. (Két ingával.) Az ingamozgás, mint harmonikus mozgás. A «g» meghatározása reverciós ingával. Merev testek mozgása. A forgatónyomaték, szöggyorsulás és tehetetlenségi nyomaték összefüggése. A tehetetlenségi nyomaték meghatározása lengésekből. Spirális acélrúgó megnyúlása. Acéldrót megnyúlása. Csavarási együttható meghatározása. A «g» meghatározása precíziós yo-yoval. Fajsúlymeghatározás hidrosztatikus mérleggel, Westphal—Mohr mérleggel, piknométerrel, areométerrel. Az oldalt kiömlő folyadék eltávolodása. Boyle—Mariotte törvénye. A világító gáz fajsúlyának meghatározása a kiáramlási sebességgel. A lengő test mozgási energiájának tovaterjedése. A hangvilla rezgésszáma a Hahn-f. készülékkel. Hangmagasság-mérések. A hang sebessége üvegben (Kundt csővel). Fényvisszaverődés. Teljes visszaverődés határszöge üvegben. Gömbtükrök. Fénytörés. A prizma törésmutatója a minimális deviációból. Lencsék. Fényhullámhossz meghatározás Fresnel-tükörrel, biprizmával, fényelhajlással (gombostűn), optikai ráccsal. Interferencia jelenségekből következtetés a fény terjedési sebességére üvegben. Az ügyesebb tanulók kézimunkát is végeztek. Egyszerűbb eszközöket állítottak össze, kisebb szereléseket végeztek és hibás eszközöket javítottak.

Ezek közül a tanulók közül a Középszkolai Matematikai és Fizikai Lapok-ban közölt feladatok megoldásával többen is foglalkoztak. A legszorgalmasabbak : Herbst Dénes, Vass Tibor és Verbély László VII. B. oszt. tanulók, akiknek a fényképe is megjelent az utolsó számban.

A fizikai gyakorlatok tárgya a VIII. osztályosoknál :

A levegő térfogatának és nyomásának változása a hőmérséklettel. Kaloriméterek vizértéke. Fajhőmeghatározások. Olvadási és oldódási hő. A 100° -os vízgőz lecsapódási hője. Ködképződés. A mechanikai munka hőegyenértéke. A mágneses Coulomb-törvény y. Póluserősség. Mágneses erővonalak. Az elektrosztatikai Coulomb-törvény. Töltések, potenciálok és kapacitások mérése. Ohm törvénye homogén vezetődarabra és a teljes áramkörre. Ellenállásmérés Ohm törvénye alapján. Kirchoff törvényei az áramelágazásra. Ellenállásmérés Wheatstone hídjával. Áramforrások kapcsolása. Galvanométer söntölése és előtételezése. Az egyenáram hőegyenértéke. Tekercsek mágneses tere. Állandó és lassan változó indukált elektromotoroserők. Az indukció kvantitatív törvényének teljes igazolása. 100—400 sec. rezgési idejű sínusos indukált áram. 3—60 sec. rezgési idejű egyenáramból kialakított váltóáram. A váltóáram erősségének csúcs- és effektív értéke. Önindukciók és kapacitások váltóáramú ellenállása. Fáziskülönbség a feszültség és az áramerősség között. A fáziskülönbség és a váltóáramú ellenállás függése a frekvenciától. Lassú ($\frac{1}{4}$ -es frekvenciáig) csillapított elektromos rezgések. Csillapítatlan rezgések elektroncsővel. Hangfrekvenciák és galvanométerrel követhető frekvenciák modulálása. Lebegések. Forgó mágneses tér.

10. Tanulmányi versenyek. a) Pintér Jenő főigazgató úr ebben az évben a 12. országos középiskolai tanulmányi versenyeket május 28-án rendezte. Tanítványaink közül a magyar irodalomból Gusztáv Béla (3 egység), latin nyelvből György András (2 egység), földrajzból Kindlovits Kálmán (6 egység), szépirodalomból Rényi Ferenc (3 egység) arattak győzelmet. Szorgalmas és tehetséges tanítványaink szép sikere becsülettel végzett munka jutalma.

b) A múlt iskolai év végén érettségizett főiskolai hallgatók részére a br. Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulatban rendezett versenyen a mennyiségtanból is, a fizikából is az első helyen győzött Makai Endre kitüntetéssel érettségizett tanítványunk.

11. Tanulmányi kirándulások. Ismeretszerzés és nemes szórakozás céljából ifjúságunk az év folyamán több kiránduláson vett részt.

a) *Római zarándokutunk.* Az elmúlt év őszén merült fel először a gondolat, hogy a rendkívüli szentév folyamán iskolánk is elzarándokol Rómába. A tervezett zarándoklat nagyobb jelentőséget akkor kapott, mikor megérkezett Rómából a hír, hogy a piaristarend régi óhaja valóra válik : befejeződött Pompilius Pirrotti szenttéavatási pöre és a Szentatya 1934. március 19-ét tűzte ki a szenttéavatás napjául. A zarándoklat ügye ettől kezdve minden magyar piarista iskola érdekévé vált és Sebes Ferenc dr. rendfőnök úr felhívására a vidék is bejelentette a zarándoklathoz való csatlakozását.

Útunkat két hétre terveztük (márc. 11—24). A rendelkezésre álló időt felét Rómára, felét pedig Velence, Bologna és Firenze megtekintésére szántuk. Március 11-én, az indulás napján a déli pályaudvaron 45 főnyi társaság gyűlt össze, melynek vezetői Menczer József, Kanszky Márton dr. és Éder-Szászy László dr. piarista tanárok voltak. Elfoglaltuk különkocsinkat és csakhamar előkerültek az útikönyvek és térképek, megindult az eszmecsere : a beszéd tárgya az elkövetkező napok várható nagy élményei voltak. Valósággal repült

az idő s kora hajnalban már a változatos szlovén vidéken haladt át vonatunk, reggel 9 óra tájban pedig Trieszt közelében elértük a tengert.

Társaságunk legnagyobb része most látta először a tengert, érthető, hogy a fiúk ujjongva sereglettek az ablakokhoz, gyönyörködve nézték a mesés szépségű képet. Noha borús volt az idő, mégis feledhetetlen látványt nyújtott a vidék: a környező hóval borított hegyek tövében jellegzetes házcsoportok, amott messzi Trieszt parti házsorai és a kikötő — kint a nyílt tengeren a halászbárkák vitorlái. Most már állandóan sík vidéken robogott a vonat és nem-sokára elérkeztünk Mestrébe, majd pedig a fasiszta Olaszország nagyszabású alkotása, a tengeren átvezető autótűt mellett haladva, délben Velencébe érkeztünk.

Szítáló esőben vitt a vaporetto szállásunkra és hűvös szél fodrozta a Canale Grande vizét. De az időjárás nem szegte kedvünket. Magyar házigazdánk kíséretében fáradhatatlanul jártuk a város szűk utcáit, ősi templomait és megcsodáltuk pompás palotáit. Igazán sajnáltuk, mikor másnap búcsút kellett vennünk a ritka érdekességű várostól.

Firenze szépsége azonban megvigasztalt. Itt már a honvág is elmúlt egy-két fiatalabb útitárs hazavágó szívéből. Újult érdeklődéssel néztük az elénk táruló gyönyörű várost, a dómot, a Battisterot, a Palazzo Uffizi és Pitti műkincseit és a régi Medici-város egyéb emlékeit, a város környékének érdekességeit. Hogy másfélnapos firenzei tartózkodásunkat oly gyümölcsözően tudtuk kihasználni, azt Végh Árpád firenzei piarista teológiai tanár úrnak köszönhetjük; az ő értékes magyarázatai tették lehetővé, hogy a műemlékeket igazán tudtuk élvezni és méltányolni.

Gyorsan elmúltak ezek a napok és elérkezett utunk utolsó szakasza és tulajdonképpeni célja: Róma.

Itt első utunk a San Pantaleonba vezetett, a piaristarend székházába, ahol Calasanz Szent József élt és tanított, ahol minden szoba, minden tárgy órá emlékeztet. Del Buono József generális úr elé járulunk, aki végtelenül kedvesen fogad. Imát végzünk a kis kápolnában, megtekintjük a Szent szobácskáját, az ereklye-múzeumot, majd a templomot, ahol sírja is van. Innen megyünk a Szent Péterbe, hogy imádkozhassunk az apostolfejedelem sírjánál és megismerhessük egyházunk főtemplomát. Vezetőnk mindenütt Walter János dr. piarista generális-asszisztens úr, aki fáradságot nem kímélve ismer-teti meg velünk a keresztény világ fővárosát. Nagy hálával tartozunk neki nemcsak a római napokért, hanem egész római tartózkodásunk előkészítésé-ért is.

A szenttéavatás napjáig bőven van időnk, hogy Rómát megismerjük. A Forum Romanum és a Via del' Impero újonnan napvilágra került emlékei, a Colosseum és a Palatinus, a császári fürdők romjai és a Via Appia a pogány Róma arculatát sejtetik meg velünk; a katakombák, a romok közé épült bazilikák, a barokk templomok százai és a Vatikán-város a keresztény Róma nagyságát hirdetik nekünk; a Piazza Venezia, a fasiszta kiállítás, a Foro Mussolini és a szemünk előtt folyó hatalmas közmunkák pedig a harmadik Rómának, Mussolini Rómájának erejét tárják elénk.

Láttuk e napokban mind a három Rómát, megismerkedtünk azzal a

mélységes tartalommal, mely e várost a föld királynőjévé tette, megsejtettük azt az erőt, mely e föld népével tudott nagyot alkotni az elmúlt évezredekben és tud nagyot művelni a jelenben is. Ez a néhány nap sok élményt, sok nagy tanulságot jelentett mindegyikünknek, kicsinynek, nagynak egyformán, de mindig éreztük, hogy a legnagyobb még hátra van s ezzel Szent Péter utóda fog megajándékozni bennünket.

Ránk virradt végre ez a nap is, március 19-e, zarándoklatunk fénypontja — Boldog Pirrotti Pompilius szenttéavatásának napja. Korán keltünk, hogy idejében a templomba érkezhessünk és jó helyet biztosíthassunk magunknak. Még csak hat óta mult, mikor elhagytuk szállásunkat, de már élénk élet folyt a római utcán. Sűrű egymásutánban robogtak az autóbuszok a Szent Péter irányába. Mind zsúfolva volt a szenttéavatásra igyekvő zarándokokkal, úgyhogy társaságunk is csak több részre oszolva tudott elindulni. Mikor kinyarodtunk a Szent Péter-térre, már a zarándokok ezrei özönlöttek hosszú sorokban és nagy csoportokban a bejáratok felé. Mi is megindulunk s miután a bejáratnál a pápai csendőrök jó néhányunkat megmotoztak, nincs-e nálunk fényképezőgép, minden további baj nélkül szerencsésen elérünk a kijelölt helyekre. Úgy látszik mégsem érkeztünk idejében, már zsúfolt a templom. Főként olaszok vannak itt, de vannak nagyszámmal németek, franciák is, mellettünk pedig éppen spanyol piarista diákok helyezkedtek el.

Még egyre özönlenek a zarándokok; van időnk alaposan szemügyre venni a templomot, újból megcsodáljuk lenyűgöző, fenséges méretelt. A kupola négy pillérén hímzett szőnyegek függenek, melyek Pirrotti Pompilius és a vele együtt szenttéavatásra kerülő Cottolengo József és Redi Teréz csodáit ábrázolják. Köröskörül a falakon bíbordrapériák, szerteszéjjel a mennyezeten és a párkányokon száz és száz csillár van elhelyezve.

Múlik az idő — félnyolc lesz, majd háromnegyed nyolc. Hirtelen harsonzó hallatszik a távolból; kigyullad a sok csillár. Halk moraj fut végig a templomon — mintha tündérpalotában lennénk. Most kezdődik a Szentatyának és az ünnepi menetnek a felvonulása. Legelőször a szerzetesrendek képviselői érkeznek, utánuk a római papság, a menetben hozzák az új szentek képével díszített zászlókat. Ezek után jönnek az illető szentek rendjének vezetői. Szakadatlan sorban vonulnak a főpapok, apátok, püspökök, érsekek, bíborosok jönnek egymás után. Közben föltűnnek a nemesi gárda diszruhás csoportjai. Egyszerre óriási taps, éljenzés hallatszik a templom végéből: a pápa a templom területére érkezett. A tapsvihar folyton erősödik, fokozatosan közelebb hallatszik az éljenzés, de mindez még mintegy negyedóraig tart. végre megjelenik a Szentatya jóságot árasztó alakja a főoltár előtt.

A baldachint a trónus elé viszik s a pápa helyet foglal trónján. Ezzel tulajdonképpen megkezdődött a szertartás. A főpapok hódolatukat nyilvánítják a főpásztor előtt, majd a kanonizációs per keresztülvitelével megbízott bíboros járul a pápa elé a szertartásmesterrel, az ügy előadójával és kéri a Szentatyát, hogy a három kijelöltet a szentek sorába iktassa. Ez a kérés «instanter» — sürgetve szóval történik, még kétszer megismétlik: «instantius» és «instantissime». E közben a Szentatya és kísérete elimádkozzák a minden-szentek litániáját, majd később a Misereret s a Veni Creator Spiritust éneklük.

Elhangzott a legnyomatékosabb kérés is ; feszült csend támad az egész templomban. A bíboros titkár kijelentésére, hogy a pápa hajlandó a végső határozat kimondására, feláll a hívóserég ; a Szentatya a Szentháromság tiszteletére, Krisztus Urunk, Szent Péter és Szent Pál apostolok s saját apostoli tekintélyénél fogva szentté nyilvánítja Pirrotti Pompiliust, Cottolengo Józsefet és Redi Terézt.

Megcsendülnek a Szent Péter harangjai, felhangzik a Te Deum ; Calasanz Szent József után most már második szentje van a piaristarendnek, másik mestere és mennyei pártfogója.

Kis füzeteket osztogatnak köztünk, Pirrotti Pompilius életrajzát. Míg megkezdődik a szentmise, ezt olvassuk. Mialatt az életszentség e nagymesterének az életrajzát lapozgatjuk, a miséhez öltözik a pápa és megkezdődik a tünevényes szépségű szentáldozat. A pápa ünnepélyes menetben vonul a főoltárhoz, előtte megy hét szerep díszes gyertyatartókkal. A menet megkerüli a Confessiót. Ezalatt a három legutóbb kinevezett bíborossal élén a menet másik része ellenkező irányba vonulva ér a főoltár elé s ott fogadja az egyházfőt.

Eléneklük az Introitust, majd a Szentatya ismét trónjára vonul vissza. Az evangéliumot két nyelven éneklük : latinul és görögül. A hívők most feszülten figyelnek, hisz most a pápa fog beszélni. A pápa megszólal. Jól halljuk a hangját, bár meglehetősen nagy a távolság. Erős megafonok közvetítik a beszédet mindenfelé. Latinul méltatja a három új szentet, azután az apostoli hitvallásba kezd. Ekkor érdekes szertartást figyelhetünk meg : a preguztációt.

A pápai sekrestyés az oltáron kétszer megkóstolja a bort és vizet, majd két ostyát nyel le. Abból az időből maradt fenn ez a szokás, amikor a főpásztor-nak még az oltárnál is orgyilkosoktól kellett tartania.

A Credo befejeztével a kanonizációs ügy előadójából, az új szent rendtársaiból, néhány bíborosból és főnemesből álló menet viszi a pápának az áldozati adományokat : öt viaszgyertyát, két kenyeret, egy-egy hordócska bort és vizet, három kalitkát ; ez utóbbiakban gerlicék, galambok meg apró madárkák vannak. A gyertyák a szenteket jelentik, a kenyér az Oltáriszentséget, a bor az Isten kegyelmét, a víz a kiválasztottakra zúduló megpróbáltatások áradatát ; a galamb a tisztaságot, a gerle a hűséget, a kis madárkák pedig a földi értékektől való függetlenséget.

A mise folyik tovább. Már a Sanctus-nál tartanak. A hívők feszült figyelemmel várják az Úrfelmutatást. És íme, egyszerre vezényszó hangzik, a nemesi gárda kirántva kardját, térdre ereszkedik. Gyönyörű szimfónia csendül fel a kupola felől. Az ezüst harsonák kristálytisza hangjai szárnyalnak át a levegőn és negyvenezer ember imádja mélységes hódolattal az Urat, akit Szent Péter utóda felmutat a sokaságnak. Páratlan szépségű pillanatok ezek !

Az ezüstharsonák elnémulnak, a világ Urát dicsőítő szimfónia azonban továbbra is visszhangzik a lelkekben. Érezzük, hogy Jézus Krisztus itt van közöttünk ; mélységes áhítattal követjük a szentmise cselekményét. — «Most járul áldozáshoz a Szentatya !» — suttogják körülöttünk. Csakugyan, a pápa trónusához vonul vissza, térdre borul és mélységes alázattal veszi magához a bíboros alszerpap kezéből Őt, akinek nagysága mellett minden földi nagyság eltörpül, porbahullik.

Miután a pápa megáldozott, ő áldoztatja meg a misében segédkező bíborosokat. Véget ért immár az áldozás ünnepélyes pillanata is. A pápa a főoltárhoz megy és elmondja a befejező imákat. Most mindnyájan leborulunk, így fogadjuk Krisztus helytartójának áldását. Ismét megindul a diszes menet, a negyvenezernyi sereg tomboló lelkesedéssel ujjongva éljenzi a pápát. Mi is megindulunk és mialatt elhagyjuk a templomot, felejthetetlen élménnyel gazdagabban, az egész életre szóló benyomásokkal lelkünkben, átérezzük az Úr szavainak örök igazságát: «Te Péter vagy, azaz kőszál; erre a kőszálra építem egyházamat és a poklok kapui nem vesznek erőt rajta!»

De a Szentatya még egy nagy élményt tartogatott számunkra. Másnapra, március 20-ra volt kitűzve a pápai kihallgatás. Amikor újból megérkezünk a Szent Péter-térre, úgy tűnik fel, mintha megszállás alatt lenne a Vatikán bejárata. Csakúgy nyüzsg a pompás lépcsőkön a sok egyenruhás olasz és spanyol piarista diák. Nagynehezen feljutunk a végtelen hosszúnak látszó lépcsőkön keresztül a kihallgatás színhelyére, egy nagy terembe, az Aula Benedictionumba. A pápai hivatalnokok átveszik ajándékunkat: a piarista szerzők Szentek életé-t, továbbá Schütz Antal és Kornis Gyula munkáit (valamennyi pompás bőrkötésben van), mi pedig oldalt húzódunk, a festői ruhájú svájci testőrök mögé.

Jó sokáig kellett várakoznunk a tikkasztó melegben. A Szentatya most a vatikáni palota más termeiben jár, ott is zarándokokat fogad. Végre több mint egy órai várakozás után hozzánk érkezik a pápai menet. Most közvetlen közelről szemlélhetjük a Szentatya jóságos arcát. Az egybegyűlt zarándokok mámorosan tombolva éljenzik, ő mosolyogva osztja az áldást és barátságosan integet mindenfelé. Majd elérnek a trónushoz. Még nem ül le, előbb átveszi a zarándokcsapatok ajándékait. Egy hosszú asztal van megrakva miseruhákkal, kelyhekkel és más egyházi szerekkel. Ott van a közepén a mi ajándékunk is. Boldogan láttuk, hogy a mi ajándékunk tetszett neki legjobban, mert míg a miseruhákat és kelyheket nyomban szétosztotta a missziók között, a mi könyveinket hosszasan nézegette, kinyitotta s azonnal könyvtárába vitette. Most olaszul beszélni kezd hozzánk. Tisztán, érthetően hangzik minden egyes szava, úgyhogy beszédének a lényegét megértjük. Örömmel látja az előtte tisztelgő piarista-rendet és a piarista diákságot — mondja. A megváltás ünnepére gondoljon most az ifjúság, a Megváltás nagy kegyelmére. Ragaszkodjék mindenben az Egyház parancsaihoz, éljen igazi keresztény életet. Pirrotti Pompilius, Calasanzii szent József e nagy utóda lehet ebben méltó példaképünk. Ebben a keresztény életben a piarista ifjúságnak nagy támasza az a fáradhatatlan, buzgó tanítás, amellyel a jól, a nemest Calasanzius utódai és tanítványai, a piarista tanárok lelkébe ültetik. — Végül ünnepélyesen megáldja Calasanzius egész családját, tanárokat, diákokat, hozzátartozóikat, a rend tisztelőit egyaránt. Megáldja minden jó szándékukat, cselekedetüket.

Véget ér a fogadás. A pápa fellép a hordozható székbe, elhalad a menet a zarándokok sorfala közt, mi pedig lelkesen éljenzünk, amíg csak látható XI. Pius jóságos alakja. Azután megindulunk mi is kifelé. Bár nem szólunk egymáshoz, nem mondjuk ki gondolatunkat, mégis tudjuk, ugyanaz az érzés

van mindenki szívében, ugyanaz a fohasz lebeg mindnyájunk ajkán: «Tartsd meg, Isten, Szent Atyánkat, Krisztusnak helytartóját!»

b) *Északmagyarországi tanulmányutunk.* A IV. A., IV. B. és az V. A., V. B. osztályok 35 tanulója, Para Imre dr. és Dragos Károly tanárok vezetésével, Észak-Magyarországra rendezett háromnapos kirándulást. Május 17-én reggel indultak el Budapestről. Délben érkeztek meg Miskolcra. Molnár Béla úr, a Miskolci Bükk Egylet háznagya várta itt a kiránduló társaságot, hogy az Avason újonnan épült Túrista Szállóba kalauzolja és elhelyezésükről gondoskodjék. A M. B. E. ügyvezető alelnökével, Illyés Bertalan úrral együtt sokat fáradoztak miskolci és lillafüredi kirándulásuk sikerén. Szíves fáradozásukért e helyen is hálás köszönetünket tolmácsoljuk.

Rövid pihenő után a Lillafüredi Állami Erdei Vasutak állomására siettek, hogy Miskolc közvetlen környékének gyöngyére, csonka hazánk ékességére: Lillafüredre utazzanak. A kényelmes kilátó-kocsikból minden irányban gyönyörködtek az eléjük táruló panorámában. A kis hegyivasút a Bükk meredekére fut fel merész serpentin-úton. Balról a diósgyőri vasgyár hatalmas kiterjedésű telepe, majd a diósgyőri várrom tűnik fel, mint Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás királyaink ittragadt dicsőséges multjának hirdetője. Jobbról Magyarország legrégebbi papírgyára marad el; itt készülnek a pengőbankjegyek papírrjai. A vonat a gyár fölé érve, már az erdők sűrűjében pöfögve futja merészen felfelé kanyargó pályáját. Kezdődik a vadregényes hákori völgy. Mélyéből fel-felcsillan a Szinva csobogó vize, felenerlik az autót szalagszerű sávja, a völgy túlsó oldaláról sziklák közelednek, mert a kies hákori völgy szűkül. Feljebb a völgy mélyéről Hámor község szép tiszta házacskái, mint csinos játékszerek tűnnek fel. Az ember lélekzete is elakad, mikor a vonat kerekei a szédítő mélységet átívelő, nagyszerű viadukton dübörögve szaladnak át. Néhány perc múlva céljánál van a vidám társaság; a Palota-szállónál búcsút is vesz egyelőre a kis erdei vonattól. Megcsodálják a függőkertekkel, parkokkal és a Hámori-tóra vagy az erdős Szinva-völgyre néző, nagy terraszokkal ékeskedő, Mátyás király korabeli ízléssel épült gyönyörű szállót. Majd megtekintették a Szent István-cseppkőbarlangot. A változatos, pompás cseppkőcsoportok villanyvilágítás mellett felséges látványt nyújtottak. Elsétáltak azután a Fehérkő aljában sziklába vágott sétaúton a mésztufaszirtékből gyönyörűen kiképzett Mária-kápolnához, a hasonlónevű spanyol búcsújáróhelyről elnevezett Límpiászi kereszthez, majd a Lilla-szálló előtt az Erzsébet-parkon keresztül jöttek vissza a Hámori-tóhoz vagy másnéven a Tajhoz (Teich). A tó sötétzöld színével, a kétoldalt meredeken emelkedő erdőkoszorúta hegyekkel, a nagy csónakparkkal, fürdőházával festői látványt nyújtott. Később a tó fölött emelkedő Dolka-hegyen épült Zsófia-kilátótoronyhoz kapaszkodtak fel. Fáradtságuk bőséges jutalmat kapott abban a csodálatos szépségű panorámában, amely itt tárult szemük elé. A kilátótól a Szeleta-barlanghoz sétáltak. Ebben a barlangban találták meg az első biztos és geológiai szempontból is igazolható nyomokat arra, hogy a diluviális ősember tényleg élt Magyarországon. Már esteledett, mikor a Palota-szállóhoz visszakerültek. A kis vonat kissé fáradt, de új és szép benyomásokban gazdagított társaságot vitt vissza szálláshelyére, Miskolcra.

Másnap, május 18-án reggel autóbusszon indultak tovább Aggtelekre. Útközben megtekintették a sajószentpéteri palackgyár üzemét. A gyár rengeteg mennyiségű, de kizárólag zöld palackot készít. Gyakorlatilag látták itt a különféle alakú palackok gyártási módjait, a munkáskezek ügyes, szinte gépies mozgását, a forró üvegek fokozatos lehűtését, a nyers anyagokat stb. Sajószentpéteriről csendes, sűrű esőben folytatták további útjukat. Az esőzés csak az autóbussz menetsebességét csökkentette, a kirándulókat különben nem zavarta. A putnoki műúton 11 óra után érkeztek Aggtelekre. Itt már ismét verőfényes idő fogadta őket. A Baradlába előbb a jósvafői bejáraton mentek le. Sajnos, villanyvilágítás még mindig nincs, a társaság tehát gyertyásmenetté alakult és így jutott le 241 lépcsőn a barlang mélyére. Vezetőjük rengeteg magnéziumszalagot vitt magával és minden érdekesebb részletet, minden szebb cseppkőképződményt magnéziummal világított meg többszörösen is. A barlang e részének a «Gellérthegy» egyik legnevezetesebb helye; tetején képződött t. i. az egész világnak jelenleg ismert legnagyobb cseppkőve, a 24 m magas «Csillagvizsgáló». Felejthetetlen látványt nyújtott ez a tetején gömbbel koronázott cseppkő-óriás. A barlang legszebb képződményei közé tartozik a közeli «Alabástrom-szobor» is. Ez gyönyörű, finom színárnyalataival ejti bámulatba a nézőt. Majd a régi bejáraton hatoltak le a Baradlába. A barlangnak ez a része sokkal gazdagabb cseppkőképződményekben. Eredeti szépségükből azonban sokat veszítettek, mert a régi látogatók fáklyáiról vastag koromréteg rakódott le a cseppkövekre. Egyes részletei azonban így is felejthetetlen benyomást gyakoroltak a tanulókra. A Styx folyása mentén jutottak el a «Paradicsom előcsarnoká»-ba («Széchenyi-oszlop»), majd a Paradicsomba. Szinte leírhatatlan itt a cseppkövek sűrűsége. Óriási cseppkövek sorakoznak egymás mellé itt. («Aradi tizenhárom»), alátámasztva a mennyezetet. Egyesek felborulva fekszenek a földön és rajtuk új oszlopok keletkeztek; valóságos cseppkőerdő veszi körül itt az embert, aki azt sem tudja, hova nézzen először! A barlang megtekintése majdnem négy órába került s mégis, amikor d. u. 3 órakor a barlang előtti vendéglőben asztalhoz ültek, a természetnek pazar és szép alkotásaira való visszaemlékezés fáradtságukat egészen elfeledtették. Délután 4órákor az autó hívójelére felszedelőzködtek, még egy utolsó pillantást vetettek a barlang szája körül fenyegetően emelkedő hatalmas sziklafalra. Zakatolni kezdett a motor s máris fűgén vitte tovább őket Eger felé. Vadregényes, bájos, szép vidék kísérte útjukat. Az idő nagyon kellemes volt, jókedv sem hiányzott s így nem csoda, hogy az órák múlását észre sem vették. Már 7 óra körül járt az idő, mikor Bélapátfalvára érkeztek. Itt megtekintették a ciszterciák hajdani bélháromkúti apátsági templomát. A falutól jó 10 percnnyire az erdő szélén, a Bélkő (786 m) hatalmas falának tövében, festői kiemelkedő téren magányosan áll ez a templom, hazánkban egyik legkiválóbb román stílusú műemléke, ma is teljesen ép állapotban (épült 1232-ben). Ennek a templomnak ritka szépsége volt hajdan az, hogy rétegesen váltakozva, vöröses és zöldesszürke kövek borították a falait. Sajnos, az újabb vakolás és meszelés miatt abból ma már csak keveset lehet látni. Az est lassan kiterjesztette sötét szárnyait: az autóbussz reflektorai keményen és merészen vágta bele a sötétségbe, míg végre 1 $\frac{1}{2}$ óra tájban berobogtak Eger szépen világított

főutcájába. Végállomás : Eger új Diák-szállója, a Káptalan-utcában. Kérdemelt jó vacsora az Egri Kaszinóban, utána általános mély, üdítő alvás a hó-fehér ágyakban.

Másnap, május 19-én Eger nevezetességeinek megtekintésére került a sor. Megnézték azt a két-két szárnyal nyíló remek vasrácszatot, mely a Vármegyeháza kapualjának kétoldali folyosóit egymással szemben zárja el. Ezek a kovácsolt mesterművek a rokokóművészet legszebb rácsos művei közé tartoznak. Az udvaron az egykor börtön-, most levéltári épület homlokzatát művészi becsű kálvária, szintén érdekes barokk alkotás díszíti. A ferencesek templomában különösen a főoltár hatalmas tabernákuluma, a párkányig érő, márványstuccóval borított korinthuszi oszlopain lebegő kupolájával ragadta meg figyelmüket. A méreteiben hatalmas, térhatásában nagyszerű és felemelő főszékesegyház megtekintése után az érseki liceum került sorra. Gr. Eszterházy Károly érsek építkezése, Egernek nemcsak legsajátosabb ékessége, hanem mint tisztán közoktatásügyi intézet, az egész országban páratlan, monumentális művészi alkotás. A kápolna, a díszterem és a könyvtár gyönyörű mennyezet-freskói, a tölgyfából faragott remek könyvtárszekrények (65 ezer kötet, Mikes K. : «Törökországi levelei»-nek eredeti példánya), a múzeum és képcsarnok sok szép és érdekes látnivalót nyújtottak. Azután a minoriták templomát nézték meg ; ez hazánknak egyik legmonumentálisabb és legszebb barokk műemléke. Tisztelegtek Dobó Istvánnak, Eger hős védőjének a Kossuth-téren álló bronz-szobra előtt (Strobl A. alkotása.) A törökvilágból épségben egyedül megmaradt emléke : a 40 m magas minaret megtekintése után a várban felkeresték az «Egri csillagok» szerzőjének, Gárdonyi Gézának sírját, megnézték az utóbbi évek ásatásainak meglepően érdekes eredményeit, bejárták a vár földalatti kazamatáit, alagútjait és termeit, melyek egymás fölött mostanig már egy kilométert meghaladó hosszúságban vannak feltárva. Meglepetéssel csodálták meg a gyönyörű versenyuszodákat, majd végigsétáltak a pompás érsekkerten. — A sok érdekes látnivaló közben az idő valósággal repült. Nehéz szívvel vettek búcsút d. u. 3 órakor ettől az igazán szép barokk-rokokójellegű várostól. Kedves emlékekkel telve, ismeretekben gazdagodva érkeztek vissza Budapestre este 7 órakor.

c) *A salgótarjáni tanulmányút.* A VI. A. és B. osztály tanulói Ferenczi Zoltán dr. és Kanszky Márton dr. tanárok vezetésével háromnapos kirándulást rendeztek május 24., 25. és 26-án, csonka hazánk ma legnagyobb bányavárosába, a határszélen fekvő Salgótarján természeti szépségekben és bányakincsekben gazdag vidékére.

Május 24-én indultunk. Utunk eleinte a Nagy Alföld peremén vezet s a vonat ablakán a korai tavasztól megviselt tájak képei sorakoznak fel. Hatvantól kezdve azonban megváltozik a vidék, mert a Zagyva folyó völgyében haladunk. A nagy sürgés-forgás az állomások sok kitérő-, rakodó- és iparvágányain már megéretteti a környék gazdasági jelentőségét. A hazulról hozott ebédrevalót alig fogyasztottuk el, midőn Kisterenye után, a Tarján patak egyre szűkülő völgyében, a folyton magasbodó hegyek között, Salgótarján ipartelepei tűnnek elő. A főtéri állomásra délben érkeztünk meg. Ide tekint alá a Baglyasaljának meredek oldaláról a magyar fájdalom épi-

tette kálvária. Esténként a három kereszt alatti részről megkapóan hirdeti, a Nagy-Magyarország alakjára kivájt barlang mélyedéséből, első szent királyunk megvilágított alakja s a Patrona Hungariae fehérle szobra azt, mennyire fáj a magyar szívnek a csonka határ, melyet sehol sem vontak meg annyira lehetetlenül, mint itt, a bányák vidékén. Érkezésünkre várt Dornyai Béla dr. gimnáziumi tanár úr, akinek a természetért rajongó turista-geológus lelke teljes egészével önzetlen szeretettel vesz bennünket pártfogásába és lesz ottani időzésünk alatt mindentfelfedő ciceronénk és kíséző mentorunk Malomhegyi Pál cserkésztsiszt úrral együtt, aki viszont a Rimamurányi-Salgótarjáni Vasmű Rt. gondos figyelméből lesz három napig fáradhatatlan kalauzunk. Böröndjeinket az acélgyár kocsija a szállásunkra viszi, mi pedig az acélgyár telepéről induló fogaskerekű vonathoz tartunk. A gyártelepen Reguly Árpád acélgyári titkár úr fogad bennünket szívélyes figyelmességgel és egyéniségének megnyerő kedvességével. A fogaskerekű vonat sajátos gépe, személy- és teherszállításra összeállított különös kocsisora az első pillanattól kezdve nem csekély érdeklődés tárgya lett mindnyájunknál. Nagyokat fújva, erősen prüszkölve rugaszkodik neki az emelkedéseknek, majd szikrát hány, füstöl, kormoz és rángat, de hűz magával felfelé a 105 ezrelékes lejtőn, a «Sipka szoros» bevágásán keresztül 240 métert emelkedve, a Boszorkánykő alá, Salgóhánytelepre. Szélfű és szíves mosollyal fogadja itt társaságunkat Buczkó Gábor bányagondnok úr, aki úgy látszik nemcsak a sötét szentárnák, hanem a választékos virágok jószívű gondozója is. Velünk jön a Salgó süvegszerű 626 méteres csúcsára. A nap özönlő verőfényében nagy-szerű kilátás nyílik innen a típusos, erdő-mező borította, változatos nógrádi medencére, a közeli Karancs 729 méter magas andezit-kupolájára, Pécskő, Somlyó, Szilváskő csúcsaira, a Somoskő kúpjára s a Medves hata!mas bazalt fennsíkjára. Mindezt megkapóan foglalja egybe a Mátra csipkés gerince, a Kékes, a Galyatető s a Cserhát számtalan hegycsúcsa. Nem ok nélkül fogta meg ez a táj az Alföld rajongójának, Petőfinek a lelkét is! A mi gyönyörködésünket azonban fájdalom tetézte, mert láttuk és tapasztaltuk, hogy a trianoni határ mindenfelé szinte hihetetlen önkénnyel, mintegy rapszodikus csapongva vágja szét, zárja el egymástól a földrajzilag és gazdaságilag összefüggő egységeket! A salgói vár egykori udvarát már régen erdő nőtte be, csúcsán kevéssé rom nyúlik az egekbe; déli lejtőjének magasbaszökkenő, oszlopos bazaltszikláin márványtábla díszlik. A Petőfi-centennárium alkalmával illesztették ide emlékét híven őrző magyar szívek. Lapja messzire tekint a Gortva völgyébe, Ajnácskő, Gedővára felé, mint egykor Petőfi szemlélődő, ihletett lelke . . ., de fehérsége rávilágít a határon átkelők vonatjára is . . . Szemlélődünk és — Nógrád-Gömör között elnyúló Mátra erdőséges ágán, a sörényes, elfáradt oroszláncként messze tájakig tekintő — Salgó váránál egykor megpihent Petőfit idézi Nagy Guidó hangja. Szavai nyomán lelkünk a multba repül, hogy erőt, bizakodást merítsen a jövőhöz . . . Lankás hegyoldal szálas bükköse alatt ballagunk tovább. A lombátor ablakain benevet az ég, a nap sugárkévéjében vörösén izzik a száraz avar. A szellő megzörgeti, megkergeti a rozsdás lombokat; talán az egykori várúr: Gedő Simon és szép Perennájának lelke jár itt s úzik őket a rabló Kompoltiak? . . .

Alig értünk ki a hamvastörzsű bükkös sűrűjéből, hivatkozóan integetnek felénk Somoskő várának bástyatornyai. Alatta kicsiny falu szegény lakókkal, agyonszabdalt határokkal. A várnak egyik bástyatornya még a magyar határon innen, a másik, a rom többi részével együtt a cseh határon túlról emelkedik a magasba. A vár alatti házak udvaráról a tyúkok szabadon járkálnak át az «országhatáron», mi azonban kutató tekintettel vizsgálódunk a határőrök laktanyája táján. Miután a járőrök esetleges kellemetlenségeitől nem kellett tartanunk, a várhegy azon részére tartottunk, ahol a világ páratlanul szép, sugaras bazaltkitörése mint kövémeredt folyó vízese dacol az elemek pusztító erejével. Szépségét megcsodáltuk; Gazdik Gyula hozott is belőle jókora darabot a szertár számára. De elnéztük a bazaltoszlopokból ölfarakáshoz hasonlóan rakott várfalomladékokat is. Boltíve alól megint csak feljajdult a lelkünk, mert láttuk, miként markolt bele a táj harmonikus egységébe a «Homo sapiens» negatív emberiségével! . . . Még most is kiáltó ez az erőszakos határ, pedig már helyesbítették, mert 1924-ben a cseh megszállás alól visszacsatolták a falut. Amint hazafelé ballagtunk, a látottak nyomán az esti szellőt «nagyon» hűvösnek éreztük! . . . A vacsorát az acélgyári kaszinóban fogyasztottuk el, amely alatt az acélgyár igazgatója, Fabinyi Henrik úr öméltósága keresett fel bennünket s a látottak iránt érdeklődve, szívélyesen elbeszélgetett. Szállásunkra térve, az álompillék hamarosan lefoglalták szempilláinkat s nem vettük észre, hogy az éjszaka miként borítja hideg palástját a Tarján-patak völgyére.

Május 25-én reggel fáradhatatlan vezetőinkkel a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. hatalmas telepeit jártuk be. A bányai igazgatóság épülete előtt várt reánk a villamosüzemű, miniatűr bányavonat, alacsony, négytengelyű hosszú kocsisorával, hogy erős mozdonya Lucifer paripája gyanánt vágta sson velünk alagútból-alagútba. Először a Lófödomb 600 m hosszú tárnyszerű alagútján repít keresztül, belőle a Baglyasalján jön elő; majd a Baglyasalji patak viaduktjáról szalad egy még hosszabb alagútba, amelyből csak a ságújfalusi külső bányatelepen bújik ki a napvilágra. Közben Zagyvapálfalvára megérkezve, Fischer Ferenc bányatanácsos úr fogad minket egyéniségének minden szeretetreméltóságával; vele együtt várnak reánk: Egell Ernő és Csathó Károly főmérnök urak is. Először a bányafeltárásról, a szénrétegek kiteremlésének mikéntjéről és bányabiztosításról kapunk magyarázatot s látunk térképeket, bányatervrajzokat és fényképeket; majd a megoldás módozatát látjuk a valóságban, a különféle eszközök, rázószervezetek egymásba kapcsolódása s a csillék lejtős pályán történő vontatása kerül bemutatásra. Ezután az egyik tárnába megyünk. A bányalámpa sercegő lángja meg-megcsillan a biztosító bányafák közötti szénrétegen; elhaladunk egy lejtős tárna vontatóhengere mellett is, közben pedig a bányászfokosok crescendója hallik. A «jó szerencse» embervakondjainak kezében nehéz és veszedelmes munka közben koppan a csákány, az őskori bioszféra megszenült anyagán; csillog a szertepattanó szénszilánk a «bányászlelkiismeret» — a bányamécs — fényében. Omlik a félméteres réteg feküje s a kibontott szén darabjai lapátolással vagy rázószervezettel a hevenyészett vágányok bányázkocsijába kerülnek, melyet innen a drótkötél végtelenje visz a napfényre. Magunk is

próbálgatjuk a csákányt forgatni és észrevesszük, hogy használatához erő, ügyesség és gyakorlat kell. Ezekben a vájatokban keresi nap-nap után, félmezítelenül, izzadt testtel, sápadt arccal, fenyegető veszedelmek között a «szerencse fel» embere — sok száz családapa — övéi számára a mindennapi kenyeret. Mi is követjük a bányakocsi útját a szénosztályozóba, ahol különválasztásra kerül a meddő pala s az értékes szén, amelyet elmésen szerkesztett berendezés nagyság szerint osztályoz és juttat a MÁV vasúti kocsijaiba. A szén napfényrejutásának érdekes útját tervszerű egymásutánban, nem csekély didaktikai készséggel elgondoltan vezette végig előttünk Egeli Ernő főmérnök úr. A kecskeméti «Alma mater»-ünkben elvetett mag hozta meg lelkének megnyilatkozásaiban a hála és ragaszkodás természetét, midőn a tanulók lelkébe a komoly munkaszeretet magvát hintette. Mind ezért, mind előkészítő fáradozásaiért fogadja ezúton is köszönetünket. Reméljük, hogy a szerzett benyomások nagyban hozzájárultak a fiúk szociális érzésének fejlesztéséhez és szűkös energiakészletünk megbecsüléséhez. A szellemiekben való gyarapodásnak válogatott és bőséges tiszórai volt a befejezése, melyet Róth Flóris bányaügyi főtanácsos igazgató úr öméltségével jóvoltából élvezhettünk. A megkülönböztetett szíveslátást hálással köszönjük Fischer Ferenc bányatanácsos úrnak s hisszük, hogy a látottak emléke egy életen át fog élni a tanulók lelkében!

A városba visszatérve az acélgár és finomító működését szemléltük meg. Sok érdekeset nyújtott a különféle célszerű elgondolással megszerkesztett munkagép, amint működése közben, szinte percek alatt készült az acéllemezekből ásót, kapát, lapátot, villát és más gazdasági eszközöket, vagy miként lesz a gépfegyvert is felülmúló gyorsasággal az acélpálcából huzal és szeg. De a leglátványosabb volt a Martin-kemence csapolásakor kifolyó acél fehéren izzó tömege, amely óriási csillagszóró gyanánt folyt, mint csapból a víz a kibélelt hatalmas kádba s a földbemélyített negatív öntőformákba. Álomszerűség és valóság ez, telve a nehéz munka fáradásaival és veszedelmekkel. Az acélgárból távozva tisztelegtünk Fabinyi Henrik gyárigazgató úr öméltségénél és tolmácsoltuk hálás köszönetünket azért a kitüntető szíveslátásért, amelyet a három nap alatt Salgótarjánban élvezhettünk.

Ebéd után a palackgyárban tettünk látogatást, ahol Sente László kormánytanácsos úr, az üvegyár igazgatója fogadott bennünket az egykori piarista diák szívéllyességével. A gyár évi termelőképesége 1000 vagon, piaca az egész ország, kivitele főleg a Balkán-államokba jelentős. Legmodernebb berendezési eszközei közül különösen az amerikai rendszerű Owens-féle automatikus gép érdekes, amely percenként 15—24, naponként 20—26.000 palackot készít.

A gyárlátogatások után jutott időnk arra is, hogy a nagyszerű sporttelepen a fiúk egy része a helybeli csapattal labdarúgómérkőzést folytasson, a másik csoport pedig a szép fenyves melletti játéktér különféle szerein szórakozzék. Ennyi teljesítmény után a vacsora természetesen kitűnően ízlett. Ezalatt búcsúztunk el s mondottunk hálás köszönetet Reguly Árpád acélgári titkár úrnak a mindenre kiterjedő figyelemért. Vacsora után pedig

ismételten tapasztalhattuk, hogy az acélgyári elemi iskola mennyire egyedülálló, nemcsak pedagógiai tekintetben, hanem a higiéné szempontjából is. Az acélgyár igazgatóságának szíves figyelméből ugyanis az iskola csempezett, meleg fürdőjének üdítő hatását ugyancsak kiélveztük, amely után senkit sem kellett álomba ringatni.

Május 26-án kora reggel vonattal indultunk Somoskőújfalu határállomására, hogy innen másszuk meg a «palóc Olymposzt», a Karancsot. Meredek kapaszkodón emelkedünk fölfelé. Az út egy része az országhatár mentén halad, más része pedig a cseh határon túlra kanyarodik. Gombamódra fehérlenek a határkövek, egyik oldalukon C S, a másikon M O betűvel, amelyet a diákészjárás «csonka» Magyarországnak értelmezett... A Margit-forrásnál tartott pihenő után hamar felértünk a Karancs 729 méteres csúcsára. Kilátótornya mintegy 20 m magas, mellette van a cseheké, de ez jóval alacsonyabb. Elragadó innen a kilátás, mert hatalmas terület panorámája bontakozik ki. Északnyugatra a Szitnya, az Osztrovszki hegység, északon a Vepor tömegei, mögötte az Alacsony és Magas Tátra sötét körvonalai láthatók, keletre pedig a Gömör-szepesi Érchegység emelkedik. A hegy lábához közel a füleki vár és Losonc búsong a cseh megszállás alatt, délen pedig a Cserhát, Mátra, Bükk erdős gerince kéklik. Lefelé a Kápolnahegyen jöttünk. A csúcsát koronázó árpádkori kápolna félkörös apszisát és boltívet beépítették 1927-ben az új kápolnába. Innen gyorsan jutottunk le a határállomásra, ahol volt alkalmunk a cseh megszállás hivatalos közegeinek formaruháját is meg szemlélni. Délben indultunk Budapest felé. Salgótarján állomáson az acélgyár szíves figyelméből katonás rendben vártak bőröndjeink, de számuk megnagyobbodott két nagy doboz útravalóval és egy láda ásványvízzel. Mégegyszer hálás szívvel szorítunk kezet szíves mentorainkkal, Dornyai Béla dr. gimnáziumi tanár és Malomhegyi Pál cserkészisztiszt úrral s emlékezetes élményekben gazdagon hagytuk el Salgótarján értékes és szép környékét.

Magunkra maradtan a kirándulás benyomásait elemezve arra az eredményre jutottunk, hogy a körültekintő előkészítésért Orbán László dr. ügyész úrnak, az egész kirándulás kitűnő sikeréért pedig főleg Biró Pál dr. úrnak, a Rimamurányi Salgótarjáni Vasmű Rt. vezérigazgatója ömeltóságának, valamint Chorin Ferenc dr. úrnak, a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. elnök-vezérigazgatója ömeltóságának tartozunk a leghálásabb köszönettel.

d) *Egyéb tanulmányi kirándulások.* Az I. A. oszt. Para Imre dr. vezetésével szeptember 23-án félnapos kirándulást rendezett a Gellérthegyre, a földrajzi alapfogalmak szemléltetésére.

Az I. B. oszt. tanulói szeptember 29-én Kanszky Márton dr., Jochs József tanárok és Szimon Béla dr. gyak. tanárjelölt vezetésével kirándultak a Gellérthegyre a földrajzi alapfogalmak szemléltetése céljából. November 18-án, május 5-én és május 17-én Jochs József tanár vezetésével a tanulók 20—20 fiúból álló csoportja a budai hegyekben járt természet- és környékismereti tudásuk kiegészítése céljából.

Az I. A. és B. osztályok tanulói Papp Elemér, Jochs József tanárok, valamint Szimon Béla dr. és Oláh Imre gyak. tanárjelöltek vezetésével Aquincum történelmi nevezetességeit tekintették meg, május 29-én pedig Jochs

József és Papp Elemér tanárok, Szimon Béla dr. és Szita Imre gyak. tanárjelöltek vezetésével Visegrád várát nézték meg.

A II. B. oszt. Teller József dr. vezetésével április 21-én félnapos kiránduláson volt a Hűvösvölgyben.

A II. A. és B. oszt. tanulói Teller József dr., Kanszky Márton dr., Jochs József és Hadnagy Tibor tanárok, Jeney János dr. és Szita Imre gyak. tanárjelöltek kíséretében Visegrád várát tekintették meg.

A III. A. oszt. tanulói május 24-én Kiss József tanár és Vénig József gyak. tanárjelölt kíséretében a csepeli m. kir. vámmentes kikötőben voltak, a technikai felszerelés, az árutárolás és a gabonatarház megtekintésére. Az osztályfőnök vezetésével 20—20 tanulóból álló csoportokkal félnapos kirándulások voltak: szeptember 30-án a Látóhegyre, október 3-án a Hármashatárhegyre, május 9-én a Hűvösvölgybe, május 14-én az Állatkertbe; az osztályfőnök és Vénig József gyak. tanárjelölt kíséretében: ápr. 14-én az Irvásvölgybe, április 28-án az Árpád-pihenőhöz, május 12. és 16-án a Hűvösvölgybe.

A III. B. oszt. Agárdy Gyula és Ferenczi Zoltán tanárok vezetésével május 14-én megtekintette a lakihegyi rádióleadót és szög-, ill. távolságméréssel a háromszögek hasonlósága alapján meghatározta az új nagy antenna magasságát.

Az V. A. oszt. Nagy Vince tanár és Jeney János dr. gyak. tanárjelölt kíséretében május 12-én a Nemzetközi Vásárt tekintette meg.

A VI. A. és B. osztály tanulói Kanszky Márton dr., Wagner Lajos és Hadnagy Tibor tanárok kíséretében az Állatkertet nézték meg.

A VII. A. oszt. Agárdy Gyula tanár és Szimon Béla dr. gyak. tanárjelölt kíséretében május 12-én megnézte a Nemzetközi Vásárt.

A VII. A. és B. oszt. tanulói Kanszky Márton dr., Dragos Károly és Agárdy Gyula vezetésével május 2-án és 3-án az Állami Térképészeti Intézet munkáját tanulmányozták.

A VIII. A. oszt. tanulói Tóth Lajos és Vézner Károly tanárok kíséretében szept. 29-én, a VIII. B. oszt. tanulói Tóth Lajos, Agárdy Gyula és Ferenczi Zoltán dr. tanárok vezetésével a Standard rádiógyárat és az Egyesült Izzó lámpagyárat nézték meg.

12. **Hivatalos látogatások.** Pintér Jenő dr. főigazgató úr június 11-én látogatta meg iskolánkat és elnökölt a magánvizsgálatokon.

Krywald Ottó pápai prelátus úr, a vallástanítás érseki főbiztosa, többször ellátogatott a vallástani órákra.

Az egyes tárgyak szakfelügyelői több alkalommal megfordultak a tanítási órákon.

13. **Szülői értekezletek.** Az I. osztályos tanulók szüleivel szeptember 24-én tartottunk értekezletet. Az igazgató az iskola tanulmányi és fegyelmi rendjét ismertette s összefoglalta azokat a szempontokat, amelyeknek szem előtt tartásával a szülői ház harmonikusan működhet közre a nevelésben, a nevelés munkájában.

Jochs József a kisdíjak kényeztetésének káros voltáról tartott előadást. Ezeket a gondolatokat fejtegette:

A piarista iskola kezdettől fogva az élet számára neveli tanítványait.

Nem virágházi növényeket akar nevelni, hanem viharral, vésszel dacoló, erős tölgyeket : férfiakat. Calasanziusi szeretet és következetes, helyesen alkalmazott calasanziusi szigorúság neveli tanítványainkat az élet értékeit megbecsülő, Isten törvényeit gyakorló életre.

Iskolánk szellemét megérzi, megbecsüli a szülő, amikor gyermekét ide hozza. Azonban azt várni, hogy az iskola egyedül oldja meg nevelő munkáját, a legtöbb esetben önáltatás volna. A gyermek életének nagyobb része a családi körben folyik s az iskola nevelő feladatát csak akkor tudja igazán betölteni, ha a szülők is elfogadják nevelési elveit s azokat gyakorolják.

Hogy a fiú megbecsüli-e az iskolát, a tanulással járó örömeiket, a munkában akarátnevelő értékes feladatokat lát-e, a melyekkel megbirkózni hozzá illő, derék munka — vagy csak szükséges rossznak nézi, ez elsősorban a szülői háztól függ. De talán semmi sem rontja le annyira az iskola fáradságos munkáját, mint a kényeztetés.

Néha a szülő (inkább az édesanya), máskor a nagyszülő, vagy a családban élő rokon kényezteteli el a gyermeket. Helytelen szeretetből hazug miliót teremt körülötte s míg féltő gonddal óvja minden kis bajtól, erőpróbától, ielket edző mozzanattól, szinte kíméletlenül kiszolgáltatja, hogy az első, elkerülhetetlen, komoly harcban megismerje a vereséget. A nagy lélekismerőnek, Szent Ágostonnak van egy érdekes gondolata : «Si male amasti tunc odisti, si bene odisti tunc amasti». («Ha rosszul szerettél, akkor gyűlöltél, ha jól gyűlöltél, akkor szerettél.») Méltó arra, hogy mindaz, aki a gyermek fejlődő lelkéhez nyúl, elmékedjék rajta. A kényeztetés rossz, helytelen szeretet ; aki elkényezteteli a fiút, hihetetlenül sokat árthat neki. A legnagyobb baj az, hogy kevés szülő látja be, hogy elkényezteteli a fiát. Hiszen «szeretet» ez is. Szeretnek véli, aki túltáplálja gyermekét, nem szoktatja rendszeres étkezéshez, mértékletességhez ; talán csak az iskolában, tanára látja meg a kis, pöttömnyi elsős sápadozó képét, hallja panaszát s félve tekint a jövőbe. Kis dolognak tűnhet fel valaki előtt, ha a gyermek könnyen, jelentősebb ok nélkül elmulasztja a tanítást, hiszen csupán egy igazolványt kell a mulasztásról kiállítani, de kívánhatja-e az ilyen szülő azt, hogy gyermeke komolyan vegye a kötelességteljesítést, ha ilyen könnyen kap alóla felmentést ! Nem válik a gyermek egészségének javára a túlságosan meleg öltöztetés még télen sem ; ellenálló képességét elveszíti s a legkisebb időváltozásnál, hirtelen lehülésnél megbetegszik. Ne vegyük el életének apró örömeit, de szoktassuk rá arra, hogy nem minden kívánságunk teljesül. Egy-egy nagyon kívánt játékszernek, édességnek megtagadása vagy a kérés elhalasztása néha fáj a fiúnak, de aki mindent megad gyermekének, az előbb-utóbb kénytelen bevallani azt, hogy már semmit sem tud adni. Még rosszabb, ha mindent ideje előtt ad meg, semmint azt természetes fejlődése megkívánja, s lesz a fiúból előbb játszani nem tudó, meséket lenéző «kis tudós», később az életbe korán beleúnt fiatalember. Játék is kell a gyermeknek, de itt is mennyi alkalom az elkényeztetésre ! Reá tudjuk-e szoktatni a fiút arra, hogy meghatározott napirendje legyen s ebben helye a játéknak, pihenésre, sétára szánt idő mellett a kötelességteljesítésre szánt időnek. Tudunk-e határt szabni a serdülő fiú sportszennvedélyének ? Van-e befolyásunk a gyermek olvasmányaira, nem merül-e túlságosan a

csupán szórakoztató könyvek olvasásába, amelyek minden komolyabb értéket nélkülöznek! Ezeket a kérdéseket minden szülőnek fel kell vetnie időnkint maga előtt, mert a kényeztetés veszedelme fennáll.

«Ha rosszul szerettél, akkor gyűlöltél.» A gyermekéért igazán aggódó szülő össze tudja egyeztetni a szeretetet a szigorúsággal. S akkor biztos lehet abban, hogy gyermeke az otthon és iskola harmonikus együttműködése folytán el fogja érni azt a célt, melyet nevelésünk elé tűztünk.

November 11-én az V—VIII. osztályos tanulók szüleivel tartottunk értekezletet. Ezen az igazgató a 34.331 1933. Va. 1. sz. Vk. miniszteri rendelet ismertetésével kapcsolatban a modern nyelvek tanulásáról szólt. Ismertette azt az anyagot, amelyet tanítványaink magánúton végzett modern nyelvi tanulására vonatkozólag gyűjtött. E szerint 305 megkérdezett felsőosztályos tanuló közül magánúton 161 tanul modern nyelveket (52.77%). Ezek közül csak a német nyelvet 19 tanulja (6.22%), tehát 46.55% 2—3—4 modern nyelvet tanul. Legtöbben a franciát (30.88%), azután a németet (27.54%), az angolt (22.29%), az olaszt (5.89%), a spanyol, szerb, horvát, tót és orosz nyelvet 1—5 tanuló tanulja. Általános törekvés, hogy a felsőosztályos tanulók legalább két modern nyelvet tanulnak.

Bátori József dr. a tekintélytiszteletről tartott előadást ezzel a gondolatmenettel:

Közhely, hogy ma nincs elég tekintélytisztelet az emberekben: a család panaszkodik a gyermekekre, az öregek a fiatalokra, az állam a polgáira.

Ha kutatjuk, honnan forrásozik, két okra kell utalni: a) a fiú lelkivilágára. A serdülő kor forrongása, túlzott önérzete, szabadságvágya föl-támadt a tekintélyek ellen minden időben. b) A világfejlődés mai állapota még jobban elmélyíti ezt. Erjedő korban élünk. Régi világok letűnnek, újak támadnak. Régen, mikor minden biztos, megingathatlan, volt, könnyű volt tekintélyt tartani.

S jóllehet, ez mind igaz, mégis kell a tekintély, sőt sokkal inkább kell. A mai társadalmi mozgalmak is mit mutatnak? Az emberiség elvetette a tekintélyeket, fölszabadította az egyént és ma, úgy látszik, szerte a világon kollektívizmusként megyünk elébe.

Kell az ifjúságnak is a tekintély: a) Nem tud még a maga lábán járni, el kell őt tartani, legjobb terveit se tudja megvalósítani. b) Ha jobban tudjuk a pszichológiát, rájövünk, hogy nemcsak a szabadságvágy él az ifjában. Vágyik egyenesen a vezetésre, csak a zsarnoki tekintélynek szegül ellen.

Tekintély szabadság nélkül rabszolgaság. Szabadság tekintély nélkül zürzavar és fejetlenség: ezért a probléma éppen abban van, hogyan teremtsünk euensúlyt a hatalomnak, hogy el ne nyomja a szabadságot és hogyan szorítsuk mederbe a szabadságot, hogy el ne sodorja a tekintélyt.

Ezekből következik, hogy nem lehet elegendő és tartós sem az erőszakkal kikényszerített tekintélytisztelet, sem a merő hivatalos tekintély, sem a csak pózokban, fellépésben, nagyhangban megnyilvánuló tekintély. Nem lehet, mert ostromállapottal ugyan mindenki tud kormányozni — de csak ideig-óráig és szuronyokon sem lehet ülni nagyon hosszú ideig. Főként pedig azért nem, mert minden tekintélynek arra kell törekednie, hogy tiszteljék akkor is, mikor

nincsen jelen személyileg vagy büntető kezével. Az igazi tekintélynek tehát szellemi és erkölcsi fölsőbbtségben kell megnyilvánulnia elsősorban. Az igazi tekintélyre fölnézni kell tudni, «respektus»-sal lenni iránta, olyan értéknek kell lennie, melyet bensőnkben tisztelünk. (Természetes, hogy erősnek is kell lenni ennek a tekintélynek, föllépni is kell tudnia.)

Hogyan juthatunk el erre a szellemi és erkölcsi fölsőbbségre? Elsősorban úgy, hogy magunk is elismerünk tekintélyeket. Tiszteletben tartunk eszményeket és elveket. Isten, igazság, vallás, Egyház, nemzet, nevelők, iskola, tekintélyek legyenek előttünk. Önmagunknak kell megbecsülni önmagunkban, ami tekintélyes mozzanat. Szükség van egy minden póz nélküli öntiszteletre. A tanár a tanárságot, a hivatalfőnök a főnökséget, a szülő azt, hogy szülő, hogy Isten helyettese, hogy az apaság, anyaság nagy méltóság, meg kell hogy becsülje.

Magának ennek az egy mozzanatnak a meggondolásából is több praktikus dolog következik.

a) Vezetőknek, szülőnek nem szabad pajtássá válnia. Kell bizonyos távolság, méltóság. Ezért olyan fontos néhány szép régi keresztény szokás megtartása : pl. a gyerekek beszédmodora, a szülők megszólításának, köszönésének módja

b) Legyenek titkok a gyerek előtt. Nem szabad mindent elmondani neki, főleg nem a gyengeségeket, hibákat.

c) Az idősebb fiúkat valóban meg kell nyerni, de mégse szabad engedni, hogy egészen a felnőttek életét éljék. (Zsúr, tánc, mennyi ideig? milyen felügyelettel?)

d) Egyik tekintély ne bántsa a másikat : ne szolgáltassa ki az apa az anyát, vagy fordítva ; az iskola a szülőket, a szülők az iskolát . . .

Befejezésül megpendítette azt a gondolatot : mi történik, ha nem tudunk olyan tökéletesek lenni, hogy igazán föl lehessen nézni ránk? Akkor is meg kell követelnünk a tiszteletet? A Szentírás egy helye eligazít : Noéről olvashatjuk, hogy mikor először ízeltte meg a szőlő levét, annyira lerészegedett, hogy meztelenül leherve aludt el sátorában. Mikor egyik fia, Kám ezt meglátta, még testvéreinek is elhíresztelte. Azok azonban tisztelettel hátat fordítva mentek be hozzá és úgy borítottak leplet apjukra. — Az Isten az utóbbi két fiúra adta áldását.

Mikor remélhetjük, hogy botlásunk idején gyerekeink így «deplet borítanak» hibáinkra? Ha ráneveltük őket arra, hogy hibákat tapasztalván, ebben a szellemben tudjunk szólni róluk. Iskola a szülőkről, szülők az iskoláról. Inne, újra odajutottunk : iskola és szülői ház egymásra van utalva.

Június hó 14-én cserkésztanítványaink szüleivel tartottunk értekezletet.

14. Egészségi állapot. Testnevelés. A tanári testület egészségi állapota általánosságban kielégítő volt. Menczer József nem taníthatott áprilistól kezdve betegsége miatt. Szakszerűen helyettesítettük.

Uhl Gyula dr. iskolaorvosunk kétízben vizsgálta meg az egész ifjúságot. Megállapította, hogy egészségi állapota jó. A tanulók testi fejlettsége, ami a koruknak megfelelő növekedésben, testsúlyban, a mellkas fejlettségében, az izmok kiműveltségében nyilvánul, kifogástalan. A szem-, fül-, fogvizsgálat

csak 1—2 esetben mutatott fel rendellenességeket. Vérszegénység osztályonként 1—2 esetben fordult elő. Volt 5—6 fertőző megbetegedés, de sorozatos fertőzés nem történt.

A testnevelési órákat a téli időben tornacsarnokunkban, ősszel és tavasszal, kedvező időben az udvaron tartottuk meg. Ez évben nem rendeztünk külön tornaünnepélyt, mert tanítványaink résztvettek a május—június hónapokban rendezett tornaünnepélyeken. Így május 27-én a Városi Színházban rendezett ifjúsági sportbemutatón 30 tanulónk vívógyakorlatokkal szerepelt. június 1-én pedig a XII. országos tornaünnepélyen 300 tanulónk vett részt.

15. Jutalmazások. A) Ösztöndíjak : A néhai kéméni br. Szalay Albert emlékére tett ösztöndíj-alapítvány kamatai fejében Berzeviczy Albert b. t. t., a Magyar Tudományos Akadémia elnöke 400 P-t adományozott Takáts István orvostanhallgatónak, volt tanítványunknak.

A néhai dr. hámosi Biró Pálné, született Weiss Mária jutalomalapítvány 178.20 P kamatát Orphanides Lukács VIII. B. o. t. kapta.

A néhai Zerkowitz Oszkár emlékére tett alapítvány 82.12 P kamatát Koppány Ferenc VIII. A. o. t. kapta.

A Bartos József nevére tett gr. Károlyi Imre-alapítvány 95.70 P kamatát Kalicza László VIII. A. o. t. kapta.

A Szölgyémy János nevére tett Éber Antal-alapítvány 251.29 P kamatát Straub Gyula VII. B. o. t. kapta.

A Lóky Béla-alapítvány 36.45 P kamatát Mijó János VI. A. o. t. kapta.

A Dragos Károly-alapítvány 36.45 P kamatát Kiss Tibor VIII. B. o. t. kapta.

A Zimmermann György-alapítvány 150 P-re kiegészített kamatát Saláta Kálmán VII. B. o. t. kapta.

A szántói Körösy Pál László jutalomalapítvány 20 koronás aranyát Füleki Géza III. A. o. t. kapta.

A Weiner-féle alapítvány kamata fejében 10 P-t kapott Gergelyffy Sándor IV. B. o. tanuló.

A közszolgálati alkalmazottak gyermekeinek tanulmányi segélyét (a 100 P) Dudutz Károly és Kindlovics Kálmán VIII. A. o. tanulók kapták.

B) Jutalmak. A Budapesti Piarista Diákszövetség könyvjutalmát Fiantók László és Schwab Lajos abiturientek kapták, akik nyolc éven át voltak példás viseletű és jeles előmenetelű tanulóink.

Példás viseletükért és jeles előmenetelükért könyvjutalomban részesültek : Herbst Dénes VII. B., Entz Béla IV. A., Imrédy János és Váradi János IV. B. o. tanulók.

Pénzjutalomban részesültek : 50—50 P-t kaptak : Kazár István, Hoffmann Pál VI. B. és Szantál Sándor V. B. o. tanulók. 40—40 P-t kaptak : Feniczgy György és Metzger Ernő V. A. o. tanulók. 20—20 P-t kaptak : Méri Béla IV. A. és Molnár Kálmán III. A. o. tanulók. 10—10 P-t kaptak : Friedrich Alajos II. A., Mészáros László II. B., Kovács László I. A. és Vénusz Tibor I. B. o. tanulók.

Végül a latin nyelv tanulásában tanusított buzgóságáért György András

VIII. A. o. t. 10 koronás aranyjuttalomban, az egészségtan szorgalmas tanulásaért Kalicza László VIII. A. o. t. könyvjuttalomban részesült.

A pénzbeli jutalmazásokhoz hozzájárultak : Balázs Endre ny. tanítóképzédel igazgató úr 160 P, Elek István úr, földbirtokos 100 P, Fellegi Ödön úr 50 P. A Budapesti Piarista Diákszövetség több és Uhl Gyula dr. orvos úr egy darab könyvvel. Fogadják az iskola hálás köszönetét !

III. HATÓSÁGOK.

Gimnáziumunk fenntartója : a Magyar Kegyestantórend. A rend főnöke : **Sebes Ferenc dr.**, az országgyűlés felsőházának tagja.

Iskolánk a Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter Úr vezetése alatt áll. Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter : **Hóman Bálint dr.** Államtitkár : **Szilgy Kálmán dr.** A minisztérium középiskolai ügyosztályának főnöke : **Vajdlinger Gyula dr.**, miniszteri tanácsos.

A budapesti tankerület királyi főigazgatója : **Pintér Jenő dr.**, a Magyar Tudományos Akadémia, Szent István Akadémia, Kisfaludy-Társaság és Petőfi-Társaság tagja.

IV. A TANÁRI TESTÜLET MŰKÖDÉSI KÖRE.

a) Igazgató :

Kispartí János dr., kegyestantórendi áldozópap, c. tanker. kir. főigazgató. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv s irodalom és a filozófia. Tanította a filozófiát a VIII. A. és VIII. B. oszt.-ban, heti 4 órában. Tanári éveinek száma : 25.

b) A tanári testület nyugalmazott tagjai :

Hámos Nándor, világi r. testnevelési tanár. Szolgálati éveinek száma : 35.

Holló Károly, világi rendes tanár. Szolgálati éveinek száma : 35.

c) A tanári testület rendes tagjai :

1. **Agárdy Gyula**, kegyestantórendi áldozópap, rendes tanár, a VII. A. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a természettan és a mennyiségtan. Tanította a mennyiségtant a VII. A., VII. B., a természettant a VII. A., VII. B., a földrajzot a III. B. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 16.

2. **Balanyi György dr.**, kegyestantórendi áldozópap, rendes tanár, rendfőnöki tanácsos, hitszónok, a tanári könyvtár őre. Szaktárgyai a történelem és a földrajz. Tanította a történelmet az V. B., VI. B., VII. A., VIII. A., a vallástant a VII. B. oszt.-ban, heti 14 órában. Tanári éveinek száma : 24.

3. **Bartha György dr.**, kegyestantórendi áldozópap, rendes tanár, a IV. B. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a IV. B., a latin nyelvet a IV. A., IV. B., a vallástant a IV. B. oszt.-ban, heti 15 órában. Tanári éveinek száma : 35.

4. **Bátorfi József dr.**, kegyestantórendi áldozópap, rendes tanár, hitszónok, cserkészparancsnok. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet az I. B., a latin nyelvet az I. B., VII. A. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 11.

5. **Dragos Károly**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VII. B. oszt. főnöke. Szaktárgyai: a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a latin nyelvet a VII. B., a görög nyelvet az V. A., V. B., a történelmet a IV. A. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma: 22.

6. **Éder-Szászy László dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes hittanár, hitszónok, a vallásos egyesületek vezetője. Szaktárgya: a hittudomány. Tanította a vallástant az A. oszt.-kban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma: 12.

7. **Ferenczi Zoltán dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a III. B. oszt. főnöke, hitszónok, cserkészvezető, a természettani szertár és a matematikai-geometriai gyűjtemény őre. Szaktárgyai: a természettan és a mennyiségtan. Tanította a természettant a III. A., III. B., a mennyiségtant a III. B., V. A., VI. A. és VI. B. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma: 14.

8. **Friedreich Endre dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár. Szaktárgyai: a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a görög nyelvet a VII. A., VII. B., a természetrajzot (okt. 1-től) az I. A. oszt.-ban, heti 12 órában. Tanári éveinek száma: 35.

9. **Hadnagy Tibor**, világi okl. ideigl. helyettes tanár. Szaktárgyai: a magyar és a francia nyelv és irodalom. Tanította a francia nyelvet az V. A., V. B., VI. A., VI. B., az éneket az I. B. és II. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma: 2.

10. **Hatvani Ede**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár. Szaktárgyai: a természettan és a mennyiségtan. Tanította a mennyiségtant a II. A., II. B., IV. A., IV. B., a földrajzot a III. A. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma: 34.

11. **Huber István**, világi rendes tanár, a rajzszertár őre. Tanította a természetrajzot (szept. 30-ig) az I. A., a rajzot az I. A., I. B., II. A., II. B., III. A., III. B., IV. A. és IV. B., a rendkívüli rajzot az V- VIII. oszt.-kban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma: 15.

12. **Jochs József**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, az I. B. oszt. főnöke, hitszónok, cserkészvezető. Szaktárgyai: a természettan és a mennyiségtan. Tanította a mennyiségtant az I. A., I. B., III. A., a természetrajzot az I. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma: 9.

13. **Kanszky Márton dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a földrajzi szertár őre. Szaktárgyai: a földrajz és a természetrajz. Tanította a földrajzot az I. B., II. A., II. B., VII. A., VII. B., a természetrajzot a VI. A., VI. B., az egészségtant (febr. 1-től) a VII. A. és VII. B. oszt.-ban, heti 19 órában. Tanári éveinek száma: 19.

14. **Kiss József**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a III. A. oszt. főnöke, a Maywald József gyorsírókör vezetője. Szaktárgyai: a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a III. A., a latin nyelvet a III. A., a gyorsírást a IV. A., IV. B., V. A. és V. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma: 10.

15. **Kozáky István dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a IV. A. oszt. főnöke, a kis énekkar vezetője. Szaktárgyai: a magyar és a

német nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a IV. A., a német nyelvet a IV. A., IV. B., VII. A., VII. B., VIII. B., az éneket az I. A. és II. A. oszt.-ban, heti 19 órában. Tanári éveinek száma : 9.

16. **Kövesi Lajos**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VI. A. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a VI. A., VI. B., a latin nyelvet a VI. A., a természetrajzot a II. A. és II. B. oszt.-ban, heti 15 órában. Tanári éveinek száma : 34.

17. **Menczer József**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, hitszónok, a II. A. oszt. főnöke, a Vörösmarty-Önképzőkör vezetője. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a II. A., VII. B., VIII. A., a latin nyelvet a II. A. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 10.

18. **Miskolezy István dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a történelmi gyűjtemény őre. Szaktárgyai : a latin nyelv és irodalom és a történelem. Tanította a történelmet az V. A., VI. A., VII. B. és VIII. B. oszt.-ban, heti 12 órában. Tanári éveinek száma : 31.

19. **Nagy Vince**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, az V. A. oszt. főnöke, a Segítő-Egyesület vezetője. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a III. B., V. A., VIII. B., a latin nyelvet az V. A., a vallástant a III. B. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 15.

20. **Ohmacht Nándor**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes hittanár, hitszónok. Szaktárgya : a hittudomány. Tanította a vallástant az I. B., V. B., VI. B. és VIII. B. oszt.-ban, heti 8 órában. Tanári éveinek száma : 19.

21. **Papp Elemér**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, az I. A. oszt. főnöke, az ifjúsági könyvtár őre, cserkészvezető. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet az I. A., a latin nyelvet az I. A. és III. B. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 9.

22. **Para Imre dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a természetrajzi szertár őre. Szaktárgyai : a földrajz és a természetrajz. Tanította a földrajzot az I. A., IV. A., IV. B., a természetrajzot a IV. A., IV. B., V. A., V. B., az egészségtant (jan. 31-ig) a VIII. A. és VIII. B. oszt.-ban, heti 19 órában. Tanári éveinek száma : 28.

23. **Perényi József dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár. Szaktárgyai : a magyar és a német nyelv és irodalom. Tanította a német nyelvet a III. A. és III. B. oszt.-ban, heti 6 órában. Tanári éveinek száma : 40.

24. **Pesovár Ambrus**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, igazgatóhelyettes, tandíjkezelő. Szaktárgyai : a magyar és a német nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a II. B., a német nyelvet az V. A., VI. A., VI. B. és VIII. A. oszt.-ban, heti 15 órában. Tanári éveinek száma : 26.

25. **Pusch Ödön dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, az V. B. oszt. főnöke, hitszónok, az ének- és zenekar vezetője, az ének- és zeneszertár őre. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet az V. B., VII. A., a latin nyelvet az V. B., a történelmet a III. A. és III. B. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 24.

26. **Stefánszky Szilárd**, világi rendes testnevelési tanár, a Sportkör

Tantárgy

Sorszám	A tanár neve	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A
1	Kispartí János dr.							
2	Agárdy Gyula						földr 2	
3	Balanyi György dr.							
4	Bartha György dr.							lat 5
5	Bátori József dr.		lat 6 magy 5					
6	Dragos Károly							tört 2
7	Éder-Szászy László dr.	vall 2		vall 2		vall 2		vall 2
8	Ferenczi Zoltán dr.					fiz 2	mat 4 fiz 2	
9	Friedreich Endre dr.	termr** 2						
10	Hadnagy Tibor		ének 1		ének 1			
11	Hatvani Ede			mat 4	mat 4	földr 2		mat 3
12	Huber István	termr* 2 rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2
13	Jochs József	mat 6	mat 6 termr 2			mat 4		
14	Kanszky Márton dr.		földr 3	földr 3	földr 3			
15	Kiss József					magy 4 lat 6		gyorsir 2
16	Kozáky István dr.	ének 1		ének 1				magy 3 ném 4
17	Kövesi Lajos			termr 2	termr 2			
18	Menczer József			magy 4 lat 6				
19	Miskolczy István dr.							
20	Nagy Vince						magy 4 vall 2	
21	Ohmacht Nándor		vall 2					
22	Papp Elemér	magy 5 lat 6					lat 6	
23	Para Imre dr.	földr 3						termr 4 földr 1
24	Perényi József dr.					ném 3	ném 3	
25	Pesovár Ambrus				magy 4			
26	Pusch Ödön dr.					tört 3	tört 3	
27	Stefánszky Szilárd		torna 2		torna 2		torna 2	
28	Tajthy Kálmán dr.	torna 2		torna 2		torna 2		torna 2
29	Teller József dr.			ném 3	lat 6, ném 8, vall 2			
30	Tóth Lajos							
31	Vézner Károly							
32	Wagner Lajos							

* Szeptember 30-ig.

** Október 1-től.

† Január 31-ig.

†† Február 1-től.

felosztás.

IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Órák száma
							fil 2	fil 2	4
					fiz 4 mat 3	fiz 4 mat 3			16
		tört 3		tört 3	tört 3	vall 2	tört 3		14
magy 3 lat, 5, vall 2									15
					lat 5				16
	görög 5	görög 5				lat 5			17
	vall 2		vall 2		vall 2		vall 2		16
	mat 3		mat 3	mat 3					17
					görög 5	görög 5			12
	francia 5	francia 5	francia 6						18
mat 3									16
rajz 2									18
									18
			termr 3	termr 3	földr 1 egészségtan 2 $\frac{1}{2}$				19
gyorsir 2	gyorsir 2	gyorsir 2							18
ném 4					ném 2	ném 2		ném 2	19
			magy 3 lat 5	magy 3					15
						magy 3	magy 3		16
	tört 3		tört 3			tört 3		tört 3	12
	magy 3 lat 5							magy 3	17
		vall 2		vall 2				vall 2	8
									17
termr 4 földr 1	termr 2	termr 2					egészségtan 2 $\frac{1}{2}$		19
									6
	ném 3		ném 3	ném 3			ném 2		15
		magy 3 lat 5			magy 3				17
torna 2		torna 2		torna 2		torna 2		torna 2	16
	torna 2		torna 2		torna 2		torna 2		16
		ném 3							17
		mat 3					fiz 4 mat 2	fiz 4 mat 2	15
tört 2							lat 5 gör 5	görög 5	17
			görög ny 6					lat 5	16

vezetője, a tornaszertár őre. Tanította a tornát a B. oszt.-kban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 14.

27. **Tajthy Kálmán dr.**, világi helyettes testnevelési tanár, a Sportkör vezetője. Tanította a tornát az A. oszt.-kban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 5.

28. **Teller József dr.**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a II. B. oszt. főnöke, hitszónok. Szaktárgyai : a latin és a német nyelv és irodalom. Tanította a latin nyelvet a II. B., a német nyelvet a II. A., II. B., V. B., a vallástant a II. B. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 8.

29. **Tóth Lajos**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VIII. B. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a természettan és a mennyiségtan. Tanította a természettant a VIII. A., VIII. B., a mennyiségtant az V. B., VIII. A. és VIII. B. oszt.-ban, heti 15 órában. Tanári éveinek száma : 24.

30. **Vézner Károly**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VIII. A. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a latin nyelvet a VIII. A., a görög nyelvet a VIII. A., VIII. B., a történelmet a IV. B. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 20.

31. **Wagner Lajos**, kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VI. B. oszt. főnöke, a filológiai szertár őre. Szaktárgyai : a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a latin nyelvet a VI. B., VIII. B., a görög nyelvet a VI. A. és VI. B. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 28.

d) Rendi gyakorló tanárjelöltek :

Jeney János dr., szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom.

Szimon Béla dr., szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom.

Szita Imre, szaktárgyai : a természettan és a mennyiségtan.

Török Jenő, szaktárgyai : a latin nyelv és irodalom és a történelem.

e) A rendes órarend keretén kívül tanító vallásosok :

Barabás István, tanította az unit. vallású tanulókat.

Dachhauser László, tanította az ev. vallású tanulókat.

Havas Manó dr., tanította az izr. vallású tanulókat.

Losonczy Lajos, tanította a ref. vallású tanulókat.

Orphanides Anthimos dr., tanította a gör. kel. vallású tanulókat.

Ruttkay Miklós dr., tanította a gör. kat. vallású tanulókat.

j) A rendkívül tárgyak tanárai :

Hadnagy Tibor, okl. helyettes tanár, tanította a francia nyelvet.

Huber István, rendes tanár, tanította a rendkívüli rajzot.

Kiss József, rendes tanár, tanította a gyorsírást.

Pusch Ödön dr., rendes tanár, tanította a műéneket és zenét.

Stefánszky Szilárd, rendes testnevelési tanár, tanította a vívást.

Tajthy Kálmán dr., helyettes testnevelési tanár, tanította a vívást.

g) Altisztek :

Németh Imre és Rab Pál.

V. A TANÁROK HITÉLETI, IRODALMI ÉS TÁRSADALMI MŰKÖDÉSE.

Klspartí János dr., igazgató, c. tankerületi kir. főigazgató, a budapesti állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagja, a budapesti m. kir. Középiskolai Tanárképzőintézet igazgatótanácsának tagja, az Országos Közoktatási Tanács előadó tanácsosa, a Katolikus Középiskolai Tanáregyesület elnöke, a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének tiszteleti tagja, a Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja, az Országos Középiskolai Tanáregyesület igazgatósági tagja, a Klasszikus Műveltség Barátai Egyesülete Intézőbizottságának, a Magyar Külügyi Társaság elnöki tanácsának tagja, a Magyar Népszövetségi Egyesületek szövetségében a nevelési bizottság elnöke, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság és a Budapesti Piarista Diákszövetség választmányának tagja. A budapesti középiskolai tanárképzőben az első félévben a latin tanítás módszertanát adta elő. Előadást tartott «Általános műveltség és szakműveltség» címen, elnöki megnyitó beszédet mondott «Időszerűségek és a tanár» címen. Az állami Szent István reál gimnázium B. csoportjának érettségi vizsgálatain elnökölt.

Balanyi György dr., rendes tanár, rendfőnöki tanácsos, a kegyestanítórend történetírója, egyetemi magántanár, a Szent István Akadémia rendes tagja és osztálytitkára, a kecskeméti Katona József-Társaság tiszteleti és a szegedi Dugonics-Társaság rendes tagja, a Magyar Történelmi Társulat, a Katolikus Középiskolai Tanáregyesület és a Budapesti Piarista Diákszövetség választmányi tagja, az Actio Catholica kulturális szakosztályának tanácsosa. Cikkeket írt a Katolikus Szemlébe, a Kalazantinus Tudósítóba és a Szent Antal c. folyóiratba, könyvismertetéseket a Katolikus Szemlébe és a Századokba. Előadásokat tartott az Egyesült Ker. Nemzeti Liga II. ker. osztályában, a kecskeméti Katona József-Társaságban, a váci harmadrendiek missziós estjén, a Budapesti Piarista Diákszövetség ifjúsági csoportjának irodalmi estjén, a Katolikus Lányok Országos Szövetségében, a Magyar-Lengyel Egyesület magyar-lengyel ünnepélyén és a Szociális Testvérek szociális tanfolyamán.

Bátori József dr., rendes tanár, a cserkészcsapat parancsnoka, a Magyar Cserkészszövetség Országos Elnöki Tanácsának és Intézőbizottságának tagja, országos rover-cserkész vezetőtiszti, a budapesti cserkészkerület társelnöke, az 1933-as gödöllői Világjamboree reprezentatív vizitáborának parancsnoka, a Budapesti Piarista Diákszövetség könyvtárbizottságának tagja. 1933 nyarán előkészítette és vezette a Világjamboree csepeli vízibemutatóit, több cikket írt a Vezetők Lapjába és a Vezetők könyvének sajtó alatt lévő új kiadásába. Több előadást tartott a Magyar Cserkészszövetség őrvezetői és tiszti továbbképző tanfolyamain.

Dragos Károly, rendes tanár, a budapesti kir. magy. Tudományegyetemi Közgazdaságtani Karon a lengyel nyelv előadója.

Éder-Szászy László dr., rendes hittanár, a Kat. Hittanárok és Hitoktatók Országos Egyesületének választmányi tagja, az Unio Cleri promissio-

nibus papi missziós egyesület Esztergom főegyházmegyei tanácsának tanácsos tagja, jegyzője és ellenőre, az Americana Urbana korporációjának lelkesze, a pestszenterzsébeti Karmelita Nővérek rendes gyóntatója. Alkalmi beszédek és számos szentbeszédet mondott különböző templomokban, lelki gyakorlatokat és hitbuzgalmi előadásokat tartott; több fővárosi iskola hittanvizsgálatán elnökölt; számos alkalommal számos helyen gyóntatott; vezette a debreceni piarista rendház ezévi lelkigyakorlatait.

Ferenczi Zoltán dr., rendes tanár, előadást tartott a Magyar Középiszkolai Tanárok Nemzeti Szövetségének matematikai szakosztályában: «Az infinitezimális számítás tanítása és fizikai alkalmazása» címen. A differenciál- és integrálszámításról segédkönyvet írt a középiszkolák számára. A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítőjében megjelent két tanulmánya a végtelen sorokról.

Friedreich Endre dr., rendes tanár, rendi könyvtáros, a Szent István Akadémia és a Magyar Paedagogiai Társaság rendes, a Katolikus Középiszkolai Tanáregyesületnek, a Magyar Történelmi Társulatnak és a Budapesti Piarista Diákszövetségnek választmányi tagja. Előadást tartott a Magyar Paedagogiai Társaságban «A magyar mendikáns diák sorsa a XVIII. században» címen.

Huber István, rendes tanár, festőművész, a Magyar Képzőművészek Egyesületének tagja. Kiállított a Műcsarnokban. A világháborúban mint tartalékos főhadnagy a következő kitüntetések nyerte: a III. oszt. hadi-éreményes katonai érdemkeresztet, az ezüst és bronz Signum Laudist, mindhármát a kardokkal, a Károly-csapatkeresztet és Sebesülési érmet három sávval.

Kiss József, rendes tanár, a Gyorsírás-, Szépírás- és Gépírás tanítókat Vizsgáló Állami Bizottság tagja a gyorsírási szakon, a Magyar Gyorsírók és a Gyorsírás Barátai Budai Egyesületének társelnöke, a Magyar Gyorsírók Országos Szövetsége választmányának, elméleti és pedagógiai szakosztályának választott tagja, a Gyakorló Gyorsírók Társaságának választmányi tagja, a Magyar Gyorsíró Szemle főszerkesztője, a Magyar Gyorsíró Szemle Könyvtárának szerkesztője. A fiú- és leányközépiszkolák számára tankönyvet írt az egységes magyar gyorsírás II. részéhez, az irodai gyorsíráshoz és sajtó alá rendezte fogalmazási gyorsírási tankönyvének második kiadását. A Magyar Gyorsíró Szemle Könyvtárának 2. számaként megjelent Módszertani és didaktikai szempontok a fogalmazási gyorsírás tanításához című munkája. Cikkeket és könyvismertetéseket írt a Magyar Gyorsíró Szemlébe. A rend hittudományi és tanárképző főiskolájában tanította a gyorsírást. Több helyen több alkalommal gyóntatott és prédikált.

Kozáky István dr., az Orsz. Zeneművészeti Főiskolán képesített zeneszerző és karnagy, az Orsz. Magy. Cecilia Egyesület választmányi tagja, a «Magyar Kórus» munkatársa. Kórusfeldolgozásai jelentek meg a «Magyar Kórus» kiadványaiban. A Kalazantinumban tanítja a német nyelvet, a gregorián- és többszólamú karéneket, vezetője a Kalazantinum zenekarának.

Miskolezy István dr., rendes tanár, egyetemi magántanár, a Pázmány

Péter Tudományegyetemen a középkori történelem helyettes tanára, a Szent István Akadémia rendes, a Magyar Történelmi Társulat választmányi tagja, a budapesti állami Középiskolai és az Országos Polgáriskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagja. Cikkeket írt a Budapesti Szemlébe és a Hadtört. Közleményekbe; felolvasott a Szent István Akadémián. A Szent István-Társulat középiskolai történelmi tankönyveinek szerkesztője.

Para Imre dr., rendes tanár, a Budapesti Tanári Kör természettudományi szakosztályának választmányi tagja. A Magyar-Francia Körben két előadást tartott: «A láthatatlan világ felfedezése» és «A baktériumok természetrajza» címen.

Perényi József dr., rendes tanár, a Szent István Akadémia, az Erdélyi Irodalmi Társaság rendes, a Balatoni Társaság tiszteletbeli tagja, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság ellenőre, a Budapesti Piarista Diákszövetség választmányi tagja. Írt irodalomtörténeti cikkeket, tanulmányokat, könyvbírálatokat. Az Irodalomtörténeti Közleményekben megjelent: Szemere Miklós irodalmi hagyatékából Szemere Miklósnak író barátaihoz intézett leveleiből az I. és II. közlemény. A Pesti Hirlapban kiadta Petőfinek Kossuth Lajoshoz intézett levelét.

Pusch Ödön dr., rendes tanár, a veszprémi püspöki szentszék tanácsosa, a Ward Mária-Szövetség alelnöke. A nagyszünetidőben helyettesített a Kén-utcai templomban, szentbeszédet mondott a rendőrség Mosonyi-utcai laktanyájának kápolnájában, beszélt a gyermeknevelésről a Regnum Marianum Egyházközségben, a «Quadragesimo Anno»-ról a Középferrencvárosi Egyházközségben. A szervita-rend 700 éves jubileuma alkalmából beszédet mondott Mária Remetén, a szervita atyák budapesti templomában március hónapban Szent Józsefről 7, május hónapban a Boldogságos Szűzről 7 beszédet mondott, ugyancsak itt mondotta húsvét vasárnapján az ünnepi szentbeszédet.

Tóth Lajos, rendes tanár, előadást tartott a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének fizikai szakosztályában, iskolai kísérleteket mutatott be; indukciós alapkísérleteinek leírását közölte a «Praktische Schulphysik» c. folyóiratban.

Wagner Lajos, rendes tanár, a Salvator Nővérek tanítónőképzőjének igazgatója, a Kat. Középiskolai Fegyelmi Tanács tagja, a Champagnat iskola lelkipásztora, több alkalommal mondott ünnepi beszédet és minden vasárnapon és ünnepnapon egyházi beszédet.

VI. A TANÍTÁS ANYAGA.

Az oktatás munkáját a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 1926. évi 38.804. V. sz. a. kelt rendeletével életbeléptetett Tanterv és a vonatkozó módosító rendeletek értelmében végeztük. Az V. és VI. osztályos tanulók választhattak a görög nyelv és a francia nyelv tanulása között.

VII. TANKÖNYVEK.

Imakönyv a katolikus tanulók részére minden osztályban *Schütz-Sík*: Imádságos könyv.

I. osztály. *Róm. kat. nagyobb katekizmus.* — *Alszeghy-Sík*: Magyar nyelvtan. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Reibner*: Res Romanae. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Karl-Méhes*: Kis természetrajz. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan.

II. osztály. *Pokorny*: Az Ószövetség története. — *Alszeghy-Sík*: Magyar nyelvtan. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Reibner*: Res Romanae. — *Bitter*: Német nyelvkönyv. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Karl-Méhes*: Kis természetrajz. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan.

III. osztály. *Pokorny*: Az Újszövetség története. — *Alszeghy-Sík*: Rendszeres magyar nyelvtan. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Reibner*: Res Romanae. — *Bitter*: Német nyelvkönyv. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. III—V. — *Jászai-Balanyi*: Magyarország története. — *Barthos-Kurucz*: Magyar tört. atlasz. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Nagy J.*: Kis természettan. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan.

IV. osztály. *Pokorny*: Róm. kat. szertartástan. — *Bartha-Tordai*: Stilisztika. — *Arany-Lehr*: Toldi. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Reibner*: Res Romanae. — *Bitter*: Német nyelvkönyv. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. III—V. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczy*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. Ókor. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Toborffy Z.*: Ásványtan és kémia. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Kiss*: Egységes gyorsírás.

V. osztály. *Schütz*: Kat. hittan. — *Bartha-Tordai*: Retorika. — *Vézner*: Lírai szemelv. — *Reibner*: Szemelv. Livius XXI—XXII. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Maywald-Jirka*: Görög olv. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvkönyv. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. III—V. — *Birkás*: Francia nyelvkönyv. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczy*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. II. — *Karl-Méhes*: Növénytan. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Kiss*: Egységes gyorsírás.

VI. osztály. *Schütz*: Kat. erkölestan. — *Bartha-Tordai*: Poetika. — *Reibner*: Cicero válogatott besz. — *Reibner*: Szemelv. Sallustiusból. — *Kerényi*: Szemelv. Vergilius Aen. I—V. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Maywald-Jirka*: Görög olv. — *Marót-Wagner*: Homeros Odysseiája. — *Bitter-Teveli*: Német nyelv. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Birkás*: Francia nyelvkönyv. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczy*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Történelmi atlasz. — *Karl-Méhes*: Állattan. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmuskönyv.

VII. osztály. *Schütz*: Kat. egyháztörténet. — *Prónai-Sík-Alszeghy*:

Magyar irodalomtörténet és olvasókönyv. — *Szinnyei*: A magyar nyelv. — *Reibner*: Cicero de signis. — *Reibner*: Szem. Plinius leveleiből. — *Kerényi*: Szem. Vergilius Aeneis. VI—VII. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Marót-Wagner*: Homeros Iliasa. — *Gerecs-Mészáros*: Görög lírai szemelvények. — *Sophokles*. — *Bitter-Teveli*: Német irod. tört. — *Osztié-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Heinrich*: Schiller: Wilh. Tell. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczy*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. — *Karl*: Földrajz. — *Nagy-(Fehér-Szekeres)*: Kísérli. fizika. — *Suták-Halvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmuskönyv. — *Melly-Párdányi*: Egészségtan.

VIII. osztály. *Schütz*: Keresztény kat. hitvédelem. — *Prónai-Stk-Alszeghy*: Magyar irod. tört. és olvasókönyv. — *Vézner*: Szem. Horatius műveiből. — *Reibner*: Szem. Tacitus Annaleseiből. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Kerényi*: Platon és Aristoteles. — *Bitter-Teveli*: Német irod. tört. — *Osztié-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Balanyi-Jászai*: Magyarország története. — *Barthos-Kurucz*: Magyar tört. atlasz. — *Nagy-(Fehér-Szekeres)*: Fizika. — *Suták-Halvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmus. — *Kornis*: A pszichológia és logika elemei. — *Melly-Párdányi*: Egészségtan.

VIII. SZERTÁRAK ÉS KÖNYVTÁRAK.

1. **Klasszika-filológiai szertár.** Gyarapodás vétel útján: 8 kötet görög klasszikus 33·60 P értékben. Ajándék útján: 2 drb falikép, Leisztinger Ferenc VI. A. o. t. tusraszai 10 P értékben; összesen 10 drb 43·60 P értékben.

2. **A történelmi szertár** vétel útján 4 drb iskolai falitérképpel (Európa 1878—1918-ig) gyarapodott, 120 P értékben.

3. **A földrajzi szertár** ezévi gyarapodása vétel útján: 12 drb Térképjelek falitáblája 38 P, 10 kötet szakmunka 100 P; összesen 22 drb 138 P értékben. Ajándék útján: 1 drb mágneses bussola (Scheller Géza I. B. o. t.) 1 kötet Magyarország gazdaságstatisztikai térképe (Magyar István VI. A. o. t.); összesen 2 drb 40 P értékben.

4. **A természettajzi szertár** a kísérletekhez szükséges vegyszereken kívül a tanév folyamán a következőket szerezte be: a házi tyúk, a sikló és az orrszarvú bogár fejlődése (alkoholos készítmények); fagyűjtemény, összesen 171 P értékben. A szertár állományát adományokkal gyarapították: dr. Kleiner Sándor (kövületek), Vámosy István VIII. A. o. t. (ásványok és kövületek), Cholnoky Imre IV. A. o. t. (vízi pocok, méhészt. gy.), Bősze József IV. B. o. t. (bálna-borda), br. Fejérváry Zsolt IV. B. o. t. (bauxit-gyűjtemény).

5. **A természettani szertár** gyarapodása vétel útján: nagy transzformátor asztallal, 100 mikrofáradós telep, Bunsen-állvány, összesen 651·17 P értékben. Miletin Ferenc úr ajándéka egy áttétárcsa és egy elektromágnes vasmagja, összesen 200 P értékben. Eszközök házi összeállítására, szerelésére és javítására, akkumulátortelep bővítésére, vezetékre és kapcsolókra, galvanométerek hitelesítésére, fogyasztási anyagokra összesen 283·80 P-t fordítottunk.

6. **A matematikai-geometriai gyűjtemény** gyarapodása vétel útján: 3 drb teodolitpótló állvánnyal, 165 P értékben. Marx és Mérei ajándéka egy tűzérési irányzó készülék, 40 P értékben.

7. **A rajzszerző gyarapodása** vétel útján: Undi Mária: Magyar kincsesláda. Magyar díszítőművészeti rajzminták gyűjteménye III. és IV. füzet 2—2 példányban, 16·80 P értékben. Holló Károly tanár úr ajándéka: 5 drb faliminta, a «Rajzoktatás» c. folyóirat 1928—31. évfolyama 2 kötetben.

8. **Az ének- és zeneszerző gyarapodása**: a) Énekkari kották: Vincze: Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország; b) Zenekari kották: Adam: Si j'etais Roi, Gounod: Iudex, Leoncavallo: Brise de mer, Fucik: Grande marcia Italiana; c) Ének- és zenekarra: Szent-Gály: Szabadságharci dalainak zenekari kísérete, Nagy Ernő VII. A. o. t. hangszerelésében; d) Hangszerek: két üstdob új bőrözése, két üstdobverő, egy harangjáték; összesen 178 P értékben.

9. **Tornaszertár** gyarapodása vétel útján: kapusfelszerelés a jégshokkihoz. Egy angol Decca gramofon. Összesen: 219·40 P értékben. Adománnyal gyarapította a szerzőt: Bessenyei Sámuel V. A. o. t.

10. **A tanári könyvtár** gyarapodása: a) vétel útján 62 mű 69 kötetben 724·47 P értékben; b) ajándékozás útján 67 mű 82 kötetben 613·60 P értékben; összesen 129 mű 151 kötetben 1348·07 P értékben. A hazai és külföldi folyóiratok száma: 42. Előfizetésre 256·50 P-t, kötetésre 389·80 P-t fordítottunk. Könyvet ajándékoztak: A vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr, a Magyar Tudományos Akadémia, Budapest székesfőváros statisztikai hivatala, Agner László, Balanyi György, Finály István, Jeney János, özv. Huszka Józsefné, Kemény Ferenc, Kispartai János, Lakatos László, Pusch Ödön, Radó Antal, Sajó Elemér, Sebes Ferenc, Szimon Béla, Szira Béla és Vass János urak.

11. **Az ifjúsági könyvtár** gyarapodása: a) vétel útján 16 mű 303 kötetben 322·60 P értékben; b) ajándékozás útján: Wisingerné Mohr Margit úrnő ajándéka 1 mű 5 kötetben, a Szent István-Társulat ajándéka 6 mű 7 kötetben 30·50 P értékben. Könyvek kötésére 110 P-t fordítottunk.

Mindazok, akik könyv- és szerzőinket adományaikkal gyarapították, fogadják az intézet hálás köszönetét.

IX. IFJÚSÁGI EGYESÜLETEK MŰKÖDÉSE.

1. **Vallásos egyesületeink.** Vezetőtanár: Éder-Szászy László dr. A Jézus Szent Gyermeksége és a Hitterjesztés egyesülete munkálkodását az eddig bevált keretek között folytatta az idén is. Ebben az évben főleg az ima-segítségét iparkodtunk gyarapítani. Így az előző években tanúsított buzgóság különösen növekedett és megnyilvánult a missziós triduum és imanyolcad, a missziós vasárnapon és Vízkeresztkor végzett szentáldozások számának emelésében. Újítás volt a multtal szemben, hogy egyesületeink a külmissziók támogatása mellett belmissziót is teljesítettek azzal, hogy tagjai közül többen a vezetőtanárral meglátogatták a Pestszenterzsébet határában lévő nyomortanyát, a Hangyatelepet. Itt a fiúk szemtől-szembe láthatták az eddig csak

hírből vagy leírások nyomán ismert nagy nyomort és azáltal, hogy a kivitt ruhaneműt vagy élelmet maguk osztották szét az arra rászorulóknak, gyakorolhatták az irgalmasság testi cselekedeteit. A kirándulás célja az volt, hogy felébresszük és elmélyítsük a fiúkban a szociális érzést, a megértő és segíteni-tudó felebaráti szeretetet.

Az ifjúság lélekre szomjas lelke az idén is nagy érdeklődéssel kísért minden misszióval kapcsolatos megmozdulást. Vannak, akik levelezésben is állanak misszionáriusokkal. Mindnyájan szeretettel olvasták az idén is a missziós folyóiratokat és missziós irodalmat, amellyel az idén is gyarapítottuk ifjúsági könyvtárunkat.

A Názáreti Misszióház számlájára 407 P 82 f-t fizettünk be a missziók anyagi támogatásaképpen. Gyűjtöttünk azonkívül nagymennyiségű staniolt, bélyeget, narancshéjat, szivarvéget, szivargyűrűt, parafadugót, képeslevelezőlapot és szentképet.

Egyesületeink anyagi támogatásához hozzájárultak adományaikkal: dr. M. F.-né, br. N. N.-né, Horánszky Irma, Háray Istvánné, Brandis Pálné, özv. dr. Bauer Antalné, Szabó Zoltánné, Bihar Aladárné, S. O. S. és Násasdi Baán Achillesné úrnők. Fogadják köszönetünket!

Egyesületeink tagjai közül buzgóságukkal különösen kitűntek: Suján Pál VII. A., br. Kornfeld György VI. A., Asztalos Gyula, Váradi János, Wisinger András IV. B., gr. Pálffy László IV. A., Szabó György III. A., Berencz János, Száraz Egon, Halmy Sándor, br. Ullmann György, Pethő László II. B., br. Thán Iván, Morlin Ervin II. A., Bayer István I. B., Baross Miklós, Wahl Péter, Heppert Ferenc és Fellegi Ödön I. A. osztályú tanulók.

2. Vörösmarty-Önképzőkör. Vezető tanára: Menczer József. Tagjai a három felső osztály tanulói közül kerültek ki. A tagok száma összesen 131 volt. Tisztviselői: Halász József VIII. B. o. t. főjegyző, Dudutz Károly VIII. A. o. t. pénztáros, Ferenczy Péter VIII. A. o. t. ellenőr, Orphanides Lukács VIII. B. o. t. könyvtáros, Furtkovits Zoltán VII. A. o. t. és Straub Gyula VII. B. o. t. jegyzők. 16 ülésünkön összesen 90 műsorszám, és pedig: 2 szónoklat, 3 szabad előadás, 14 felolvasás, 8 írásbeli bírálat, 15 zeneszám és 48 szavalat hangzott el. Külön ünnepi ülésen emlékeztünk meg a világháború magyar hőseiről és Vörösmarty Mihályról; úgyszintén külön gyűlést szenteltünk a piarista szellem és hagyományok ápolásának. A legsikerültebb dolgozatok és előadások a következők voltak: Bonkáló Ervin VIII. A. o. t.: A hetvenéves Herczeg Ferenc; Fügedi Erich VIII. A. o. t.: Hitler uralomrajutásának állomásai; Gusztáv Béla VIII. A. o. t.: Vörösmarty, a vatesz; György András VIII. A. o. t.: Kossuth vámpolitikája és Péterfy Jenő; Rényi Ferenc VIII. B. o. t.: Három angol város és Utinaplómból; Toldy-Ósz Iván VIII. A. o. t.: A katolikus Báthory; Makai János VIII. B. o. t.: Babits költészete; Orphanides Lukács VIII. B. o. t.: Isten a történelemben; Straub Gyula VII. B. o. t.: A Jamboree előkészítése. A szavalóversenyen jutalomban részesültek: Furtkovits Zoltán VII. A. o. t., Halász József VIII. B. o. t. és Orphanides Lukács VIII. B. o. t. Zenészeink közül legtöbb számmal és sikerrel Wein Gábor VII. A. o. t. és Nagy Ernő VII. A. o. t. szerepeltek. A kör tagjai a gyűléseken kívül egyéb alkalmakat is felhasználtak az önművelésre. Több folyóiratot olvastak

és látogatták az irodalmi és tudományos társaságok előadásait. Az iskolai ünnepélyeken szavalatokkal szerepeltek.

Körünk ez évben 13 tárgykörből 23 pályázatot hirdetett. Beérkezett összesen 50 pályamunka. Az eredményes pályázatok és a nyertes tanulók sora a következő:

Vallástan: a) Az Actio Catholica. Jutalmat érdemeltek: Mihovich Bogomir VII. B., Darvasy Mihály VII. A. és Kindlovics Kálmán VIII. A. o. t. Az elsőnek főereje a gondos anyaggyűjtés, ügyes csoportosítás és logikus előadás, míg a második és harmadik inkább az értelmes forráshasználatban, világos szerkesztésben és stílus-készségről tanuskodó fogalmazásban tűnik ki. Dícséretet nyert Straub Gyula VII. B. o. t. b) A megváltás a prófétáknál, a kereszten és az oltáron. Jutalomban részesült Halász József VIII. B. o. t. szorgalmas anyaggyűjtéséért, lelkes előadásáért és gondos formába öntéséért.

Magyar nyelv és irodalom: Egy diák naplója. Mindkét pályázó, Bukovszky Gábor VI. A. és Karácsonyi Alajos V. A. o. t. jutalmat érdemelt; az előbbi főleg ügyes és fordulatos előadásáért, az utóbbi pedig naplójának mélyebb és diákosabb tartalmáért.

Latin nyelv: Szemelvények Rufinus Historia Monachorum c. művéből. A hat pályázó közül jutalmat nyert Jaczkó Pál VIII. B. o. t. szép, világos és az eredeti szöveget teljesen fedő, Benárd Aurél VIII. B. o. t. magyaros, kerekded és mindvégig élvezetes, Makai János VIII. B. o. t. bár kevésbé hű, de eleven és fordulatos és végül Kovács Pál VI. B. o. t. erős készségről tanuskodó fordításával. Hellmann Aurél VIII. B. o. t. dícséretet nyert.

Görög nyelv: Fordítás Epiktetos beszélgetéseiből. A négy nyertes pályázó közül Toldy-Ősz Iván VIII. A. o. t. szeretettel csiszolja mondatait magyarossá s a bonyolult szerkezetek feloldásával eléri, hogy minden gondolat tisztán és világosan áll az olvasó előtt; Détshy János VIII. A. o. t. többet akar megmenteni a formai hűségből s e miatt fordítása sokszor idegenszerűen hangzik; Orphanides Lukács VIII. B. és Lakatos György VI. B. o. t. egyszerűbb eszközökkel töreksenek az értelmet maradéktalanul visszaadni.

Német nyelv: A középkori Grál-mondák Wagner Parsifaljában. A kitűzött pályadíjat Vass Tibor VII. B. o. t. vitte el szorgalomról, áttekintő képességről és német stílus-készségről tanuskodó dolgozatával. Dícséretet nyertek: Rényi Ferenc VIII. A., Herbst Dénes VII. B. és Gergely Károly VIII. B. o. t.-k.

Magyar történelem: A magyar-lengyel kapcsolatok a múltban. A hat pályázó közül első helyen Toldy-Ősz Iván VIII. A. o. t. áll biztos tárgyi tudásról, lelkes ügyszeretetről és figyelemreméltó szerkesztő képességről tanuskodó dolgozatával. Jutalmat és dícséretet érdemel. Jutalmat nyert még Darvasy Mihály VII. A. o. t. nagy anyaggyűjtő szorgalmáért s ügyes feldolgozásáért és Ágner Zoltán VII. B. o. t. következetesen végigvezetett szempontjaiért. Dícséretet érdemeltek: Váll György VI. A., Szécsi János V. B. és Karácsonyi Alajos V. A. o. t.-k.

Világtörténelem: A nagyszerb eszme története. Jutalmat nyert: Réti Géza VIII. A. és Géber Antal VI. A. o. t. Mindketten alapos és lelkiismeretes munkát végeztek s gazdag anyaggyűjtés alapján igyekeztek rávilágítani a

nagyszerb eszme lényegére és történeti szerepére. Jutalomban részesült : Fügedi Erich VIII. A. o. t.

Szociológia : A történelmi materializmus. A két pályázó : Dudutz Károly VIII. A. és Kemény Ferenc VII. A. o. t. komoly és elmélyedő munkával oldotta meg feladatát és a nagy problémákhoz illő komolysággal és kritikával iparkodott állást foglalni a felvetődő kérdésekkel szemben. Mindketten jutalmat érdemelnek.

Zene : Magyar hangszerek. A pályanyertes szerzők : Bátori Kálmán VII. B. és Gusztáv András VI. A. o. t.-k jórészben a maguk gyűjtötte adatokat foglalják alapos és gondos tanulmánnyal rendszerbe.

Földrajz : Idegen szemmel Budapesten. Az egyetlen pályázó, Kindlovics Kálmán VIII. A. o. t. igen ügyesen oldotta meg feladatát s Budapest bemutatása közben a külföldi vendégeknek is sikerült jellemrajzát adja. Jutalmat érdemel.

Természetrajz : A petróleum szerepe a világgazdaságban. A kitűzött jutalmat Détsky János VIII. A. o. t. érdemelte meg gondos és mindenre kiterjedő munkájával.

Mennyiségtan.: Az elemi térmértan nevezetesebb szélső értékei. Az egyetlen pályázó, Makai János VIII. B. o. t. 37 jól megválasztott feladatot helyesen old meg. Röviden és világosan ír. Jutalomra érdemes.

Fizika : a) A fizikai gyakorlatok köréből szabadon választott tétel. Jutalmat nyert Makai János VIII. B. o. t. az iskolai kereteken túlmenő tanulmányával és Bátori Ferenc VIII. B. o. t. az indukció alapjelenségeinek, törvényeinek és azok fontosabb gyakorlati alkalmazásainak jól áttekinthető tárgyalásával. b) Szabadon választott fizikai törvény igazolására alkalmas eszköz készítése, leírása és a vele végzett mérések. A jutalmazott tanulók közül Antók József VII. A. o. t. ejtőgépet, Székely István VII. A. o. t. ferdesíkú ingát, Bakay Lajos VII. B. o. t. hullámok összeadására alkalmas gépet, Vass Tibor VII. B. o. t. pedig ferdesíkú ingát és reverziós ingát szerkesztett.

Rajz- és festménypályázat : a) Meseillusztráció. Jutalomban részesült Hoffmann Pál VI. B. o. t. rajzsorozata. Dícséretet nyert Furtkovits Zoltán VII. A. o. t. b) Szobarészlet. Jutalmat érdemelt Hellmann Aurél VIII. B. o. t. vízfestménye, Furtkovits Zoltán VII. A. o. t. olajfestménye és Barabás Dezső VIII. B. o. t. vízfestménye.

3. Segítő Egyesület. Vezető-tanára : Nagy Vince. Az egyesület ezévi tisztikara a következő volt : Dudutz Károly VIII. A. o. t. elnök, Wein Gábor VII. A. o. t. alelnök, Toldy-Ősz Iván VIII. A. o. t. pénztáros, Nagy Ernő VII. A. o. t. titkár, Straub Gyula VII. B. o. t. ellenőr, Kalicza László VIII. A. o. t. főkönyvtáros, Saláta Kálmán VII. B. o. t., Hoffmann Pál VI. B. o. t. és Szantál Sándor V. B. o. t. könyvtárosok, Fenicz György V. A. o. t. jegyző. A tagok száma : 438.

Az egyesület működése több irányban haladt.

a) Jótékony tevékenységének főtere a tankönyvsegélyezés volt. A meglévő készletből egészen vagy részben 128 tanulót látott el tankönyvekkel. A könyvekért használati díjat egyáltalán nem szedtünk, úgyhogy a szegénysorsú és jó előmenetelű tanulók minden ellenszolgáltatás nélkül élvezhették

az egyesület jótékonyágát. Arra viszont anyagi és erkölcsi meggondolások szemmeltartásával fokozottan ügyeltünk, hogy ifjúságunk a használatra kapott könyveket tisztán és épségben megőrizze s így segítő akciónkat az újabb beszerzés felhasználásával még szélesebb körben folytathassuk. A vezető-tanár a tanév folyamán több ízben ellenőrző vizsgálatot tartott. Azokat, akik könyveiket bármiképpen rongálták, mint a multban, a jövőben sem részesítjük segélyezésben.

b) Több tanulót pénzbeli támogatásban részesítettünk. Egynek a felvételi díját, hatnak a tandíját fizettük ki részben vagy egészen, összesen 255 P értékben.

c) Több tanulónak ruhasegélyt adtunk. Karácsonyra három tanuló egy-egy öltözet új ruhát, egy pedig új télikabátot kapott, összesen 157 P értékben. Néhánynak a jobbmódúak ajándékából már viselt, de még jó állapotban levő öltöny és fehérenemű v. cipő jutott ajándékkul.

d) Az évenként szokásos kézügyességi kiállítás helyett az idén március 25., 31., április 1. és 2. napjain művészeti kiállítást rendeztünk. Ennek megfelelően csak festményeket, rajzokat, szobrokat és fényképeket fogadtunk el. Közel 300 eredeti művel 56 tanuló szerepelt kiállításunkon, amelynek erkölcsi sikerét jelzi, hogy iránta a szokottnál is nagyobb érdeklődés nyilvánult meg a szülők és az iskola barátai részéről. A kiállított műveket Agárdy Gyula, Huber István és Nagy Vince tanárokból álló bizottság bírálta meg. Bírálólatuk alapján a következők részesültek jutalomban: I. Festmények, rajzok. Aranyérmes kapott: Furkovits Zoltán VII. A. o. t. (arckép, csendéletek — olajfestmény), Hoffmann Pál VI. B. o. t. (illusztrációk — vízfestmény), Bradách Emil VI. B. o. t. (figurális tanulmányok — ceruza), Szentgyörgyi András IV. B. o. t. (figurális rajzok — ceruza), Biczó Tamás III. A. o. t. (közlekedési eszközök, tájképek — ceruza). Ezüstérmes kaptak: Barabás Dezső VIII. B. o. t. (vízfestmények, rajzok), Kovács Imre V. A. o. t. (fejek — pastell), Mártha Sándor IV. A. o. t. (tájképek — pastell), Nagy István III. A. o. t. (ceruzarajzok), Mijó István III. A. o. t. (tájképek — vízfestmény), Triznya Mátyás II. B. o. t. (festmények, rajzok), Meller Péter I. B. o. t. Dícséretet kaptak: Hellmann Aurél VIII. B., Karácsonyi Alajos, Palásthy Rezső, Páldy György V. A., Gombik Miklós IV. B., Ledniczky Gyula III. B., Faczinek Lóránd, Fazekas Béla, Hjkó József, Száraz Egon II. B., Breslmayer Román, Hirsch Ottó, Szabó József I. B. o. tanulók (rajzok, festmények). II. Szobrok. Aranyérmes kapott: Szentgyörgyi András IV. B. o. t. (kisméretű fa-szobrok). Ezüstérmes kapott: Hoffmann Pál VI. B. o. t. (gipsz-fejek) és Bradách Emil VI. B. o. t. (gipszdombormű). III. Fényképek. Aranyérmes kapott: Szili Gábor VIII. B. o. t., Wisinger András IV. B. o. t. Ezüstérmes kapott: Gellért Elemér VIII. B. o. t. és Mezey László VI. B. o. t. Dícséretben részesült: Suppán Tibor VIII. B. o. t., Détsy János és Rényi Ferenc VIII. A. o. t., Gráf Károly IV. B. o. t., Hoffmann Hugó III. B. o. t., Halmy Sándor és Csillag Ferenc II. B. o. t., Nagy Tibor I. B. o. t.

A kiállítás keretében bemutattuk az I—VIII. o. rajz-tananyagát is a jelesen sikerült iskolai rajzok felhasználásával.

e) Harminckét levelezőlapból álló albumot adtunk ki az iskoláról és

azt növendékeink között terjesztettük. Ezek a levelezőlapok a gimnázium egyes helyiségeiben és az ifj. kápolnában levő műalkotások : szobrok, festmények művészi reprodukciól.

/) Az egyesület jótévdői : Pesti Első Hazai Takarékpénztár (30 P), Virág Gyuláné (30 P), Wisinger Andrásné (40 P) úrhölgyek és Magyar János (5 P) IV. B. o. t. Lakatos László úr egy VI. osztályos tanulót látott el a szükséges tankönyvekkel, több növendékünk szülei ruhát, fehérneműt, cipőt adományoztak. Özv. Rutterschmidt Károlyné úrnő napi egy kenyeret adott. Elismerésreméltó szokása ifjúságunk egy részének, hogy régebbi könyveit az egyesület rendelkezésére bocsátja. Így válik lehetővé, hogy mindig több rászoruló részeshíthetünk tankönyvsegélyezésben. Fogadják a nemeslelkű adakozók segélyezett tanulóink és az intézet hálás köszönetét.

4. Cserkészlet. A csapatszervező-testület elnöke Kisparti János dr. főigazgató. A Szervező-Testület tagjai : Balanyi György dr. és Kanszky Márton dr. piarista tanárok s a szülők részéről Degré Miklós dr., a budapesti kir. ítélőtábla elnöke. A csapat alapítóparancsnoka Sík Sándor. A vezetőtanárok és rajparancsnokok : Bátori József dr., Ferenczi Zoltán dr., Jochs József, Papp Elemér és Szamek József dr. Tisztek, segédtiszték és öregcserkészek : Farkas József (a Rozgonyi-rajban), Maurer Gyula és Pápai József (a Vass Tibor-rajban), Hajós Géza (a Csapody-rajban), Metzger Lambert és Szüsz András dr. (mentő- és gazdasági ügyek). Próbát tett őrsvezetők : Bátori Ferenc, Czeller György, Halász József, Hellmann Aurél, Pálffy László, Ránky László, Suppan Tibor VIII. B., Fügedi Erich VIII. A., Janits Iván, Náday Zoltán, Nagy Ernő, Nagyselmeczy László, Schweitzer Béla VII. A., Bakay Lajos, Heinrich Frigyes, Kintli Kálmán, Saláta Kálmán, Straub Gyula, Verebely László VII. B., Gazdik Gyula, Stelmár Géza, Stelmár József VI. A., Berger Antal VI. B. o. t.-k.

A csapat létszáma 151 cserkész. A már érettségizettekből alakult tisztkar 15, összesen 166 fő. (A Diákszövetségnek 2. Ö. B. K. D. néven külön öregcsapata van.)

a) Csapatunk elmúlt esztendei cserkészmunkájára, éppen úgy, mint országos viszonylatban, a Jamboree nyomta rá bélyegét. Meglátszott ez már az évközi munkán is, melyről a tavalyi Értesítőben számoltunk be részletesen. Az egyes rajok újjáalakították a csapatotthon különböző helyiségeit. A Rozgonyi-raj az ujoncok számára magyaros motívumú bútorokat készített, a legidősebbek összerakható gumikajakokat «gyártottak» a vízibemutatókra, hatalmasan fellendült a nyelvtanulás stb. De teljesen a Jamboree jegyében, arra való előkészületül folytak le a nyári táborozások is. Mivel a csapat a Jamboree vizitáborának és vízibemutatóinak vezetője volt, különösen a vízi-rajok készülődtek erősen. A legidősebb raj, a Sztrilich Tamás-raj Bátori József dr. vezetésével kéthetes külföldi tábort rendezett Budapest—Bécs—Passau (hajón) és vissza Budapestre (kajak). Az egész Passau—Budapest útszakasznak vitorlás kajakokkal való végigvezetése nagyszerű gyakorlásnak bizonyult a Jamboree kajakbemutatóira. A Rozgonyi-raj Farkas József vezetésével Sárospatak (vonat)—Tokaj—Szeged (csónak)—Budapest (vonat) útvonalon a Tiszán tett meg két hét alatt 410 km-es víziutat. A tábor 17 résztvevője saját szemével látta a Tisza áradásának mérhetetlen pusztításait és így borzalmasan

felejthetetlen élményben volt része. A Vass Tibor-raj kombinált mozgó- és vízitábort rendezett Maurer Gyula és Pápai József vezetésével Tatatóváros (vonat)—Gesztés—Bodajk—Csesznek (gyalog)—Győr (vonat)—Budapest (ladik) útvonalon 18 fővel. A Csapody-raj Sukorón, a Velencei-tó partján táborozott tíz napig Szamek József dr. és Szentiványi László vezetésével 21 fővel. A legfiatalabb raj rendi birtokon, Dörgicse—Akalin ütötte fel sátrait Ferenczi Zoltán dr. vezetésével 46 fővel. Szemben a Jamboree külsőséges szenzációival, ez a tábor biztosította azt a kedves intimitást, romantikát, fiús világot, amit csak az erdőbe rejtett, látogatóktól messzire bújó állótábor tud nyújtani a cserkészeknek. Ez a tábor nem is volt előkészület a Jamboreera, a tábor zöme, az őrsök tagjai nem is vettek részt rajta, azonban az idősebbeknek, az őrsvezetőknek még ebből a rajból is be kellett vonulniuk, hogy mikor a világtábor kapui megnyílnak, minden vonalon teljes készségben találják a piarista cserkészeket.

A vízirajok (a Sztrilich Tamás-, Rozgonyi Ödön- és Vass Tibor-raj) 60 fővel Bátor József dr. vezetésével a Jamboree reprezentatív vízcserkész-táborát állították fel és adták annak törzscsapatát. A Csapody-raj viszont 25 fővel Szamek József dr. vezetésével a VII. altáborban képviselte csapatunkat a szárazföldi cserkészek között. Remekbe készült tábori oltárunk a VII. altábor főterére került. Vízirajainknak jutott az a megtiszteltetés, hogy a kormányzó úr Ófőméltósága megérkezésénél mint dízscsapat szerepeltek. Valamennyi vízcserkészünk szerepelt a Csepelen rendezett vízibemutatók alkalmával, ahol őrsi hajó-, kajak- és ladik-gyakorlataikkal nagy sikert arattak. Egy csoportunk a Jamboree-színházban adott elő huszár-verbunkós táncot, egy másik pedig a Sport-téren és az Arénában mutatta be az angol matróztáncot; valamennyi vízcserkészünk résztvett a nagy jeladó bemutatáson. A reprezentatív vízitábor megszervezésével és fenntartásával csapatunk külön szint vitt bele a Jamboree tarkaságába. Mindezek nagy sikerrel jelentettek a csapat számára kifelé, de számunkra többet jelentett, hogy a Jamboree forgatógatójában is megőriztük az igazi tábor hangulatát. Magán csapat-tábortüzeink, a reggeli tábori mise és rajmegbeszélések, a régi Jamboreekon leszűrt tanulságok hozzásegítették a parancsnokságot ahhoz, hogy a Jamboreenak csak jó hatásai tegyenek benyomást a csapat tagjainak a lelkületére. Így a fiúknak nagyon nagy hasznára szolgált az idegen nemzetek cserkészetének és cserkészeinek megismerése, amit nagy mértékben segített elő a külföldi vízcserkészek számára táborunkban rendezett uzsonna. A fiúk közül sokan szereztek maguknak külföldi barátot, akikkel azóta is buzgó levelezést folytatnak. Sőt a Jamboree alkalmából egy angol cserkészt csapatunk kültagjává is avattunk. A piarista testvériség kimélyítését célozta valamennyi piarista cserkész összejövetele. A vízitábort zsúfolásig megtöltő piarista cserkészeket és vezetőket Sfk Sándor után Teleki Pál gróf és Papp Antal dr. szövetségi elnök is üdvözölte nemcsak mint táborparancsnok vagy szövetségi elnök, hanem mint piarista tanítvány. Hiszen éppen úgy, mint a magyar cserkészlet eddigi megmozdulásain, a Jamboreen is a legfőbb vezetőség számos tagja csapatunk soraiból került ki. Így csapatunk tagjai és piarista öregdiákok: Teleki Pál gróf, a Jamboree táborparancsnoka, helyettese Sik Sándor, a Szövetség orszá-

gos elnöke, Papp Antal dr., a külügyi főtitkár Molnár Frigyes dr.; a vezérkari titkárok Gundrum Kázmér és Degré Alajos dr.-ok; a gazdasági csoport vezetője Major Dezső dr., a szórakoztatási csoport vezetője Sztrilich Pál dr. és Berthóty István. A Diákszövetség öregcsapatának és csapatunknak tagjainból 77 közszolgálatos került ki, különösen a tolmács, sajtó, gazdasági, szórakoztatási és vízcsoport kereteiben és a VII. altábor parancsnokságában. 19 piarista tanár, 12 növendék és a vidéket is beleszámítva 400—500 fiú képviselte a piarista színeket a Jamboreen. Mindezek alapján meg lehet állapítani: a nagy világtalálkozó a piarista cserkészcsapatot virágzása idejében, ereje teljében, jó megszervezettségben találta és a csapat fenntartás nélkül minden erejével és munkájával odaállt szolgálni a merő cserkészügyeken messze túlnövő nemzeti ügynek, a Jamboree sikerének előmozdítására.

b) Általános munka. Csapatunknak a Jamboree óta lefolyt munkáján, be kell vallani, kissé meglátszott a világtábor nagy erőfeszítésének visszahatása. Különösen a vezetők érezték az elmúlt év túlfeszített munkájának és a vakáció nélküli nyárnak következményeit. Mindamellett a csapat ezidén is arra törekedett, hogy az átlag kéthetenként rendezett kirándulások, a hetenként tartott őrsi-, illetőleg rajösszejövetelek s a különböző katolikus körmeneteken és iskolai szolgálatokon való részvétel mellett a belső munkát, a fiúk nevelését mozdítsa elő. Az évek óta újra és újra megrendezett karácsonyi jótett-portyázást ezidén sem hagytuk el. Az idén is sok-sok ruhát, élelmiszert, édességet gyűjtöttek össze az egyes őrök, hogy karácsony előtt egy nappal elvigyék a Karitás-akció vagy a Szociális Misszió, vagy saját utánjárásuk révén szerzett szegény család címére. Sőt ebben az évben az eddigi törekvéseket megtoldottuk azzal, hogy a gimnázium diákjai között propagandát fejtettünk ki abból a célból, hogy a fiúk behozzák törött vagy megunt játékaikat. Ezeket azután a Csapody-raj cserkészei Jochs tanár úr vezetésével kijavították, újrafestették, megmosták, az egyes őrök pedig csomagjaikhoz csatolva széthordták. Még talán szociális olajcseppnek sem nevezhető az a pár száz pengő értékű ruha, élelem, játék, amit a fiúk így, névtelenül a nyomortanyákra szállítottak, mégis az iskolai szociális nevelés olyan lehetőségeire világít rá, hogy ezidén is leközljük az egyik őr jelentését egy ilyen karácsonyi jótetről: « . . . tisztelettel jelentem, hogy 23-án a parancsnok úrtól kapott cím alapján a . . . -utcába vonultunk ki. Résztvett az őr valamennyi tagja. A következő holmikot vittük magunkkal: 2 db télikabát, egy női ruha, négy pár harisnya, három pár cipő, egy pár tornacipő, két pár kesztyű, egy sapka, két alsónadrág, három ing, két hálóing, öt db könyv, egy kézinyomda, két társasjáték, egy játékautó; két kg kenyér, 1 kg szalonna, ½ kg szaloncukor, 2 tábla csokoládé, 3 kg zsír, 3 kg krumpli, 2 kg liszt, karácsonyfadíszek, karácsonyfa. A gramofonos, elegáns jégpályától alig kétszáz méterre a nyomor kiáltó ellentétére találtunk. Kicsiny kis kamrának nevezhető helyiségben nyolcan voltak összezsúfolva. Előre beköszönve, kiküldtük egy kicsit a négy kis gyereket. Felállítottuk és feldíszítettük a fát, kiraktuk az ajándékokat, majd énekelni kezdve a Mennyből az angyal-t, behívtuk a gyerekeket. Valami furcsa zavartság, valami nem-enyém hitetlen érzés ragyogott ezekben a szemekben. Talán azt hitték, kirakat előtt állnak, hogy csak a szemnek s nem a kéznek való dolgok ezek. A kislány valami

verset hadart el, utána mi hozzáálltunk a barátkozáshoz. Megvallva az igazat, nehezen ment ez a barátkozás. Alig egy ideig játszottunk, amikor az egyik kisleány felsikoltott, mert ő autót szeretett volna kérni a Jézuskától és most valóban felfedezett egyet a játékok között. Tomboló örömen az anyja annyira elkezdett sírni, hogy mi eltűntünk anélkül, hogy megkíséreltük volna csitítani. — Jó munkát! F. E. őrvezető.» A csapatparancsnokság 1933 karácsonya után tizenhat ehhez hasonló őrsi jelentést kapott.

c) Évközi táborok. A karácsonyi szünetben ismét télitábort rendeztünk, mégpedig Bad-Aussee-ben. A sífutás gyakorlására rendezett külföldi túrán Bátori József dr., Ferenczi Zoltán dr., Szamek József dr. és Maurer Gyula vezetésével a csapat 57 tagja vett részt. Régebbi téli táborainkhoz viszonyítva nemcsak a terep volt kiválóbb, hanem főleg az ellátása: négy-ötágyas szobák, hideg-meleg víz, ötszöri étkezés aránylag igen olcsón. A csapat idősebb és gyakorlottabb tagjai néhány szép túrát is csináltak a rendelkezésre álló rövid idő alatt.

A húsvéti szünidő alatt — virágvasárnaptól nagycsütörtökig — a Rozgonyi-raj tagjai a Szövetség központi őrvezetői táborában vettek részt, mint kiképző őrvezetők. A Vass Tibor-raj a Mátrában rendezett négynapos mozgótábort, a Csapody- és az újoncraj a Dobogókőre mentek fel.

d) Külső és belső ünnepélyek. Cserkészcsapatunk tagjai a fogadalmat csak egy évre teszik. Szeptemberben mindenkinek, aki cserkész akar maradni, újból írásban kell kérnie fogadalomra való bocsátását. Az ünnepélyes fogadalmújítást — melyet éppen úgy, mint a jelöltek fogadalomtételét és a táborba-szállást, közös szentgyónás és szentáldozás előzött meg — október 5-én tartottuk a Vízitelepen. A csapat új tagjai pedig a gimnázium igazgatója, számos tanára és az érdeklődő szülők jelenlétében, a gimnázium dísztermében február 18-án tették le a fogadalmat. Az ünnepi beszédet Papp Elemér tanár úr, a jelöltek parancsnoka mondta, a szülők nevében pedig Sajó Elemér min. tanácsos intézett buzdító szavakat az új cserkészekhez.

Dec. 7. és 8-án rendezte a csapat ezévi ünnepélyét az intézet dísztermében. A műsoron cserkésztréfák, színdarabok, betlehemes játék és tánc szerepeltek.

e) Nyári terveink, segélyezések. A Jamboree forrataga és külsőséges «kirakat-élete» után csöndes rajtáborokat rendezünk nagyjából a Balaton és a Duna partján. Ismét rendi birtokon, a B.-Szemes melletti Őszödön fog táborozni a két legfiatalabb raj és ugyanide fognak legalább pár napra ellátogatni a mozgótáborozó idősebb rajok is.

A Jamboree és az ausztriai télitábor igen nehéz helyzetbe hozta a parancsnokságot, mikor állani akarta a régi elvet, hogy t. i. egy jó cserkészt sem hagy ilthon anyagi okok miatt a táborozásról. Hála azonban a szülők és más jóakarók szíves támogatásának, az elmúlt esztendőben is sikerült kereken 800 pengőt fordítani szegénysorsú cserkészeink táborozási költségeinek fedezésére.

5. **Maywald József Gyorsírókör.** Vezetőtanára Kiss József. Az elmúlt iskolai évben 2 gyakorló és 24 VI—VIII. osztályú haladó gyorsíró tanulta intézetünkben az egységes magyar gyorsírást heti 2—2 órában. Az év folyamán a haladó csoportból a többi tárgyakból tanúsított gyöngye előmenetel miatt 5,

betegség miatt pedig 3 tanuló maradt ki, 1 tanulónak pedig fegyelmi okból kellett a külön tanfolyam látogatását abbahagynia. A külön tanfolyamokra járó tanulók valamennyien rendes tagjai voltak a gyorsírókörnek. Rajtuk kívül a tanfolyamra nem járó VIII. oszt. tanulók közül 4 rendes, a IV—V. osztályból pedig 59 pártoló tagja volt a gyorsírókörnek.

A gyorsírókör tagjai az 1933/34. iskolai évre a következő tisztikart választották meg: Makai János VIII. B. o. t. ifjúsági elnök, Fiantók László VIII. A. o. t. főjegyző, Heinrich Frigyes VII. B. o. t. jegyző, Terták Elemér VI. A. o. t. pénztáros és Bulányi György VI. A. o. t. könyvtáros.

Október 31-én a gyorsírókör küldöttsége elzarándokolt az intézet egykori nagy tanárának, Maywald Józsefnek a sírjához és ott virággal és emlékbeszéddel róttá le háláját és kegyeletét. Az emlékbeszédet Heinrich Frigyes VII. B. o. t. mondta.

Az elmúlt iskolai évben a gyorsírókör az alakuló és megnyitó gyűlésen kívül egy díszgyűlést, hét rendes felolvasó, két rendkívüli és egy zárógyűlést tartott. Februárban külön gyűlést szentelt a gyorsírókör Fabro Henriknek, a magyar gyorsírás európaszerte elismert nagyságának emlékére, halálának 10. évfordulója alkalmából. Ezen a gyűlésen osztotta ki a gyorsírókör az első félévben az ugyancsak Fabro Henrik emlékére rendezett szabatosírási pályázat díjait. A beszédírási pályázaton Makai János VIII. B., az irodai gyorsírási pályázaton Bulányi György VI. A., a fogalmazási gyorsírási pályázaton pedig Váradi János és br. Fejérváry Zsolt IV. B. o. t. került az első helyre.

A gyorsírókör az elmúlt évben először írt ki gyorsírási tárgyú szépírodalmi pályázatot. A beérkezett négy pályamunka szerzői közül dícséretben részesült Karácsonyi Alajos V. A. o. t. Egyébként a kör az év folyamán, a különböző csoportok részére 6 olvasási, 5 rövidítési, 14 sztenogrammm-, 6 szabatosírási, 3 páros, 1 fonétikus szabatosírási, 1 fonétikus olvasási és 3 írásversenyt, továbbá percenként 60 és 320 szótag között 26 gyorsasági versenyt rendezett. A gyorsasági versenyek során az 1932/33. iskolai évben felállított 280 szótagos intézeti rekordot Makai János VIII. B. o. t. előbb 300, majd pedig 320 szótagra javította. A felsorolt pályázatokon és versenyeken tanítványaink összesen 527 pályamunkával és versenydolgozattal szerepeltek.

Tanítványaink a nem házi jellegű gyorsírási pályázatokon és versenyeken is igen szépen szerepeltek. Így «Az Írás» című gyorsírási szaklap 1933. évi országos jellegű fogalmazási gyorsírású szabatosírási pályázatának I. díját Knapp (Koppány) Ferenc VIII. A. o. t., II. díját pedig Szabó Lajos V. A. o. t. személyében a mi intézetünk tanítványai nyerték. Ugyanezen a pályázaton dícsérő emléklapjutalomban részesült Terták Elemér és Bulányi György VI. A. és Dózsa István VIII. B. o. t. Ugyancsak «Az Írás» beszédírási és gyorsíróköri előadás-pályázatán Makai János VIII. B. o. t. részesült jutalomban.

Az 1932/33. iskolai év végén a kötelező gyorsírás-tanítás első osztendei eredményének és tanulságainak megvizsgálására a fővárosi középiskolák IV. és V. osztályú növendékei részére rendezett gyorsírási tanulmányi versenyen Bulányi György és Róth András könyvjutalomban részesült, intézetünk pedig,

az összeredményt tekintve, a tanulmányi versenyen résztvevő 39 középiskola közül a harmadik helyre került.

Az 1933. évi karácsonyi gyorsíróversenyen csak két tanítványunk vett részt. Makai János VIII. B. o. t. a legjobb diákgyorsíró címért küzdő csoportban a negyedik lett, Andrasko Ferenc VII. B. o. t. pedig a 150 szótagos párosversenyen és az irodai olvasási versenyen szerepelt eredményesen.

Az 1934. évi országos és fővárosi kerületi gyorsíróversenyen tanítványaink, bár anyagi nehézségek és egyéb akadályok miatt nem indulhattak el teljes létszámban, s időközben a gyorsírószövetség a versenydolgozatok elfogadhatósági határát ismételten is lényegesen megszigorította, nemcsak az egyéni teljesítmények terén multák fölül az intézet főnállása óta elért legjobb egyéni eredményeket, hanem a tömegeredmények szempontjából is mind a sikerrel szereplők létszáma, mind pedig a jó versenydolgozatok után járó intézeti pontok tekintetében lényegesen jobb eredményt értek el, mint a legutóbbi másfél évtized alatt rendezett gyorsíróversenyek bármelyikén. A legszebb egyéni teljesítmény Makai János VIII. B. o. t. nevéhez fűződik, aki nemcsak a 250 szótagos versenyen adta be az országos gyorsíróverseny valamennyi résztvevője közül a legjobb dolgozatot, hanem ezenkívül a 300 szótagos verseny I. díját is megnyerte, sőt a 100 és 120 szótagos német versenyen is szép sikerrel versenyzett. Makai János főntebbi eredményeivel az 1933/34. évi fővárosi és országos diákgyorsíróbajnokság II. helyére került. A 200 szótagos versenyen sikerrel szerepelt Bulányi György VI. A., Andrasko Ferenc VII. B. és Fehér László V. B. o. t., a 150 szótagos versenyen pedig a már felsoroltakon kívül Kárpáti Aurél VIII. A., Terták Elemér VI. A., Róth András VI. B. és Feniczgy György V. A. o. t. A 150 szótagos párosversenyen egy más sztenogrammjából készítve áttételt, nagyon jó eredménnyel szerepelt a Bulányi György—Terták Elemér és Kárpáti Aurél—Róth András pár. A 120 szótagos áttételes, 100 szótagos sztenogrammm- és irodai olvasási versenyen sikerrel szerepelt Róth András VI. B., Bulányi György VI. A., Józsa Mihály és Bródy Tamás V. B. és Paulovits László V. A. o. t. ; a 120 szótagos áttételes és 100 szótagos sztenogrammmversenyen Kárpáti Aurél VIII. A., Terták Elemér, Kerekes Gyula, Gusztáv András, Mijó János és Horváth János VI. A., Lakatos György VI. B., Feniczgy György, Szabó Lajos, Gergely György, Ruzsák János, Karácsonyi Alajos, Janikovszky Béla és Monzpart Elemér V. A., Szantál Sándor és Noviszedlák Lajos V. B. és Balogh György IV. A. o. t. ; a 120 szótagos versenyen Pataki József VIII. A. és Antók József VII. A. o. t. ; a 100 szótagos sztenogrammmversenyen és az irodai olvasási versenyen Kovachich György VI. A. o. t., a 100 szótagos sztenogrammmversenyen pedig Kindlovits Kálmán VIII. A., Metzger Ernő, Szalay István, Piller László, Búzás Ottó, Kovács Imre, Reitmann Ferenc, Makszy Gyula, Evva Lajos és Schreiber Béla V. A., Tóth Tibor, Faith Károly, Szénásy József, Márkus Imre, Zechmeister Gedeon és Csillag Pál V. B. és Cserhalmi Antal IV. A. o. t. — A felsorolt versenyzők valamennyien hozzájárultak ahhoz, hogy gimnáziumunk az intézetek közötti pontversenyben mintegy 65%-kal jobb eredményt ért el, mint tavaly, s ezért valamennyien dicséretet érdemelnek.

Szép sikerrel szereplő tanítványaink közül a gyorsírószövetség a követ-

kezőket részesítette jutalomban : Makai János VIII. B. o. t. az országos diákgyorsíróbajnokságban nyert csoportdíjon, illetőleg a 300 szótagos verseny I. díján és a 250 szótagos verseny hibátlansági ezüstjelvény díján kívül a 120 szótagos németversenyen könyvjutalmat kapott. A 200 szótagos versenyen Andrasko Ferenc VII. B. o. t. oklevél jutalomban részesült, a 150 szótagos versenyen Kárpáti Aurél VIII. A., Bulányi György VI. A. és Fehér László V. B. o. t. könyv- és oklevéljutalmat kapott, ezenkívül mindhárman elnyerték a szövetség hibátlansági ezüstözött jelvényét. A 120 szótagos versenyen elért 1—1 eltéréses munkájukért a szövetség dícséretében és emléklapjutalmában részesültek Kerekes Gyula VI. A., Róth András VI. B., Feniczgy György, Gergely György és Szabó Lajos V. A. és Józsa Mihály V. B. o. t. A 100 szótagos sztenogrammversenyen teljesen hibátlan versenydolgozatáért hibátlansági bronzjelvényt nyert Kárpáti Aurél VIII. A. és Balogh György IV. A. o. t., intézetünk legjobb alsó osztályú gyorsírója, aki ezenkívül könyvjutalmat is kapott. Dícséretben részesült és emléklapjutalmat kapott Lakatos György VI. B. és Szantál Sándor V. B. o. t.

Tanítványaink közül néhányan résztvettek a Magyar Gyorsíró Szemle 1934. évi országos szabatossági pályázatán is. Jutalomban, illetőleg dícsérő elismerésben részesültek közülük Makai János VIII. B. és Andrasko Ferenc VII. B. o. t. a beszédírási fokon, Paulovits László és Szabó Lajos V. A., Bulányi György és Kasek László VI. A. o. t. az irodai gyorsírási fokon és Asztalos Gyula IV. B. o. t. a fogalmazási gyorsírási fokon.

Az országos, továbbá a fővárosi kerületi és házi gyorsíróversenyek eredményei alapján az intézet 1933/34. évi legjobb gyorsíróosztálya címért és a Sík Sándor örökös vándordíj egy esztendei védelméért folyó osztálypontversenyt a VI. A. osztály lelkes gyorsírói nyerték meg a VIII. B., az V. A. és az V. B. osztály előtt.

Az intézet 1933/34. évi gyorsíróbajnokságát Makai János VIII. B. o. t. nyerte és ő kapta a gyorsírókör Schütz Antal nagyjutalmát. A második helyre Bulányi György VI. A. o. t. került Andrasko Ferenc VII. B. és Fehér László V. B. o. t. előtt.

A legjobb haladó gyorsíró részére kitűzött Zimányi Gyula nagyjutalmat Bulányi György VI. A. o. t. nyerte Kárpáti Aurél VIII. A. és Terták Elemér VI. A. o. t. előtt.

A legjobb alsó osztályos gyorsírók külön díjáért folyó verseny a következő eredménnyel végződött : 1. Balogh György IV. A. o. t. 2. Cserhalmi Antal IV. o. t. 3. Bálint Nagy Zoltán IV. A. o. t.

A felsoroltakon kívül könyv- vagy éremjutalomban részesültek még György András VIII. A., Kasek László VI. A., Róth András VI. B., Feniczgy György, Paulovits László és Szabó Lajos V. A., Szantál Sándor V. B., Bachmann Róbert és Cholnoky Imre IV. A., Asztalos Gyula, br. Fejérváry Zsolt, Gervay Miklós, Hajós Gergely, Róde László, Schmidt János, Szőke Gyula és Váradi János IV. B. o. t. Oklevél-, füzet- és ceruzajutalomban részesült 38 tanuló.

Szorgalmas gyorsíróink jutalmazásához Zimányi Gyula kalazantinumi igazgató úr 6 könyvvel, Elek Károly és Ferenczy Zoltán szakiskolai igazgató

urak 15 pengő értékű füzetten és ceruzával járultak hozzá, Tomek Vince asszisztens-házfőnök úr pedig egy karkötőórát adományozott. A nemeslelkű adakozók fogadják ezúton is az intézet háláját és köszönetét. Minthogy a gyorsírókörnek a szép sikerrel szereplő gyorsírók legszerényebb mértékű megjutalmazására sem állott rendelkezésére megfelelő anyagi eszköz, a vezetőtanárnak kellett 150 pengővel a gyorsírókör segítségére sietnie.

A gyorsírókör az elmúlt iskolai évben könyvtári beszerzésre, könyvköttetésre és a könyvtár részére megrendelt folyóiratok járatására 163.30 pengőt fordított. A gyorsíróköri szakkönyvtár állománya 1934 május végén 345 kötet.

6. Ének- és zenekör. Vezetőtanára Pusch Ödön dr. A 100 tagból álló vegyeskar vasár- és ünnepnapokon négy hangra, a hétköznapi szentmiséken az egész ifjúság unisono énekelt.

A szimfonikus zenekar az ünnepeken Kéler Béla : Rákóczi nyitány, Adam : Si j'étais Roi, Gounod : Iudex, Leoncavallo : Brise de mer, Fucik : Grande marcia Italiana c. műveit adta elő.

Az intézet orgonistája Nagy Ernő VII. A. o. t., ki nagy buzgalommal, hozzáértéssel és ügyszeretettel végezte tisztét. Bisztriczky Tibor okl. hegedűművész és zenetanár, intézetünk hegedűtanára több alkalommal emelte szentmiséink fényét művészi játékával.

Az ének- és zenekarban való buzgó közreműködésükért éremjutalmat kaptak : Grigorievity György, br. Heim Gábor II. A., Torontáli Géza III. A., Deák István, Szentirmay György III. B., Metzger Ernő V. A., Hondl József V. B., Darvasy Mihály, Nagy Ernő, Wein Gábor VII. A., Hirka Endre, Kereszty Bertalan, Straub Gyula, Tóth István, Verebély László VII. B., Déri János, Joó Tibor, Szepesi László VIII. A., Szemes János VIII. B. o. tanulók.

7. A kis énekkar a vasárnapi első diákmisén szerepelt. Vezetője : Kozáky István dr. Az énekkar 24 tagja kizárólag első osztályos tanuló. Valamennyien nagy buzgósággal és lelkesedéssel vettek részt a közös munkában. Régi magyar egyházi népdéneket énekeltek unisono, orgonakísérettel. Énekeskönyvük a legújabb magyar egyházi népdénektár volt, a Harmat-Sík-féle «Szent vagy, Uram!». Többszólamú énekük a capella formája a kánon. Az orgonakíséretet nagy buzgalommal és hozzáértéssel Nagy Ernő VII. A. o. t. látta el. Az énekkar tagjai : Agárdy Dénes, Baross Miklós, Bösze György, Csákányi Győző, Csernyei Lóránt, Glaczi Lóránt, Holpert Artur, Kaiser Károly, Kovács László, Mészáros György, Németh Imre, Szabó Ede, Szentpéteri József, az I. A. oszt. tanulói és Csökli József, Gallwitz György, Janits Károly G., Martinovich István, Meller Péter, Scheller Géza, Szábel Rudolf, Szentiványi Miklós, Tolnay Pál, Vajda László, Wrchovszky Pál, az I. B. oszt. tanulói.

8. Sportkör. A budapesti kegyestanfőrendi gimnázium sportköre KISOK északi csoport I. sz. Vezetőtanára : Stefánszky Szilárd, rendes testnevelési tanár, lakik : I., Kruspér-utca 5. és Tajthy Kálmán dr., helyettes testnevelési tanár, lakik : IV., Kossuth L.-utca 4.

Az intézet nyilvános tanulóinak létszáma : 728, a testgyakorlás alól felmentettek száma összesen : 54. A sportkörben működő tagok száma korosztályonként : I. korosztály 10—12 évesek 30, II. korosztály 12—14 évesek 53,

III. korosztály 14—16 évesek 59, IV. korosztály 16 éven felüliek 49. Összesen: 199 tanuló. A működő szakosztályok: vívás, torna, atlétika, játék, jégchokki, evezés, úszás, vízipóló, céllövészet, kézi- és kosárlabdajáték, tenisz, ping-pongjáték és sakk. A korosztályok sportköri foglalkoztatásának heti óraszám: 11. Az intézet tornatermének padozata 350 m², játékra alkalmas és ugrópályával felszerelt udvara közel 1000 m² területű. Külön játszótéren az intézetnek nincsen. Atlétikai célokra a BEAC-pályát használja, úszásra a Császár-fürdő uszodáját.

A sportkörben az elmúlt iskolaévben a szokottnál is mozgalmasabb élet folyt, mert az ifjúság a rendes sporttevékenységén kívül a tornászvilágbajnokságra is lázasan készült, mintegy négyszáz főnyi tagjával.

Az egyes szakosztályok eddigi működéséről az alantiakban számolunk be:

Vívóink ez évben kiemelkedő eredményeket értek el. Az ujságok a győztesek fényképeit közölték. A Nemzeti Ujság f. év márc. 28. számában hosszú cikkben méltatja elért sikereinket. Közleményében rámutat arra a céltudatos és eredményes munkára, melyet az intézet vezetősége fejt ki a fiatalságnak a vívósportban való érvényesítése érdekében, hogy azzal a magyar vívóutánpótlás problémáját is tőle telhetőleg megoldja. Munkatervében ezért más sportágak elé helyezi a vívást, hogy a mai nagy szabadtéri sportkultiválás idején tervszerű igyekezettel visszavezesse az ifjúság érdeklődését legmagyarabb sportunkhoz.

Az intézetben megtartott háziversenyek eredményei a következők: Tőr csapatverseny: I. VII. B.: Fejérvári Tibor, Bárczy János, Fáykiss Ferenc; II. VII. A.; III. VIII. B. Házibajnokságok: Tőregyényi verseny: I. Rerrich Béla VII. A., II. Fejérvári Tibor, III. Fáykiss Ferenc VII. B. o. tanulók. Kardegyényi verseny: I. Szepesi László VIII. A., II. Fáykiss Ferenc VII. B., III. Szilágyi Lajos VI. A. o. tanuló. A március hónapban kezdődő KISOK kerületi bajnokságokban sorozatos győzelmet arattunk. Megnyertük a tőr csapatbajnokságot Hortobágyi Béla VIII. B., Fejérvári Tibor és Bárczy János VII. B., Rerrich Béla VII. A. és Géber Antal VI. A. o. tanulókkal. Törminősítő versenyben Rerrich Béla és Fejérvári Tibor holtversenyben első lett. A tőregyényi versenyben Rerrich Béla VII. A. első, míg Fejérvári Tibor VII. B. o. t. második helyen végzett. A kardegyényi versenyt Hortobágyi Béla VIII. B. o. t. nyerte meg. A kardcsapat harmadik helyezést ért el Hortobágyi Béla VIII. B., Szepesi László VIII. A., Szili Gábor VIII. B. és Fáykiss Ferenc VII. B. o. t. indulókkal. Az országos középiskolai bajnokságok újabb győzelemsorozatot hoztak. Tőr csapatunk ismét az első helyre küzdötte fel magát. A győztes együttes tagjai Hortobágyi Béla VIII. B., Rerrich Béla VII. A., Bartos Endre VII. A., Fejérvári Tibor és Fáykiss Ferenc VII. B. o. tanulók voltak. Tőregyényi bajnokságban Rerrich Béla VII. A. o. t. első, Fejérvári Tibor VII. B. o. t. harmadik lett és így mint a legtöbb pontot szerző törvívók megszerezték a Hámos Nándor-féle vándordíjat. A kardegyényi bajnok Hortobágyi Béla VIII. B. o. t. lett. A KISOK kizárásos vívóversenyét, mely az utánpótlás kiválogatását célozza, ez évben is intézetünk sportköre rendezte meg április havában. A verseny szép eredménnyel zárult, mert Fáykiss Ferenc VII. B.

a kardegyéniben első, Déry János VIII. A. második, a töregyéniben Bárczy János VII. B. második lett, Bartos Endre VII. A. o. t. pedig az ötödik helyre került. A második törccapatunk a második helyen végzett. Tagjai: Loránd László, Szili Gábor VIII. B., Géber Antal VI. A. és Bárczy János VII. B. o. tanulók voltak.

Atlétikai versenyünkön, amelyet ősszel tartottunk meg, az eredmények a következők: Alsósok versenye: Távolugrás I—II. osztályosok számára: I. Csontos László II. A. 4.03 m, II. Mészáros László I. B. 4.02 m, III. Luchési Fekete Ottó II. A. 3.75 m. Távolugrás III—IV. o.: I. Hajós Gergely IV. B. 5.16 m, II. Nagy István IV. A. 4.16 m, III. Szentpétery Ádám III. A. 4.10 m. Labda-dobás: I. Ruzsák József II. B. 44.06 m, II. Schanda Pál II. A. 38.10 m, III. Kéry Lajos II. A. 36 m. Magasugrás: I—II. o.: I. Mészáros László I. B. 1.30 m, II. Luchési Fekete Ottó II. A. 1.10 m. Magasugrás III—IV. o.: I. Szekeres Gyula III. B. 1.30 m, II. Grób Nándor IV. B. 1.25 m. 60 m síkfutás: I. Mártha Endre II. B. 9.02 mp, II. Réthy Gábor III. A. 9.06 mp. 80 m síkfutás: I. Szórády Zoltán IV. A. 11.05 mp, II. Kozma Tamás IV. A. 11.06 mp. 8 × 50 m staféta: I. II. B. o. csapata 1 p 07 mp, II. III. A. 1 p 17 mp. 8 × 50 m staféta: I. IV. B., II. IV. A. csapata.

Felsősök versenye. Távolugrás: V—VI. o.: I. Bulát László V. B. 5.15 m, II. Vincze András VI. B. 5.02 m. Távolugrás: VII—VIII. o.: I. Vincze György VIII. A. 5.38 m, II. Koppány Ferenc VIII. A. 5.15 m. Magasugrás: V—VI. o.: I. Nagy Géza VI. B. 1.45 m, II. Lovas József V. A. és Kaczián Egon VI. A. 1.40 m, Magasugrás: VII—VIII. o.: I. Vincze György VIII. A. 1.60 m, II. Szőke Péter VII. B. 1.50 m. Súlylökés: V—VI. o.: I. Szilvási Antal VI. A. 11.20 m, II. Török Gedeon VI. B. 10.85 m. Súlylökés: VII—VIII. o.: I. Déri János VIII. A. 9.61 m, II. Kiss Tibor VIII. B. 8.79 m. Diszkoszdobás: I. Kiss Tibor VIII. B. 28.49 m, II. Dózsa László VIII. B. 22.29 m. 100 m síkfutás: I. Vincze György VIII. A. 12.02 mp. 100 m síkfutás: V—VI. o.: I. Vincze András VI. B. 13.02 mp. 200 m síkfutás: VII—VIII. o.: I. Vincze György VIII. A. 25 mp. 400 m síkfutás: I. Koppány Ferenc VIII. A. 60 4 mp, II. Szili Gábor VIII. B. 62 mp. 4 × 100 m staféta: V—VI. o.: I. VI. B. (Jurcsó, Vincze, Nagy, Burka.) II. VI. A. 4 × 100 m staféta: VII—VIII. o.: I. VIII. A. (Déri, Koppány, Szaitz, Vincze.)

Úszószakosztályunk háziversenyén mintegy 56 tanuló vett részt. 25 m mellúszás I—II. o. részére: I. Fejér László II. A. 27.1 mp, II. Csontos László II. A. 27.8 mp. III—IV. o.: I. Hajós József III. A. 27.2 mp, II. Fischer Ottó IV. A. 27.6 mp. 25 m gyorsúszásban: I. Fried János II. B. 25 mp. III—IV. o. versenyében: I. Kintli Andor IV. B. 25.5 mp, II. Acsay Ferenc IV. A. 26.2 mp, III. Homonnay Farkas III. A. 26.6 mp. 4 × 25 m gyors-staféta: I. IV. A. (Fischer, Juhász, Bálint, Acsay.) 1.33 mp. 50 m mellúszás: I. Balassa László VI. B. 43.8 mp, II. Schiller Ottó VI. B. 4 × 50 m gyors-staféta: I. VI. B. (Szaszovszky G., Szaszovszky I., Wein, Strommer.) Ugyanaz VII—VIII. o. részére: I. VIII. B. o. csapata. 50 m gyorsúszás V—VI. o.: I. Bródy Tamás V. B. 36.9 mp, II. Wein Dénes VI. B. 100 m mellúszás V—VI. o.: I. Schiller Ottó VI. B. 50 m hátúszás: I. Szaszovszky Géza VI. B. 100 m gyorsúszás VII—VIII. o.: I. Lőrinczi Sándor VII. A. 1 p 19.2 mp, II. Illés András VIII.

B. 50 m mellúszás : Szili Gábor és Déri János holtversenyben 42.2 mp. 50 m gyorsúszás : VII—VIII. o. : I. Illés András VIII. B. 33.1 mp, II. Hengen László VIII. B. 33.8 mp, III. Rauchbauer Kálmán VIII. A. 34.2 mp. 100 m mellúszás : VII—VIII. o. : I. Földvári György VII. B. 1 p 34 mp.

Síversenyt január hó végén rendeztünk 40 résztvevővel, meglehetősen nehéz pályán. Kiindulási pont a Normafánál volt. I. Fényesi Károly VII. A., II. és III. Sass-Kortsák Endre VII. A. és Faragó Miklós VI. B., IV. Jaczkó Pál VIII. B., V. Suppán Tibor, VI. Hortobágyi Béla VIII. B. o. tanulók. A csapatversenyt a VIII. B. nyerte (Hortobágyi, Jaczkó, Suppán).

A tornászok télen át a tornateremben készültek a világversenyek bemutatójára. Jelesebbek : Enyedy György, Koppány Ferenc VIII. A., Németh Pál VII. A., Gaál István, Nagy Guidó, Szilvási Antal VI. A., Lengyel Gusztáv, Barabás Dezső, Sándor György VIII. B., Földváry György, Nagy Géza, Tóth István, VII. B., Faragó Miklós VI. B., Szende Béla IV. B.

A jégchokki-bajnokságban ebben az évben csak második helyet tudtunk elérni. Mentségére szolgáljon a csapatnak, hogy először indult versenyen, és túlnyomó részben alsóbb osztályok szolgáltatták a csapat tagjait, akik a következők voltak : Toldy-Ősz Iván VIII. A., Tükrössy Richard VIII. B., Czukor János VII. A., br. Kornfeld György és Orbán László VI. A., Minder Rezső V. B. Tartalék : Magyar István VI. A.

Gyorskorcsolyázás : a II. korosztályúak bajnoki versenyét, amelyet a KISOK rendezett, Hajós Gergely IV. B. nyerte meg 37.4 mp-es idővel. III. k. o. : I. Orbán László VI. A. 35.2 mp. IV. Schiller Ottó VI. B. IV. k. o. : IV. Hengen László VIII. B.

Műkorcsolya : Terták Elemér VI. A. Eredményei : A KISOK-bajnokságban első, a budapesti nemzetközi seniorversenyen második. A troppai nemzetközi seniorversenyen első. Az 1934. évi Európa-bajnokságon, valamint a magyar bajnokságon harmadik ; az 1934. évi stockholmi világbajnokságon a hetedik helyre került.

Tennisz háziversenyünk eredményei : I. Wein Dénes VI. B., II. Staudinger Frigyes VI. A., III. Toldy-Ősz Iván VIII. A. és Fernet László VIII. A. Páros : I. Wein—Reinhardt VI. B.—VII. A. II. Toldy-Ősz—Fernet VIII. A. III. Orbán—Staudinger VI. A. és Enyedi—Vincze VIII. A.

A kosárlabdamerkőzéseket ősszel és tavasszal az intézet udvarán bonyolították le az egymásközt mérkőző osztályok. Első lett a VIII. B. csapata : Hortobágyi Béla, Ránki László, Bíró László, Katona István és Kiss Tibor felállítással. Második a VII. A., harmadik a VII. B. osztály együttese.

A kézilabda házi bajnokságot az intézet udvarán tartottuk. Győzött a VIII. A. o. együttese. Résztvettünk a KISOK versenyen is az alábbi játékosokkal : Katona István VIII. B., Kiss Tibor VIII. B., Déri János, Enyedy György, Lukács Gyula, Lukács Sándor, Vincze György VIII. A., Szilvási Antal, Stelmár Géza VI. A.

A céllövészetet a cukorutcai iskola löterén gyakoroltuk. Az iskola legjobb lövészei : Illés András, Schwáb Lajos, Hortobágyi Béla, Loránd László, Straub Gyula, Dózsa István VIII. B., Nikola Frigyes VII. B. Ezzel a csapattal indultunk április 28-án tartott leventeversenyen is.

Ping-pong háziversenyünk eredményei : Egyesben : I. Scherer Sándor VIII. B., II. Schwáb Lajos VIII. B., III. Bonta Gábor VII. A. Párosban : I. Scherer-Schwáb pár VIII. B., II. Illés VIII. B.—Reinhardt VII. A. pár. Csapatversenyben : I. VIII. B. csapata (Scherer, Schwáb, Illés). II. VII. A. III. V. A. Ping-pong csapatunk több ízben vett részt iskolaközi mérkőzéseken s ezeken csak egyszer vesztette el a mérkőzést.

A sakkverseny eredménye : I. Scherer Sándor VIII. B., II. Csicsery-Rónay István VII. B., III. Gosztonyi Antal VII. B. o. t.

A sportkör tisztikara az 1933/34. évben a következőkből állott : Elnök : Hortobágyi Béla VIII. B., alelnök : Enyedy György VIII. A., pénztáros : Balassa László VI. B., szertáros : Jenovay Jenő VI. B. Az egyes szakosztályok vezetői a következők voltak : Vívás : Fejérváry László VII. B. Atlétika : Vincze György VIII. A. Jég-hokki : Cukor János VII. A. Vízipóló : Illés András VIII. B. Úszás : Déri János VIII. A. Kézilabda : Enyedy György VIII. A. Ping-pong : Reinhardt Ottó VII. A. Tennisz : Toldi-Ósz Iván VIII. A. Evezés : Katona István VIII. B. Kosárlabda : Kiss Tibor VIII. B. Torna : Lengyel Gusztáv VIII. B. Céllövészet : Dózsa István VIII. B. Sí : Sass-Kortsák Endre VIII. A. Sakk : Csicsery-Rónay István VIII. B. o. t.

A sportkörben kifejtett lelkes és eredményes munkálkodásukért az intézet igazgatója plakettjutalomban részesítette : Déri János VIII. A., Fejérvári Tibor VII. B., Hortobágyi Béla, Kiss Tibor VIII. B. o. tanulókat.

X. ÉRDEMSOROZAT.

A számok magyarázata. *Előmenetel:* 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen. *Magaviselet:* 1 = példás, 2 = jó, 3 = szabályszerű, 4 = kevésbé szabályszerű.

I. A) osztály.

Osztályfőnök: Papp Elemér.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
Agárdy Dénes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Andreánszky Jenő	2	1	3	3	2	1	3	2	2	2
Antal Imre izr.	1	1	2	1	2	1	1	2	3	1
Balassa László	2	3	4	4	3	2	4	4	3	1
⁶ Barna Imre	1	1	2	2	1	1	2	1	fm	1
Baross Miklós	1	1	2	3	2	1	3	2	2	1
Bozsán Endre	1	1	2	3	2	1	3	2	1	1
Bösze György	2	1	3	3	2	1	3	2	2	1
Breslmayer Zoltán	2	1	1	1	1	1	1	2	3	2
¹⁰ Csákányi Győző	2	1	3	3	2	1	3	3	3	1
Csernyei Loránt	1	1	2	3	3	1	3	1	2	1
Dávid Zoltán	2	1	2	3	2	1	2	3	1	1
Dedinszky László	1	1	3	3	1	2	2	3	1	2
Erney Tibor	1	1	3	3	2	1	2	1	1	1
¹⁶ Faludy János	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Fellegi Ödön	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
GlacZ Loránt	2	1	2	2	2	1	2	2	3	1
GlacZ Ottmár	1	1	2	3	2	1	2	3	2	2
Guhrauer Erik ág. h. ev.	1	1	3	3	3	1	2	2	3	2
²⁰ Havas Róbert	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Heppert György	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1
Holpert Artúr	1	1	2	2	2	1	3	1	2	1
Hunkár Dénes	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2
Jablonszky Lajos	1	1	3	3	2	1	2	1	2	1
²⁶ Józsa István	1	2	3	4	2	2	3	3	2	2
Kaiser Károly	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1
Kovács Ervín	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kovács László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lengyel Attila	1	2	3	3	2	2	2	3	2	2
³⁰ Makay Ervín	2	1	3	3	2	1	3	1	3	2
Masznyik Olivér ág. h. ev. ...	1	1	3	3	2	2	2	1	2	2
Márkus György	2	1	2	3	2	1	2	3	3	2
Mészáros György	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1
Motill József	2	2	3	3	3	1	3	1	1	1
³⁵ Nagy László	2	1	2	3	1	1	3	1	1	1
Németh Imre	2	1	2	3	3	1	2	1	2	1
Schabhüttl Ferenc	1	1	3	3	2	2	3	2	3	2
Schmidt Róbert	2	1	3	3	2	1	3	2	1	2
Schütz Béla	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2
⁴⁰ Siuda László	2	1	2	3	2	1	3	2	3	2
Stein Loránt izr.	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2
Sulner László izr.	2	1	2	2	1	1	2	1	2	2
Szabó Ede	1	1	2	2	1	1	2	1	3	1
Szabó László	1	1	3	3	2	1	3	2	3	2
⁴⁵ Székér István	1	1	3	3	2	1	2	2	3	2
Szentpéteri Miklós	2	1	3	4	2	1	3	1	2	1
Titsch Sándor	1	1	3	3	3	1	3	1	2	2

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Menyiségtan	Itajz	Tesigyakorlás	Ének
		Tóth György	2	1	3	3	2	1	2	1
Trunkó István	1	1	3	3	1	2	2	2	1	1
⁵⁰ Vancsó Béla	1	1	3	3	2	2	2	2	1	2
Vassányi Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Wahl Péter	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1
Walder Péter	2	1	3	3	3	1	3	3	3	1
Wampetich Nándor	1	1	3	3	3	1	3	2	2	2
⁵⁵ Weil György	1	1	3	3	2	2	3	3	2	1
<i>Magántanulók:</i>										
Luchesi-Fekete Ottó*... ..	—	1	2	2	2	2	2	2	—	—
Sivó János	—	1	1	1	1	1	1	1	—	—
Teleki Jenő gróf	—	1	1	1	1	1	2	1	—	—

Kimaradtak: Gyarmaty Mihály, Hujber Ferenc, Muskó Sándor, Szczerbowski Iván.

Összesen : 62.

*A tanév elején tett magánvizsgálatot.

I. B) osztály.

Osztályfőnök : Jochs József.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Menyiségtan	Itajz	Tesigyakorlás	Ének
		Anger Antal... ..	1	1	2	2	3	3	2	3
Áts László	2	1	2	3	3	3	3	1	1	1
Baldermann Ádám... ..	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1
Balogh György	2	2	3	4	3	3	3	2	2	1
⁵ Barnabás Sándor	1	1	3	3	2	2	3	3	2	1
Bayer István	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1
Benárd László	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Brezlmayer Román	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2
Cholnoky Tamás	1	1	2	2	1	1	2	1	2	1
¹⁰ Csillag Tamás	1	1	1	2	1	2	2	2	fm	1
Csökli József	2	2	3	4	4	3	4	2	3	3
Divald István	1	1	2	1	1	1	2	1	2	1
Donszky György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Faith Ferenc	1	1	3	3	1	2	2	3	1	1
¹⁵ Farkasfalvi László	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1
Gallwitz György	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2
Glanecz János	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Grabowszky Kamill	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1
Harasztí György gör. kat.	1	1	2	2	1	1	3	2	1	1
²⁰ Heik Béla	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1
Hirsch Ottó... ..	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1
Janits Károly Gedeon	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1
Janny Géza	1	1	2	2	3	1	3	3	2	1

A tanuló neve	Tantárgyak									
	Magaviselet	Hilton	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiség	Rajz	Tesztgyakorlás	Ének
Juhász Endre	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1
²⁵ Kővári Ferenc	2	2	3	3	1	2	3	1	1	1
Krebs István	2	2	3	4	3	3	3	3	2	1
Laky Vilmos	2	2	3	4	3	3	3	2	2	2
Laszlovszky József	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Lesinger Ferenc ism.	2	2	3	3	3	3	3	1	2	1
³⁰ Magasrévy János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Martinovich István... ..	1	1	2	2	2	2	2	1	fm	1
Májay György... ..	1	1	2	3	1	2	2	1	1	1
Márkus László	2	2	3	3	3	2	3	3	3	1
Meller Péter	2	1	2	2	3	2	2	1	fm	1
³⁵ Móricz András ref... ..	1	2	2	3	2	2	3	1	1	2
Musza István	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Nagy Albert... ..	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1
Nagy Tibor ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Polzer Egon	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
⁴⁰ Reider Ernő	2	2	4	4	4	3	4	3	2	3
Scheller Géza	1	2	2	2	2	3	3	2	fm	1
Somogyi Csizmazia Géza... ..	2	2	2	3	2	3	3	2	1	1
Soós Tibor	2	1	2	3	2	2	3	2	1	1
Steiner Mihály... ..	1	1	2	2	3	3	3	3	2	1
⁴⁵ Szábel Rudolf	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1
Szabó József	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Szabó Mihály	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1
Szalay László	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1
Szentiványi Miklós... ..	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
⁶⁰ Tasner Pál... ..	1	2	2	2	3	3	3	1	2	1
Tolnay Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vajda László	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
Vénusz Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vértessy Miklós	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
⁶⁵ Wrchovszky Pál	1	1	3	3	3	2	3	2	2	2
<i>Magántanulók:</i>										
Illésy György	—	1	2	2	2	2	3	1	—	—
Szécheny-Szabó Imre... ..	—	2	3	3	3	3	4	3	—	—

Kimaradtak: Adamasky Géza, Schrammel Ede.

Összesen : 59.

II. A) osztály.

Osztályfőnök : Menczer József.

A tanuló neve	Mgaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
		Ágoston Róbert	2	2	2	3	3	1	1	3	2
Balla Béla	1	1	1	3	1	1	1	3	1	1	1
Bartha József izr....	1	2	2	3	2	2	3	3	2	3	2
Boros Ervin	2	1	2	3	3	1	2	3	3	2	1
⁶ Csontos László	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	2
Daniel László	2	1	3	3	3	2	1	3	2	2	2
Décsi Péter	2	1	3	3	4	3	2	3	3	3	3
Ernőházi Miklós	1	1	3	2	3	3	2	3	2	2	1
Éhik Gyula	1	1	2	2	2	1	1	3	2	2	2
¹⁰ Faisztl Ernő	1	2	3	3	3	2	2	3	1	3	1
Fejér László	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1
Friedrich Alajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Grigorievity György g. kel.	1	1	1	1	2	1	1	3	1	2	1
Haggenmacher Jenő ref. ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
¹⁵ Hanrich Zoltán	1	1	1	2	2	1	2	2	2	3	1
Hegedűs István	2	2	3	4	4	4	2	3	3	2	1
br. Helm Gábor	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1
Hoepsner Sándor ev. ...	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1
Horvátovics Ottó	2	2	2	3	3	3	2	2	3	2	3
²⁰ Hörcher Frigyes	1	1	1	2	3	1	1	2	2	fm	2
Kálazy Bódog... ..	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1
Kéri Lajos	1	1	3	3	3	3	3	3	1	2	3
Kiszler László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kuhl András	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
²⁵ Lakner Iván	2	3	3	3	4	3	2	3	3	2	1
Lenz József	2	2	3	3	3	2	3	4	2	2	2
Luchesi-Fekete Ottó	1	3	2	3	2	2	2	3	2	1	2
Mészáros Zoltán	2	2	3	3	3	2	1	3	1	2	1
Mihályi Zoltán	1	2	2	3	3	3	2	3	2	3	1
³⁰ Morlin Ervin	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Mössmer József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Papp Ervin	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2
Percí Imre... ..	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1
Popper Péter... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
³⁵ Pribék Imre	1	2	3	3	4	3	3	3	2	2	1
Rajz József	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1
Réti Gábor ism.	2	3	2	2	3	1	1	2	2	1	2
Rozgonyi-Rössler Dénes ism.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3
Rózsa László	1	3	3	3	1	3	2	3	2	3	1
⁴⁰ Schanda Pál	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Steiner Jenő	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Szabó János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Szabó Károly	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3
Szélba Miklós... ..	2	2	2	3	3	2	2	4	2	2	1
⁴⁵ Szelecsényi Tibor	1	1	1	1	1	1	1	2	1	fm	2
Szoltsányi György	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1
Takács Vilmos... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Terták György	2	2	2	3	3	1	1	3	3	2	2
br. Than Iván... ..	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2
⁵⁰ Vidacs László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Weber József	2	2	3	3	4	3	3	3	2	2	2

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Felgyakorlás	Ének
<i>Magántanulók :</i>											
Cortivo-Neuberger Kornél	—	2	2	3	3	2	2	2	2	—	—
Tormay Gábor	—	1	2	3	3	2	2	3	2	—	—

Összesen : 53.

II. B) osztály.

Osztályfőnök : Teller József dr.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Felgyakorlás	Ének
Amon György... ..	2	2	4	4	4	4	2	4	3	2	1
Bátory Győző	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1
Berencz János... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Bonkáló Tamás gör. kat.	2	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2
⁵ Csillag Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
Détshy Mihály izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Dunka György gör. kat.	1	1	2	3	3	1	2	3	2	1	1
Eskulics Ernő	2	1	2	3	4	4	2	3	3	1	2
Faczinék Lóránd	1	1	2	3	3	2	1	3	2	2	1
¹⁰ Fazekas Béla gör. kat. ...	1	1	3	4	3	2	2	3	1	1	1
Fried János izr.	2	1	2	3	3	1	2	3	3	2	1
Gál Tarsitius	2	1	4	4	4	3	2	4	3	2	2
Gubányi László	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1
Halmy Sándor	1	1	1	3	1	2	2	3	2	2	1
¹⁵ Hikó József	1	1	1	3	3	1	1	3	1	1	1
Holl Béla	2	2	2	3	3	1	2	3	1	3	1
Horváth Sándor	1	1	2	3	3	3	3	3	2	fm	2
Iván László	2	1	2	3	4	3	3	3	3	2	1
Király Balázs	2	2	3	4	4	3	2	3	2	2	1
²⁰ Knébel Alfréd	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Kosztolányi Miklós	1	2	3	3	3	3	2	3	2	1	1
Környei Lajos	2	1	1	2	2	3	3	3	2	1	2
Kuncze Lajos	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	1
Landherr László	2	2	2	4	3	2	3	3	2	2	1
²⁵ Lang János	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1
Magyar Gábor	2	2	2	3	3	3	3	4	3	2	1
Mártha Endre	2	1	2	3	3	1	2	3	2	1	1
Mészáros László	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Molnár Antal	1	1	1	1	1	2	1	2	2	fm	1
³⁰ Nagel Aurél izr.	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1
Nagy László	2	1	3	3	3	3	2	3	1	1	1
Pamuk László	1	1	1	3	3	2	2	3	2	1	1
Párkányi Ottó... ..	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Pethő László	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1
³⁵ Petricskó Mihály gör. kat.	2	1	2	3	3	2	1	3	1	2	2
Resch Rudolf	1	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének	
		Roediger-Schluga Albert	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Ruszák József	2	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	1
Sebess Jenő	2	2	2	3	3	2	3	3	2	3	2	2
⁴⁰ Stoisch-Haszmann Rudolf	2	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1
Szabó József	1	1	2	2	2	3	2	3	2	2	2	1
Szárász Egon	1	1	2	3	3	1	1	2	2	2	2	1
Szilberleitner Arisztid ...	1	1	2	3	2	2	2	3	3	1	1	1
Tallér Imre	1	1	2	2	2	1	1	3	1	1	1	1
⁴⁵ Tasnádi László	2	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1
Törzsök Endre ism....	1	1	3	3	3	1	1	3	2	1	1	1
Töttös Aladár	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1
Triznya Mátyás	2	2	3	3	3	2	2	3	1	1	2	1
br. Ullmann György	2	1	1	3	1	3	2	3	2	2	1	1
⁵⁰ Veil Tibor	1	1	2	2	2	2	2	3	2	1	1	1
Wein Gedeon	2	2	3	4	3	4	2	4	3	1	1	1
Wein Péter	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	1
Závodszy Károly	2	1	3	3	3	3	2	3	2	fm	1	1
Zselinszky Dénes... ..	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
<i>Magántanuló:</i>												
Kálmán Dániel	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—

Kimaradt: Gaál Ferenc.

Összesen : 56.

III. A) osztály.

Osztályfőnök : Kiss József.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
		Aulich Antal	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Bauer Antal	1	1	2	1	2	2	1	1	1	2	3
Biczó Tamás ref.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2
Borosa Károly	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1
⁵ Csóti Pál	2	3	3	4	4	3	3	2	3	1	2
Fluck László	1	1	2	3	1	1	3	2	2	3	3
Füleki Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Füzesséry István	2	1	2	2	3	1	2	1	2	2	1
Girardi Tibor	1	1	2	3	3	2	2	2	2	3	2
¹⁰ Hajós József ref.	2	1	2	3	2	1	3	1	2	2	2
Halász Zoltán	2	1	3	3	1	2	3	2	3	3	1
Handlovits Endre	2	1	3	4	3	1	3	3	4	2	2
Herédi Kálmán	2	2	4	4	4	3	3	3	3	2	1
Holtzspach János	1	1	3	3	3	2	3	2	3	2	3
¹⁵ Homonnay Farkas	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	fm
Hübner Ede	2	1	3	3	3	1	2	1	2	2	2
Kabdebó Kálmán... ..	1	1	2	2	3	1	1	1	2	2	2
Karsai László	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
		Kieweg Ferenc	1	1	2	2	3	2	2	1	2
²⁰ Kiszler Miklós	1	1	2	3	3	1	2	2	2	1	1
Kovács-Sebestény László ref.	1	1	2	3	1	2	2	2	2	2	1
Lassú Imre... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Makra Lajos	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2
Mijó István	2	1	3	3	3	2	2	1	3	1	2
²⁵ Molnár Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Nagy István	2	1	3	3	3	3	3	2	2	1	1
Patek Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Rajcsányi Konrád	2	2	2	3	3	1	3	2	3	2	2
Schlosser Elemér... ..	1	1	2	3	3	1	1	3	2	2	3
³⁰ gr. Somssich István	2	1	3	3	3	3	3	1	3	1	1
Steffens Oszkár	2	1	3	3	3	2	2	2	3	2	1
Sulla Imre	1	1	2	3	3	1	2	2	3	1	2
Szabolcs Árpád	1	1	3	4	3	1	2	2	3	2	fm
Szabó György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
³⁵ Szentirmai János... ..	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	3
Szentpéteri Ádám... ..	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2
Telegdy György ref.	2	1	3	3	3	1	3	2	3	2	2
P. Thewrewk Aurél	1	1	3	3	3	3	2	1	2	1	2
Torontáli Géza	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2
⁴⁰ Tóth Árpád	1	1	3	3	3	2	1	1	3	2	2
Urbán Pál	2	1	2	2	3	2	2	1	2	1	1
Vancsó Gyula	2	1	2	3	2	3	3	1	3	3	2
Vida Zoltán	2	1	3	3	4	2	3	2	3	2	3
Wellisch András	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
⁴⁵ Zilahy Aladár	2	1	4	4	3	3	3	2	3	2	3
<i>Magán tanulók:</i>											
Nusser Béla	—	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—
Szécheny-Szabó Andor ...	—	2	2	3	2	2	3	3	3	1	—

Kimaradtak: Dékány Gyula ism., Fehér Imre ism., Schubauer Kálmán ism. Összesen : 50.

III. B) osztály.

Osztályfőnök : **Ferenczi Zoltán dr.**

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
		Balogh István... ..	2	1	2	3	3	2	1	2	2
Breuer György	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Csébi József	2	1	3	3	3	1	2	2	3	1	1
Deák Iván	1	1	3	3	3	1	1	2	3	1	1
⁵ Dénes István	1	2	3	3	3	2	1	2	2	2	2
Elek Péter ref.	1	1	2	3	2	1	1	2	2	3	2

Kögyestanítórend értesítője.

A tanuló neve	T a n t a r t a r t a k										
	Magviselő	Hittan	Magyar nyelv	Latia nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Fermészeltan	Mennyiségtnn	Rajz	Testgyakorlás
Földházy Pál	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
Fügedi Tamás	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	1
Gorjup Ágoston	1	1	2	3	3	2	2	3	3	2	1
¹⁰ Halabuk László	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Hanák Gyula	1	1	3	3	3	1	1	3	3	3	2
Hoffmann Hugó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Honffy Tivadar	1	1	1	3	2	1	1	1	2	1	1
Jaczkó Iván ev.	2	1	2	3	2	1	2	2	3	3	3
¹⁵ Jakabffy Kálmán	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3
Kartschocke Aurél	1	1	2	3	3	1	2	2	2	3	2
Keresztes Gábor	1	1	1	1	3	1	1	1	1	2	2
Kiszely Gyula	1	1	3	3	3	3	1	2	3	1	1
Kinetyó János... ..	1	1	3	3	3	3	2	1	3	1	2
²⁰ Kovács Pál	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2
Kőrösy László... ..	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Kvassay-Sajó Endre... ..	1	1	2	3	3	1	1	1	2	1	3
Lakatos Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Ledniczky Gyula... ..	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2
²⁵ Lukács Pál izr.	1	1	2	2	2	1	1	2	2	3	2
Marton Imre	1	1	3	3	4	3	2	3	3	1	2
Nagy János	1	1	1	3	3	2	1	2	2	1	1
Palásthy László	1	2	3	4	4	3	3	3	3	3	1
Pilinszky János	1	1	2	3	3	2	1	2	2	1	1
³⁰ Radó Lajos	1	1	3	3	3	2	2	2	2	1	1
Rapcsányi Kálmán	1	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1
Rámpay Ernő ref.	1	1	2	3	3	1	3	2	2	1	1
Rékey Tihor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Rényi Oszkár... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
³⁵ Rötth András	1	1	2	3	2	2	2	1	2	1	1
Schleich Frigyes	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Schütz János	1	1	2	3	3	1	2	2	2	2	2
Stirling György	2	1	3	3	2	2	2	2	2	2	3
Sugár Sándor	1	1	2	3	1	2	2	2	2	1	2
⁴⁰ Szentirmay György	2	1	2	3	3	1	1	1	2	1	2
Szilvássy István	1	2	3	4	3	3	2	3	3	1	1
Telegdy István ref.	1	1	2	3	3	2	1	2	2	2	2
Titsch Károly	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2
Vajda Jenő	1	1	2	3	2	1	1	2	2	3	2
⁴⁵ Zoltán Ferenc	2	2	3	4	4	2	2	3	3	2	1
<i>Magántanulók:</i>											
gr. Bissingen-Nippenburg Rudolf	—	1	2	2	1	1	1	1	2	1	—
br. Liphay Frigyes... ..	—	1	2	2	2	1	1	1	2	1	—

Kimaradtak: Huschek László, Szekeres Gyula.

Összesen : 49.

IV. A) osztály.

Osztályfőnök : Kozáky István dr.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Meinnyiségtan	Rajz	Gyorsírás	Testgyakorlás
Acsay Ferenc	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Bachmann Róbert ...	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2
Balogh György	1	1	1	3	2	3	1	1	3	1	1	1
Balonyi Tibor	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2
⁵ Barborik László	1	1	2	3	3	3	1	3	3	1	2	2
Bálint Nagy Zoltán...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Báthory Oláh Imre ...	1	1	2	3	2	2	1	2	2	1	2	2
Belloni Dezső	2	3	3	4	3	3	3	3	4	2	4	2
Cholnoky Imre	2	1	3	3	3	3	2	3	3	1	2	1
¹⁰ Cserhalmi Antal	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	1	fm
Dóser Ernő	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1	1	2
Entz Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Ertl Mihály	1	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	1
Evva Ferenc	1	1	2	3	3	2	1	1	3	2	2	2
¹⁵ Farkas Pál... ..	1	2	1	3	2	1	1	2	3	1	2	1
Fejérváry János ...	2	3	3	4	3	3	3	3	4	3	4	3
Fiantók Ottó	2	1	2	2	2	3	2	3	3	1	2	1
Fischer Ottó	1	1	2	3	2	3	2	2	3	2	3	1
Grób László	1	1	1	2	1	2	1	1	3	1	1	2
²⁰ Gschwindt György ...	1	1	1	2	2	1	2	2	3	2	2	2
Imrédy Elemér	1	2	2	2	2	1	1	1	3	2	2	2
Juhász Zoltán	1	2	2	3	1	2	1	1	3	2	3	1
Kalamaznik Nándor ...	1	1	2	3	2	3	1	2	3	1	2	3
Kozima Tamás	1	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
²⁵ Kundlak Iván	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	fm
Mártha Sándor	2	2	3	3	3	3	3	3	4	2	3	2
Meer Artúr	1	2	2	2	2	2	1	1	3	2	3	2
Mentsik Ferenc	2	1	2	3	3	3	1	2	3	1	1	1
Meszlényi Jenő	1	1	1	3	3	2	2	2	3	1	2	1
³⁰ Méri Béla	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Migléczi Ferenc	2	1	3	3	4	3	2	2	3	1	2	2
Mumper Ferenc	2	2	3	4	4	3	2	2	4	2	2	1
Nagy Emil... ..	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1	2	1
gr. Pálffy László ...	1	1	1	2	2	1	2	2	3	1	2	2
³⁵ Rakovszky György ...	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	3	2
Rácz József	3	1	2	3	3	3	2	2	3	1	2	2
Rosstauscher Mihály ...	2	1	3	4	4	3	3	3	4	3	3	3
Soltész Lajos ref. ...	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1	2
Székely Mihály unit. ...	1	1	3	3	2	2	2	2	3	2	3	1
⁴⁰ Szórádi Zoltán	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	1
Szurday Egon	2	2	3	2	2	2	2	1	2	3	2	fm
br. Than Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Tollár Imre	1	1	3	3	3	3	2	1	2	2	3	2
Tótl János	2	1	3	3	3	2	2	2	3	3	2	2
⁴⁵ Veyl Róbert	2	2	1	2	2	1	2	2	3	1	1	2
Walter Gyula	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2
Wimmer Ödön	1	1	2	3	3	3	2	2	3	2	3	1
Zömbik János	1	1	3	3	3	3	3	3	4	3	3	1

Összesen : 48.

8*

IV. B) osztály.

Osztályfőnök : Bartha György dr.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természetrajz	Mennytaéltan	Rajz	Gyorsírás	Testgyakorlás
Asztalos Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ágotai Kálmán	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1
Babarczy Lajos	1	1	3	3	3	2	1	1	2	2	2	2
Bősze József	1	1	3	3	2	1	1	1	3	1	1	2
⁵ Destek Miklós	1	1	2	3	2	1	1	1	2	1	1	1
Ducza Bálint... ..	1	1	1	3	3	2	2	2	3	2	2	1
Ecsedy Tibor	2	2	3	3	3	2	2	2	3	2	3	2
Eskulics Imre	1	3	3	3	3	2	1	2	3	1	3	1
br. Fejérváry Zsolt ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
¹⁰ Földi Mihály	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2
Gergelyffy Sándor... ..	1	1	2	2	3	1	1	1	1	2	2	2
Gervay Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Gombik Miklós	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1	2
Gráf Károly	2	1	3	3	3	1	2	2	3	2	1	1
¹⁵ Grób Nándor	1	1	1	2	3	2	2	2	3	2	2	1
Gyurkovich Béla... ..	2	1	3	3	3	2	2	2	3	1	3	2
Hajós Gergely ref. ...	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1
Hegedüs Zoltán	2	3	3	4	4	3	3	3	3	2	4	2
Herzum Edgár	1	2	3	3	2	2	2	2	3	1	3	2
²⁰ Horváth Tivadar ...	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1
Imrédy János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kintli Andor	1	2	2	3	3	2	2	2	2	1	1	1
Kormoss István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Madarassy Oszkár ...	2	1	2	2	3	1	1	1	2	2	2	1
²⁵ Magyar János	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2
Nádor Gyula	2	2	3	3	3	1	2	1	3	1	2	2
Noviszedlák Károly ...	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1	2
Petricskó Miklós g. kat.	1	1	2	2	3	1	2	1	3	1	2	2
Prokl I. Kálmán	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	3	2
³⁰ Róde László	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2
Salver Zoltán	1	2	3	3	2	2	2	2	3	3	3	2
Schmidt János	1	1	2	3	3	1	2	2	3	2	1	1
Soós Imre	1	1	2	2	3	2	2	2	3	2	1	1
Szekeres Ferenc	1	2	3	3	3	2	2	2	4	2	2	1
³⁵ Szende Béla	1	2	3	3	3	2	2	2	3	1	2	1
Szentgyörgyi András...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Szőke Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Takács Miklós	1	3	4	4	4	3	3	3	4	2	4	1
Takács Norbert	2	3	3	4	4	3	3	3	4	2	4	1
⁴⁰ Tollinger Ferenc	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Triznya József... ..	2	3	3	3	2	2	2	2	3	2	3	1
Turmann Gábor	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2
Váradai János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Vereb József	1	3	3	3	3	3	2	2	4	1	3	2
⁴⁵ Wisinger András	2	2	3	3	2	2	2	2	3	3	3	2
Zsolnai Ede	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	4	2

Összesen : 46.

V. A) osztály.

Osztályfőnök : Nagy Vince.

A tanuló neve	Magánviselés	T a n t á r g y a k										
		filozofia	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettudomány	Nemesség	Gyorsírás	Testgyakorlás
August Lajos... ..	1	2	2	3	—	2	3	1	3	3	3	2
Bessenyei Sámuel ref.	1	1	2	2	—	1	1	1	1	1	3	1
Bérczy Ernő	1	1	1	1	1	—	1	1	2	1	2	fm
Borsiczky Sándor ...	1	1	2	2	—	1	1	1	2	3	2	2
⁵ Buzás Ottó... ..	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	fm
Csányi László... ..	1	1	2	3	2	—	3	2	2	2	3	fm
Dorsch Miklós	1	2	2	3	—	1	3	2	2	3	3	2
Evva Lajos	2	1	2	2	—	2	2	2	2	2	1	2
Feniczy György	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	fm
¹⁰ Fuchs Tibor	1	1	2	2	—	2	2	2	2	3	2	1
Gergely György	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	1
Grosschmid Géza ...	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	3	2
Halász Iván	1	1	1	3	—	1	2	1	1	2	2	1
Holtzspach Aurél ...	1	1	3	3	—	3	3	2	2	3	3	2
¹⁵ Janikovszky Béla ...	1	1	1	3	—	1	3	1	2	2	1	1
Karácsonyi Alajos ...	1	2	2	3	2	—	2	1	1	3	1	1
Koós Imre ev.	2	1	3	3	—	1	1	2	2	2	3	2
Kovács Imre	1	1	2	2	—	1	1	1	1	2	1	1
Kovács László... ..	1	2	2	2	—	1	1	1	1	1	3	1
²⁰ Kozma Károly	1	1	2	1	1	—	2	2	1	1	2	2
Leimeter Ferenc	1	1	2	4	—	2	2	3	2	3	3	3
Lovas József	1	2	2	3	3	—	3	3	2	3	3	1
Makszy Gyula	1	1	2	3	2	—	3	3	3	3	1	3
Metzger Ernő... ..	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2
²⁵ Miletin Ferenc... ..	1	2	3	4	—	3	3	3	3	3	3	3
Monzpart Elemér ...	1	1	3	3	—	2	3	2	3	3	1	2
Nagy Ferenc	1	1	3	3	—	3	1	2	2	3	3	2
Palásthy Rezső	1	1	2	3	—	1	2	1	2	3	3	2
Papp Tibor gör. kat. ...	1	1	3	4	—	2	3	3	3	3	3	2
³⁰ Paulovits László	1	1	2	2	—	1	1	1	2	2	1	2
Pazsitzky György... ..	1	1	2	3	2	—	2	2	2	2	2	2
Páldy György	1	1	3	4	—	3	3	3	2	3	3	3
Piller László	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1
Radó György... ..	1	2	2	3	—	2	1	2	3	3	3	1
³⁵ Reitmann Ferenc... ..	1	1	1	1	—	1	1	2	1	2	1	2
Rigó Lajos	1	3	2	3	3	—	3	3	3	3	4	3
Ruszák János	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	fm
Sándor Tibor... ..	1	1	2	3	—	3	2	3	3	3	3	2
Schreiber Béla... ..	1	2	2	3	—	2	2	2	2	3	1	1
⁴⁰ Szabó Lajos	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	fm
Szalay István	2	1	2	2	—	2	2	2	2	1	1	3
Szoltányi Károly ...	1	1	3	3	—	1	3	2	2	3	2	2
Tomcsányi László... ..	1	1	2	3	—	1	3	2	2	3	3	2
Várady Tamás ref. ...	2	1	2	1	—	1	1	1	2	1	2	1
⁴⁵ Vereseg László... ..	1	2	3	3	—	1	3	2	3	2	3	2
Zipernovszky János ev.	1	1	2	2	—	1	1	2	2	2	3	2
<i>Magántanuló:</i>												
gr. Zichy József	—	1	2	2	—	1	1	2	1	2	—	—

Összesen : 47.

V. B) osztály.

Osztályfőnök: Pusch Ödön dr.

A tanuló neve	Magviselés	Tantárgyak										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettudomány	Mennyiségtan	Gyorsírás	Testgyakorlás
		Balázs Péter	1	2	3	3	—	3	4	3	3	3
Balonyi Iván	1	1	1	1	—	1	1	1	2	2	3	1
Baungarten Artúr ...	1	1	2	2	3	—	2	1	2	2	4	2
Beiczler László	1	1	2	3	—	2	3	3	3	3	4	2
⁵ Berényi Dániel	1	2	3	3	—	3	3	3	3	3	2	2
Böck Zoltán	1	1	1	2	—	1	3	2	3	1	3	2
Bródy Tamás unit. ...	2	1	3	3	—	2	2	2	3	2	1	2
Bulat László	1	1	2	2	—	3	3	2	3	2	3	1
Cornides Boldizsár ev.	2	1	2	2	—	1	2	2	2	2	4	3
¹⁰ Cserenyey Géza	1	1	1	2	—	3	3	2	2	2	4	3
Csillag Pál	1	1	2	2	—	2	2	2	2	2	1	2
Faith Károly	3	1	1	1	1	—	1	2	2	2	1	2
Fehér László	1	1	1	1	—	1	1	1	2	2	1	2
Fejérváry László ...	1	1	3	3	—	3	3	3	3	3	2	2
¹⁵ Folly Gábor	2	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2
Földi István	1	1	1	1	2	—	2	2	2	1	2	2
Gábor János	1	1	3	3	—	3	3	3	3	2	3	1
Gosztonyi Miklós ...	2	1	3	3	3	—	4	2	2	3	3	2
Hellmann Róbert	1	1	2	2	—	1	3	2	2	2	2	1
²⁰ Hondl József	1	1	1	2	2	—	2	1	1	1	2	2
Józsa Mihály	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1
Késmárky Béla	1	1	3	3	—	1	3	2	2	2	3	2
Kossuth Károly	2	3	3	3	—	3	3	3	4	3	4	2
Laky József	1	2	2	2	—	2	3	2	2	2	2	2
²⁵ Mandzák László	1	2	2	2	—	2	3	3	3	2	3	2
May Vilmos	1	2	2	3	—	3	4	2	2	2	2	1
Márkus Imre	1	1	2	2	2	—	2	2	2	2	1	2
Meskó Imre	2	1	3	3	3	—	2	3	2	2	3	2
Minder Rezső ev. ...	1	1	1	2	—	1	3	2	2	2	2	1
³⁰ Noviszedlák Lajos ...	1	1	2	2	2	—	3	2	2	2	1	2
Pick Jenő	2	1	2	3	—	2	3	3	3	2	2	2
Posgay Ernő	2	2	3	4	3	—	3	3	3	2	3	2
Sónyi Valter	1	2	2	3	—	2	3	3	3	3	3	2
Szantál Sándor	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2
³⁵ Szemerjay-Petrán József	2	1	2	2	—	2	3	3	2	2	3	2
Szécsi János	1	1	1	2	—	1	2	1	2	2	4	2
Szénásv József	2	1	2	2	—	1	3	2	2	2	1	2
Szőke Ottó	1	2	3	3	—	2	4	3	3	3	4	2
Takács Gedeon	1	1	1	1	2	—	1	1	1	1	3	2
⁴⁰ Tóth Tibor	1	1	1	1	1	—	1	1	2	2	1	2
Zechmeister Gedeon ...	2	1	1	2	2	—	2	2	3	2	1	2
<i>Magántanulók:</i>												
Hauser Péter	—	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	—
br. Hellenbach Dénes	—	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	—
*Imrédy Tamás	—	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	—

Kimaradt: Fajth János.

* Vizsgálatot tett 1934 jan. 29-én és 30-án.

Összesen: 44.

VI. A) osztály.

Osztályfőnök : Kövest Lajos.

A tanuló neve	Magviselés	Tantervek									Testgyakorlás
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiség	
Apáthy Frigyes	1	2	2	3	—	2	2	2	2	3	1
Bukovszky Gábor gör. kat.	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	fm
Bulányi György	2	1	2	3	1	—	2	2	1	2	2
Gaal István	1	1	2	3	—	1	1	2	1	3	1
⁵ Gazdik Gyula	1	1	2	2	—	1	2	1	1	2	2
Géber Antal	1	2	2	3	—	3	1	1	1	2	2
Gusztáv András	2	2	3	3	2	—	2	3	1	1	3
Halabuk Kálmán	1	1	2	3	—	2	2	2	1	3	3
Horvát János ev.	1	1	3	3	—	1	1	2	2	3	3
¹⁰ Kaczián Egon	1	1	2	2	—	1	1	1	1	3	1
Kalos Gábor ref.	1	1	2	3	—	2	3	1	1	3	fm
Kasek László	1	2	2	3	—	2	2	3	1	2	2
Kerekes Gyula ref.	1	1	1	2	1	—	2	2	1	3	3
br. Kornfeld György	1	2	3	3	—	2	1	2	1	3	1
¹⁵ Kovachich György	1	1	2	2	—	2	1	1	1	1	2
Kovács Miklós	2	3	3	3	3	—	3	2	2	3	3
Leisztinger Ferenc	1	1	2	2	1	—	2	2	1	2	2
Magyar István	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1
Mann Ferenc	1	2	3	4	3	—	3	3	2	3	3
²⁰ Mijó János	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1
Nagy Guidó	1	1	1	2	—	2	1	1	1	1	1
Nádas Béla	2	2	3	3	3	—	2	2	2	3	fm
Orbán László	1	1	2	2	—	1	1	2	1	2	1
Pósta Ferenc	1	1	1	1	—	1	2	1	1	2	2
²⁵ Stelmár Géza	1	1	3	3	—	3	3	3	2	2	1
Stelmár József	1	1	2	2	—	2	2	1	1	2	1
Szilágyi Lajos	1	2	3	2	—	1	1	1	1	2	1
Szilvási Antal	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1
Terták Elemér	1	2	1	1	—	1	1	1	1	1	1
³⁰ Tolnai László	1	2	3	3	—	1	3	1	2	3	2
Tost András	1	3	2	2	—	1	3	2	2	2	fm
Unger Béla	1	1	2	2	2	—	2	2	1	3	fm
Váll György	1	1	2	1	1	—	1	1	1	1	2
Venczell Ákos	1	2	3	4	—	3	3	2	3	3	fm
³⁵ Viczián László ref.	1	1	2	3	—	1	1	1	1	3	3
Wagner Lajos	1	2	2	2	—	1	1	2	2	3	2
Zimburg Iván	1	1	2	2	—	1	1	2	1	1	2

Összesen : 37.

VI. B) osztály.

Osztályfőnök: Wagner Lajos.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantargyak										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségítő	Ígyelrás	Testgyakorlás
Balassa László...	1	1	2	2	—	2	2	2	1	2	—	1
Balla György...	2	1	3	3	3	—	1	3	2	3	—	2
Berger Antal ...	1	1	2	2	—	2	2	2	1	2	—	2
Bradách Emil ...	2	3	3	4	3	—	3	3	3	3	—	2
⁵ Burka László ...	1	1	2	3	—	2	3	2	1	3	—	1
Elek József izr. ...	1	1	2	2	—	1	1	2	1	1	—	1
Faragó Miklós...	2	2	3	3	—	2	1	2	3	2	—	1
Farkas Ferenc ...	1	1	2	2	2	—	2	2	1	1	—	2
Fekete Miklós ...	1	2	2	2	1	—	2	2	2	2	—	fm
¹⁰ Fritz Ferenc ...	1	1	3	3	—	3	3	2	3	3	—	2
Hoffmann Pál...	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—	1
Holtzer György izr. ...	1	1	3	3	—	3	2	2	2	3	—	2
Jenovay Jenő ...	2	3	3	3	—	3	3	3	2	3	—	2
Jurtsó Gusztáv gör. kat.	1	1	2	2	—	1	3	2	2	2	—	1
¹⁵ Kiss Ferenc ...	1	1	3	2	—	1	1	2	2	2	—	fm
Kovács Pál ...	1	1	1	1	—	2	1	2	1	1	—	fm
Lakatos György ...	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2
Lendvay Zoltán ...	1	1	2	3	—	3	3	3	2	3	—	fm
Lisznyai János...	1	1	2	1	—	1	1	1	1	2	3	2
²⁰ Mezey László...	1	1	3	3	—	3	3	2	2	3	—	2
Nagy Géza...	1	1	3	3	—	2	3	2	1	3	—	1
Nazár István...	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—	2
Petróczky Károly...	1	2	3	3	—	3	3	2	3	2	—	2
Radnóti Zoltán ...	1	1	3	3	—	3	2	3	1	3	—	1
²⁵ Róth András ref. ...	1	1	2	1	1	—	1	1	1	2	1	1
Schiller Ottó ...	1	1	2	3	—	2	1	3	1	2	—	2
Stefánka Miklós ...	2	2	3	3	—	3	2	3	2	2	—	1
Strommer Pál ...	1	2	3	2	—	2	1	2	2	2	3	2
Szaszovszky Géza...	1	1	3	2	—	2	2	2	3	2	—	2
³⁰ Szaszovszky István ...	1	1	3	3	—	2	2	2	2	2	—	2
Szálka György...	1	1	3	3	—	2	2	2	2	3	—	2
Szentirmay Árpád ...	1	1	2	2	2	—	3	2	1	2	—	1
Szentpétery Ödön...	1	2	1	3	—	2	3	2	3	3	—	2
Török Gedeon ...	1	2	2	2	—	1	1	2	1	2	—	1
³⁵ Varga Zoltán ...	1	1	3	2	—	2	2	2	1	3	3	1
Vincze András ...	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1	—	1
Wein Dénes ...	1	1	2	3	—	3	1	2	1	2	—	2
Zakar Pál...	1	1	3	3	—	2	3	2	3	3	—	2
Zömbik Miklós ...	1	1	2	2	1	—	1	1	2	3	—	2
⁴⁰ Zseltvay Tibor gör. kat.	1	1	3	3	—	2	1	2	1	3	—	2
<i>Magántanuló:</i>												
Imrédy Tamás...	—	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	—

Kimaradt: Galamb György.

Összesen : 42.

VII. A) osztály.

Osztályfőnök: Agárdy Gyula.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak										
		Híllan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Értékelés	Földrajz	Formeszóllan	Mennyiséglan	Tesllyanhorlás	Egészéglan
		Antók József	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1
Bartos Endre... ..	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Bánhidi Ernő	1	1	2	2	2	3	3	1	3	3	2	1
Berdenich Ákos	1	1	3	3	2	3	2	2	3	3	2	2
⁵ Berzeviczy László... ..	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2	3
Bessák Gyula... ..	1	2	2	2	2	3	3	1	3	3	2	1
Bonta Gábor	2	1	1	2	1	1	2	1	2	2	3	1
Cukor János	2	2	3	3	3	2	3	2	3	3	1	1
Darvasy Mihály	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
¹⁰ Ecsedy Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1
Fényesi Károly	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1
Franzl József... ..	1	2	1	3	3	4	2	1	3	3	2	1
Furtkovits Zoltán... ..	1	1	1	2	2	2	1	1	3	2	2	1
Haracsi Sándor	2	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1
¹⁵ Janits Iván	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Kemény Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1
Lőrinczi Sándor	3	2	3	4	3	2	3	3	3	2	1	2
Meskó Béla	1	1	2	3	1	2	1	1	2	2	1	1
Nagy Ernő... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
²⁰ Nagy Lajos	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1
Nagyselmeczy László	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1
Náday Zoltán	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
Németh Pál	2	3	2	3	2	4	3	3	3	3	1	3
Pavelka György	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
²⁵ Petró Gyula	1	1	2	3	2	3	2	1	3	3	2	2
Reinhardt Ottó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rerrich Béla	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2
Schäffer János	2	3	3	2	3	3	3	1	3	3	2	3
Schweitzer Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
³⁰ Suján Pál... ..	1	1	3	3	3	3	3	3	3	4	3	2
Szabó Pál	1	2	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2
Szemerjay Tamás	2	2	2	3	3	3	2	2	3	3	fm	2
Székely András	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1
Székely István unit....	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1
³⁵ Tannenberger Ottó	1	2	3	3	3	2	2	1	2	3	3	1
Torontáli László	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
Tóth László	1	1	1	3	1	3	2	1	2	3	2	1
Urbán László... ..	1	1	1	2	1	1	1	1	2	3	fm	1
Varga Károly	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3	2	2
⁴⁰ Wein Gábor	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1

Összesen : 40.

VII. B) osztály.

Osztályfőnök : Dragos Károly.

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t á r g y a k										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Égészségtan
Agner Zoltán	1	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2
Andrasko Ferenc	2	1	3	2	3	3	2	1	2	2	fm	1
Bakay Lajos ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Bárczy János... ..	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3	1	3
⁵ Bátori Kálmán	1	2	3	3	3	2	2	1	3	3	1	1
Csicsery-Rónay Istv. ref.	1	1	2	2	1	1	2	1	3	3	2	1
Czégény Károly	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Czillinger Iván	1	2	2	3	2	3	2	2	2	3	1	2
Erdélyi Aladár	1	2	3	3	3	4	3	2	3	3	2	1
¹⁰ Fáykiss Ferenc	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1
Fejérvári Tibor	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Földvári György	2	2	3	4	3	3	3	1	3	3	1	1
Gosztonyi Antal... ..	1	1	3	2	2	2	2	3	3	2	2	3
Haggenmacher Tibor rf.	2	1	2	3	3	3	2	2	2	2	3	1
¹⁵ Heinrich Frigyes... ..	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	1	1
Herbst Dénes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hirka Endre	2	1	3	3	3	3	2	2	3	3	1	1
Kereszty Bertalan	1	1	3	2	1	2	3	1	3	3	1	1
Kintli Kálmán	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	1
²⁰ vitéz Koós Miklós ev.	2	1	3	3	3	1	2	1	3	4	1	1
Kottaun Dénes	2	2	3	3	3	4	2	3	3	3	2	2
báró Kray István	1	2	3	3	3	3	2	1	3	3	2	1
Létay István ref.	2	1	4	3	3	2	2	3	3	3	fm	3
Michovich Bogomir	1	1	2	3	2	2	1	1	2	2	1	1
²⁵ Nagy Géza	2	2	2	3	2	2	2	2	3	3	1	1
Nikola Frigyes	2	3	3	3	3	2	3	3	3	4	2	2
Saláta Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Schiller Gyula	2	1	2	3	2	2	1	1	2	2	2	1
Selig Kornél	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1
³⁰ Straub Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Sturm Elemér	2	1	3	3	2	3	2	1	3	3	3	1
Szöke Péter	2	2	3	3	1	2	2	1	2	3	1	1
Thuroczy Béla	2	1	3	3	3	3	2	1	3	3	2	1
Tóth István	2	2	3	3	3	3	3	1	3	3	1	1
³⁵ Vass Tibor	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	fm	1
vitéz Verebély László	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1
<i>Magántanuló:</i>												
Semtei József	—	2	3	2	2	2	3	3	3	3	—	—

Kimaradt: Radocza János.

Összesen : 38.

VIII. A) osztály.

Osztályfőnök : Vézner Károly.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Matematika	Filozófia	Testgyakorlás	Égészségtan
Bonkáló Ervin gör. kat.	1	1	2	2	2	2	2	3	3	1	2	1
Déri János	1	1	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1
Détshy János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Dudutz Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
⁵ Enyedy György	1	1	3	2	2	2	2	1	1	2	1	1
Erdődi Béla	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1
Fajth József	1	1	3	2	2	3	1	2	2	2	2	1
Ferenczy Péter	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Fiantók László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
¹⁰ Fügedi Erich	1	1	1	2	2	1	1	2	3	1	2	1
Fornet László	1	1	3	3	3	3	2	2	2	1	2	1
Gusztáv Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
György András ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Jónás Endre	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1
¹⁵ Joó Tibor	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1
Kalicza László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kárpáti Aurél	1	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1
Kindlovics Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Koppány Ferenc	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1
²⁰ Lukács Gyula	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1
Lukács Sándor	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1
Marek Gábor	1	1	1	2	1	1	1	2	3	1	2	1
Nagy Árpád	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Papp Emil gör. kat.	1	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1
²⁵ Pataki József	1	1	2	3	3	3	3	2	2	2	2	1
Rauchbauer Kálmán	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1
Rényi Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Réti Géza ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Sass-Kortsák Endre	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	1
³⁰ Sánta Károly	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Szaitz György	2	2	3	4	3	3	4	3	4	3	1	1
Szepesi László	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Toldy-Ósz Iván	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tóth Sándor	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	1	1
³⁵ Vámosy István	1	1	2	2	2	3	2	2	2	1	2	1
Vinceze György	1	1	2	3	3	2	2	3	3	1	1	1

Összesen : 36.

VIII. B) osztály.

Osztályfőnök: Tóth Lajos.

A tanuló neve	Magviselet	T a n t á r g y a k										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Matematika	Filozófia	Testgyakorlás	Egészségtan
Barabás Dezső... ..	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Bátori Ferenc	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Beck Ferenc	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	fm	1
Benárd Aurél... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
⁶ Biró László	1	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	1
Czeller György	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Dohy János	1	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1
Dózsa István... ..	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Gellért Elemér... ..	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	fm	1
¹⁰ Gergely Károly	1	1	3	2	3	1	2	2	3	2	3	1
Halász József	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1
Hellmann Aurél	1	1	2	3	2	2	2	2	2	1	1	1
Hengen László... ..	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	1
Hesz Andor ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
¹⁵ Hortobágyi Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Illés András gör. kat....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Jaczkó Pál ev.	1	1	1	2	2	3	2	1	2	1	1	1
Katona István	1	2	3	2	3	3	3	2	2	2	1	1
Kiss Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
²⁰ Lengyel Gusztáv... ..	2	2	2	2	3	3	1	2	2	2	1	1
Loránd László... ..	1	2	3	2	3	1	1	2	2	2	2	1
Makai János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Michenbach Gyula	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
Mülter János	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1
²⁵ Nagy Imre... ..	1	1	3	2	3	3	2	3	3	1	2	1
Orphanides Lukács gkel.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pálffy László	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1
Ráuky László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sándor György ref.	1	1	2	3	3	2	2	2	2	2	1	1
³⁰ Scherer Sándor	1	1	2	3	2	2	1	2	3	1	2	1
Schwáb Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suppan Tibor... ..	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2	1
Szemes János	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1
Szili Gábor	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1	1
³⁵ Taucher Gyula	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	fm	1
Tichy Béla	1	1	2	3	3	2	1	3	3	3	2	1
Tükrössy Richárd... ..	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1
Vasvári Gyula	1	1	2	2	3	3	2	2	3	2	2	1
<i>Magántanuló:</i>												
gr. Festetics Ernő	—	1	2	2	2	1	2	2	3	1	—	—

Összesen: 39.

XI. RENDKIVÜLI TÁRGYAK.

1. **A francia nyelvet** (mint rendkívüli tárgyat) tanulták : III. B. oszt. : jeles eredménnyel : Földházy Pál, Keresztes Gábor, Körösy László, Rik Tibor. IV. A. oszt. : jeles eredménnyel : Veyl Róbert ; jó eredménnyel : Fischer Ottó, Szórádi Zoltán, Tollár Imre. VI. A. oszt. : jeles eredménnyel : Leisztinger Ferenc. VII. B. oszt. : jeles eredménnyel : Fejérvári Tibor, Herbst Dénes, Mihovich Bogomir. VIII. B. oszt. : jeles eredménnyel : Szemes János. Összesen : jeles : 10, jó : 3.

2. **Gyorsírást** tanultak jeles eredménnyel : Kindlovits Kálmán VIII. A. és Andrasko Ferenc VII. B. o. t., a két gyakorló gyorsíró ; a haladók közül Kárpáti Aurél VIII. A., Antók József VII. A., Bulányi György, Gusztáv András, Horváth János, Kerekes Gyula, Kovachich György, Mijó János és Terták Elemér VI. A., Lakatos György és Róth András VI. B. o. t. — Jó eredménnyel : Heinrich Frigyes VII. B., Kasek László, Szilágyi Lajos, Szilvási Antal és Váll György VI. A. és Berger Antal VI. B. o. t. — Elégséges eredménnyel : Agner Zoltán és Fejérvári Tibor VII. B., Mann Ferenc és Nádas Béla VI. A., Lisznyai János, Strommer Pál és Varga Zoltán VI. B. o. t. Összesen jeles : 13, jó : 6, elégséges : 7.

3. **Rendkívüli rajzot** tanultak : V. A. oszt. : jeles eredménnyel : Feniczy György, Kozma Károly, Metzger Ernő, Szabó Lajos ; jó eredménnyel : Csányi László, Karácsonyi Alajos. V. B. oszt. : jeles eredménnyel : Böck Zoltán, Bulat László, Csillag Pál, Földi István, Gábor János, Józsa Mihály, Meskó Imre, Minder Rezső, Noviszedlák Lajos, Tóth Tibor ; jó eredménnyel : Fehér László, Laky József. VI. A. oszt. : jeles eredménnyel : Leisztinger Ferenc, Mann Ferenc, Mijó János, Nádas Béla, Szilvási Antal. VI. B. oszt. : jeles eredménnyel : Farkas Ferenc, Jenovay Jenő, Szaszovszky Géza, Szaszovszky István. VII. A. oszt. : jeles eredménnyel : Antók József, Darvasy Mihály, Furtkovits Zoltán, Varga Károly. VIII. A. oszt. : jó eredménnyel : Szepesi László. VIII. B. oszt. : jeles eredménnyel : Barabás Dezső, Hellmann Aurél. Összesen : jeles : 29, jó : 5.

4. **Vívást** tanultak : III. A. oszt. : jeles eredménnyel : Halász Zoltán, Kovács-Sebestyén László, Rajcsányi Konrád, Vancsó Gyula. III. B. oszt. : jeles eredménnyel : Rötth András, Schleich Frigyes, Telegdy István. IV. A. oszt. : jeles eredménnyel : Cholnoky Imre, Farkas Pál, Rác József, br. Than Károly. IV. B. oszt. : jeles eredménnyel : Bösze József, br. Fejérváry Zsolt, Földi Mihály, Takács Miklós, Szentgyörgyi András, Várad János. V. A. oszt. : jeles eredménnyel : Bessenyei Sámuel, Gergely György, Grosschmid Géza, Nagy Ferenc, Schreiber Béla, Várady Tamás. V. B. oszt. : jeles eredménnyel : Baumgarten Artúr, Hondl József, Fejérvári László. VI. A. oszt. : jeles eredménnyel : Géber Antal, Kaczián Egon, Magyar István, Szilágyi Lajos. VI. B. oszt. : jeles eredménnyel : Varga Zoltán. VII. A. oszt. : jeles eredménnyel : Bartos Endre. VII. B. oszt. : jeles eredménnyel : Bárczy János, Csicsery-Rónay István, Fáykiss Ferenc, Fejérvári Tibor, Herbst Dénes, Mihovich Bogomir. VIII. A. oszt. : jeles eredménnyel : Déri János, Enyedy

György, Kindlovics Kálmán, Szepesi László. VIII. B. oszt. : jeles eredménnyel : Szili Gábor. Összesen : jeles : 43.

5. **Az énekkar tagjai voltak** jeles eredménnyel : Balla Béla, Boros Ervin, Csontos László, Éhik Gyula, Grigorievity György, br. Heim Gábor, Hörcher Frigyes, Kálazy Bódog, Kiszler László, Neuner Miklós, Rajz József, Rózsa László, Schanda Pál, Szoltsányi György, Takács Vilmos II. A. ; Bonkáló Tamás, Csillag Ferenc, Tasnádi László, Facinek Lóránt, Halmy Sándor, Hikó József, Kosztolányi Miklós, Környei Lajos, Landherr László, Lang János, Mártha Endre, Molnár Antal, Pethő László, Ruszák József, Törzsök Endre, Töttös Aladár, Veil Tibor, Wein Gedeon, Wein Péter, Zselinszky János II. B. ; Holtzspach János, Hübner Ede, Schlosser Elemér, P. Thewrewk Aurél, Torontáli Géza, Tóth Árpád, Zilahy Aladár III. A. ; Cséby József, Deák Iván, Földházy Pál, Hoffmann Hugó, Ledniczky Gyula, Marton Imre, Szentirmay György III. B. ; Imrédy Elemér, Kalamaznik Nándor, Mártha Sándor, Meer Artúr, Méri Béla IV. A. ; Hondl József, Laky József, Szantál Sándor, Tóth Tibor V. B. ; Kasek László VI. A. ; Wein Dénes VI. B. : Berdenits Ákos, Bessák Gyula, Darvasy Mihály, Furtkovits Zoltán, Janits Iván, Kemény Ferenc, Nagy Ernő, Náday Zoltán, Reinhardt Ottó, Suján Pál, Székely András, Tannenberger Ottó, Torontáli László, Tóth László VII. A. ; Andrasko Ferenc, Bátori Kálmán, Czégény Károly, Czillinger Iván, Földvári György, Heinrich Frigyes, Hirka Endre, Kintli Kálmán, Nagy Géza, Straub Gyula, Vass Tibor, Verebély László VII. B. ; Déri János, Dudutz Károly, Fügedi Erich, Kárpáti Aurél, Kindlovics Kálmán, Koppány Ferenc, Pataki József, Szepesi László, Tóth Sándor VIII. A. ; Barabás Dezső, Hellmann Aurél, Schwáb Lajos, Szemes János VIII. B. o. tanulók. Összesen : 99.

6. **A zenekar tagjai voltak** jeles eredménnyel : Szabó József I. B. ; Borosa Károly, Sulla Imre III. A. ; Csébi József, Deák Iván, Marton Imre III. B. ; Mentsik Ferenc, Méri Béla, Soltész Lajos IV. A. ; Grób Nándor, Vugrincics Kálmán IV. B. ; Metzger Ernő, Várady Tamás V. A. ; Gábor János V. B. ; Géber Antal VI. A. ; Nagy Ernő, Wein Gábor VII. A. ; Kereszty Bertalan, Straub Gyula, Tóth István VII. B. ; Déri János, Enyedy György, Joó Tibor, Riedl Géza, Szepesi László VIII. A. o. tanulók.

XII. ÉRETTSÉGI VIZSGÁLATOK.

I. A) csoport.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 35, görög kiegészítő vizsgálatra 34 tanuló.

1. *Az írásbeli vizsgálat* május 16., 17., 18., 19-én volt. A) *Magyar tétel:* a) A katolikus klérus szerepe irodalmunk fejlődésében. (Képek a magyar irodalomtörténetből.) b) Nyugati eszmeáramlatok a magyar történelem tükrében. Jelesen dolgozott : 17, jól : 10, elégségesen : 8. B) *Latin tétel:* A régi és az új nevelés. (Tacitus : Dialogus de oratoribus 28—29.) Jelesen dolgozott : 16, jól : 10, elégségesen : 9. C) *Német tétel:* Herkules a válaszüton (fordítás németre). Jelesen dolgozott : 20, jól : 7, elégségesen : 8. D) *Görög tétel:* Sokrates a hal-

dokló hattyúhoz hasonlítja magát (Platon : Phaidon 35). Jelesen dolgozott : 16, jól : 12, elégségesen : 6.

2. *A szóbeli vizsgálat* június 2., 7., 8., 9. napjain folyt le *Csengery János dr. ny. egyetemi tanár* előklete alatt.

Kitüntetéssel érettek: Détszy János, Dudutz Károly, Fiantók László, Gusztáv Béla, Kálicza László, Kindlovics Kálmán. Összesen : 6.

Jelesen érettek: Ferenczy Péter, György András, Rényi Ferenc, Réti Géza, Sass-Kortsák Endre, Santa Károly, Toldy-Ősz Iván. Összesen : 7.

Jól érettek: Enyedy György, Erdődy Béla, Fajth József, Fügedi Erich, Jónás Endre, Koppány Ferenc, Lukács Gyula, Lukács Sándor, Marek Gábor, Nagy Árpád, Szepesi László. Összesen : 11.

Érettek: Bonkáló Ervin, Déri János, Fornet László, Joó Tibor, Kárpáti Aurél, Papp Emil, Pataki József, Rauchbauer Kálmán, Tóth Sándor, Vámosy István, Vincze György. Összesen 11.

Görögből : jeles 13, jó 13, elégséges 8.

II. B) csoport.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 39, görög kiegészítő vizsgálatra 36 tanuló.

1. *Az írásbeli vizsgálat* május 16., 17., 18., 19-én volt. A) *Magyar tétel:* a) A magyar hősi eszmény példái epikus költészetünkben, b) A középkori történetirodalom különös tekintettel az Anonymus kérdésre. Jelesen dolgozott : 20, jól : 11, elégségesen : 8. B) *Latin tétel:* Cícero de oratore lib. I. c. 8. Jelesen dolgozott : 12, jól : 16, elégségesen : 11. C) *Német tétel:* Madách a Burgszínházban (fordítás németre). Jelesen dolgozott 15, jól : 13, elégségesen : 9, elégtelenül : 2. D) *Görög tétel:* Sokrates haldokló hattyúhoz hasonlítja magát. (Platon : Phaidon 35.). Jelesen dolgozott : 17, jól : 11, elégségesen : 8.

2. *A szóbeli vizsgálat* június 1., 2., 4., 5. napjain folyt le *Wolkenberg Alajos dr. pápai protonotárius, egyetemi tanár* elnöklete alatt.

Kitüntetéssel érettek: Hesz Andor, Hortobágyi Béla, Illés András, Makai János, Orphanides Lukács, Schwáb Lajos. Összesen 6.

Jelesen érettek: Bátori Ferenc, Benárd Aurél, Halász József, Kiss Tibor, Mülter Gyula, Pálffy László, Ránky László, Taucher Gyula. Összesen 9.

Jól érettek: Czeller György, Dózsa György, gr. Festetics Ernő, Gellért András, Gergely Károly, Hellmann Aurél, Jaczkó Pál, Lengyel Gusztáv, Loránd László, Nagy Imre, Sándor György, Scherer Sándor, Suppán Tibor, Szemes János, Szili Gábor, Tükrössy Richárd. Összesen 16.

Érettek: Barabás Dezső, Bíró László, Dohy János, Katona István, Michenbach Gyula, Tichy Béla, Vasvári Gyula. Összesen 7.

Egyből javít: Hengen László. Összesen : 1.

Görögből : jeles 17, jó 11, elégséges 8.

III. Az érettségi vizsgálatot tett tanulók pályaválasztása.

Hittudomány : 9, jogtudomány : 26, orvostudomány : 11, bölcsészettudomány : 5, mérnök : 10, katona : 9, gazdaság : —, ipar : 1, kereskedelem : 2.

XIII. ISKOLÁNK ÉS VOLT TANITVÁNYAINK.

a) Nagy iskola-családunk virágzó szervezete: a Budapesti Piarista Diákszövetség ebben az évben töltötte be fennállásának tizedik évét. Nem ünnepelt. A szövetség vezetői úgy érezték, hogy ahhoz a bensőséges szellemhez, amely megteremtette és élte a szervezetet, a zajos ünnepelnél jobban illik a csendes, kegyeletes érzésekből fakadó visszaemlékezés. Az alapszabályok szerint «a szövetség célja a Kegyestanítórend hagyományos nevelésének megfelelően a hazaszeretet, a keresztény nemzeti kultúra és az összetartozás érzésének ápolása, továbbá a piarista középiskolába járó és onnan főiskolára került tanulói ifjúságának erkölcsi és anyagi támogatása». Nagyon a korunkba illő célkitűzés. Szárnyaló lelket, találékonyságot és szüntelen cselekvést kíván. A jubileumi visszaemlékezés nem jelentette a multon való elandalgást, hanem az állandó munka eredményének számbavételét. Figyelmeztető volt a tagoknak arra, hogy missziójuk van a társadalomban, eszméltette a vezetőket az eddigi tanulságokra és ezek alapján a jövő munkálkodás irányainak megállapítására.

A gondolat, hogy a piarista iskolák volt tanítványai egy országos vagy több helyi egyesületbe tömörüljenek, már a világháború előtt kifejezésre jutott itt Budapesten s a vidéken is több helyen (Vác, Kolozsvár). A megvalósulásig érlelődött az 1892-ben érettségizett tanítványaink 30 éves találkozásán. Bartos József, iskolánk áldottemlékü igazgatója, Kőrösi Albin hírneves tanára nem lankadó szeretettel voltak a javaslat érlelői, Párdányi Emil főorvos és osztálytársai a cselekvői. Buzgólkodásuk eredményeképpen alakult meg a Budapesti Piarista Diákszövetség 1924 június hó 15-én. Tagjai a budapesti volt tanítványaink, de tagok lehetnek azok is, akik legalább négy évig valamely vidéki piarista gimnáziumba jártak, középiskolát végeztek.

A tagok száma az első évben 797 volt, ma 1711. A szövetség elnöke három cikluson át *Sipőcz Jenő* polgármester volt. Élénk érdeklődése, cselekvő részvétele tette ígéreteressé a kezdetet, bölcsesége és hathatós támogatása fejlesztette, naggyá tette az egész szervezetet. Utóda 1933-tól *Degré Miklós*, a budapesti ítélőtábla elnöke. Eleinte mint alelnök, később mint társelnök kezdettől fogva valóságos apostoli lélekkel dolgozik azon, hogy a piarista iskola szelleme minél jobban érvényesüljön a volt tanítványok életében, a szövetség működésében. Atyai szeretettel fordult eleitől kezdve a főiskolai tagok felé. Ügyvezető-alelnök kezdettől fogva *Párdányi Emil* főorvos. Lankadatlan kitartással fáradozik a szövetség életének elmélyítésén, fáradhatatlan az adminisztráció munkájában, éppen úgy, mint *Zimbury Arthur* ny. táblai bíró a segélyezőkönyvtár gondozásában, *Mantler Rezső* bankfőtisztviselő a pénztárnoki teendők végzésében s a tisztikar többi tagja a megállapított feladatok teljesítésében.

Nem célunk az, hogy itt részletesen megírjuk az elmúlt tíz év történetét. Csak a szellemet akarjuk megéreztetni, amely benne él s amely jellegzetesen az alábbiakban nyilvánult meg.

Ápolja, erősíti a komoly, lélekszerinti vallásosságot. Nagyjelentőségű

ez főképpen a középiskolából a főiskolákra kerülő fiatalságnál. A tagok — öregek és fiatalabbak — végzik azokat a vallásgyakorlatokat, amelyeket együtt végeztek akkor, midőn iskolába jártak. Örvedetesen nyilvánul ez meg különösen a húsvéti lelkigyakorlatok végzésében. Vezetők voltak : Sebes Ferenc rendfőnök, Zimányi Gyula kalazantiumi igazgató, Schütz Antal, Balanyi György és Sík Sándor egyetemi tanárok, Bátori József rendtársunk.

A vallásosság, a nemzeti érzés és kegyeletes lelkület a forrása a szövetség egész életének. Erről tanuskodtak az eddigi közgyűlések, amelyeken mindig többszáz tag vett részt. Az elnöki megnyitóbeszédet kilenc éven át Sipőcz Jenő elnök mondta. Tárgyai voltak : A szerzetes iskola nevelői eszménye, a főiskolai ifjúság sorsa, idealizmus és materializmus, a társadalom erkölcsi integritása, a szövetség és a nemzeti társadalom, Szent Imre herceg, Szent Erzsébet szelleme és korunk, a Rerum Novarum, nemzeti kincsünk : nyelvünk. Ezek a beszédek nemcsak a szövetségben, de a sajtó útján az egész országban visszhangot keltettek. Az idei közgyűlésen Degré Miklós elnök a szövetség munkásságának szelleméről szolt nagy hatással.

A közgyűléseken minden alkalommal volt megemlékezés egy elhunyt tanárról vagy szövetségi tagról. Ilyen megemlékezést tartottak : Rottenbiller Fülöp államtitkár Trautwein Jánosról, Zubriczky József min. tan. Maywald Józsefrol, Nagy Árpád államtitkár Tóth Lajosról, Erdősi Károly prelátus Pintér Kálmánról, Aujeszky Aladár főiskolai tanár Székely Ágostonról, Illés József egyetemi tanár Lévay Imréről, Schütz Antal egyetemi tanár Zubriczky Aladárrol, Reibner Márton főigazgató Szölgyény Jánosról, Ugron Gábor ny. miniszter Bartos Józsefrol és Párdányi Emil főorvos Borszéky Károlyról.

Az első évtől kezdve ünnepet ül a szövetség évenként a nagy piarista tanítvány : Vörösmarty Mihály emlékére. Serleggel a kezében mond emlékbeszédet egy-egy felkért tagtársunk. Eddig beszédet mondtak : Sipőcz Jenő polgármester, Török Kálmán egri kanonok, prelátus, Perczel György, a BSzKRT igazgatója, Schütz Antal egyetemi tanár, Praznovszky Iván ny. rendkívüli követ és meghat. miniszter, Sík Sándor egyetemi tanár, Kisparti János főigazgató, Liber Endre alpolgármester, Verebélly Tibor egyetemi tanár.

Az idősebb testvér szeretetével szolt minden évben a szövetség egy-egy tagja az évzáró ünnepélyen az abiturientsekhez. Eddig ilyen beszédet mondtak : Oswald István, a kir. Kúria másodeelnöke, Mutschenbacher Tivadar egészségügyi főtanácsos, egyet. m.-tanár, Degré Miklós, az Itélőtábla elnöke, Verebélly Tibor egyetemi tanár, Párdányi Emil főorvos, Lovrich István kormányfőtanácsos, ügyvéd, Liber Endre alpolgármester, Borszéky Károly egyet. rk., a fővárosi kórházak központi igazgatója, Szaszovszky László egészségügyi főtanácsos, főorvos, Oswald István (másodszor), a kir. Kúria másodeelnöke.

1928 januárjában és februárjában előadásorozatot rendezett a szövetség a pályaválasztásról. Schütz Antal egyetemi tanár az egyházi pályáról, Degré Miklós ítélőtáblai elnök a bírói pályáról, gróf Csekonic Iván ny. rk. követ és meghat. miniszter a diplomata pályáról, Kövess Béla kormányfőtanácsos, ügyvéd az ügyvédi pályáról, Solarez Hugó tábornok a katonai pályáról, Hüttl Dezső műegyetemi tanár a műszaki pályákról, Magyar Zoltán egyetemi

tanár a külföldi Collegium Hungaricumokról, Lovrich József egyet. rk. tanár az orvosi pályáról, Kresz Károly a TĒBE igazgatója, gazdasági főtanácsos a bankpályáról, Mössmer Pál keresk. főtanácsos a kereskedelmi pályáról, Perczel Miklós államtitkár a közigazgatási pályáról, Biró Pál, a Rimamurányi-Salgótarjáni Vasmű Rt. elnöke az ipari pályáról tartottak előadásokat, amelyeket Sipőcz Jenő elnök előszavával külön füzetben adtak ki.

Az összetartás érzésének ápolására rendezett havi összejöveteleken is több előadás volt. Ilyeneket tartottak: Imrédy Béla pénzügyminiszter két alkalommal, Borszék Károly, Mutschenbacher Emil az OMGE igazgatója, Papp Antal államtitkár két ízben, Praznovszky Iván, Biró Pál, Kresz Károly, Mutschenbacher Tivadar.

Kultúrdélutánokon tartottak előadást: gróf Teleki Pál v. miniszterelnök, Kornis Gyula államtitkár, Verebely Tibor, Gerlóczy Zsigmond egyet. tanárok.

A főiskolai hallgatókkal kezdettől fogva nagy szeretettel foglalkozott a szövetség. Degré Miklós elnökünk mindjárt az első évben egész gárdát szervezett, hogy a joghallgatókat tanulmányaikban irányítsák, ismereteiket kiegészítsék. Maga több éven tartott büntetőjogi előadásokat. Egyéb ismeretek közlésére Oswald István, Vincenti Gusztáv kúriai bíró, Kresz Károly, Zimburg Arthur, Rózsa Elemér tagtársaink vállalkoztak.

Iskolánk virágzó cserkészéletét folytatták a főiskolai hallgatók közül többen a Diákszövetség öregcserkész csapatában, amelynek parancsnoka Degré Miklós elnökünk, ügyvezető tisztje ifj. Fináczy Ernő orvos. Az öregcserkész-csapat igen tevékeny cserkészéletet él s külföldön, itthon is, különösen a gödöllői világlamboreen jó munkát végzett.

A különféle főiskolákon tanuló fiatalság segítésére már az első évben segélyező könyvtárt alapított a szövetség, hogy a kollokviumokra, vizsgákra, szigorlatokra való készüléshez szükséges könyveket innen megkaphassák. A könyvtárra eddig 15.000 pengőt fordított s könyvsegélyben 1000 főiskolai hallgató részesült. Segélyezésre eddig 10.000 pengőt fordított a szövetség.

A múlt iskolai évben nyert végleges szervezetet a főiskolai hallgatók csoportja, melynek külön tisztikara van. Elnöke Meznerics Iván. A csoport a szövetség választmányának és a gimnázium igazgatójának irányítása mellett igen élénk életet él. A fiatalság részére előadásokat tartottak Sebes Ferenc rendfőnök, Kispartai János főigazgató, Magyar Zoltán, Balanyi György egyetemi tanárok, Theisz Ede min. főmérnök. Az előző években az idősebbek több egyházi és világi hangversenyt rendeztek, az utóbbi évben az ifjúsági csoport irodalmi estéket rendezett, amelyeken Sík Sándor, Kosztolányi Dezső írók, Lábán Antal a bécsi Coll. Hung. igazgatója, Balanyi György egyet. m. tanár, Szerb Antal középiskolai tanár mint előadók szerepeltek nagyobb részt művész-tanítványainkkal (Kókai Rezső, Tibor Zoltán, Bisztriczky Tibor) együtt. A Diákszövetség, hogy a fiatalságot a szaktanulmányaikban minél nagyobb elmélyedésre buzdítsa, jutalmakat tűzött ki olyan főiskolai hallgatók részére, akik a mellett, hogy tanulmányaikat szép eredménnyel végzik, olyan rendkívüli teljesítményt is tudnak felmutatni, ami dicsőségére válik a szövetségnek. Örvendetes volt a pályázat eredménye, amint erről Oswald István önmagáértólsága az évzáró ünnepélyen mondott nagyhatású beszédében beszámolt. (A be-

széket értesítőnk elején közöljük.) Az ifjúsági csoport részére Sebes Ferenc rendfőnök a gimnáziumban két nagy termet adott, amelyeket olvasásra, tanulásra és szórakozásra használhatnak. A termeket a szövetség bútorozta be előkelően.

A mai realizmus a művészetben, a kritikátlan társadalomszeleület a tudományban szereti szembe állítani az apákat és fiúkat. Szereti kiélezní azokat az ellentéteket, amelyeket természetes fejlődés, meg esetlegességek fel szoktak vetni és nem veszi észre azt a természetnél és társadalmi esetlegességeknél magasabbrendű eszményiséget, amelynek követésében kell, hogy egyek legyenek öregek, fiatalok, nem veszi észre azt a legmagasabbrendű értéket, amely az oltár lépcsőjére egymás mellé térdelleti az apát és fiút. A diákszövetség élete, munkája ennek az eszményiségnek megvallása, az élet robotjába való bevitele, az élet megnemesítése. Jelentősége ezért túlnő iskoláink keretein.

Szentatyánk szelleme virágzott ki a diákszövetségben s termí gyümölcsseit nemzeti társadalmunk javára. Munkálkodik: ad maius pietatis incrementum.

b) Volt tanítványaink ez évben is több ízben keresték fel az Alma Matert érettségi találkozóak alkalmából. Itt voltak nov. 5-én a nyitrai piarista gimnáziumban 40 évvel ezelőtt érettségizett tanítványok, május 13-án a Nagykanizsán 35 éve érettségizettek. A budapestiek közül június 3-án a 45, 41, 10 (B csoport), június 10-én a 25 és 49, június 17-én a 30 éve, jún. 20-án (az Értesítő lezárása után) a 20 és 60 éve, jún. 24-én a 20 és 35 éve érettségizett tanítványaink és jún. 19-én a nagykanizsai 50 éve érettségizett piarista öregdiákok. Hálás szívvel vettek részt mindannyiszor a szentmisén, Te Deumon, kifejezték ragaszkodó szeretetüket a piarista rend és az iskola iránt. Szeretettel fogadtuk és fogadjuk mindannyiszor volt tanítványainkat, akik hűségesek az életben is az itt megismert eszményekhez.

XIV. STATISZTIKAI ADATOK.

	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Összesen
a) A tanulók számának alakulása :																	
A beírt nyilv. tanulók száma	59	57	51	55	48	47	48	46	46	42	37	41	40	37	36	38	728
A beírt magántan. száma ...	3	2	2	1	2	2	1	—	1	3	—	1	—	1	—	1	20
Osztályoztatott összesen ...	58	57	53	55	47	47	49	46	47	44	37	41	40	37	36	39	733
b) A tanulók kor megoszlása.																	
1924-ben született	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
1923-ban "	15	48	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96
1922-ben "	9	9	46	47	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	116
1921-ben "	—	—	4	8	35	38	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	92
1920-ban "	—	—	—	—	9	5	37	37	1	3	—	—	—	—	—	—	92
1919-ben "	—	—	—	—	1	1	8	6	42	35	3	—	—	—	—	—	96
1918-ban "	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5	31	35	3	3	—	—	81
1917-ben "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	5	32	28	2	3	74
1916-ban "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	6	29	25	65
1915-ben "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	6	11
1914-ben "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	4
1913-ban "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1912-ben "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
c) A tanulók vallása :																	
Róm. kat.	53	54	49	48	43	42	47	44	42	41	32	36	39	32	30	34	666
Gör. kat.	—	1	—	4	—	—	—	1	1	—	—	1	2	—	—	2	13
Református	—	2	1	—	4	3	1	1	2	—	3	1	—	3	2	1	24
Evangélikus	2	—	1	—	—	1	—	—	2	2	1	—	—	2	1	2	14
Gör. kel.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Unitárius	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	3
Izraelita	3	—	1	3	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	11
d) A tanulók anyanyelve és nyelvismerete :																	
Magyar anyanyelvű	57	57	53	55	47	47	49	44	47	41	37	41	40	37	36	39	730
Német anyanyelvű	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Tót anyanyelvű	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Csak magyarul tud	35	42	28	39	37	38	33	28	32	27	16	24	15	15	19	13	441
Németül is tud	17	13	22	12	9	9	15	14	15	15	15	14	20	20	15	20	245
Franciaul is tud	4	—	7	4	3	2	—	1	3	6	6	6	7	5	5	10	103
Angolul is tud	2	1	3	1	1	2	3	3	1	5	2	4	10	1	5	6	50
Olaszul is tud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	1	—	2	1	7
Más nyugati nyelven is tud	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Tótul is tud	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3
Románul is tud	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Horvátul, szerbül is tud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	1	5
e) A szülők foglalkozása :																	
Nagybirtokos, nagybérelő	1	—	—	2	—	2	2	—	1	2	—	—	—	1	—	2	13
Középbirtokos, középbérelő	2	1	—	1	3	1	—	1	2	1	—	—	1	1	—	—	14
Kisbirtokos, kisbérelő	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3
Egyéb önálló őstermelő (feles, majoros, kertész)	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4
Gazdasági tisztviselő	—	—	1	—	1	—	1	2	—	—	1	—	1	—	—	—	7
Nagyiparos, bánya-nagyvállalkozó	1	1	2	1	—	2	2	—	—	1	1	—	1	2	1	1	16
Kisiparos, bánya-kisvállalkozó	4	1	2	5	1	4	6	5	4	5	—	1	1	2	2	1	44
Ipari vagy bányászati tisztv.	—	3	1	—	1	1	—	3	1	—	3	5	3	2	—	1	23

	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Összesen
Egyéb ipari vagy bányászati segédszemély	1	2						1	1	1	4	1					11
Nagykereskedő	1	1	1		2		1	1		1		1	1				9
Kiskereskedő	1	2	3	1	2		2	3	2	1	2					1	20
Kereskedelmi tisztviselő	6	9	5	5	3	11	5	4			3	4	5	4	1	2	67
Egyéb keresk. segédszemély	1	1					1						1				4
Közlekedési nagyvállalkozó				1								1	1				3
Közlekedési kisvállalkozó										1					2		3
Közlekedési tisztviselő	1	5	6	7	2	1	3	9	4	6	4	4	4	2		4	62
Egyéb közlek. segédszemély	1		1	1	2	1			1	1			1			2	11
Köztisztviselő, közhivatalnál díjnok	18	5	11	11	8	8	6	9	18	7	5	7	5	4	8	8	138
Pap, tanár, tanító		4	3	5	3		1	1	2	2		3	2	3	3	1	33
Másféle értelmiségi, (orvos, ügyvéd, gyógyszerész stb.)	17	8	9	9	11	11	7	8	6	6	4	8	4	6	9	12	135
Közhivatalban altiszt vagy szolga			1						1			2			1		5
Katonatiszt (csendőrtiszt) ...	4	5	2	3	1	5	4		1	3	5		1	4			38
Katona-altiszt (csendőr-al- tiszt)		1			2	1								1			5
Nyugdíjas köztisztviselő (pap, tanár, tanító is)		4	3	2	2		4	1	4	1	1	3	7	6	5	1	44
Egyéb nyugdíjas tisztviselő												3		1			4
Nyugdíjas altiszt, szolga vagy munkás...					1					1			3		1		6
Tökés, járadékos, háztulaj- donos				1						1					1	2	5
Egyéb és ismeretlen foglal- kozású		2	2		2												6
f) A szülők lakóhelye :																	
Az iskola székhelyén	50	46	47	45	43	42	41	44	42	40	37	39	38	35	34	39	662
A vármegye egyéb községé- ben	7	8	6	8	3	2	5	2	4	4		2	1	1	1		54
Más vármegyében	1	3		2	1	1	1		1					1	1		12
Külföldön...						2	2						1				5
g) A rendkívüli tárgyak :																	
A francia nyelvet tanultak						4	4				1			3		1	13
Gyorsírást tanultak											13	6	1	4	2		26
Rendkívüli rajzot tanultak									6	12	5	4	4		1	2	34
Vívást tanultak					4	3	4	6	6	3	4	1	1	6	4	1	43
Az énekkar tagjai voltak			15	20	7	7	5			4	4	1	14	12	9	4	99
A zenekar tagjai voltak	1				2	3	3	2	2	1	1		2	3	5		25
h) Magaviselet és általános előmenetel :																	
Példás viseletű	37	40	37	31	25	38	35	32	42	29	33	35	30	18	35	37	534
Jó viseletű	18	15	11	23	20	7	12	14	4	11	4	5	9	18	1	1	176
Szabályszerű viseletű							1			1			1				3
Jeles előmenetelű	10	8	12	9	9	8	4	11	9	6	6	5	8	5	11	11	132
Jó előmenetelű	15	27	16	13	12	11	19	7	15	17	14	15	14	6	14	14	229
Elégséges előmenetelű	30	16	18	24	20	24	19	22	19	15	15	20	13	19	10	14	298
Egy tárgyból bukott	2	4	6	4	2	2	3	3	4	6	2		5	7			50
Két " "				2	3	2	2	1				1					11
Több " "	1	2	1	3	1		2	2							1		13
	58	57	53	55	47	47	49	46	47	44	37	41	40	37	36	39	733

Ösztöndíjban vagy pénzjutalomban részesült tanulók száma : 33.
A jutalmak összege : 2113·26 P.

A kegyestanítórend főnöke 85 tanulónak engedte el egészben vagy felerészben a tandíját 5535 P értékben.

Könyvsegélyben részesült tanulók száma : 128. Egész tandíjmentességben részesült 38, tandíjkedvezményben 47. Teljes tandíjat fizetett : 628.

XV. TÁJÉKOZTATÓ AZ 1934/35. ISKOLAI ÉVRE.

Az egy kötelező tárgyból bukott tanulók igazgatói engedéllyel tehetnek javítóvizsgálatot. Ezért folyamodni nem kell.

A két tárgyból bukott tanulók javítóvizsgálati engedélyért nem folyamodhatnak.

A javítóvizsgálatokat szeptember 4-én délelőtt 8 órától kezdve tartjuk meg; a különbözeti-, pótló- és magánvizsgálatok írásbeli része szeptember 4-én, szóbeli része 5-én lesz.

A jövő iskolai évre 1934. június hó 25., 26. és szeptember 6., 7. napján vesszük fel a tanulókat. Felvételnél minden tanuló 28 P-t fizet felvételi, fenntartási és vegyesdíj címén. Az évi tandíj 90 P; ez az összeg a tanév folyamán négy részletben fizethető: okt. 5., dec. 5., febr. 5. és ápr. 5. napjáig. Tandíjmentességet kaphatnak a szegénysorsú, példás viseletű, jeles, esetleg olyan előmenetelű tanulók, akiknek az évvégi gimnáziumi bizonyítványában nincsen elégséges.

mény tárgyanként.

IV. B.				V. A.				V. B.				VI. A.				VI. B.				VII. A.				VII. B.				VIII. A.				VIII. B.			
Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen
25	13	8	—	36	9	1	—	31	9	1	—	23	12	2	—	31	7	2	—	25	11	4	—	20	15	1	—	33	3	—	—	30	8	—	—
14	10	21	1	12	25	9	—	13	17	11	—	8	19	10	—	6	15	19	—	19	10	11	—	5	10	20	1	15	12	9	—	18	11	9	—
12	8	23	3	12	9	21	4	8	17	15	1	8	19	10	—	6	15	19	—	12	12	14	2	5	8	21	2	12	15	8	1	14	16	8	—
—	—	—	—	6	4	2	—	3	7	5	—	7	14	14	2	4	2	2	—	16	13	11	—	12	6	18	—	12	15	9	—	12	14	12	—
10	12	20	4	20	11	15	—	6	12	19	4	18	12	7	—	16	12	12	—	18	9	11	2	10	11	13	2	16	10	10	—	21	8	9	—
22	18	6	—	20	18	8	—	9	18	14	—	17	16	4	—	7	26	7	—	15	15	10	—	8	19	9	—	15	18	2	1	18	17	3	—
20	21	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	7	7	—	21	8	7	—	—	—	—	—				
21	19	6	—	13	24	9	—	4	21	15	1	27	9	1	—	20	13	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
9	12	21	4	11	13	21	—	6	26	9	—	8	13	16	—	7	16	17	—	7	15	17	—	6	9	19	2	13	13	9	1	12	17	9	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
22	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
25	20	—	^m ₁	13	21	6	^m ₆	8	31	2	—	13	11	7	^m ₈	15	20	—	^m ₅	9	23	5	^m ₃	17	13	2	^m ₄	16	16	—	^m ₄	20	13	1	^m ₄
18	13	11	4	17	8	20	1	11	8	14	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	20	9	5	—	10	8	8	—	14	9	3	—	8	15	9	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				

A gimnáziumunk V-ik osztályába lépő tanulók szüleinek a felvételtkor választaniok kell, hogy fiúkkal a görög nyelvet vagy a francia nyelvet akarják-e tanultatni.

A Veni Sancte-t szeptember 9-én, d. e. ½10 órakor tartjuk, a rendes tanítást szeptember 10-én kezdjük meg.

A jövő iskolai évben tankönyvváltozás nem lesz.

Iskolánk fegyelmi szabályai a nagyszünetben is kötelezők!

Igazgató.

TARTALOM.

	Oldal
Pirrotti Pompilius, az új piarista szent. Balanyi György	3
Pintér Jenő. Perényi József	25
Huszka József. Kispartai János	30
A piarista iskola szelleme	32
Iskolánk múltja. Friedreich Endre	41
Iskolánk az 1933/34. iskolai évben	53
Flatóságok... ..	79
A tanári testület működési köre	79
A tanárok hitéleti, irodalmi és társadalmi működése... ..	85
A tanítás anyaga	87
Tankönyvek	88
Szertárak és könyvtárak	89
Ifjúsági egyesületek működése... ..	90
Érdemsorozat	107
Rendkívüli tárgyak	125
Érettségi vizsgálatok	126
Iskolánk és volt tanítványaink	128
Statisztikai adatok	132
Tájékoztató az 1934/35. iskolai évre	135

